

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Dr Gwynne Jones
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING	
PWYLLGOR GWAITH	THE EXECUTIVE	
DYDD LLUN 17 RHAGFYR 2018 10.00 o'r gloch	MONDAY 17 DECEMBER 2018 10.00 am	
SIAMBR Y CYNGOR SWYDDFEYDD Y CYNGOR LLANGFNI	COUNCIL CHAMBER COUNCIL OFFICES LLANGFNI	
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518	Committee Officer

AELODAU/MEMBERS

Plaid Cymru/Party of Wales

Llinos Medi Huws, Carwyn Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Robert G Parry, OBE, FRAgS, Robin Wyn Williams

Annibynnol/Independent

Richard Dew, Dafydd Rhys Thomas, Ieuan Williams

COPI ER GWYBODAETH / COPY FOR INFORMATION

I Aelodau'r Cyngor Sir / To the Members of the County Council

Bydd aelod sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith yn cael gwahoddiad i'r cyfarfod i siarad (ond nid i bleidleisio) os ydy o/hi wedi gofyn am gael rhoddi eitem ar y rhaglen dan Reolau Gweithdrefn y Pwyllgor Gwaith. Efallai bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ceisiadau gan aelodau sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith i siarad ar faterion eraill.

A non-Executive member will be invited to the meeting and may speak (but not vote) during the meeting, if he/she has requested the item to be placed on the agenda under the Executive Procedure Rules. Requests by non-Executive members to speak on other matters may be considered at the discretion of The Executive.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffilmio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu wedyn ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y gweddarllediad hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb gan Aelodau neu Swyddogion mewn perthynas ag unrhyw eitem ar y rhaglen.

2 **MATERION BRYD ARDYSTIWIYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU EI SWYDDOG APWYNTIEDIG**

Dim materion brys ar adeg anfon allan y rhaglen hon.

3 **COFNODION** (Tudalennau 1 - 20)

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft y cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar y dyddiadau canlynol:-

- 12 Tachwedd 2018 (Y Gyllideb)
- 26 Tachwedd 2018

4 **BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH** (Tudalennau 21 - 32)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democraataidd.

5 **FFIOEDD A THALIADAU 2019/20** (Tudalennau 33 - 84)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

6 **STRATEGAETH RHANBARTHOL DIGARTREFEDD** (Tudalennau 85 - 118)

Cyflwyno adroddiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Tai.

7 **ADRODDIAD CYNNYDD AR Y GWASANAETHAU PLANT A THEULUOEDD** (Tudalennau 119 - 180)

Cyflwyno adroddiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Plant.

8 **SEFYDLU BWRDD CYMERADWYO DRAENIAD CYNALIADWY** (Tudalennau 181 - 252)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo Dros Dro.

9 **ADRODDIAD AR WRTHWYNEBIADAU I YSGOL GYNRADD NEWYDD YN LLE YSGOL BODFFORDD AC YSGOL CORN HIR A CHYMERADWYAETH Y CYNIG GWREIDDIOL** (Tudalennau 253 - 266)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Dysgu.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffilmio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu wedyn ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y gweddarllediad hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod

10 **CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD** (Tudalennau 267 - 268)

Ystyried mabwysiadu'r isod:-

"Dan Adran 100(A)(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, gyrru'r wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol oherwydd y tebygrwydd y caiff gwybodaeth ei rhyddhau a honno'n wybodaeth y gwneir eithriad ohono yn Atodlen 12A y Ddeddf ac yn y Prawf Budd y Cyhoedd sydd ynghlwm".

11 **Y RHAGLEN MODERNEIDDIO YSGOLION - ACHOS BUSNES AMLINELLOL - EHANGU YSGOL Y GRAIG A CHAU YSGOL TALWRN** (Tudalennau 269 - 336)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Dysgu.

12 **CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD** (Tudalennau 337 - 338)

Ystyried mabwysiadu'r isod:-

"Dan Adran 100(A)(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, gyrru'r wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol oherwydd y tebygrwydd y caiff gwybodaeth ei rhyddhau a honno'n wybodaeth y gwneir eithriad ohono yn Atodlen 12A y Ddeddf ac yn y Prawf Budd y Cyhoedd sydd ynghlwm".

13 **DATBLYGU SAFLE I SIPSIWN A THEITHWYR, STAR** (Tudalennau 339 - 348)

Cyflwyno adroddiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Tai.

This page is intentionally left blank

PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 12 Tachwedd, 2018

PRESENNOL:	Y Cynghorydd Ieuan Williams (Is-gadeirydd yn y Gadair) Y Cynghorwyr Richard Dew, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, R.G.Parry, OBE, FRAGS, Dafydd Rhys Thomas, Robin Williams
WRTH LAW:	Prif Weithredwr Prif Weithredwr Cynorthwyl (Partneriaethau, y Gymuned a Gwella Gwasanaethau) Prif Weithredwyr Cynorthwyl (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes) Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro Pennaeth Gwasanaethau Tai Rheolwr y Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau (GHJ)(ar gyfer eitem 5) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorydd Llinos Medi Huws
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cynghorwyr Aled Morris Jones, Bryan Owen, Shaun Redmond, Dylan Rees

Cyfeiriodd y Cadeirydd at absenoldeb Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Llinos Medi Huws oherwydd profedigaeth yn y teulu. Ar ran y Pwyllgor Gwaith, cydymdeimlodd â'r teulu yn ystod y cyfnod anodd hwn.

1. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Datganodd y Cynghorwyr Richard Dew, R. Meirion Jones a Robin Williams ddiddordeb personol ond un nad oedd yn rhagfarnu mewn perthynas ag eitem 6 ar y rhaglen.

2. MATERION BRYD A ARDYSTIUYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDO

Dim i'w hadrodd.

3. COFNODION Y CYFARFODYDD BLAENOROL

Cyflwynwyd i'w cadarnhau, gofnodion y cyfarfodydd blaenorol o'r Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 15 Hydref, 2018 (arbennig) a 22 Hydref, 2018 (arbennig).

Penderfynwyd cymeradwyo cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 15 a 22 Hydref, 2018 fel rhai cywir.

4. CYNLLUN YMGYNGHORI AR Y GYLLIDEB

Cafodd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a Thrawsnewid Corfforaethol yn ymgorffori'r Cynllun arfaethedig ar gyfer Ymgynghori ar Gyllideb 2019/20 ei gyflwyno er ystyriaeth y Pwyllgor Gwaith. Byddai'r Cynllun yn cael ei weithredu'n ystod y cyfnod rhwng 12 Tachwedd, 2018 a 31 Rhagfyr, 2018.

Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Busnes Corfforaethol bod y Cynllun Ymgynghori ar y Gyllideb yn cael ei graffu a'i adolygu bob blwyddyn fel y gellir gwella cynlluniau ar gyfer y dyfodol. Mae Cynllun Ymgynghori 2019/20 yn ceisio ymgynghori'n ehangach gyda phobl ifanc a gwneud mwy o ddefnydd o'r cyfryngau cymdeithasol fel modd o godi ymwybyddiaeth ynghylch cynigion cyllidebol y Cyngor ac o gyrraedd pobl er mwyn cael eu sylwadau arnynt. Dywedodd yr Aelod Portffolio bod rôl bwysig yn hyn o beth i Aelodau hefyd o ran helpu pobl i ddeall y ffordd y mae'r Cyngor yn cael ei ariannu, sut y mae'n gwario arian cyhoeddus a pham y mae'n rhaid iddo dorri cyllidebau a gwasanaethau.

Dywedodd y Cynghorydd Dylan Rees, Is-gadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol fod y Pwyllgor Sgriwtini wedi ystyried Cynllun Ymgynghori ar Gyllideb 2019/20 yn ei gyfarfod ar 6 Tachwedd, 2018. Wrth dderbyn y Cynllun, roedd y Pwyllgor wedi sôn am bwysigrwydd sicrhau bod trefniadau cadarn yn eu lle ar gyfer ymgynghori'n effeithiol gyda phlant a phobl ifanc fel rhan o'r broses ymgynghori ac, yn ogystal, y dylai llesiant cenedlaethau'r dyfodol ffurfio rhan hanfodol bwysig o'r broses ac y dylid ymgynghori gyda'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus fel un o bartneriaid strategol y Cyngor.

Trafododd y Pwyllgor Gwaith y Cynllun gan awgrymu y dylid, er mwyn helpu'r cyhoedd i lunio barn am y cynigion y mae'r Cyngor yn eu cyflwyno ar gyfer sicrhau cyllideb gytbwys, baratoi clip fideo byr ac/neu daflen ffeithiau yn nodi'r cyd-destun i'r angen am arbedion, maint yr arbedion y mae'r Cyngor wedi eu gwneud hyn yma a'r her y mae'n ei hwynebu wrth geisio cwrdd â'r galw am wasanaethau pan mae cyllid yn cael ei dorri flwyddyn ar ôl blwyddyn.

Cadarnhaodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog 151 y bydd yr elfennau hynny'n cael eu cynnwys yn y pecyn ymgynghori pan gaiff ei gyhoeddi.

Penderfynwyd cymeradwyo Cynllun Ymgynghori Cyllideb 2019/20 i'w wireddu yn ystod y cyfnod 12 Tachwedd hyd at 31 Rhagfyr, 2018.

5. PREMIYMAU'R DRETH GYNGOR – AIL GARTREFI AC EIDDO GWAG TYMOR HIR (ADOLYGIAD O'R FLWYDDYN GYNTAF)

Cyflwynwyd er sylw'r Pwyllgor Gwaith - adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 ar flwyddyn gyntaf premiwm y Dreth Gyngor yn ystod blwyddyn ariannol 2019/18 a hyd yn hyn am 2018/19. Nod yr adroddiad oedd sefydlu a oedd y premiymau a ddefnyddiwyd yn 2017/18 (25% o gyfradd safonol y dreth gyngor ar gyfer cartref gwag tymor hir ac ail gartrefi) yn cwrdd ag amcanion y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir ac o ganlyniad, a oedd angen amrywio neu ddiddymu lefelau'r premiwm pan fydd y Cyngor Llawn yn gosod ei ofynion o ran Treth Gyngor 2019/20.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Cyllid, mai nod Llywodraeth Cymru wrth roddi'r disgrisiwn i awdurdodau lleol godi premiwm ar ben cyfraddau safonol y Dreth Gyngor oedd dod â chartrefi gwag tymor hir yn ôl i ddefnydd, ychwanegu at y cyflenwad o dai fforddiadwy a gwneud cymunedau lleol yn fwy cynaliadwy. Dywedodd yr Aelod Portffolio bod yr holl opsiynau gwahanol ar gyfer gosod premiwm y Dreth Gyngor yn y dyfodol wedi cael eu hystyried yn y modd a amlinellwyd yn yr adroddiad gan gymryd i ystyriaeth nifer o ffactorau o ran gweithredu'r premiwm yn dilyn ei gyflwyno ym mis Ebrill, 2017. Cyfeiriodd yr Aelod

Portffolio at Atodiad A yn yr adroddiad sy'n rhoi manylion am yr amcangyfrif o'r incwm a fyddai ar gael yn sgil y gwahanol ganrannau premiwm ar gyfer cartrefi gwag tymor hir ac ail gartrefi ac at Atodiad B sy'n cynnwys gwybodaeth am y premiymau a osodwyd gan awdurdodau lleol eraill yng Nghymru a'u cynlluniau ar gyfer y dyfodol, ble mae hynny'n hysbys. Gan gymryd i ystyriaeth yr holl wybodaeth a ddarparwyd yn yr adolygiad o flwyddyn gyntaf y premiwm ac yn wyneb y ffaith bod nifer o gartrefi sydd wedi bod yn wag am amser maith yn parhau i fodoli ar draws yr Ynys – rhai y mae'r Cyngor yn awyddus i'w gweld yn dod yn ôl i ddefnydd - argymhellir y dylid cynnal ymgynghoriad cyhoeddus llawn ar godi'r premiwm ar gyfer ail gartrefi i 35% o gyfradd safonol y dreth gyngor ac i 100% ar gyfer cartrefi gwag tymor hir.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod yr adolygiad wedi dangos nad yw'r penderfyniad i godi premiam wedi cael effaith arwyddocaol ar nifer yr ail gartrefi neu'r cartrefi gwag tymor hir o ran sbarduno perchenogion sy'n gorfod talu'r premiwm i farchnata neu werthu eu heiddo neu geisio trosglwyddo eiddo i gyfraddau busnes er mwyn cael eu heithrio o'r premiwm ac nad yw gweithredu'r premiwm wedi cael effaith fawr ar sail y Dreth Gyngor. Er bod £13,988 yn parhau i fod yn ddyledus o ran premiwm y Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18, mae'r gyfradd gasglu ar gyfer 2017/18, sef 98.5%, yn dda iawn. Bydd cynyddu'r premiwm ar gyfer 2019/20 yn cynhyrchu mwy o incwm gan olygu y bydd modd dyrannu cyllid ychwanegol i gynlluniau a ddyluniwyd i gynorthwyo prynwyr tro cyntaf petai'r Cyngor yn dymuno gwneud hynny. Fodd bynnag, mae'r risgiau canlynol yn gysylltiedig â chynyddu'r premiwm -

- Gallai perchenogion ail gartrefi geisio osgoi talu'r premiwm drwy drosglwyddo defnydd i gyfraddau busnes. Petai hynny'n digwydd, bydd y Cyngor yn colli incwm Treth Gyngor ynghyd ag incwm o'r premiwm. Gallai perchenogion eiddo sy'n trosglwyddo i gyfraddau busnes hefyd hawlio rhyddhad trethi ar gyfer busnes bychan gan olygu na fyddent yn talu cyfraddau busnes chwaith.
- Gallai perchenogion ail gartrefi sydd fel arfer yn byw yn Lloegr lle nad oes premiwm ar ail gartrefi hawlio mai eu hail gartref ar Ynys Môn yw eu prif breswylfan. Er y gellir naill ai gadarnhau neu wrthod hyn, mae'r broses yn golygu gwaith gweinyddol ychwanegol i Wasanaeth Refeniw a Budd-daliadau'r Cyngor.
- Gallai perchenogion ail gartrefi wrthod talu'r premiwm uwch. Er bod modd i'r Cyngor adennill Treth Gyngor/premiymau Treth Gyngor sy'n ddyledus, caiff hyn effaith ar lif arian oherwydd mae'n dilyn os nad yw perchenogion ail gartrefi'n talu'r premiwm, nid ydynt yn talu'r Dreth Gyngor chwaith.
- Gallai perchenogion werthu eu heiddo drwy arwain o bosib at bentwr o dai'n dod ar y farchnad gyda hynny'n cael effaith ar brisiau tai. Nid yw'n sicr ychwaith a fyddai tai o'r fath yn gyraeddadwy i bobl leol ac y byddent o bosib yn cael eu gwerthu i brynwyr o'r tu allan i Ynys Môn a fyddai'n fodlon talu'r premiwm.

Wrth nodi'r risgiau sy'n gysylltiedig â chodi'r premiwm yn y modd a gynigiwyd, dygodd y Pwyllgor Gwaith sylw at yr isod –

- Bod yr adolygiad o flwyddyn gyntaf gweithrediad cynllun premiwm y Dreth Gyngor, dan y cynllun Cartrefi Gwag a gefnogir gan yr incwm ychwanegol a godir o'r premiwm, yn dangos fod 7 eiddo wedi cael eu dychwelyd i ddefnydd gyda 7 pellach wrthi'n cael eu hatgyweirio ar hyn o bryd ac erbyn diwedd Rhagfyr, 2018, rhagwelir y bydd 18 o dai gwag yn cael eu dychwelyd i ddefnydd. Bydd y cynllun felly wedi cefnogi 18 o brynwyr tro cyntaf ar draws Ynys Môn i brynu eu cartrefi eu hunain gan gadarnhau fod premiwm y Dreth Gyngor wedi cwrdd â'i brif nod.
- Mae dros 600 o eiddo ar draws Ynys Môn wedi bod yn wag am amser maith, gyda hyn yn cael effaith ar bob cymuned bron sy'n torri calon pobl ifanc leol sy'n chwilio am eu cartrefi eu hunain. Mae angen cyflenwad o dai ar gyfer y mentrau economaidd

ar yr Ynys sy'n cynnig cyfleoedd cyflogaeth felly mae cynlluniau sy'n dod ag eiddo yn ôl i ddefnydd ar gyfer pobl ifanc leol i fyw ynddynt neu eu prynu yn bwysig.

- Mae pryder mewn perthynas â'r duedd gynyddol lle mae cwmnïau masnachol neu fusnesau'n prynu eiddo preswyl ar gyfer defnydd achlysurol/hamdden neu wyliau sydd weithiau'n cael effaith ar fwynderau preswylwyr yn yr ardal ac yn crebachu'r stoc dai a bod hwn yn fater sydd angen sylw ar lefel genedlaethol.
- Mae dros 2,500 o ail gartrefi ar Ynys Môn ac mae'n rhesymol bod eu perchenogion yn cyfrannu tuag at y ddarpariaeth o wasanaethau lleol. Mae ail gartrefi hefyd yn lleihau'r stoc sydd ar gael i bobl leol felly mae ond yn deg eu bod yn gwneud cyfraniad tuag at anghenion tai lleol ac yn helpu'r Cyngor i ddarparu tai cymdeithasol.

Am y rhesymau uchod, roedd y Pwyllgor Gwaith yn cefnogi mynd allan i ymgynghori ar gynyddu premiwm y Dreth Gyngor fel yr argymhellwyd gan yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid gyda'r cynigion isod -

- Bod yr ymgynghoriad cyhoeddus yn digwydd ar yr un pryd â'r ymgynghoriad ar y cynigion ar gyfer Cyllideb 2019/20.
- Bod sylwadau'n cael eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru yn pwysu iddynt weithredu i wneud i ffwrdd â'r anghysondeb sy'n caniatáu i berchenogion ail gartrefi drosglwyddo eu heiddo i gyfraddau busnes os ydynt yn cael eu gosod ar sail fasnachol am 70 diwrnod mewn unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n arwain at gollu incwm o'r premiwm i'r Cyngor ynghyd â cholli incwm o'r Dreth Gyngor safonol. Awgrymwyd y dylai'r Prif Weithredwr a'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 mewn ymgynghoriad â'r Aelod Portffolio, ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i'r perwyl hwn.
- Y dylai'r incwm ychwanegol a gynhyrchir o'r premiwm, sef £170k y flwyddyn am y ddwy flynedd nesaf (£340k i gyd) gael ei ddyrannu i'r cynlluniau sydd wedi eu dylunio i gynorthwyo prynwyr tro cyntaf a hynny'n unol â chais Pennaeth y Gwasanaethau Tai yn yr adroddiad yn Atodiad C.

Penderfynwyd –

- **Nodi cynnwys yr adroddiad sy'n adolygu blwyddyn gyntaf premiwm y Dreth Gyngor yn ystod blwyddyn ariannol 2017/18 a hyd yn hyn am 2018/19.**
- **Cynnal ymgynghoriad cyhoeddus llawn ynglŷn â chodi Premiwm y Dreth Gyngor i 100% ar eiddo gwag tymor hir ac i 35% ar ail gartrefi. Gwneir hyn fel rhan o'r ymgynghoriad cyhoeddus ar gynigion Cyllideb 2019/20.**
- **Argymhell y dylai'r £170k ychwanegol y flwyddyn y bydd y premiwm yn ei greu yn ystod y ddwy flynedd nesaf gael ei neilltuo i'r cynlluniau a fwriadwyd i gynorthwyo prynwyr tro cyntaf er mwyn cynyddu nifer yr ymgeiswyr y gellir eu cynorthwyo.**
- **Bod y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 mewn ymgynghoriad â'r Deilydd Portffolio yn ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i amlygu'r angen i gael gwared â'r anghysondeb cyfreithiol lle mae modd trosglwyddo ail gartrefi yn y system Dreth Gyngor i drethi busnes.**

6. CYLLIDEB REFENIW DDRAFFT 2019/20

Cyflwynwyd er sylw'r Pwyllgor Gwaith – adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) yn cynnwys y Gyllideb Refeniw ddrafft ar gyfer 2019/20.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Cyllid bod gosod y Gyllideb Refeniw ar gyfer 2019/20 wastad am fod yn heriol – gwnaed y dasg hon yn anoddach fyth ar ôl y setliad dros dro siomedig a dderbyniodd Ynys Môn gan Lywodraeth Cymru sydd wedi gadael y Cyngor gyda bwch

cyllido o £7m yn fras (cyn cymryd unrhyw arbedion ac unrhyw gynnydd yn y Dreth Gyngor i ystyriaeth). Mae'r Cyngor o'r herwydd yn wynebu gorfod gwneud rhai penderfyniadau anodd iawn. Er bod gwasanaethau wedi canfod arbedion gwerth cyfanswm o £3.747m hyd yma, rhagwelir y bydd gorwariant ar gyllideb 2018/19 a hynny'n bennaf oherwydd y pwysau ar y Gwasanaethau Plant a bydd angen cyllido'r pwysau hyn o'r arian wrth gefn cyffredinol gan olygu y bydd balans arian wrth gefn y Cyngor yn gostwng ymhellach i lefel sydd islaw'r balans isaf ar argymhellir. Dywedodd yr Aelod Portffolio y bydd y gyllideb dros dro gan gynnwys y rhestr o arbedion arfaethedig yn Atodiad 4, ynghyd â lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor, yn destun ymgynghoriad cyhoeddus. Caiff effaith lefelau amrywiol y cynnydd yn y Dreth Gyngor ei dangos yn y tabl yn adran 10.2 yr adroddiad gydag opsiynau i gynyddu'r Dreth Gyngor gan 5% a 10% yn cael eu hystyried. Mae'r sefyllfa ariannol ar drothwy 2019/20 yn anodd a bydd angen gweithredu ar arbedion ynghyd â chynnydd sylweddol yn y Dreth Gyngor. Mae union lefel y cynnydd yn dibynnu hefyd ar a fydd Llywodraeth Cymru yn pasio ymlaen i lywodraeth leol rywfaint, os o gwbl, o'r arian ychwanegol a dderbyniodd yng Nghyllideb y Canghellor ac os felly, beth fydd cyfran Ynys Môn o'r arian hwnnw.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 mai'r cam cyntaf yn y broses o osod y Gyllideb Refeniw ar gyfer 2019/20 yw creu cyllideb ddigifnewid, sef y gyllideb sydd ei hangen i ddarparu'r un lefel o wasanaethau ag yn 2018/19 ond wedi ei haddasu ar gyfer unrhyw newidiadau y gwyddys amdanynt neu rai yr ymrwymwyd iddynt (e.e. cynnydd neu ostyngiad mewn costau) - manylir ar y prif newidiadau yn adrannau 3 a 4 yr adroddiad - ac ar ôl addasu ar gyfer unrhyw newidiadau o ran staffio a thâl a chwyddiant prisiau fel y manylir arnynt yn adrannau 5 a 6 yr adroddiad. Fodd bynnag, er mwyn sicrhau bod y gyllideb yn darparu lefel realistig o gyllid, mae angen gwneud newidiadau pellach sy'n adlewyrchu'r pwysau cyfredol ac unrhyw bwysau ychwanegol ar y gyllideb y gwyddys amdanynt - yn arbennig felly yn y Gwasanaethau Plant er mwyn cefnogi'r nifer gynyddol o blant sydd mewn gofal, ac o ganlyniad i hynny, y ffioedd ar gyfer Addysg All-Sirol a amlinellir yn adran 7 yr adroddiad. Dygodd y Swyddog sylw at y ffaith fod Llywodraeth Cymru wedi trosglwyddo i'r setliad ar gyfer 2019/20, ddau o grantiau (Grant Tâl Athrawon a'r Grant Prydau Ysgol Am Ddim) y mae'n bwriadu eu rhoi i Gynghorau yn 2018/19. Am y rhesymau a roddwyd ym mharagraff 7.5 yr adroddiad, argymhellwyd bod y ddau grant yn cael eu trin fel arian cyffredinol ychwanegol yn hytrach na chael eu trosglwyddo i gyllidebau'r gwasanaeth.

Yn seiliedig ar yr holl addasiadau a rhagdybiaethau a nodir yn adrannau 3 i 7 yr adroddiad, daw'r gyllideb ddigifnewid ar gyfer 2019/20 i £137.402m – cynnydd o £6.457m neu 5% o gymharu â chyllideb derfynol 2018/19 sy'n gynnydd sylweddol ac sydd i'w briodoli i effaith gyfunol nifer o ffactorau sydd i gyd yn effeithio ar y Cyngor ar yr un pryd – codiadau cyflog, ail-brisio pensiynau athrawon, y pwysau ar y Gwasanaethau Plant, y Cyflog Byw Cenedlaethol ac ati.

Ar y llaw arall, mae Ynys Môn wedi derbyn gostyngiad dros dro o 1% yn y setliad gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2019/20 felly, er bod costau'r Cyngor wedi cynyddu 5%, mae'r cyllid a roddwyd iddo ac a ddefnyddir i gyllido $\frac{3}{4}$ ei gostau wedi gostwng 1% gan olygu bod y bwlch cyllido (cyn arbedion a chynnydd yn y Dreth Gyngor) hyd yn oed yn fwy – cyfanswm o £7.156m. Er nad oes un rheswm clir pam fod Ynys Môn wedi gwneud mor wael yn setliad eleni, ymddengys bod y fformiwla cyllido wedi ffafrio ardaloedd trefol yn Ne Cymru a hynny mae'n debyg oherwydd y cynnydd yn y boblogaeth yn yr ardaloedd hynny sy'n golygu bod y fformiwla'n dyrannu mwy o arian iddynt. Gobeithir y bydd y setliad terfynol a gyhoeddir ar 20 Rhagfyr, 2018 yn well na'r ffigwr dros dro; mae ymdrechion yn cael eu gwneud i geisio sicrhau setliad terfynol gwell ar gyfer llywodraeth leol.

Dywedodd y Swyddog y canfuwyd gwerth £3.747m o arbedion hyd yma sy'n golygu y bydd angen ariannu'r diffyg o £7.156 drwy'r Dreth Gyngor ac/neu drwy gynnydd ym mhreimiwm y Dreth Gyngor. Yn Adran 10.5 yr adroddiad, amlinellir rhai o'r opsiynau sydd ar gael naill ai

fel opsiynau unigol neu gyfuniad o opsiynau i gau'r bwlch hwn - byddai angen cynnydd o 9.72% yn y Dreth Gyngor i gau'r bwlch yn gyfan gwbl heb weithredu unrhyw opsiwn arall o gwbl. Gallai defnyddio arian wrth gefn y Cyngor i gau'r blwch yn 2019/20 ynghyd â'i ddefnyddio i gyllido'r gorwariant ar gyllideb 2018/19 fynd â balans yr arian wrth gefn dan £4m sydd ymhell islaw'r lefel isaf a aseswyd gan y Swyddog Adran 151 fel lefel briodol ar gyfer anghenion y Cyngor (tua £6.5m) gyda hynny o'r herwydd yn cynyddu'r risg ariannol y mae'r Cyngor yn ei hwynebu ac yn golygu y byddai angen gwneud toriadau pellach yn 2020/21; er bod hyn yn opsiwn, nid yw'n cael ei argymhell.

Gorffennodd y Swyddog drwy ddweud bod cyfres o amgylchiadau anffafriol wedi gwneud sefyllfa a oedd eisoes yn heriol yn waeth gan olygu y bydd raid i'r Cyngor wneud rhai dewisiadau anodd iawn os ydyw am gydbwysu'r gyllideb ar gyfer 2019/20.

Diolchodd y Pwyllgor Gwaith i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 am yr adroddiad a'r cyflwyniad a oedd yn egluro sefyllfa'r Cyngor yn glir ac yn deg ac a fyddai o gymorth i'r cyhoedd ddeall yr holl ffactorau y mae'n rhaid eu hystyried a rhoi sylw iddynt wrth bennu cyllideb ar gyfer 2019/20. Wrth ymateb i'r adroddiad a'r cynigion ynddo, gwnaeth y Pwyllgor Gwaith y pwyntiau a ganlyn –

- Mae'r sefyllfa ariannol yn destun gofid. Nodwyd bod llywodraeth leol unwaith eto wedi colli allan i'r GIG yng nghynlluniau gwario arfaethedig Llywodraeth Cymru ar gyfer 2019/20 a bod Ynys Môn yn agos at waelod y rhestr ar gyfer llywodraeth leol ac wedi dioddef gostyngiad o 1% yn ei setliad ariannu sy'n ergyd i holl bobl Ynys Môn.
- Mae'n anghyfrifol i Lywodraeth San Steffan gyhoeddi bod llymder ar fin dod i ben pan mae cyllidebau llywodraeth leol yn amlwg yn adlewyrchu'r gwrthwyneb.
- Bod yr opsiynau sydd ar gael i'r Cyngor ar gyfer cau'r bwlch cyllido fel y cânt eu hamlinellu yn adran 10.5 yr adroddiad yn anodd ac yn debygol o gael effaith ar drigolion Ynys Môn.
- Er cymaint yw awydd yr Awdurdod i osgoi gorfod cynyddu'r Dreth Gyngor sydd ymysg yr isaf yng nghynghorau Cymru – nid yw hyn yn opsiwn; yn y gorffennol, mae'r Cyngor wedi llwyddo i leihau effaith y toriadau drwy ganolbwyntio ar wneud arbedion drwy ostwng costau gweinyddol, swyddogaethau cefnogol ac ar weithredu mesurau effeithlonrwydd, nid yw hyn yn bosibl mwyach ac ychydig iawn o le sydd ar ôl i'r Cyngor symud oherwydd mae'r toriadau hynny y gellir eu gwneud heb effeithio ar wasanaethau a'r cyhoedd eisoes wedi cael eu gwneud.
- Bod y cyfan o wasanaethau'r Cyngor yn cael eu hadolygu er mwyn gweld ble y gellir gwneud arbedion.

Adroddodd y Cynghorydd Aled Morris Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ar y cyfarfod o'r Pwyllgor a gynhaliwyd ar 6 Tachwedd, 2018 pryd ystyriwyd y cynigion cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2018/19. Roedd y Pwyllgor yn cydnabod yr her ariannol a oedd yn wynebu'r Awdurdod yn 2019/20 ac yn pryderu ynghylch goblygiadau setliad dros dro Llywodraeth Cymru i'r Cyngor. Roedd y Pwyllgor yn cytuno y dylid ymateb yn ffurfiol i Lywodraeth Cymru yn mynegi ei siomedigaeth gyda'r setliad dros dro ac yn pwysu am arian ychwanegol yn y setliad terfynol. O ran y modd y dylai'r Cyngor gau'r bwlch cyllido, argymhellodd y Pwyllgor y dylid gwneud hynny drwy gynyddu'r Dreth Gyngor a'r premiwm ar gartrefi gwag / ail gartrefi er mwyn cydbwysu'r gyllideb. Dywedodd y Cynghorydd Jones mai sylwadau'r Pwyllgor yn gyffredinol oedd y rhain ac nad oeddynt o angenrheidrwydd yn adlewyrchiad o'i safbwynt ef yn bersonol.

Penderfynwyd –

- Peidio â dyrannu'r ddau grant sydd wedi eu hymgorffori yn y Cyllid Allanol Cyfun (AEF) i gyllidebau'r gwasanaethau perthnasol oherwydd caniatawyd ar gyfer hynny yn y gyllideb ddigyfnewid.
- Cymeradwyo cyllideb ddigyfnewid o £137.402m a44r gyfer 2019/20 ac y dylai hyn fod yn sail ar gyfer cyllideb referniw 2019/20.
- Bod y Pwyllgor Gwaith yn penderfynu ar y cynnydd arfaethedig yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20 a fydd yn destun ymgynghoriad cyhoeddus.
- Ar ôl caniatáu ar gyfer y cynnydd arfaethedig yn y Dreth Gyngor, dylai'r Pwyllgor Gwaith geisio gwneud digon o arbedion yn 2019/20 i gydbwyso'r gyllideb referniw heb orfod defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac er mwyn sicrhau bod yr arbedion y mae angen eu gwneud yn 2019/20 yn gyraeddadwy.
- Bod y Pwyllgor Gwaith yn ceisio barn y cyhoedd ar yr arbedion arfaethedig.

7. CYLLIDEB GYFALAF 2019/20

Cyflwynwyd ar gyfer argymhelliad gan y Pwyllgor Gwaith – adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn cynnwys cyllideb gyfalaf arfaethedig ar gyfer 2019/20.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Cyllid fod angen i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb gyfalaf ar gyfer 2019/20 a fydd wedyn yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 27 Chwefror, 2019. Roedd yr adroddiad yn gosod allan y brif raglen gyfalaf ar gyfer 2019/20 ynghyd â bidiau am gynlluniau ychwanegol yr oedd angen arweiniad gan y Pwyllgor Gwaith yn eu cylch.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y gyllideb gyfalaf graidd yn ymgorffori'r strategaethau cyfalaf blaenorol sy'n seiliedig ar fuddsoddi mewn T.G., asedau cerbydau ac adeiladau, gosod wynebnewydd ar ffyrdd a darparu grantiau cyfleusterau i'r anabl yn unol â'r gofyniad statudol. Yr un modd â'r gorffennol, nid oes fawr o newid yn lefel y cyllid cyfalaf craidd y mae'r Cyngor yn ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru (yn cynnwys y Grant Cyfalaf Cyffredinol a'r Benthyciadau gyda Chymorth heb eu neilltuo) sy'n golygu bod ei allu i wario yn gostwng bob blwyddyn gyda hynny'n cyfyngu ar yr hyn y gall y Cyngor ei wneud. Dros y blynyddoedd, mae'r Cyngor wedi defnyddio derbyniadau cyfalaf o werthu asedau nad oes eu hangen mwyach fel cyfraniad tuag at wariant cyfalaf. Fodd bynnag, ac eithrio'r safleoedd ysgolion sydd wedi cael eu rhyddhau o ganlyniad i'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion - mae'r arian a geir o hynny wedi cael ei glustnodi tuag at adeiladu ysgolion newydd - ychydig iawn o asedau eraill sydd gan y Cyngor i'w gwerthu ac o ganlyniad, mae'r swm sydd ar gael o dderbyniadau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd yn llai o lawer nag yr oedd yn y gorffennol.

Cyfeiriodd y Swyddog at yr isod fel materion y mae angen arweiniad gan y Pwyllgor Gwaith ar gyfer symud ymlaen –

- Mewn cyllidebau cyfalaf yn y gorffennol, mae £1m o gyllid cyfalaf wedi cael ei glustnodi tuag at brosiect Gofal Ychwanegol Seiriol. Fodd bynnag, oherwydd y bydd y prosiect hwn yn awr yn cael ei ariannu'n gyfan gwbl drwy'r Cyfrif Referniw Tai, gellir yn awr ryddhau'r £1m a glustnodwyd i gyllido prosiectau cyfalaf eraill – mae angen penderfynu a dyllid rhyddhau'r arian hwn ai peidio.
- Yn Rhaglen Gyfalaf 2018/19, cafodd swm o £1.858m ei glustnodi ar gyfer y safleoedd parhaol a dros dro i Sipsiwn a Theithwyr gyda hynny'n cynnwys £0.450m o grant allanol ar gyfer y safle parhaol a £1.408m o adnoddau'r Cyngor ei hun. Bwriedir gwario £0.120m ar y cynllun yn 2018/19 gan olygu y bydd £1.288m o arian y Cyngor nad ydyw wedi ei ddefnyddio yn cael ei gario drosodd i 2019/20.

Gan fod caniatâd cynllunio bellach wedi cael ei sicrhau ar gyfer y safle dros dro, mae £0.778m wedi cael ei gynnwys yn rhaglen gyfalaf ddrafft 2019/20 ar gyfer cwblhau'r prosiect hwn. Nid yw'r cynlluniau ar gyfer y safle parhaol wedi mynd rhagddynt mor gyflym – nid yw caniatâd cynllunio wedi cael ei roddi eto ac mae angen gwneud gwaith pellach ar hyfywedd ariannol y prosiect. Mae angen gwneud penderfyniad felly ynghylch a ddylid rhyddhau'r swm o £0.51m sy'n weddill er mwyn ariannu prosiectau cyfalaf eraill yn 2019/20. Unwaith y bydd y cynllun wedi cael ei gwblhau a'r costau wedi cael eu cytuno, bydd arian cyfalaf yn cael ei neilltuo ar gyfer y prosiect rhywbryd yn y dyfodol.

- Mae 10 o fidiau cyfalaf newydd wedi cael eu cyflwyno ar gyfer eu cynnwys yn Rhaglen Gyfalaf 2019/20 Capital (gweler y Tabl yn adran 3.3 yr adroddiad). Mae'r rhain yn dod i gyfanswm o £1.746m a byddai £0.949m yn cael ei ariannu'n allanol a'r £0.797m sy'n weddill yn cael ei ariannu o adnoddau'r Cyngor. Gellid ariannu'r bidiau i gyd, y 10 ohonynt, o'r £1.510m y gofynnwyd iddo gael ei drosglwyddo'n ôl i'r gronfa gyffredinol (wedi ei wneud i fyny o'r £1.0m a ryddhawyd o brosiect Gofal Ychwanegol Seiriol a £0.51m o'r arian nad yw wedi cael ei ddefnyddio ar gyfer y safle parhaol i Sipsiwn fel yr amlinellir uchod).
- Mae'r Pwyllgor Gwaith yn y gorffennol wedi cymeradwyo rhyddhau £0.25m o'r gronfa gyfalaf wrth gefn i ariannu prosiectau Buddsoddi i Arbed bychan. Unwaith eto, gwahoddwyd gwasanaethau i fidio am yr arian a derbyniwyd 2 fid a oedd rhyngddynt werth £0.400m (Effeithlonrwydd Ynni mewn Adeiladau Corfforaethol - £250k a phrynu 4 o gerbydau LPG newydd a 4 o gerbydau trydan - £150k). Gellid ariannu'r 2 fid o'r £1.510m y gofynnwyd iddo gael ei drosglwyddo'n ôl i'r gronfa gyffredinol.
- Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi y bydd grant ychwanegol o £20m ar gael ar gyfer 2019/20 er mwyn ail-wynebu Priffyrdd - byddai Ynys Môn yn derbyn oddeutu £0.580m. Mae angen penderfynu a yw'r grant yn ychwanegol at y buddsoddiad cyfalaf isaf o £0.779m sydd ei angen i ddiwallu'r contract Priffyrdd yn 2019/20 gan gadw mewn cof bod y cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd yn dweud bod angen gwario dros £2m y flwyddyn ar ail-wynebu ffyrdd er mwyn sicrhau bod ffyrdd yn cael eu cynnal i'r safon gyfredol. Mae'r gyllideb gyfalaf a gynigiwyd yn cymryd yn ganiataol bod y grant yn ychwanegol at y buddsoddiad cyfalaf isaf sydd ei angen gan olygu bod y gyllideb gyfalaf ar gyfer cynnal a chadw ffyrdd yn cynyddu i £1.359m.

Ystyriodd y Pwyllgor Gwaith yr adroddiad a'r cynigion a nododd ei fod yn cefnogi rhyddhau'r £1.510m nad oedd wedi cael ei wario ar gynllun Gofal Ychwanegol Seiriol a'r Safle Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr yn ôl i'r Gronfa Gyffredinol er mwyn cyllido'r cyfan o'r 10 bid newydd ynghyd â'r 2 brosiect Buddsoddi i Arbed a gyflwynwyd. Yn wyneb y cadarnhad a gafwyd gan yr Aelod Portffolio ar gyfer Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo y byddai - petai faint fyd a fynnir o arian ar gael - angen £66m i ddod â holl ffyrdd yr Awdurdod i fyny i safon dderbyniol, cadarnhaodd y Pwyllgor Gwaith y dylai'r cyllid grant ychwanegol a gafwyd ar gyfer Priffyrdd fod yn ychwanegol at y buddsoddiad cyfalaf isaf yr oedd ei angen.

Penderfynwyd -

- **Argymell y rhaglen gyfalaf ganlynol ar gyfer 2019/20 i'r Cyngor llawn:-**

	£'m
Cynlluniau Ymrwymedig a Ddygwyd Ymlaen o 2018/19	£13.429
Buddsoddi mewn Asedau presennol	£2.539
Ail-wynebu Priffyrdd	£1.359
Ysgolion yr 21ain Ganrif	£7.563

Cyfanswm Cynlluniau Cyfalaf y Gronfa Gyffredinol	£24.890
Cynlluniau Cyfalaf CRT	£13.110
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2019/20	<u>£38.000</u>

Cyllidir drwy:-

Gyllid a ddygwyd ymlaen o 2018/19	£1.099
Grant Cyfalaf Cyffredinol	£1.327
Benthyca â Chefnogaeth	£2.026
Benthyca Di-gefnogaeth – Ysgolion yr 21ain Ganrif	£1.847
Benthyca â Chefnogaeth– Ysgolion yr 21ain Ganrif	£1.943
Grantiau Allanol	£18.728
Grant Atgyweirio Priffyrdd	£0.580
Benthyca Di-gefnogaeth CRT	£1.000
Cyllid CRT	£9.450
Cyfanswm Cyllid	<u>£38.000</u>

- Bod £1.510m o gyllid heb ei ddefnyddio ar gyfer Gofal Ychwanegol Seiriol a Safleoedd Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr yn cael ei ryddhau yn ôl i'r Gronfa Gyfalaf Gyffredinol i gyllido'r canlynol –
- Elfen y Cyngor o'r cyllid ar gyfer y 10 bid cyfalaf newydd a nodir ym mharagraff 3.3 yr adroddiad (£797k)
- Prosiectau Buddsoddi i Arbed:- Effeithiolrwydd Ynni mewn Adeiladau Corfforaethol (£250k) a phrynu Cerbydau LPG a Thrydan newydd (£150k)
- Cadarnhau bod y grant ychwanegol ar gyfer ail-wynebu Priffyrdd (£580k) yn ychwanegol i'r isafswm buddsoddiad cyfalaf (£779k)

(Ymataliodd y Cyngordd R. Meirion Jones rhag cymryd rhan a phleidleisio yn y rhan honno o'r eitem a oedd yn ymwneud â'r safle dros dro i Sipsiwn a Theithwyr yn Star, Gaerwen)

**Y Cyngorodd Ieuan Williams
(Cadeirydd)**

This page is intentionally left blank

THE EXECUTIVE

Minutes of the meeting held on 26 November, 2018

- PRESENT:** Councillor Llinos Medi Huws (Chair)
Councillor Ieuan Williams (Vice-Chair)
- Councillors Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, R.G.Parry, OBE, FRAGS, Robin Williams
- IN ATTENDANCE:** Chief Executive
Assistant Chief Executive (Partnerships, Community and Service Improvement)
Assistant Chief Executive (Governance and Business Process Transformation)/Statutory Director of Social Services
Head of Function (Resources) & Section 151 Officer
Head of Function (Council Business)/Monitoring Officer
Head of Democratic Services (for item 5)
Head of Housing Services
Operations Manager (Regulation and Economic) (for item 13)
Committee Officer (ATH)
- APOLOGIES:** None
- ALSO PRESENT:** Councillors Glyn Haynes, Kenneth Hughes, Eric Jones, R. Llewelyn Jones, Dylan Rees, Peter Rogers.
-

Prior to commencing the business of the meeting, the Chair on behalf of the Executive congratulated Dr.Caroline Turner, Assistant Chief Executive (Governance and Business Process Transformation)/Statutory Director of Social Services on her appointment as Chief Executive of Powys County Council, and wished her well in her new post.

1. DECLARATION OF INTEREST

No declaration of interest was received.

2. URGENT MATTERS CERTIFIED BY THE CHIEF EXECUTIVE OR HIS APPOINTED OFFICER

None to report.

3. MINUTES

The minutes of the previous meeting of the Executive held on 29 October, 2018 were presented for confirmation.

It was resolved that the minutes of the previous meeting of the Executive held on 29 October, 2018 be confirmed as correct.

4. THE EXECUTIVE'S FORWARD WORK PROGRAMME

The report of the Head of Democratic Services incorporating the Executive's Forward Work Programme for the period from December, 2018 to July, 2019 was presented for the Executive's consideration.

The Head of Democratic Services updated the Executive as follows –

- That 2 items are new to the Forward Work Programme, namely item 3 – The Development of Gypsies and Travellers Site, Star and item 7 - Anglesey Schools' Modernisation: Report on Objections to a New Primary School to replace Ysgol Bodffordd and Ysgol Corn Hir both of which are scheduled to be considered by the Executive at its 17 December, 2018 meeting.
- That item 5 (Local Full Fibre Network (LFFN) Project), item 6 (Establishing a Sustainable Drainage Approval Board) and item 8 (Anglesey Modernisation – Outline Business Case to extend Ysgol y Graig and Close Ysgol Talwrn) have been re-scheduled to be considered by the Executive at its 17 December, 2018 instead of 26 November, 2018 as originally programmed.

It was resolved to approve the updated Forward Work Programme for the period December, 2018 to July, 2019 as presented.

5. CORPORATE SCORCARD – QUARTER 2 2018/19

The report of the Head of Profession (Human Resources) and Corporate Transformation incorporating the Corporate Scorecard for Quarter 2 2018/19 was presented for the Executive's consideration.

The Portfolio Member for Council Business reported in respect of Performance Management that the position at the end of Quarter 2 portrays a positive story with only 2 of the indicators underperforming against their annual target for the year. Both underperforming indicators relate to Adults' Services details of which are given in section 2.4. 3 of the report along with the mitigating actions recommended by the Strategic Leadership Team. The performance in terms of managing sickness absence has also improved on Quarter 1 although it is slightly below target compared with the same period for 2017/18. Adults' Services and the Learning Service in particular have improved their sickness absence levels in the quarter and both services have been prioritised by the SLT for further improvement in Quarter 3. A sickness work-plan has been specifically devised to tackle primary schools absence and this is being implemented by the service. The Portfolio Member said that it is gratifying however to be able to report that for the first time in the last three years the number of Return to Work Interviews held within timescales has reached target.

Under Customer Service the number of registered App Môn users continues to grow with an increase of close to 600 users from the end of Quarter 1 bringing the total to 4,883 at the end of Quarter 2. There were 552 Freedom of Information requests totalling 3,899 questions by the end of Quarter 2 with 76% responded to within timescale. The SLT and Heads of Service continue to monitor the performance of FOIs closely.

The Portfolio Member referred briefly to Financial Management and the revenue budget out-turn forecast for the current financial year which predicts a £2.660m overspend. This will be dealt with in greater detail elsewhere on the agenda.

Councillor Dylan Rees, Vice-Chair of the Corporate Scrutiny Committee reported from the Committee's meeting on 23 November at which the Quarter 2 Corporate Scorecard had been discussed. In scrutinising the Scorecard the Committee had noted the following –

- that the Scorecard is in its sixth year and that in this time to the process of gathering and reporting performance indicators in a co-ordinated way has evolved and matured.
- That the performance against key national indicators was generally good with a few areas – specifically Adults’ Services requiring further attention. The Committee was clear about the mitigating measures recommended by the SLT to improve performance.
- That sickness absence levels in Quarter 2 had improved compared to Quarter 1 but were not as good as for the same period last year.
- That the Council continues to face considerable financial pressures. The Committee was clear about the need to monitor financial pressures in Social Services and the Learning Service which it noted will continue through the Finance Scrutiny Panel.

The Committee noted the areas which the SLT is managing to secure improvement into the future through the implementation of the mitigation measures outlined specifically in relation to Adults’ Services; attendance at work with particular focus on Adults’ Services and the Learning Service; financial pressures on Children’s Services, Adults’ Services and the Learning Service, and Complaints’ Management in Children’s Services. The Committee also recommended that an indicator for Planning Enforcement be considered for inclusion on the Corporate Scorecard for the 2019/20 financial year.

The Executive thanked the Corporate Scrutiny Committee for its comments. In considering the position with regard to performance at Quarter 2 as reflected by the Corporate Scorecard which it viewed as generally good, the Executive recognised the need to continue to monitor areas that are performing below target and highlighted Complaints’ Management by the Children’s Services as a particular area for monitoring especially in terms of improving the timeliness of written responses to complaints received.

It was resolved –

- **To note the areas where the Senior Leadership Team is managing to secure improvements into the future as those are set out in paragraphs 3.1.1 to 3.1.5 of the report and to accept the mitigation measures as outlined therein.**
- **To accept the recommendation of the Corporate Scrutiny Committee that a performance indicator for Planning Enforcement be considered for inclusion in the next Corporate Scorecard for the 2019/20 financial year.**

6. REVENUE BUDGET MONITORING REPORT QUARTER 2 2018/19

The report of the Head of Function (Resources)/Section 151 Officer outlining the financial performance of the Council’s services at the end of Quarter 2 relating to the period from 1 April, 2018 to 30 September, 2018 was presented for the Executive’s consideration.

The Portfolio Member for Finance reported that it was disappointing to report that based on information to date, the overall projected financial position for 2018/19 including Corporate Finance and the Council Tax Fund is an overspend of £2.660m which represents 2.3% of the Council’s net budget for 2018/19. This is due to similar budget pressures experienced in 2017/18 the most significant of which are statutory children’s services. Departments have been asked to look at ways of reducing expenditure for the remainder of the financial year and to bring forward saving plans. The Portfolio Member said that although this level of overspending can be funded from general reserves in 2018/19 doing so will further deplete

the Council's general balances. Having to use reserves to maintain a balanced budget shows the extent of the financial pressures on the Council and means that it will have to look carefully at how the budget for 2019/20 is set and how it is funded.

The Head of Function(Resources)/Section 151 Officer said that three of the Council's major services – Adults' Services, Children's Services and the Learning Service are facing an increased level of demand which is leading them to overspend their budgets. Whilst the situation with regard to the Council's other services is an improving one at the end of Quarter 2, it is not enough to offset the overspends by the three aforementioned services. Although it is hoped that the overspends have peaked and that expenditure can be contained from now on until the end of the financial year this depends on circumstances – specifically winter pressures and the level of demand. The Officer said that the Executive is also asked to support the use of the Equal Pay reserve which was created to deal with Equal Pay claims, in order to fund the redundancies shortfall for the 2018/19 year. The Equal Pay process has more or less been completed with the majority of claims now having been settled leaving a surplus in the funds which can be transferred to help with the current budget situation.

The Executive in considering the report and the position it reflected made the following points-

- That managing budgets which are demand led is difficult and that Anglesey is not the only council facing a challenge in trying to cope financially with escalating demand. It was noted that the Council has to respond to the needs of vulnerable adults and children but that the pace of growth in demand in these services is outstripping their budgets leading to overspending.
- That it is likely that for the second consecutive year the Council will not be able to balance its budget without having to draw on general reserves thereby lowering the Council's reserves to under the recommended minimum level. This suggests that the Budget is not sufficient to meet the Council's needs.
- That as the Corporate Scorecard shows, the Council is still managing to sustain the quality of services despite the financial pressures.
- That the Finance Scrutiny Panel is supporting the Executive in its monitoring of the Revenue Budget by keeping a regular watching brief over the services that are overspending and by challenging the respective Heads of Service on their plans to mitigate overspending and manage expenditure.
- That the level of detail in the budget monitoring report prepared by the Finance Service is helpful to the Executive both in terms of managing the budget and in responding when it is challenged on how resources are being used particularly with regard to agency and consultancy costs much of which is funded by external contribution. The Head Of Function (Resources)/Section 151 Officer clarified that from the total spend of £674,406 on agency and consultancy costs in Quarter 2, £155k came from the Council's core budget and/or reserves with the remainder being funded by grant and/or external contribution which is about 75%.

It was resolved –

- **To note the position set out in appendices A and B of the report in respect of the Authority's financial performance to date and expected outturn for 2018/19.**
- **To note the summary of Contingency budgets for 2018/19 detailed in Appendix C to the report.**
- **To note the position of the Invest to Save programmes in Appendix CH of the report.**

- **To note the position of the efficiency savings for 2018/19 set out in Appendix D to the report.**
- **To note the monitoring of agency and consultancy costs for 2018/19 detailed in Appendices DD and E of the report.**
- **To approve the usage of the Equal Pay reserve to fund the redundancies shortfall for the financial year 2018/19.**

7. CAPITAL BUDGET MONITORING – QUARTER 2 2018/19

The report of the Head of Function (Resources)/Section 151 Officer setting out the financial performance of the Capital Budget for Quarter 2 of the 2018/19 financial year was presented for the Executive's consideration.

The Portfolio Member for Finance reported that as is now customary expenditure against the Capital Budget is slow due mainly to the fact that a number of the capital schemes are weighted towards the latter part of the financial year. The Capital Budget for 2018/19 is £60.889m and to date actual expenditure is £10.756m against the profiled budget of £13.518m. The majority of projects are progressing and it is expected that the funding will be spent.

The Head of Function (Resources)/Section 151 Officer confirmed that the funding for any slippage will carry forward into 2019/20 and it is not anticipated at this point that any funding will be lost because of delays.

It was resolved to note the progress of expenditure and receipts against the Capital Budget 2018/19 at Quarter 2.

8. HRA BUDGET MONITORING QUARTER 2 2018/19

The report of the Head of Function (Resources)/Section 151 Officer setting out the performance of the Housing Revenue Account for Quarter 2 2018/19 was presented for the Executive's consideration.

The Portfolio Member for Finance presented the report to the Executive. It was noted from the report that the revenue position for Quarter 2 shows an overspend of £322k whilst capital expenditure is £1.6m below the profiled budget. The forecast deficit (combining both revenue and capital) is £5,501k less than the budget largely the result of lower than budgeted capital expenditure. The opening balance of the HRA Reserve stood at £7,407k. Although the budget allowed for the use of £6,050k of this balance, the forecast underspend on the capital budget together with the forecast overspend on the revenue budget will result in only £549k of the reserve being used. This will give a reserve balance of £6,858k by the end of the financial year which is ring-fenced to be used to fund future HRA expenditure only.

It was resolved to note the following –

- **The position set out in respect of the financial performance of the Housing Revenue Account (HRA) for Quarter 2 2018/19.**
- **The forecast outturn for 2018/19.**

9. COUNCIL TAX BASE 2018/19

The report of the Head of Function (Resources)/Section 151 Officer in respect of calculating the Council Tax Base for 2018/19 was presented for the Executive's consideration.

The Portfolio Member for Finance reported that the report sets out the calculations for the purpose of setting the Council Tax base for 2018/19 based on the number of properties in the various Council Tax bands on the valuation list on 31 October, 2018 taking into account discounts, exemptions and premiums as well as changes to the valuation list likely in 2019/20. The details of the calculations are provided in Appendix A to the report.

The Head of Function(Resources)/Section 151 Officer said that the total base proposed for 2019/20 for tax setting purposes is 31,571.46 which is an increase of 2.59% on 2018/19. If the changes to the Council Tax premium were to be excluded the increase is 0.7% which is generally in line with the position in other authorities in Wales. The calculation for the Council Tax Base will be used by Welsh Government in setting the Revenue Support Grant for the Council for 2019/20 but will not reflect the Council Tax premium so changes to the premium will not affect the level of RSG which the Council receives from the Welsh Government.

The Executive queried whether lack of capacity within the Valuation Office Agency leading to delays in implementing Council band changes following appeal has an impact on the calculation of the Council Tax base. The Head of Function(Resources)/Section 151 Officer said that decisions made by the Valuation Office Agency with regard to changes to Council Tax bands are backdated to the date on which the change – up or down - was agreed. When the Council Tax base is set there is a possibility that the Council will subsequently have to make a repayment in cases where the change agreed by the Valuation Agency is from a high to a lower Council Tax Band so in those circumstances there is a small financial impact on the Council.

It was resolved –

- **To note the calculation of the Council Tax Base by the Head of Function (Resources) and Section 151 Officer – this will be used by the Welsh Government in the calculation of the Revenue Support Grant for the Isle of Anglesey County Council for the 2019/20 financial year, being 30,876.09. (Part E6 of Appendix A to the report)**
- **To approve the calculation by the Head of Function (Resources) and Section 151 Officer for the purpose of setting the Council Tax Base for the whole and parts of the area for the year 2019/20 (Part E5 of Appendix A to the report)**
- **That, in accordance with the Local Government Finance Act 1992 and the Local Authorities (Calculation of Council Tax Base) (Wales) Regulations 1995 (SI1995/2561) as amended by SI1999/2935 and the Local Authorities (Calculation of Council Tax Base) and Council Tax (Prescribed Classes of Dwellings) (Wales) (Amendment) Regulations 2004, and the Local Authority (Calculation of Council Tax Base) (Wales) (Amendment) Regulations 2016, the amounts calculated by the Isle of Anglesey County Council as its tax base for the year 2019/20 shall be 31,571.46 and for the parts of the area as listed in the table at paragraph 3 of the report.**

10. COUNCIL TAX REDUCTION SCHEME 2019/20

The report of the Head of Function (Resources)/Section 151 Officer seeking the Executive's endorsement for a Council Tax Reduction Scheme for approval by the Full Council was presented for consideration.

The Portfolio Member for Finance in recommending the report to the Executive said that the proposal is that the Council continue with the current scheme unchanged.

The Head of Function (Resources)/Section 151 Officer referred to the factors that will affect expenditure on the Council Tax Reduction Scheme including the decision on the increase in

the Council Tax; the figure for the scheme will be adjusted as the position becomes clearer during the budget setting process.

It was resolved to recommend to the Full Council at its meeting on 11 December, 2018

–

- **That its current local Council Tax Reduction Scheme should not be revised or replaced with another scheme.**
- **That it formally adopts the current Council Tax Reduction Scheme for the financial year 2019/20.**
- **That it authorises the Head of Function (Resources)/Section 151 Officer to make administrative arrangements so that all annual changes for uprating of financial figures or technical revisions in any amending regulation or regulations are reflected in the Council's Council Tax Reduction Scheme along with any required procedural changes as regards the scheme that may be required after the Full Digital Service for Universal Credit has been introduced in the Authority's area from 4 December, 2018.**

11. CARE OPTIONS – SMALL GROUP HOMES

The report of the Head of Children and Families' Services with regard to the development of Small Group Homes as a care option for the children of Anglesey was presented for the Executive's consideration. The report provided a summary of what the Small Group Home (SGH) model of care entails along with the costs and potential savings.

The Chair and Portfolio Member for Social Services reported that the Small Group Home model of care would provide for children aged 8 upwards with each house or apartment (SGH) accommodating a maximum of two children. The concept of Small Group Homes as an alternative form of care provision for children has been explained to the Council's Members in briefing sessions, to the Town and Community Councils Forum and to the Children's Services Improvement Panel the idea being that children from Anglesey who need to be looked after, some of whom might currently be in out of county placements at a great distance from their communities can where appropriate, receive care on the Island, attend local schools and participate in community life.

The Head of Children and Families' Services said that Small Group Homes are designed to provide care in the least restrictive environment and to integrate children and young people into the community, improving their quality of life and reducing the stigma for children who are not living with their families or foster carers. Each SGH will be staffed by a small team of local residential care workers recruited from new, ensuring continuity of care for the resident children. The Officer said that the development of Small Group Homes will allow the Council to offer an alternative and better provision to that currently available which it often has to source through independent agencies meaning it then has very little influence over where looked after children from Anglesey are placed. The Council would also make significant savings if SGHs were developed which at a time of increasing demand and cost pressures on Children's Services is also a material consideration.

The Executive welcomed the proposal as a means of better enabling Council to meet the needs of looked after children from Anglesey locally within the community wherever possible in a way that also provides better value for money than out of county placements. In response to a question by the Executive about the term "Small Group Homes" the Officer said that the Service is consulting with children who have been or are in care on their ideas about what the provision might be called meaning that the title Small Group Homes may change in due course.

It was resolved that Children and Families' Services proceed to seek appropriate accommodation and to complete Care Inspectorate Wales registration requirements in order to open a Small Group Home provision on the Island for local children who are looked after.

12. FOSTERING PACKAGE FOR LOCAL AUTHORITY FOSTER CARERS

The report of the Head of Children and Families' Services setting out a proposed package of enhanced benefits for Foster Carers along with their cost implications was presented for the Executive's consideration.

The Chair and Portfolio Member for Social Services reported that in order to recruit and retain more Foster Carers thereby increasing the placements available to meet the increasing demand for placements for local looked after children, it is considered that investment is needed to provide a more comprehensive package of benefits for Foster Carers. This would include an increased Fostering Allowance; discounted Council Tax; a free Isle of Anglesey Leisure Service Membership card and a free Council car parking ticket. The proposals have been put to the Council's Members in a briefing session as well as to the Town and Community Councils Forum and the Children's Services Improvement Panel.

The Head of Children and Families' Services said that many Foster Carers choose to foster for private agencies because they can offer a better rate of payment. It is difficult for the Council to compete against these rates but increasing the Fostering Allowance (but not the payment or skills element) along with the other proposed benefits should bring more Foster Carers for the Council which in terms of providing better placement choice, is important. Currently, the Council in some instances places children with private Foster Carers via private agencies which means the Council pays a premium because it does not have enough Foster Carers on its own register to meet the demand. Offering a more competitive package of allowances and benefits should make it easier to recruit Foster Carers which in turn will bring savings.

The Head of Function (Resources)/Section 151 Officer said that there is a risk in increasing the fostering allowance in so much as if the Council does not recruit enough Foster Carers from the independent sector to be able to reduce its use of private Foster Carers and thereby the associated costs, it will end up with higher costs as a result of this scheme.

It was resolved -

- **That Children and Families' Services proceed to offer a more attractive package for the Local Authority's Foster Carers to include the following –**
 - **An increase of 10% in the Fostering Allowance**
 - **A 50% discount in Council Tax**
 - **Free Isle of Anglesey Leisure Services Membership cards**
 - **Free Council car parking tickets**
- **To authorise an amendment to the Council Tax Discretionary Relief Policy to reflect the discount granted to Foster Carers.**
- **To authorise the necessary transfer of budgets from Children and Families' Services to cover the cost of providing the additional benefits which fall on other services or budgets.**

13. STATEMENT OF GAMBLING POLICY 2019/22

The report of the Head of Regulation and Economic Development incorporating a Statement of Gambling Policy for 2019 to 2022 was presented for the Executive's endorsement prior to its adoption by the Full Council.

The Portfolio Member for Planning and Public Protection reported that every three years the Gambling Act 2005 requires that the Council adopts a Statement of Gambling Policy. The Policy sets out how the Council will discharge its functions with regard to the regulation of gambling premises. The draft policy has been produced in accordance with the Gambling Commission's guidance on form and content of the Policy. The Policy is a revised and updated version of the Council's previous policy.

It was resolved to recommend that the Full Council adopts the Statement of Gambling Policy 2019-2022.

**Councillor Llinos Medi Huws
Chair**

DRAFT

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	17 Rhagfyr 2018
Pwnc:	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith
Aelod(au) Portffolio:	Cyng Llinos Medi
Pennaeth Gwasanaeth:	Lynn Ball Pennaeth Swyddogaeth – Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Huw Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd 01248 752108 JHuwJones@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Yn unol â'i Gyfansoddiad, mae'n ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi blaen raglen waith a'i diweddarau'n rheolaidd. Cyhoeddir blaen raglen Waith y Pwyllgor Gwaith yn fisol er mwyn galluogi Aelodau'r Cyngor a'r cyhoedd weld pa benderfyniadau allweddol y mae'r Pwyllgor yn debygol o'u gwneud dros y misoedd i ddod.

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith:

gadarnhau'r blaen raglen waith atodol ar gyfer y cyfnod **Ionawr - Awst 2019**;

Adnabod unrhyw faterion ar gyfer cael mewnbwn penodol ac ymgynghoriad gyda Phwyllgorau Sgrwtini'r Cyngor a chadarnhau'r angen i'r Pwyllgorau Sgrwtini ddatblygu eu rhaglenni gwaith i gefnogi rhaglen waith y Pwyllgor Gwaith;

Nodi bod blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn cael ei diweddarau'n fisol a'i chyflwyno fel eitem safonol yn fisol i'r Pwyllgor Gwaith.

* Allwedd i'r Categoriâu:

Strategol – cynlluniau a mentrau allweddol corfforaethol

Gweithredol – darparu gwasanaethau

Er gwybodaeth

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

-

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith cyn cyhoeddi pob diweddariad er mwyn cryfhau atebolrwydd a threfniadau blaengynllunio.

D – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydyw.

DD – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amherthnasol.

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?

Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn cael ei thrafod yn fisol yng nghyfarfodydd y Penaethiaid Gwasanaeth (eitem safonol ar y rhaglen). Fe'i cylchredir yn rheolaidd hefyd i Benaethiaid Gwasanaeth er mwyn ei diweddarau.
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
5	Adnoddau Dynol (AD)	
6	Eiddo	
7	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
8	Sgriwtini	Cynhelir cyd-drafodaeth yn fisol ar raglenni gwaith y Pwyllgor Gwaith a'r ddau Bwyllgor Sgriwtini, a hynny er mwyn sicrhau aliniad rhyngddynt.
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol.
10	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Amherthnasol.

* Allwedd i'r Categoriâu:

Strategol – cynlluniau a mentrau allweddol corfforaethol

Gweithredol – darparu gwasanaethau

Er gwybodaeth

F – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

FF - Atodiadau:
Blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith: Ionawr - Awst 2019.

G - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

* *Allwedd i'r Categoriâu:*
Strategol – cynlluniau a mentrau allweddol corfforaethol
Gweithredol – darparu gwasanaethau
Er gwybodaeth

BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyfnod: Ionawr – Awst 2019

Diweddarwyd 6 Rhagfyr 2018

Mae blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn galluogi Aelodau'r Cyngor a'r cyhoedd weld pa benderfyniadau allweddol y mae'r Pwyllgor yn debygol o'u gwneud dros y misoedd i ddod.

Mae modd i benderfyniadau gweithredol gael ei gwneud gan y Pwyllgor Gwaith llawn yn gweithredu fel corff cyfunol neu gan aelodau unigol o'r Pwyllgor Gwaith yn gweithredu trwy hawliau dirprwyiedig. Mae'r blaen raglen waith yn cynnwys gwybodaeth am y penderfyniadau a geisir, pwy fydd yn gwneud y penderfyniadau a phwy yw'r Swyddogion a'r Deilyddion portffolio arweiniol ar gyfer pob eitem.

Tudalen 24

Dylid nodi, fodd bynnag, bod y blaen raglen waith yn ddogfen hyblyg, gan nad oes modd gwybod am yr holl eitemau y bydd angen penderfyniad arnynt gymaint â hyn ymlaen llaw ac efallai bydd angen newid yr amserlen ar gyfer rhai materion er mwyn cwrdd â blaenoriaethau newydd ayyb. Oherwydd hyn, fe adolygir yn rheolaidd y rhestr o eitemau sydd wedi'u cynnwys.

Yn achlysurol, bydd angen cyflwyno adroddiadau am drafodion eiddo penodol, a hynny yn unol â Pholisi a Gweithdrefnau Rheoli Asedau. Oherwydd dylanwad y farchnad allanol, nid yw'n bosibl dynodi amseriad adroddiadau fel hyn ymlaen llaw.

Amlinellir blaenraglen waith y Pwyllgor Gwaith ar gyfer y cyfnod **Ionawr – Awst 2019** ar y tudalennau dilynol.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

* *Allwedd:*

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyfnod: Ionawr – Awst 2019

Diweddarwyd 6 Rhagfyr 2018

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyrifol / Aelod arweiniol a chyswilt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Ionawr 2019							
Tudalen 25	1	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 28 Ionawr 2019	
	2	Prosiect Rhwydwaith Ffeibr Llawn Lleol (LFFN) Dirprwyo i Gyngor arall yr awdurdod i gweithredu'r Prosiect.		Rheoleiddio a Datblygu Economaidd / Busnes y Cyngor	Dylan Williams Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd / Lynn Ball Pennaeth Swyddogaeth – Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro Cyng Carwyn Jones Cyng Dafydd Rhys Thomas	Pwyllgor Gwaith 28 Ionawr 2019 - yn amodol ar gael adroddiad rhanbarthol cytunedig.	
Chwefror 2019							
	3	Monitro Cyllidebau Refeniw a Chyfalaf 2018/19 – Ch3 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol ar draws y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Pennaeth Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid – dyddiad i'w gadarnhau Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyfnod: Ionawr – Awst 2019

Diweddarwyd 6 Rhagfyr 2018

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswilt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
4 Cyllideb 2019/20 (S) Mabwysiadu cynigion terfynol i'w hargymell il'r Cyngor Sir.	Mae hyn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith gan ei fod yn dod o fewn Fframwaith Gyllideb y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Pennaeth Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 4 Chwefror 2019	Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	27 Chwefror 2019
5 Arian Wrth Gefn Diweddariad o'r sefyllfa mewn perthynas ag Arian Wrth Gefn.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol.	Adnoddau	Marc Jones Pennaeth Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	
6 Polisi Rhyddhad Dewisol rhag y Dreth Fusnes Mabwysiadu fframwaith newydd yn dilyn ymgyngoriad cyhoeddus.	Mae angen penderfyniad cyfunol gan y Pwyllgor Gwaith o ran manylu ar y rhyddhad ychwanegol rhag y dreth fusnes i'w ddyrrannu i elusennau a sefydliadau sydd ddim yn gwneud elw	Adnoddau	Marc Jones Pennaeth Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	
7 Strategaeth Rheoli Trysorlys 2019/20 Mabwysiadu strategaeth ar gyfer y flwyddyn ariannol newydd.	Mae hyn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith gan ei fod yn dod o fewn Fframwaith Gyllideb y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Pennaeth Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	27 Chwefror 2019

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyfnod: Ionawr – Awst 2019

Diweddarwyd 6 Rhagfyr 2018

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswilt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Tudalen 27	8	Taliadau am Wasanaethau Di- Breswyl 2019/20 Cymeradwyaeth.	Mae angen penderfyniad cyfunol gan fod y mater yn ymwneud ag ystyriaethau ariannol materol berthnasol.	Gwasanaethau Oedolion	Alwyn Jones Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	
	9	Ffi Safonol ar gyfer Cartrefi Preswyl y Cyngor Sir yn ystod 2019/20 Cymeradwyaeth.	Mae angen penderfyniad cyfunol gan fod y mater yn ymwneud ag ystyriaethau ariannol materol berthnasol.	Gwasanaethau Oedolion	Alwyn Jones Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	
	10	Ffioedd Cartrefi Gofal y Sector Annibynnol 2019/20 Cymeradwyaeth.	Mae angen penderfyniad cyfunol gan fod y mater yn ymwneud ag ystyriaethau ariannol materol berthnasol.	Gwasanaethau Oedolion	Alwyn Jones Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	
	11	Rhenti a ffioedd ar gyfer y Gwasanaeth Tai yn 2019/20		Gwasanaethau Tai	Ned Michael Pennaeth Gwasanaethau Tai Cyng Alun Mummery	Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	
	12	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 18 Chwefror 2019	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyfnod: Ionawr – Awst 2019

Diweddariwyd 6 Rhagfyr 2018

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswilt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Mawrth 2019						
13	Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb 2017/18 Cymeradwyo'r adroddiad.	Deilydd Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi	Penderfyniad dirprwyedig Mawrth 2019	
14	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith 25 Mawrth 2019	
15	Cerdyn Sgôr Corfforaethol – Ch3, 2018/19 (S) Adroddiad monitro perfformiad chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am berfformiad cyfredol ar draws y Cyngor.	Trawsnewid Corfforaethol	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid Cyng Dafydd Rhys Thomas	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 11 Mawrth 2019	Pwyllgor Gwaith 25 Mawrth 2019

Tudalen 28

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyfnod: Ionawr – Awst 2019

Diweddariwyd 6 Rhagfyr 2018

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswilt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Tudalen 29	16	Arolwg AGC o Wasanaethau Plant yn Ynys Môn – Cynllun Gwella – Cynnydd Chwarterol	Gwasanaethau Plant	Fôn Roberts Pennaeth Gwasanaethau Plant Cyng Llinos Medi	Panel Gwella Gwasanaethau Plant (Dyddiad i'w gadarnhau) Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 11 Mawrth 2019	Pwyllgor Gwaith 25 Mawrth 2019	
	17	Moderneiddio Hamdden	Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Dylan Williams Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd Cyng Carwyn Jones	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio 12 Mawrth 2019	Pwyllgor Gwaith 25 Mawrth 2019	
	Ebrill 2019						
	18	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 29 Ebrill 2019	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyfnod: Ionawr – Awst 2019

Diweddariwyd 6 Rhagfyr 2018

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswilt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Mai 2019						
19	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Gwaith .. Mai 2019	
20	Cerdyn Sgôr Corfforaethol – Ch4, 2018/19 (S) Adroddiad monitro perfformiad chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am berfformiad cyfredol ar draws y Cyngor.	Trawsnewid Corfforaethol	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid Cyng Dafydd Rhys Thomas	Pwyllgor Gwaith Mai 2019	
21	Monitro Cyllidebau Refeniw a Chyfalaf 2018/19 – Ch4 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Mae hwn yn fater i'r Pwyllgor Gwaith llawn gan ei fod yn rhoi sicrwydd am y sefyllfa ariannol gyfredol ar draws y Cyngor.	Adnoddau	Marc Jones Pennaeth Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Pwyllgor Gwaith Mai 2019	
Mehffin 2019						
22	Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2018/19 Cymeradwyo'r adroddiad.	Deilydd Portffolio sydd â chyfrifoldeb am yr iaith.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Ieuan Williams	I'w gadarnhau Penderfyniad dirpwyiedig Mehffin 2019	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyfnod: Ionawr – Awst 2019

Diweddarwyd 6 Rhagfyr 2018

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswilt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
23	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith .. Mehefin 2019
Gorffennaf 2019						
24	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith llawn er mwyn cryfhau blaen gynllunio ac atebolrwydd.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith .. Gorffennaf 2019

Tudalen 31

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Y PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	17 RHAGFYR 2018
Pwnc:	FFIOEDD A THALIADAU 2019/20
Aelod(au) Portffolio:	CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS (DEILYDD PORTFFOLIO – CYLLID)
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES – PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad:	MARC JONES/CLAIRE KLIMASZEWSKI
Rhif Ffôn:	01248 752601
E-bost:	RMJFI@YNYSMON.GOV.UK
Aelodau Lleol:	DDIM YN BERTHNASOL
A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
<p>ARGYMHELLION A RHESYMAU</p> <p>Mae'r ffioedd a thaliadau diwygiedig arfaethedig ar gyfer 2019/20 wedi eu hamlinellu yn y llyfryn isod. Yn draddodiadol, byddai'r rhain yn cael eu gweithredu o'r 1af o Ebrill yn y flwyddyn ariannol nesaf. Fodd bynnag, gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo gweithrediad cynnar o'r ffioedd a thaliadau diwygiedig hyn o'r 1af o Chwefror 2019. Mae'r gweithrediad cynnar hwn yn rhan o fesurau angenrheidiol mewn ymateb i'r sefyllfa ariannol heriol a wynebwr ar hyn o bryd.</p> <p>Bydd rhai ffioedd yn parhau i gael eu gweithredu yn unol â'r flwyddyn ariannol o'r 1af o Ebrill 2019. Mae'r rhain yn dueddol o fod lle mae'r cynnydd i ffioedd a thaliadau yn bethau a wneir yn statudol. Bydd ffioedd a thaliadau mewn perthynas ag ysgolion yn cael eu gweithredu o'r 1af o Fedi 2019. Mae'r llyfryn Ffioedd a Thaliadau 2019/20 yn cynnwys colofn ar wahân yn amlygu pa newidiadau sy'n weithredol o'r 1af o Chwefror 2019, y rhai sy'n weithredol o'r 1af o Ebrill 2019 a'r rhai sy'n weithredol o'r 1af o Fedi 2019.</p> <p>Mae cyllidebau incwm ar gyfer ffioedd a thaliadau anstatudol ar gyfer 2019/20 wedi eu cynyddu 3% ar gyfartaledd ar draws pob gwasanaeth unigol. Mae hyn wedi galluogi Penaethiaid Gwasanaeth i gynyddu ffioedd unigol o fwy neu lai 3% ond, ar y cyfan, bydd angen i wasanaethau fodloni eu targedau incwm sydd wedi'u cyllidebu.</p> <p>Mae'r holl ffioedd statudol wedi eu cynyddu yn unol â'r swm a osodwyd gan y corff sy'n cymeradwyo, lle mae'r cynnydd wedi'i gyhoeddi. Lle dangosir y ffi fel 'l'w gadarnhau', mae hyn yn berthnasol i rai ffioedd Gofal Cymdeithasol a Thai a fydd yn cael eu hargymell ar gyfer y 1af o Ebrill 2019 ac a gyflwynir i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn ym mis Chwefror 2019.</p> <p>ARGMHELLIAD</p> <p>Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r Ffioedd a Thaliadau ar gyfer 2019/20 fel yr amlinellir yn y llyfryn isod.</p>	
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
Ystyriodd Gwasanaethau Unigol gynbig gwahanol lefel o ffioedd er mwyn cyflawni'r gofyniad o gynydd o 3% yn y lefel gyffredinol o ffioedd anstatudol ar gyfer y gwasanaeth.	
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
Mae'r awdurdod ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn perthynas â ffioedd a thaliadau wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.	

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Amherthnasol		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Amherthnasol		
DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Awdur yr Adroddiad
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Atodlen o Ffioedd a Thaliadau 2019/20		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Ffioedd a Thaliadau 2019-20

CYNNWYS

Gwasanaeth Oedolion

Gofal Cymdeithasol Oedolion

Cyfadran Gymuned

Tai

Cyfadran Dysgu Gydol Oes

Addysg

Llyfrgelloedd a Diwylliant

Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

Gwarchod y Cyhoedd

Cynllunio

Canolfan Fusnes Môn

Hamdden

Cyrchfan

Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

Priffyrdd

Rheoli Gwastraff

Busnes y Cyngor

Cyfreithiol

Nodiadau

1. Cyfnod Perthnasol

1.1 Mae'r holl ffioedd a thaliadau o'r dyddiad penodedig i'r 31 Mawrth 2020 (yn gynhwysol) oni bai y nodir fel arall.

2. TAW

2.1 Mae'r holl ffioedd a thaliadau yn cynnwys TAW (TAW yn amodol i newid), oni bai y nodir fel arall.

2.2 Allwedd i Ddangosyddion TAW

- S** - Yn cynnwys TAW Cyfradd Safonol (20%, amodol i newid)
- Z** - Cyfradd sero
- E** - Eithriwyd o TAW
- N** - Tâl Net TAW (Dylid ychwanegu TAW i'r ffi/taliad)
- O/S** - Tu allan i gwmpas TAW / Ddim yn fusnes
- Amh** - Amherthnasol

2.3 Gall statws TAW fod yn ddarostyngedig i newid yn ystod y flwyddyn.

2.4 Nid yw taliadau rhwng gwasanaethau Cyngor Sir Ynys Môn yn cynnwys TAW.

Gofal Cymdeithasol Oedolion

Gwasanaeth		Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Gofal Preswyl yng Nghartrefi'r Awdurdod ar gyfer Pobl Hyn					
Tâl safonol (ar gyfer preswylwyr sydd hefo'r modd ariannol i dalu'r gost llawn)			I'w gadarnhau		O/S
Gofal Cartref					
Os ydych yn hŷn nag oed pensiwn gydag incwm wythnosol o neu'n uwch na £236.35 a:	Os ydych yn fengach nag oed pensiwn gydag incwm wythnosol o neu'n uwch na £160.59 a:				
llai na £241.34 yr wythnos	llai na £165.58 yr wythnos		I'w gadarnhau		O/S
rhwng £241.35 - £246.34	rhwng £165.59 - £170.58		I'w gadarnhau		O/S
rhwng £246.35 - £248.59	rhwng £170.59 - £172.83		I'w gadarnhau		O/S
rhwng £248.60 - £251.34	rhwng £172.84 - £175.58		I'w gadarnhau		O/S
rhwng £251.35 - £266.34	rhwng £175.59 - £190.58		I'w gadarnhau		O/S
rhwng £266.35 - £281.34	rhwng £190.59 - £205.58		I'w gadarnhau		O/S
rhwng £281.35 - £294.19	rhwng £205.59 - £218.43		I'w gadarnhau		O/S
rhwng £294.20 - £296.34	rhwng £218.44 - £220.58		I'w gadarnhau		O/S
rhwng £296.35 - £306.34	rhwng £220.59 - £230.58		I'w gadarnhau		O/S
uwch na £306.34 neu cynilion uwch na £24,000.00	uwch na £230.58 neu cynilion uwch na £24,000.00		I'w gadarnhau		O/S
Prydau yng Ngwasanaethau Dydd					
(Yn berthnasol i'r holl brydau a lluniaeth ddarparwyd ym mhob lleoliad Gwasanaeth Dydd)					
Prydau yng Ngwasanaethau Dydd ar gyfer oedolion (ac eithrio pobl hefo anableddau dysgu)		£6.10			O/S (S yw prydau ddarparwyd i bersonau ddim wedi derbyn asesiad
Byrbryd canol dydd yng Ngwasanaethau Dydd ar gyfer pobl hefo anableddau dysgu		£2.50			Gwasanaethau Cymdeithasol)
Lluniaeth arall (te/coffi/teisen) yng Ngwasanaethau Dydd		£1.40			

Gwasanaethau Teleofal				
Haen 1 – Offer, Gwasanaeth a Cynnal a Chadw	£46.60			Os darparwyd fel rhan o becyn gofal – O/S. Os darparwyd i'r anabl – Z. Os darparwyd i'r henoed ddim fel rhan o becyn gofal, neu i drydyd bartïon (e.e. Cymdeithasau Tai) – S.
Haen 2 & 3 – Offer, Gwasanaeth, Monitro a Cynnal a Chadw	£92.95			
Tâl gosod	£44.30			
Gwasanaeth a Cynnal a Chadw	£110.80			
Gwasanaethau'n unig	£71.60			
Bathodynnau Glas (sefydliadol ac amnewid (colli/dwyn))			I'w gadarnhau	O/S
Cartrefi Preswyl a Nyrsio Sector Annibynnol				
Preswyl (Oedolion)			I'w gadarnhau	O/S
Preswyl (EMI)			I'w gadarnhau	O/S
Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen Gofal Cymdeithasol)			I'w gadarnhau	O/S
Nyrsio (EMI) (Elfen Gofal Cymdeithasol)			I'w gadarnhau	O/S

Tai

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Ffioedd Troi Tai'n Gartrefi				
Hyd at £50,000		£345.00		O/S
Dros £50,000		£395.00		O/S
Cynllun Benthyciad i Wella Cartrefi		15% o werth y benthyciad (gall hefyd fod yn amodol ar ffi brisio gan drydydd parti)		
Rhenti Garejys		l'w gadarnhau		Amrywiol
Ffioedd				
1 Llofft – Tŷ/Byngalo		l'w gadarnhau		Amrywiol
2 Llofft – Tŷ/Byngalo		l'w gadarnhau		
3 Llofft – Tŷ/Byngalo		l'w gadarnhau		
4 Llofft – Tŷ/Byngalo		l'w gadarnhau		
5+ Llofft – Tŷ/Byngalo		l'w gadarnhau		
1 Llofft – Fflat		l'w gadarnhau		
2 Llofft – Fflat		l'w gadarnhau		
3 Llofft – Fflat		l'w gadarnhau		
4+ Llofft – Fflat		l'w gadarnhau		
Fflat un ystafell		l'w gadarnhau		
Cais i ofyn am orfodi gorchymyn		l'w gadarnhau		
Ffi Llys		l'w gadarnhau		
Warant		l'w gadarnhau		
Ail-gyhoeddi Warant		l'w gadarnhau		
Taliadau Gwasanaeth mewn Anheddau				
Glanhau ardaloedd cymunedol		l'w gadarnhau		O/S os mewn perthynas â phrydles tŷ Cyngor, ac E am brydlesau arall
Cynnal a chadw lifftiau		l'w gadarnhau		
Erialau mewn ardaloedd cymunedol		l'w gadarnhau		
Gwresogi a goleuadau mewn ardaloedd cymunedol		l'w gadarnhau		
Larymau tân ac offer tân		l'w gadarnhau		
Mynediad drws		l'w gadarnhau		
Taliadau Carthffosiaeth		l'w gadarnhau		
Peintio ardaloedd cymunedol		l'w gadarnhau		
Cynnal a chadw tiroedd (Eiddo domestig)		l'w gadarnhau		
Cynnal a chadw tiroedd (Eiddo gwarchod)		l'w gadarnhau		
Ffi rheoli		l'w gadarnhau		

Addysg

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Prydau Ysgol:				
Disgyblion a staff goruchwylio:				
Ysgolion cynradd		£2.40 y pryd	£2.60 y pryd	O/S
Ysgolion uwchradd		£2.50 y pryd	£2.70 y pryd	O/S
Staff ac ymwelwyr eraill:				
Ysgolion cynradd		£4.26 y pryd	£4.44 y pryd	S
Ysgolion Uwchradd		£2.82 y pryd	£3.24 y pryd	S
Gofal cyn y Clwb Brecwast				
30 munud o ofal cyn y clwb brecwast		£1.00 y plentyn	£1.00 y plentyn ¹	E
Bysus Ysgol:				
Dros 16 Oed		£130.00 y flwyddyn	£140.00 y flwyddyn	O/S
Dan 3 milltir		£116.00 y flwyddyn	£125.00 y flwyddyn	O/S
Allan o'r dalgylch		£160.00 y flwyddyn	£175.00 y flwyddyn	O/S
Taliadau Eraill				
Llungopïau		£0.10 y ddalen		S
Cae Bob Tywydd Millbank				
Aelodau				
Cae llawn		£48.00 Oedolyn £31.00 leuenctid		S
Cae llawn (llogi mewnol)		£40.00 Oedolyn £26.00 leuenctid		Amh
Hanner cae		£31.00 Oedolyn £19.00 leuenctid		S
Hanner cae ((llogi mewnol)		£26.00 Oedolyn £16.00 leuenctid		Amh
Llogi Cae Pêl-droed		£48.00 Oedolyn £31.00 leuenctid		S
Llogi Cae Pêl-droed (llogi mewnol)		£40.00 Oedolyn £26.00 leuenctid		Amh

¹ Noder os gwelwch yn dda, dylid dirprwyo'r ffi yma i'r ysgolion, gall y ffi a godir fod yn wahanol gan ei fod o fewn disgrisiwn corff llywodraethu'r ysgol.

Ddi-Aelodau				
Cae llawn		£62.00 Oedolyn £39.00 Ieuenctid		S
Hanner cae		£40.00 Oedolyn £23.00 Ieuenctid		S
Llogi cae Pêl-droed		£62.00 Oedolyn £39.00 Ieuenctid		S

Llyfrgelloedd a Diwylliant

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Amgueddfeydd a Diwylliant				
Llynonn				
Oedolion	£4.70			S
Henoed	£3.50			S
Plant	£3.50			S
Oedolion (Grŵp 15+)	£4.00			S
Henoed/Plant (Grŵp 15+)	£3.25			S
Gweithdy Grŵp (15+)	£4.30			E
Teulu (4)	£12.65			S
Carchar Biwmares				
Oedolion	£5.75			S
Henoed	£4.70			S
Plant	£4.70			S
Oedolion (Grŵp 15+)	£5.20			S
Henoed/Plant (Grŵp 15+)	£4.40			S
Teulu (4)	£17.20			S
Llys Biwmares				
Oedolion	£4.15			S
Henoed	£3.30			S
Plant	£3.30			S
Oedolion (Grŵp 15+)	£4.00			S
Henoed/Plant (Grŵp 15+)	£3.10			S
Teulu (4)	£12.10			S
Tocyn Cyfunol Biwmares				
Oedolion	£8.70			S
Henoed	£7.15			S
Plant	£7.15			S
Oedolion (Grŵp 15+)	£8.10			S
Henoed/Plant (Grŵp 15+)	£6.95			S
Teulu (4)	£27.00			S
Oriel Ynys Môn				
Comisiwn ar werthiant	35%			Amrywiol

Llogi Ystafelloedd				
Prif Oriel Gelf oriau gyda'r nôs (6-11yh, isafswm o 2 awr) neu Oriol Kyffin Williams oriau gyda'r nôs (6-11yh, isafswm o 2 awr)	£85.00 yr awr			E
Ystafell Tunncliffe – Masnachol:				
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£35.00			E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£105.00			E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£210.00			E
Gyda'r nos (6 – 11 yh)	£42.00 yr awr			E
Oriau Ychwanegol	£37.00 yr awr			E
Ystafell Tunncliffe – Addysgol:				
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£18.00			E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£54.00			E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£108.00			E
Oriau Ychwanegol	£22.00 yr awr			E
Ystafell Tunncliffe – Sefydliadau di-elw:				
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£15.50			E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£47.00			E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£94.00			E
Oriau Ychwanegol	£19.00 yr awr			E
Ystafell Tunncliffe – Cyngor:				
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£22.00			E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£66.00			E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£120.00			E
Oriau Ychwanegol	£27.00 yr awr			E
Stafell Gyfarfod Fechan				
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£10.00			E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£30.00			E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£60.00			E
Oriau Ychwanegol	£12.00 yr awr			E
Amrywiol				
Gweithdai	£4.00 y pen			E
Copïau Digidol anfonwyd drwy e-bost	£6.00 yr awr			S
Copïau Digidol anfonwyd drwy CD/DVD	£12.00 yr awr			S
Gwasanaeth Ymchwil a Dalwyd	£30.00 yr awr			S
Ffilmio yn OYM a safleoedd [Pris ar Gais]				
Yr Awr – Defnydd Unigol	£78.00			S

Atgynhyrchiadau - Delweddau [Pris ar Gais]				
Atgynhyrchu mewn llyfrau a chyfnodolion	£36.00			S
Atgynhyrchu mewn arddangosfeydd (anfasnachol)	£48.00			S
Atgynhyrchu ar gyfer defnydd addysgol	£36.00			S
Atgynhyrchu ar gyfer defnydd masnachol, i werthu, a.y.y.b.	£126.00			S
Atgynhyrchiadau – delweddau – darlledu ac ar-lein				
Cymraeg/Rhanbarthol, hyd at 10 mlynedd	£60.00			S
Prydeinig, hyd at 10 mlynedd	£72.00			S
Byd-eang, hyd at 10 mlynedd	£84.00			S
Defnydd we	£48.00			S
Defnydd we ffrydio digidol ar-lein	£96.00			S
Postio a Phacio				
Parcelforce Byd-eang – Printiau (postio £11.99)	£15.00			S
Pacio (postio fel prisiau Royal Mail ar-lein)		https://www.royalmail.com/sites/default/files/Our-prices-2018-effective-26-March-2018.pdf		S
Llyfrgelloedd a Gwasanaethau Gwybodaeth				
Taliadau am ddychwelyd llyfrau / casetiau / CDs yn hwyr (fesul eitem):				
1 diwrnod yn hwyr	£0.30			O/S
2 ddiwrnod yn hwyr	£0.40			O/S
3 diwrnod yn hwyr	£0.50			O/S
4-7 niwrnod yn hwyr	£0.80			O/S
Cost ar gyfer pob wythnos hwyr (uchafswm o £8.00)	£0.80			O/S
Taliadau am ddychwelyd fideos / DVDs yn hwyr (fesul eitem)				
Fesul wythnos neu ran o wythnos – Gwasanaeth premiwm (uchafswm o £30.00)	£3.10			O/S
Fesul wythnos neu ran o wythnos – Gwasanaeth rheolaidd (uchafswm o £15.00)	£2.00			O/S
Taliadau am ddychweliadau hwyr i lyfrgelloedd symudol (fesul eitem)				
Ymweliad 1 ^{af} ac 2 ^{il} ymweliad	£0.00			O/S
3 ^{ydd} ymweliad	£0.60			O/S
4 ^{ydd} ymweliad	£0.80			O/S
5 ^{ed} ymweliad	£1.35			O/S
Uchafswm cyfanswm y gost	£6.20			O/S
Ceisiadau (fesul eitem)				
Plant (dan 16)	£0.00			O/S
Oedolion – Mewn stoc yng Nghymru (yn cynnwys LINC)	£0.00			O/S
Eitem newydd i'r stoc	£10.50			O/S

Llogi CDs / DVDs (fesul eitem)				
CDs	£1.50 y CD dros 3 wythnos			O/S
DVD Premiwm – (DVDs a ychwanegwyd i stoc o fewn 1 flwyddyn)	£3.10 y DVD yr wythnos			O/S
DVDs hŷn a DVDys plant	£2.00 y DVD yr wythnos			O/S
Cerdyn Aelodaeth Coll				
Plant	£1.50			O/S
Oedolion	£2.50			O/S
Taliadau am eitemau a gollwyd/difrodwyd				
Llyfrau plant – Cymraeg	Yr LMS newydd yn codi pris manwerthu llawn yn awtomatig. Cytundeb Awdurdodau llyfrgelloedd Gogledd Cymru.			O/S
Llyfrau oedolion – Cymraeg				O/S
Ffuglen – plant				O/S
Ffeithiol – plant				O/S
Ffuglen – oedolion [clawr papur]				O/S
Ffeithiol – oedolion [clawr papur]				O/S
Ffuglen – oedolion [clawr caled]				O/S
Ffeithiol – oedolion [clawr caled]				O/S
Llyfrau llafar – oedolion				O/S
Llyfrau llafar – plant				O/S
DVD – Oedolion				O/S
DVD – Plant				O/S
CD - cerddoriaeth				O/S
Cost weinyddol ar eitemau hwyr iawn yr anfonebwyd amdanynt.		£5.30 fesul anfoneb		
Eitemau wedi eu tynnu allan o stoc – tâl isaf				
Ffuglen Clawr Papur – oedolion [Saesneg]	£0.80 yr un Neu £3.60 am 5			S
Ffuglen Clawr Caled – oedolion [Saesneg]	£1.10 yr un Neu £1.80 am 2			S
Ffeithiol Clawr Caled – oedolion [Cymraeg a Saesneg]	£1.50 yr un Neu £2.50 am 2			S
Ffeithiol Clawr Papur – oedolion [Cymraeg a Saesneg]	£1.10 yr un Neu £1.80 am 2			S

Llyfrau cyfeirio	prisiau unigol			S
Ffuglen Cymraeg – oedolion	£0.80 yr un Neu £3.60 am 5			S
Llyfrau Plant [pob iaith]	£1.00 yr un Neu £3.50 am 5			S
Defnyddio Offer Cyfrifiadurol				
Ymwelwyr heb Gerdyn Llyfrgell o'r Deyrnas Unedig	£2.70 am bob ½ awr			O/S
Llungopïau / Argraffu o Gyfrifiadur a Disgiau				
A4 du a gwyn	£0.15 y ddalen			O/S
A4 du a gwyn – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.10 y ddalen			O/S
A4 du a gwyn – cefn wrth gefn	£0.30 y ddalen			O/S
A4 du a gwyn – cefn wrth gefn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.20 y ddalen			O/S
A3 du a gwyn	£0.30 y ddalen			O/S
A3 du a gwyn – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.20 y ddalen			O/S
A3 du a gwyn – cefn wrth gefn	£0.60 y ddalen			O/S
A3 du a gwyn – cefn wrth gefn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.40 y ddalen			O/S
A4 lliw	£0.80 y ddalen			O/S
A4 lliw – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.50 y ddalen			O/S
A4 lliw – cefn wrth gefn	£1.60 y ddalen			O/S
A4 lliw – cefn wrth gefn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£1.00 y ddalen			O/S
A3 lliw	£1.60 y ddalen			O/S
A3 lliw – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£1.20 y ddalen			O/S
A3 lliw – cefn wrth gefn	£3.20 y ddalen			O/S
A3 lliw – cefn wrth gefn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£2.40 y ddalen			O/S
Disgiau CDR	£0.85 yr un			O/S
Disgiau CDR/W	£1.80 yr un			O/S
Cof Bach (USB) 1Gb	£6.70 yr un			O/S
Gwasanaeth Ffacs				
Tudalen 1af - Y Deyrnas Unedig	£1.90			O/S
Tudalen ychwanegol - Y Deyrnas Unedig	£0.50 y dudalen			O/S
Tudalen 1af - Ewrop	£2.90			O/S
Tudalen ychwanegol - Ewrop	£1.10 y dudalen			O/S

Tudalen 1af - Gogledd America	£4.00			O/S
Tudalen ychwanegol - Gogledd America	£1.60 y dudalen			O/S
Tudalen 1af - Gweddill y Byd	£5.00			O/S
Tudalen ychwanegol - Gweddill y Byd	£2.10 y dudalen			O/S
Derbyn Ffacs A4	£1.10			O/S
Gosod Ystafelloedd				
Sesiwn 2 awr - yn ystod yr wythnos	£22.00			E
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad/codi arian - yn ystod yr wythnos	£33.00			E
Cost ar gyfer pob hanner awr atodol - yn ystod yr wythnos	£6.00			E
Sesiwn 2 awr - Dydd Sadwrn	£33.00			E
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad/codi arian - Dydd Sadwrn	£44.00			E
Cost ar gyfer pob hanner awr atodol - Dydd Sadwrn	£7.00			E
Llogi cyfleusterau cyfrifiadur (yn cynnwys llogi ystafell)				
Sesiwn 2 awr - Yn ystod yr wythnos yn ystod y dydd	£33.00			S
Sesiwn 2 awr - Gyda'r nos a dydd Sadwrn	£38.50			S
Sylwer - Gellir trafod prisiau ar gyfer llogi cyfleusterau cyfrifiadurol ar gyfer defnydd tymor hir a sesiynau trwy'r dydd				
Comisiwn ar Werthiant Arddangosfeydd	30% o werthiant			S
Hysbysebu Masnachol – Posteri				
Ffi am 4 wythnos	£3.75			S
Archifau Môn				
Deunydd papur				
Pensiliau	£0.45 y pensil			S
Tocynnau Darllen (Tocyn CARN)	£1.00 y tocyn			S
Reprograffig				
Bydd yr holl eitemau a anfonir trwy'r post ar gyfradd llythyr mawr ail ddsbarth (os gofynnir am ddsbarth cyntaf neu dosbarthiad a gofnodwyd, codir tâl yn unol â hynny)				
Llungopïau				
Copïau A4 du a gwyn	£0.50 y ddalen			S
Copïau A3 du a gwyn	£0.70 y ddalen			S
Copïau A4 lliw	£1.10 y ddalen			S
Copïau A3 lliw	£1.30 y ddalen			S
Llungopïau - trwy'r post				
1-3 Dalen A4 du a gwyn	£6.20			S
4-7 Dalen A4 du a gwyn	£6.95			S
1-3 Dalen A3 du a gwyn	£6.95			S
4-7 Dalen A3 du a gwyn	£7.55			S
1-3 Dalen A4 lliw	£12.20			S
4-7 Dalen A4 lliw	£14.00			S
1-3 Dalen A3 lliw	£14.00			S
4-7 Dalen A3 lliw	£15.70			S

Argraffu i ddarllenwyr				
Print A4 du a gwyn	£1.15 y ddalen			S
Print A3 du a gwyn	£1.25 y ddalen			S
Argraffu i ddarllenwyr - trwy'r post				
1-3 Dalen A4 du a gwyn	£8.60			S
4-7 Dalen A4 du a gwyn	£10.50			S
1-3 Dalen A3 du a gwyn	£10.50			S
4-7 Dalen A3 du a gwyn	£12.00			S
Argraffu o gyfrifiadur				
A4 du a gwyn	£0.55 y ddalen			S
A3 du a gwyn	£0.70 y ddalen			S
A4 lliw	£1.10 y ddalen			S
A3 lliw	£1.25 y ddalen			S
Argraffu o gyfrifiadur - trwy'r post				
1-3 Dalen A4 du a gwyn	£6.25			S
4-7 Dalen A4 du a gwyn	£6.95			S
1-3 Dalen A3 du a gwyn	£6.95			S
4-7 Dalen A3 du a gwyn	£7.50			S
1-3 Dalen A4 lliw	£12.20			S
4-7 Dalen A4 lliw	£14.00			S
1-3 Dalen A3 lliw	£14.00			S
4-7 Dalen A3 lliw	£15.70			S
Copïau wedi sganio				
Argraffwyd ar bapur A4 plaen	£3.70 y ddalen			S
Argraffwyd ar bapur A3 plaen	£4.45 y ddalen			S
1 copi wedi ei sganio wedi ei gadw ar CD	£3.70			S
2-5 copi wedi sganio wedi eu cadw ar CD	£7.55			S
6-10 copi wedi sganio wedi eu cadw ar CD	£12.85			S
Copïau wedi sganio - Trwy'r post				
Argraffwyd ar bapur A4 plaen	£3.70 y ddalen + cost postio			S
Argraffwyd ar bapur A3 plaen	£4.45 y ddalen + cost postio			S
1 copi digidol (ffeil math JPEG) wedi ei gadw ar CD	£3.75+ £2.85 cost postio			S
2-5 copi digidol (ffeil math JPEG) wedi cadw ar CD	£7.50 + £2.85 cost postio			S
6-10 copi digidol (ffeil math JPEG) wedi cadw ar CD	£14.00 + £2.85 cost postio			S

Copiâu digidol - dros e-bost				
1 Ffeil math JPEG	£4.00			S
2-3 Ffeil math JPEG	£8.00			S
4-5 Ffeil math JPEG	£12.10			S
Cost postio yn defnyddio cyfraddau postio'r Deyrnas Unedig (bydd post tramor yn cael ei bwysu a'i brisio yn unol â hynny):				
hyd at 100g – ail ddsbarth	£1.20			S
hyd at 200g – ail ddsbarth	£1.60			S
hyd at 500g – ail ddsbarth	£2.00			S
hyd at 700g – ail ddsbarth	£2.50			S
Caniatâd ffotograffig ar gyfer defnyddio yn yr Ystafell Chwilio				
1 diwrnod	£7.00			S
1 wythnos	£19.30			S
1 flwyddyn	£95.30			S
Defnydd o drybedd	£10.30 yr awr			S
Atgynhyrchiadau mewn llyfrau a chyfnodolion	£33.10			S
Ymchwil				
Gwasanaeth ymchwil â thâl (isafswm 1 awr ac uchafswm o 2 awr ar gyfer pob cais)	£33.00 yr awr			S
Llythyr swyddogol				
Llythyr swyddogol / llythyr ardystiad	£8.40			S
Ffilmio ar yr Eiddo				
(isafswm o 1 awr)	£66.00 yr awr			S
Teledu (a TAW)				
Darllediad Cymreig / rhanbarthol - hyd at 10 mlynedd	£132.00 y ddelwedd			S
Darllediad Prydeinig - hyd at 10 mlynedd	£156.00			S
Atgynhyrchu byd eang - hyd at 10 mlynedd	£192.00			S
Defnyddio ar y we	£69.60			S
Defnyddio ar y we gwasanaeth ffrydio digidol ar-lein	£219.60 y ddelwedd			S
Llogi Ystafell Dewi O. Jones				
Yr Awr	£25.50			E
Fesul Hanner Diwrnod: 09.30 – 13.00	£76.50			E
Fesul Hanner Diwrnod: 14.00 – 16.30	£60.00			E
Fesul Diwrnod Llawn: 09.30 – 16.30	£110.00			E
Tâl cosb ar gyfer aros tu hwnt i'r cyfnod a archebwyd	£40.00			E
Lluniaeth (Te / Coffi yn unig) 1 - 10 o bobl	£10.00			S
Lluniaeth (Te / Coffi yn unig) 11 – 20 o bobl	£20.00			S
Lluniaeth (Te / Coffi yn unig) 21 – 30 o bobl	£30.00			S

Gwarchod y Cyhoedd

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Trwyddedau / Caniatâd / Cofrestriadau Iechyd Amgylcheddol				
Rheoleiddio / Lles Anifeiliaid				
Sefydliadau marchogaeth	£143.40 plws ffioedd milfeddyg			O/S S
Sefydliadau bridio cŵn	£177.80 plws ffioedd milfeddyg			O/S S
Lletya anifeiliaid sefydliadau	£177.80 plws ffioedd milfeddyg			O/S S
Anifeiliaid yn perfformio	£223.75			O/S
Siopau anifeiliaid anwes	£177.80 plws ffioedd milfeddyg			O/S S
Trwydded sw	£332.75 plws ffioedd milfeddyg			O/S S
Anifeiliaid gwyllt peryglus	£504.45 plws ffioedd milfeddyg			O/S S
Rheoli cŵn	Tâl Statudol: £25 plws Ffi Casglu: £79.55			O/S S
Rheoli cŵn	Tâl Statudol: £25 plws Ffi Casglu o Cenedl Mona: £42.45			O/S S
Cofrestru ci - tab cofrestru metel	£5.80			O/S

Tacsis				
Trwydded gweithredwr (trwydded 5 mlynedd)		£519.30		O/S
Trwydded cerbyd (newydd ac adnewyddu)		£221.70		O/S
Trwydded gyrrwr (trwydded 5 blynedd) (heb gynnwys costau gwiriadau DVLA) (newydd ac adnewyddu)		£330.00		O/S
Ffi trosglwyddo		£47.20		O/S
Ffi prawf		£57.25		O/S
Ffi ail brawf		£57.25		O/S
Ffi ail brawf o fewn 24 awr (mân ddiffygion)		£28.60		O/S
Platiau trwydded cerbyd (newydd)		£68.95		O/S
Platiau adnewyddu		£45.00		O/S
Amnewid platiau		£28.60		O/S
Amnewid braced platiau		£28.60		O/S
Bathodyn gyrrwr newydd		£20.70		O/S
Ffi ail-eistedd gwybodaeth		£26.50		O/S
DVLA Mandate		£5.00		O/S
DBA check fee		£44.00		O/S
Ffioedd Cofrestrriad Sifil				
Trefnu priodas a phartneriaeth sifil Ffi - Swyddfa Gofrestru	£46.00			O/S
Trefnu priodas a partneriaeth sifil Ffi - Eiddo Cymeradwy	£120.00			O/S
Ffi archebu o flaen llaw, 12 – 24 mis, nad ydynt yn ad-daladwy	£65.00			O/S
Seremonïau Neuadd y Dref – Caerdybi	£240.00			O/S
Seremonïau Ystafell Cefni – Llangefni:				
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£200.00			O/S
Dydd Gwener / dydd Sadwrn	£240.00			O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£350.00			O/S
Priodas yn cael ei ddilyn gan Enwi Baban	£132.00 plws ffi priodas			S
Seremonïau Ystafell Môn – Llangefni:				
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£140.00			O/S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn	£170.00			O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£280.00			O/S
Priodas yn cael ei ddilyn gan Enwi Baban	£132.00 plws ffi priodas			S

Priodas mewn gwesty:				
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£380.00			O/S
Dydd Gwener / dydd Sadwrn	£410.00			O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£500.00			O/S
Priodas yn cael ei ddilyn gan Enwi Baban	£132.00 plws ffi priodas			S
Ystafell Cefni ac eiddo cymeradwy - agor estynedig:				
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau) 6 - 8pm	£140.00			O/S
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau) 8pm – 12am	£275.00			O/S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn 6 - 8pm	£195.00			O/S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn 8pm – 12am	£320.00			O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc 6 - 8pm	£270.00			O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc 8pm - 12am	£385.00			O/S
Trwyddedu eiddo ar gyfer seremonïau sifil	£1,485.00			O/S
Ystafell atodol mewn eiddo cymeradwy	£215.00			O/S
Ymarfer priodas	£60.00			O/S
Ffi weinyddol – newid enw ac ati	£66.00			S
Seremoni enwi baban:				
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£276.00			S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn	£342.00			S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£390.00			S
Adnewyddu addunedau:				
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£276.00			S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn	£342.00			S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£390.00			S
Chwiliad hanesyddol o 3 mlynedd at bob ochr i ddyddiad penodol	£42.00			S
Other:				
Cyhoeddi tystysgrifau o fewn 24 awr (tâl ychwanegol):				
Wedi ei gasglu	£35.00 ²			O/S
Wedi ei bostio	£38.00 ²			O/S
Safonol 3-5 niwrnod gwaith:				
Wedi ei gasglu	£11.00 ²			O/S
Wedi ei bostio	£14.00 ²			O/S
Ardystio dogfennau	£5.00 y copi			O/S
Seremonïau dinasyddiaeth – gwasanaeth blaenoriaeth (tâl ychwanegol)	£115.00			O/S
Cyfleoedd i dynnu lluniau yn Ystafell Môn	£14.40			S

² Nodwch os gwelwch yn dda, mi fydd y ffi yma yn cael ei weithredu o'r 16^{eg} o Chwefror yn unol â'r ddeddfwriaeth.

Amrywiol				
Caniatâd Masnachwyr Stryd				
Manwerthu ac arlwyo:				
Wythnos	£171.85			O/S
Mis	£257.80			O/S
3 mis tymhorol	£745.70			O/S
6 mis tymhorol	£1,377.00			O/S
Blynyddol	£2,063.00			O/S
Unedau symudol	£1,147.40			O/S
	blynyddol			
Arall				
Tatŵio / colur lled barhaol	£131.10 fesul eiddo plws £65.55 fesul ymarferwr			O/S
Tyllu clustiau / cosmetig	£131.10 fesul eiddo plws £65.55 fesul ymarferwr			O/S
Aciwbigo	£131.10 fesul eiddo plws £65.55 fesul ymarferwr			O/S
Electrolysis	£131.10 fesul eiddo plws £65.55 fesul ymarferwr			O/S
Siop rhyw / sinema rhyw	£1,032.60 (yn cynnwys costau gwrandawriad posibl)			O/S
Deddf Iechyd 2006 – troseddau ysmegu		Dirwyon statudol		O/S
Chwiliadau ac ymholiadau trwyddedu	£97.85 yr awr			S
Deddf Gwerthwyr Metel Sgrap 2013 (trwydded 3 mlynedd):				
Trwydded Safle	£375.95			O/S
Trwydded Casglwr	£257.50			O/S

Amrywiadau i Ddeddf Gwerthwyr Melel Sgrap 2013:				
Casglwr i Safle	£53.05			O/S
Safle i Casglwr	£31.93			O/S
Newid Enw Trwyddedai (dim trosglwyddo)	£30.23			O/S
Newid Rheolwr Safle	£50.37			O/S
Newid Nifer o Safleoedd, ac ati	£30.23			O/S
Cyngor cyn trwyddedu:				
Tâl Isafswm	£97.85			S
Codir tâl am bob awr neu ran o hynny ar gyfradd safonol fesul awr fesul swyddog	£97.85			S
Mae ffioedd ar gyfer loteriau bach, peiriannau gamblo a thrwyddedau ar gyfer gemau gyda gwobrau wedi eu gosod gan lywodraeth ganolog				
Deddf Gamblo 2005				
Casino Rhanbarthol				
Ffi flynyddol				O/S
Cais i drosglwyddo				O/S
Cais i adfer				O/S
Cais am ddatganiad amodol				O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)				O/S
Casino Mawr				
Ffi flynyddol				O/S
Cais i drosglwyddo				O/S
Cais i adfer				O/S
Cais am ddatganiad amodol				O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)				O/S
Casino Bach				
Ffi flynyddol				O/S
Cais i drosglwyddo				O/S
Cais i adfer				O/S
Cais am ddatganiad amodol				O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)				O/S
Eiddo Casino wedi ei Drosi				
Ffi flynyddol				O/S
Cais i drosglwyddo				O/S
Cais i adfer				O/S

<http://www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2007/479/schedule/made>

Bingo		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Canolfan Hapchwarae Oedolion		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Betio (Trac)		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Adloniant Teuluol		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Betio (arall)		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S

Triniaeth Rheoli Plâu				
Rheoli plâu masnachol (dibynnol ar faint yr eiddo)	£86.04 yr ymweliad			S
Contractau trin rheoli plâu masnachol (Cyfanswm cost yn amrywiol, yn ddibynnol ar faint yr eiddo, amllder ymweliadau y flwyddyn ac ati)	£63.15 yr awr a chost deunyddiau.			S
Rheoli plâu domestig – llygod mawr a llygod				
Ymateb 3 diwrnod	£45.00			S
Rheoli plâu domestig triniaethau (heblaw llygod)				
Chwilod duon	£97.85			S
Chwilod gwely (yn amodol ar arolwg)	£200.86			S
Cacwn, gwenyn, morgrug, arall – ymateb 3 diwrnod	£60.00			S
Mygdarthiad				
Hyd at 3 ystafell wely	£72.12			S
4 ystafell wely neu fwy	£92.70			S
Taliadau lechyd Amgylcheddol Eraill				
Dirwyon cosb sefydlog - baw ci	http://gov.wales/topics/environmentcountryside/epq/cleanneighour/fixedpenalty/			O/S
Trosedd sŵn gyda'r nos				O/S
System raddio hylendid bwyd cenedlaethol – ailraddio	http://www.ynysmon.gov.uk/sgorio-hylendid-bwyd-cenedlaethol/11987.article?redirect=false			O/S
System raddio hylendid bwyd cenedlaethol – cosb sefydlog methiant i arddangos graddiad				O/S
Tystysgrifau ar gyfer bwyd a ddifrodwyd	£100.00 y dystysgrif			O/S
Copïau o'r Pecyn Gwerthu ac Arlwyath FSBB	£20.00			O/S
Copïau o'r Tudalennau Dyddiadurol FSBB	£30.00			O/S
Copïau o'r Gofrestr Eiddo Bwyd	£25.00			O/S
Archwiliadau mewnfudo	£225.00			S
Tai Amlbreswyliaeth		£665.00		S
Tai Amlbreswyliaeth Cynllun Trwyddedu Atodol		£665.00		S
Ffioedd ar gyfer cyhoeddi Hysbysiadau Gorfodi fel y dynodwyd dan Adran 49 Deddf Tai 2004	£265.00			O/S
Cais am Archwiliad Tai HHSRS – masnachol	£225.00			S
Cydsyniad i ddefnyddio uchelseinyddion yn y strydoedd	£95.00 plws cost hysbysebu			O/S
Cerbydau wedi'u gadael	http://www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2008/2095/contents/made			O/S

Ceisiadau am awdurdodiadau EPA:			
Trwyddedau i fusnesau sy'n cynhyrchu llygredd a rheoleiddio'r eiddo busnes hynny	https://www.gov.uk/government/publications/local-authority-pollution-control-general-guidance-manual		O/S
Trwyddedau Llywodraeth Leol ar gyfer gosodiadau Rhan A(2)	http://gov.wales/legislation/subordinate/nonsi/epwales/2016/local-authority-permits-a2/?skip=1&lang=cy		O/S
Trwyddedau Llywodraeth Leol ar gyfer gosodiadau Rhan 8 ac offer symudol a gweithgareddau allyriadau toddyddion			O/S
Copïau o'r Gofrestr Awdurdodiadau	£10.00		O/S
Y Rheoliadau Cyflenwadau Dŵr Preifat (Cymru) 2010. Mae'r Rheoliadau hyn yn rhagnodi'r ffioedd y gall awdurdodau lleol eu codi am reoleiddio cyflenwadau dŵr preifat:			
Asesiad risg	http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2017/1041/made		O/S
Samplu cyflenwadau bach			O/S
Samplu cyflenwadau mawr			O/S
Ymchwiliad			O/S
Caniatâd			O/S
Cymerwyd dan Reoliad 10			O/S
Cymerwyd yn ystod monitro gwiriad			O/S
Cymerwyd yn ystod monitro archwiliad			O/S
Samplu cyflenwadau dŵr yfed (e.e. iechyd porthladd, llongau ac ati)			S
Ymholiad cyflenwadau dŵr preifat			S
Ymholiad tir llygredig (cynnwys hyd at 2 awr o amser swyddog)	£195.70 +		S
Ffi fesul awr ar gyfer chwilio ac ymholiad ar gyfer amser ychwanegol	Ffi fesul awr		
Mater o symud pysgod cregyn	Dim tâl		Amh
Tystysgrifau Iechyd Allforio	£72.00		S
Tystysgrifau Iechyd Allforio - cais yr un diwrnod	£84.00		S
Tystysgrifau Iechyd Allforio Eraill - (uchafswm o 5 fesul cais)	£72.00		S
Tystysgrifau Iechyd Allforio Eraill - cais yr un diwrnod (uchafswm o 5 fesul cais)	£84.00		S
Tystysgrif allforio maint A4 angen mewnbynnu data	£24.00		S
Tystysgrif allforio maint A3 angen mewnbynnu data	£30.00		S
Copi o dystysgrif allforio Tseiniaidd	£18.00		S
Newidiadau i dystysgrif allforio Tseiniaidd unwaith darparwyd copi ardystiedig	£18.00		S
Tystysgrif Allforio – Gosod i fyny ar gyfer Lleoliad Newydd (cynnwys 1 Tystysgrif)	£120.00		S
Tystysgrif Glanweithdra Llong	http://www.porthhealthassociation.co.uk/		O/S

Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013				
Carfan Unigol	£159.65			O/S
Safle bach (2 – 10 uned)	£339.90			O/S
Safle canolig (11 – 50 uned)	£403.75			O/S
Safle mawr (51+ uned)	£509.85			O/S
Amrywio amodau	£159.65			O/S
Rheolau llety	£53.56			O/S
Trwydded amnewid	£43.26			O/S
Marchnadoedd a Ffeiriau				
Ffair Borth				
Parth A – Ffordd y Bont a Ffordd y Ffair (hyd at 2 fetr)	£15.00 y metr (tâl isafswm o £20.00)			O/S
Parth A – Ffordd y Bont a Ffordd y Ffair (dros 2 fetr)	Ffi uchod plws £1.50 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol			O/S
Parth B – Ffordd Telford (hyd at 2 fetr)	£12.50 y metr (tâl isafswm o £20.00)			O/S
Parth B – Ffordd Telford (dros 2 fetr)	£1.25 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol			O/S
Parth C – Stryd y Paced (hyd at 2 fetr)	£10.00 y metr (tâl isafswm o £20.00)			O/S
Parth C – Stryd y Paced (dros 2 fetr)	£1.00 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol			O/S
Mesureg				
Offer Pwysu a Mesur Arbennig Archwilio, addasu, profi, ardystio, stampio, awdurdodi neu adrodd am offer pwysu neu fesur arbennig Mae'r mathau o offer a eithriwyd yn benodol o'r tablau yn cynnwys:	£97.85 fesul swyddog fesul awr (Cyfrifir yn unigol gan awdurdod lleol yn seiliedig ar y ffigwr uchod yn y fan ble darperir y gwasanaeth)			O/S
<ul style="list-style-type: none"> • Peiriannau pwysu awtomatig neu gyfansymio. • Offer a gynlluniwyd i bwysu llwythau wrth symud. • Offer mesur tanwydd swmp a brofwyd yn dilyn digwyddiad Rheoliad 65 neu 66. • Pwysu neu fesur offer a brofwyd trwy samplu ystadegol. • Sefydlu cromliniau calibradu ar gyfer templedi • Templedi a raddolwyd mewn milimedrau • Profion neu wasanaethau eraill yn unol â rhwymedigaeth gymunedol ar wahân i gwiriad EC cychwynol neu rannol. 				

• Ardystio offer pwyso neu fesur ble mae angen datganiad o wall gwirioneddol.				
Offerynnau Pwyso				
Yn ddim mwy nag 1 tunnell	£154.90			O/S
Dros 1 tunnell hyd at 10 tunnell	£252.40			O/S
Mwy na 10 tunnell	£561.75			O/S
Taliad i gynnwys unrhyw gostau atodol sy'n gysylltiedig â phrofi offer gyda sgrin arddangos ar wahân neu gyfleusterau argraffu allai fod yn seiliedig ar y ffi sylfaenol o ystyried yr uchod a chostau atodol ar gyfradd o £97.85 ar gyfer pob swyddog ychwanegol yr awr. Wrth gyflenwi offer arbenigol (yn cynnwys, ond nid yn gyfyngedig i, uned brofi pont bwyso, fan a phwysau prawf), gellir codi ffi atodol fesul awr, dydd neu fesul apwyntiad, yn ddibynol ar yr amgylchiadau.				
Offer mesur ar gyfer Tanwydd Hylif ac Ireidiau				
Allbynnau sengl / lluosog (ffroenellau):				
(a) Profi'r ffroenell gyntaf	£97.85 fesul swyddog yr awr			O/S os ddim gwasanaeth trydydd parti arall ar gael, S os ddim.
(b) Pob ffroenell atodol a brofir	£97.85 fesul swyddog yr awr			O/S os ddim gwasanaeth trydydd parti arall ar gael, S os ddim.
Gallai taliad i gynnwys unrhyw gostau atodol sy'n gysylltiedig â phrofi offer atodol sydd angen profion atodol ar y safle, fel derbynwyr cerdyn credyd fod yn seiliedig ar y ffi sylfaenol o ystyried yr uchod a chostau atodol ar gyfradd o £97.85 ar gyfer pob swyddog ychwanegol yr awr.				
Tystysgrifau Calibradu				
Darparu Tystysgrif Calibradu	£57.65			O/S os ddim gwasanaeth trydydd parti arall ar gael, S os ddim.
Nodiadau ar gyfer Profi Offer Measureg:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pryd bynnag y bydd offer yn cael ei brofi ac na ragnodir ffi briodol yn y Rhestr Ffioedd, dylai'r gwaith gael ei gostio ar gyfradd o £97.85 yr awr. 2. I sicrhau fod yr awdurdod yn gystadleuol yn ei wasanaeth calibradu masnachol, dylid defnyddio'r rhestr uchod fel sail prisio ar gyfer gweithgareddau calibradu yn gysylltiedig gyda gwaith ISO 9000, ond gan gytuno ar ostyngiadau parthed cyflwyniadau lluosog ar yr un safle. Bydd graddfa'r gostyngiad sydd ar gael yn cael ei bennu gan y Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd mewn ymgynghoriad, gan dalu sylw i ystyriaethau masnachol yn unig. Gellir ymestyn hyn i weithgareddau calibradu eraill, os yw monopoli'r awdurdod lleol wedi ei ddiddymu. 				

“PRYNU EFO HYDER” – CYNLLUN CYMERADWYO MASNACHWYR				
Ffi cais newydd 0 – 5 gweithwyr				S
Ffi cais newydd 6 – 20 gweithwyr				S
Ffi cais newydd 21 – 49 gweithwyr			https://www.buywithconfidence.gov.uk/business/costs/	S
Ffi cais newydd 50+ gweithwyr				S
Ffi Aelodaeth Blynyddol 0 – 5 gweithwyr				S
Ffi Aelodaeth Blynyddol 6 – 20 gweithwyr				S
Ffi Aelodaeth Blynyddol 21 – 49 gweithwyr				S
Ffi Aelodaeth Blynyddol 50+ gweithwyr				S
Eiddo Ychwanegol				S
Arddulliau Masnachu Ychwanegol				S

Cynllunio

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Gwasanaeth Cynllunio				
Hysbysiad Penderfyniad a dogfennau swyddogol eraill (oni bai yn rhan o ymholiad ymchwil)	Dim tâl			-
A4 – cyffredinol :				
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£0.10 y ddalen			E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£0.50 y ddalen			E
Du a Gwyn	£0.10 y ddalen			S
Lliw	£0.60 y ddalen			S
A3 – cynlluniau :				
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£0.50 y ddalen			E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£1.05 y ddalen			E
Du a Gwyn	£0.60 y ddalen			S
Lliw	£1.30 y ddalen			S
A2 – cynlluniau :				
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£4.95 y ddalen			E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£8.20 y ddalen			E
Du a Gwyn	£5.80 y ddalen			S
Lliw	£9.85 y ddalen			S
A1 – cynlluniau :				
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£6.00 y ddalen			E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£9.30 y ddalen			E
Du a Gwyn	£7.25 y ddalen			S
Lliw	£11.15 y ddalen			S
A0 – cynlluniau :				
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£7.10 y ddalen			E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£10.40 y ddalen			E
Du a Gwyn	£8.50 y ddalen			S
Lliw	£12.50 y ddalen			S
Copïau ar CD	£20.00			S
Ffioedd cais cynllunio	Ffi sefydlog a osodir gan Lywodraeth Ganolog http://www.ynysmon.gov.uk/Journals/p/x/k/Ffioedd_Gwneud_Cais_Cynllunio_Hydref_2015.pdf Cymraeg			-
Cyfarfodydd Swyddfa neu Safle	£126.30			S

Ceisiadau Rheoliadau Adeiladu

Tabl A: Anheddau Newydd ac Anheddau a Grëwyd trwy Drosi

Nifer o Anheddau:

1	Tâl Blaendal Cynllun	£200.27			S
	Tâl Archwilio	£371.93			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£572.20			
2	Tâl Blaendal Cynllun	£286.87			S
	Tâl Archwilio	£532.76			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£819.64			
3	Tâl Blaendal Cynllun	£368.06			S
	Tâl Archwilio	£683.56			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,051.62			
4	Tâl Blaendal Cynllun	£470.90			S
	Tâl Archwilio	£874.55			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,345.45			
5	Tâl Blaendal Cynllun	£589.99			S
	Tâl Archwilio	£1,095.70			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,685.69			
6	Tâl Blaendal Cynllun	£687.42			S
	Tâl Archwilio	£1,276.63			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,964.05			
7	Tâl Blaendal Cynllun	£703.65			S
	Tâl Archwilio	£1,306.79			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,010.44			
8	Tâl Blaendal Cynllun	£795.67			S
	Tâl Archwilio	£1,477.68			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,273.35			
9	Tâl Blaendal Cynllun	£882.28			S
	Tâl Archwilio	£1,638.52			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,520.79			
10	Tâl Blaendal Cynllun	£979.70			S
	Tâl Archwilio	£1,819.45			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,799.16			
11	Tâl Blaendal Cynllun	£1,033.84			S
	Tâl Archwilio	£1,919.98			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,953.81			
12	Tâl Blaendal Cynllun	£1,131.26			S
	Tâl Archwilio	£2,100.92			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£3,232.19			

13	Tâl Blaendal Cynllun		£1,174.57			S
	Tâl Archwilio		£2,181.34			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn		£3,355.91			
14	Tâl Blaendal Cynllun		£1,272.00			S
	Tâl Archwilio		£2,362.28			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn		£3,634.28			
15	Tâl Blaendal Cynllun		£1,331.53			S
	Tâl Archwilio		£2,472.85			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn		£3,804.38			
16	Tâl Blaendal Cynllun		£1,401.90			S
	Tâl Archwilio		£2,603.53			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn		£4,005.43			
17	Tâl Blaendal Cynllun		£1,466.86			S
	Tâl Archwilio		£2,724.16			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn		£4,191.01			
18	Tâl Blaendal Cynllun		£1,542.64			S
	Tâl Archwilio		£2,864.89			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn		£4,407.53			
19	Tâl Blaendal Cynllun		£1,623.83			S
	Tâl Archwilio		£3,015.67			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn		£4,639.50			
20	Tâl Blaendal Cynllun		£1,694.20			S
	Tâl Archwilio		£3,146.35			
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn		£4,840.55			
Tabl B: Taliadau am Adeiladau Bach, Estyniadau ac Addasiadau Penodol i Anheddau (Atodlen 2 yn flaenorol)						
Garejys Ar Wahân ac Ynglwm a Phyrth Ceir a rennir gydag anheddau presennol						
1.	Codi garej ar wahân neu ynglwm gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr.	Tâl Blaendal Cynllun	£108.25			S
		Tâl Archwilio	£201.05			
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£309.30			
Estyniadau/Gwaith trosi/Trosi Lloffydd a gwaith Addasu Adeilad i Anheddau						
2.	Trosi garej presennol i lunio llety atodol gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr.	Tâl Blaendal Cynllun	£97.43			S
		Tâl Archwilio	£180.95			
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£278.38			

3.	Unrhyw estyniad i annedd ble nad yw cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 10 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£108.25		S
		Tâl Archwilio	£201.05		
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£309.30		
4.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 10 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£162.38		S
		Tâl Archwilio	£301.57		
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£463.96		
5.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 40 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 60 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£189.68		S
		Tâl Archwilio	£352.26		
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£541.94		
6.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 60 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 80 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£227.34		S
		Tâl Archwilio	£422.20		
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£649.54		
7.	Trosi gofod llofft i lunio llety preswyl atodol gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 50 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£189.68		S
		Tâl Archwilio	£351.00		
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£540.68		
8.	Trosi gofod llofft i lunio llety preswyl atodol gydag ardal llawr yn fwy na 50 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£227.34		S
		Tâl Archwilio	£422.20		
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£649.54		

9.	Amnewid pob ffenestr a drws	Tâl Blaendal Cynllun	£78.00			S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun			
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£78.00			
10.	Adnewyddu elfen thermol sengl e.e. amnewid to / lloriau.	Tâl Blaendal Cynllun	£92.80			S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun			
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£92.80			
Sylwer: Ble mae mân waith adeiladu yn cael ei gyflawni ar yr un pryd ag estyniad y cyfeirir ato yn 3 i 8 uchod, bydd y tâl atodol fel 11 isod:						
11.	Cost y gwaith < £1,000	Tâl Blaendal Cynllun	£61.86			S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun			
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£61.86			
	Cost gwaith rhwng £1,000 a £5,000	Tâl Blaendal Cynllun	£92.80			S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun			
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£92.80			
Ble mae cost amcangyfrifol y gwaith yn 11, uchod, yn fwy na £5,000 bydd y tâl yn unol â 'Thabl C'.						
Gosodiadau trydanol newydd a gwaith trydanol i eiddo presennol						
12.	Gwifrio trydanol mewn cysylltiad ag estyniad newydd i annedd yn dal i gael ei adeiladu gyda gofod llawr heb fod yn fwy na 60 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£309.30			S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun			
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£309.30			
13.	Gosodiad trydanol newydd i annedd yn cael ei adeiladu neu ailwElrio annedd presennol (hyd at uchafswm o 5 ystafell wely)	Tâl Blaendal Cynllun	£402.10			S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun			
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£402.10			

Tabl C – Gwaith ar wahân i'r gwaith yn Nhablau A a B (Atodlen 3 gynt)

(YN SEILIEDIG AR AMCANGYFRIF O'R GWIR GOST ADEILADU A GYFLAWNWYD GAN GONTRACTWYR GYDA CHOFRESTRIAD TAW)

Amcangyfrif o Gost y Gwaith

< £1,000	Tâl Blaendal Cynllun	£123.72			S
	Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£123.72			S
£1,001 - £5,000	Tâl Blaendal Cynllun	£185.58			S
	Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£185.58			S
£5,001 - £10,000	Tâl Blaendal Cynllun	£97.43			S
	Tâl Archwilio	£180.94			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£278.36			S
£10,001 - £15,000	Tâl Blaendal Cynllun	£119.08			S
	Tâl Archwilio	£221.15			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£340.22			S
£15,001 - £20,000	Tâl Blaendal Cynllun	£140.74			S
	Tâl Archwilio	£261.36			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£402.10			S
£20,001 - £25,000	Tâl Blaendal Cynllun	£162.38			S
	Tâl Archwilio	£301.57			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£463.96			S
£25,001 - £30,000	Tâl Blaendal Cynllun	£184.03			S
	Tâl Archwilio	£341.77			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£525.80			S

£30,001 - £35,000	Tâl Blaendal Cynllun	£205.68			S
	Tâl Archwilio	£381.98			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£587.66			S
£35,001 - £40,000	Tâl Blaendal Cynllun	£227.34			S
	Tâl Archwilio	£422.20			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£649.54			S
£40,001 - £45,000	Tâl Blaendal Cynllun	£238.16			S
	Tâl Archwilio	£422.30			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£680.46			S
£45,001 - £50,000	Tâl Blaendal Cynllun	£259.81			S
	Tâl Archwilio	£482.51			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£742.32			S
£50,001 - £55,000	Tâl Blaendal Cynllun	£281.46			S
	Tâl Archwilio	£522.72			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£804.18			S
£55,001 - £60,000	Tâl Blaendal Cynllun	£303.12			S
	Tâl Archwilio	£562.93			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£866.05			S
£60,001 - £65,000	Tâl Blaendal Cynllun	£324.77			S
	Tâl Archwilio	£603.13			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£927.90			S
£65,001 - £70,000	Tâl Blaendal Cynllun	£346.42			S
	Tâl Archwilio	£643.34			S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£989.76			S

£70,001 - £75,000	Tâl Blaendal Cynllun	£368.06		S
	Tâl Archwilio	£683.56		S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,051.62		S
£75,001 - £80,000	Tâl Blaendal Cynllun	£389.72		S
	Tâl Archwilio	£723.77		S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,113.49		S
£80,001 - £85,000	Tâl Blaendal Cynllun	£411.37		S
	Tâl Archwilio	£763.97		S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,175.34		S
£85,001 - £90,000	Tâl Blaendal Cynllun	£433.02		S
	Tâl Archwilio	£804.18		S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,237.20		S
£90,001 - £95,000	Tâl Blaendal Cynllun	£454.67		S
	Tâl Archwilio	£844.39		S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,299.06		S
£95,001 - £100,000	Tâl Blaendal Cynllun	£476.33		S
	Tâl Archwilio	£884.60		S
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,360.93		S
Ar gyfer datblygiadau dros £100,000 cysylltwch ag Arweinydd y Tîm Rheoli Adeiladu				
Cael copïau o ddogfennau Rheoliadau Adeiladu ar gyfer eich eiddo (dylai ceisiadau fod yn ysgrifenedig)				
	Am chwiliad o'r holl geisiadau ers Ebrill 1996 yn cyfeirio i'ch eiddo	£26.25		O/S
	Am gopïau o'r cymeradwyaethau/hysbysiadau/tystysgrifau cwblhau yn dangos ar y chwiliad yn ymwneud â'ch eiddo.	£31.50		S
	Ymchwil ac Ymholiadau Masnachol (tâl isafswm) Bydd tâl am lungopïau yn ychwanegol	£126.30 yr awr		S

Cyngor cyn cynllunio ar geisiadau mawr	Tal sefydlol gan Lywodraeth Cymru http://www.ynysmon.gov.uk/download/52062			
Amgylchedd Adeiledig a Thirlun				
Cwynion gwrychoedd uchel		£320.00		Z
Cyfarfodydd Swyddfa neu Safle (isafswm tâl)	£126.30 per hour			S
Archwiliad safle (isafswm tâl)	£126.30 yr awr			S
SETIAU DATA GIS (ER ENGHRAIFFT - TPO's, GWRYCHOEDD, ADEILADAU RHESTREDIG)	£91.25 y set plws £91.25 ffi weinyddol			S

Canolfan Fusnes Môn

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Llogi Ystafell Gyfarfod Canolfan Fusnes Môn (ac eithrio TAW)				
Llynonn				Yn destun TAW lle bo'n briodol h.y N – i gleientiaid allanol Dim TAW ar logi mewnol
Cost fesul awr	£26.00			
Cost fesul hanner diwrnod	£57.00			
Cost fesul diwrnod llawn	£98.00			
Rhosyr				
Cost fesul awr	£21.00			
Cost fesul hanner diwrnod	£53.00			
Cost fesul diwrnod llawn	£72.00			
Lligwy				
Cost fesul awr	£21.00			
Cost fesul hanner diwrnod	£53.00			
Cost fesul diwrnod llawn	£72.00			
Cybi				
Cost fesul awr	£21.00			
Cost fesul hanner diwrnod	£53.00			
Cost fesul diwrnod llawn	£72.00			
Parys				
Cost fesul awr	£15.00			
Cost fesul hanner diwrnod	£40.00			
Cost fesul diwrnod llawn	£59.00			
<hr/>				
Lluniaeth	£1.45 y gwpan			S

Hamdden

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Canolfannau Hamdden				
Canolfan Hamdden (Tâl Blynyddol)				
Plant a phobl ifanc (dan 18 oed) a rhai sydd wedi cofrestru'n anabl		£8.00		E
60+ oed		£12.00		E
Oedolion (18 – 59 oed (cynhwysol))		£21.00		E
Timau / grwpiau / clybiau		£70.00		E
Canolfan Hamdden (Aelodaeth 3 mis)				
Di-waith (3+ mis)		£5.20		E
Ar gyfer pob archeb grŵp achlysurol, codir y gyfradd llawn Mae'r holl brisiau yn seiliedig ar un archeb, fesul awr (oni nodir fel arall) Nofio = fesul ymweliad CHDH = Canolfan Hamdden David Hughes CHPA = Canolfan Hamdden Plas Arthur CHA = Canolfan Hamdden Amlwch CHC = Canolfan Hamdden Caergybi				
Cyffredinol				
Cawodydd (aelod - oedolyn)		£3.00		S
Cawodydd (aelod - consesiynau)		£2.00		S
Cawodydd (di-aelod - oedolyn)		£3.75		S
Cawodydd (di-aelod - consesiynau)		£2.50		S
Amser Staff (30 Munud)		£14.00		S
Neuadd Chwaraeon				
Neuadd Lawn (aelod - oedolyn)		£45.00		E
Neuadd Lawn (aelod - consesiynau)		£26.00		E
Neuadd Lawn (di-aelod - oedolyn)		£56.25		E
Neuadd Lawn (di-aelod - consesiynau)		£32.50		E
Neuadd Lawn - Llogi Masnachol (dim yn cynnwys TAW) (aelod - oedolyn)		£67.50		Amh
Neuadd Lawn - Llogi Masnachol (dim yn cynnwys TAW) (di-aelod - oedolyn)		£84.40		Amh
Parti pwll – fflôt ddŵr (aelod)		£84.00		E
Parti pwll – fflôt ddŵr (di-aelod)		£105.00		E
Parti – castell neidio (aelod)		£67.00		S
Parti – castell neidio (di-aelod)		£84.00		S

Amrywiol becynnau parti (CHA)		Pris ar ofyn		S
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer (aelod - oedolyn)		£8.50		E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer (aelod - consesiynau)		£5.00		E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer (di-aelod - oedolyn)		£10.70		E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer (di-aelod - consesiynau)		£6.25		E
Cwrt Sboncen (aelod - oedolyn)		£8.50		E
Cwrt Sboncen (aelod - consesiynau)		£5.00		E
Cwrt Sboncen (di-aelod - oedolyn)		£10.70		E
Cwrt Sboncen (di-aelod - consesiynau)		£6.25		E
Tenis Bwrdd (fesul bwrdd) (aelod - oedolyn)		£8.50		E
Tenis Bwrdd (fesul bwrdd) (aelod - consesiynau)		£5.00		E
Tenis Bwrdd (fesul bwrdd) (di-aelod - oedolyn)		£10.70		E
Tenis Bwrdd (fesul bwrdd) (di-aelod - consesiynau)		£6.25		E
Defnydd ysgolion – heb hyfforddwy (30 munud)				
Neuadd lawn		£18.00		E
Hanner neuadd		£13.50		E
Hyfforddwy ar gyfer yr uchod		£14.00		E
Llogi Ystafelloedd				
Ystafell Gweithgareddau (hefo Arlwyath) (aelod - oedolyn)		£15.50		S
Ystafell Gweithgareddau (hefo Arlwyath) (di-aelod - oedolyn)		£19.40		S
Ystafell Gyfarfod (aelod - oedolyn)		£15.60		S
Ystafell Gyfarfod (di-aelod - oedolyn)		£16.25		S
Llogi 4 awr olynol (aelod - oedolyn)		£47.40		E
Llogi 4 awr olynol (di-aelod - oedolyn)		£60.00		E
Diwrnod llawn (aelod - oedolyn)		£94.20		E
Diwrnod llawn (di-aelod - oedolyn)		£118.00		E
Ystafell ffitrwydd / ystafell codi pwysau				
Anwythiad (aelod - oedolyn)		£12.50		E
Anwythiad (aelod - consesiynau)		£9.00		E
Anwythiad (di-aelod - oedolyn)		£15.70		E
Anwythiad (di-aelod - consesiynau)		£11.25		E

Defnydd Unigol:				
Sesiwn Ffitrwydd 16+		£5.00		E
Tocyn wythnosol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (aelod - oedolyn)		£12.00		E
Tocyn wythnosol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (aelod - consesiynau)		£8.50		E
Tocyn wythnosol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (di-aelod - oedolyn)		£15.00		E
Tocyn wythnosol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (di-aelod - consesiynau)		£11.00		E
Tocyn misol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (aelod - oedolyn)		£34.00		E
Tocyn misol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (aelod - consesiynau)		£25.00		E
Tocyn misol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (di-aelod - oedolyn)		£43.00		E
Tocyn misol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (di-aelod - consesiynau)		£31.00		E
Tocyn Wythnosol (CHDH) – Ystafell Ffitrwydd yn unig (aelod - oedolyn)		£11.00		E
Tocyn Wythnosol (CHDH) – Ystafell Ffitrwydd yn unig (aelod - consesiynau)		£8.00		E
Tocyn Wythnosol (CHDH) – Ystafell Ffitrwydd yn unig (di-aelod - oedolyn)		£14.00		E
Tocyn Wythnosol (CHDH) – Ystafell Ffitrwydd yn unig (di-aelod - consesiynau)		£10.00		E
Hyfforddiant Ffitrwydd leuenctid 14-16 oed - gyda hyfforddwr yn bresennol		£2.90		E
Debyd Uniongyrchol - Pob Canolfan Hamdden				
Pecyn Llawn		£28.00		E
Pecyn Oriau Tawel		£19.00		E
Pecyn Nofio		£16.00		E
Pecyn leuenctid		£16.00		E
Ystafell Ffitrwydd a Nofio		£23.00		E
Pecynnau Aelodaeth Blynyddol:				
Pecyn Llawn		£280.00		E
Pecyn Oriau Tawel		£190.00		E
Pecyn leuenctid		£160.00		E
Ystafell Ffitrwydd a Nofio		£230.00		E
Tâl gweinyddol na ellir ei ad-dalu am godi bil		£6.00		S
Ymarfer trwy Wahoddiad				
Ddim yn aciwt		£2.00		E
Adferiad cardiaidd		£2.00		E
Ffit am Oes		£2.50		E
Sesiynau a Chyrsiau - Ochr Sych				
Sesiwn Ffitrwydd (0.5 awr) (aelod - oedolyn)		£3.50		E
Sesiwn Ffitrwydd (0.5 awr) (aelod - consesiynau)		£2.50		E
Sesiwn Ffitrwydd (0.5 awr) (di-aelod - oedolyn)		£4.40		E
Sesiwn Ffitrwydd (0.5 awr) (di-aelod - consesiynau)		£3.20		E
Sesiwn Ffitrwydd (1 awr) (aelod - oedolyn)		£5.00		E
Sesiwn Ffitrwydd (1 awr) (aelod - consesiynau)		£3.80		E
Sesiwn Ffitrwydd (1 awr) (di-aelod - oedolyn)		£6.25		E

Sesiwn Ffitrwydd (1 awr) (di-aelod - consesiynau)		£4.75		E
Sesiwn Ffitrwydd (2 awr) (aelod - oedolyn)		£6.00		E
Sesiwn Ffitrwydd (2 awr) (di-aelod - oedolyn)		£7.50		E
Hyfforddiant Personol 1:1 (aelod - oedolyn)		£12.00		E
Hyfforddiant Personol 1:1 (aelod - consesiynau)		£11.00		E
Hyfforddiant Personol 1:1 (di-aelod - oedolyn)		£15.00		E
Hyfforddiant Personol 1:1 (di-aelod - consesiynau)		£13.75		E
Hyfforddiant Personol 1:2 (aelod - oedolyn)		£17.00		E
Hyfforddiant Personol 1:2 (aelod - consesiynau)		£16.00		E
Hyfforddiant Personol 1:2 (di-aelod - oedolyn)		£21.25		E
Hyfforddiant Personol 1:2 (di-aelod - consesiynau)		£20.00		E
Gweithgareddau i Blant		£3.20		E
Meithrinfa		£2.10		S
Nofio				
Nofio cyhoeddus (y sesiwn) (aelod - oedolyn)		£4.10		E
Nofio cyhoeddus (y sesiwn) (aelod - consesiynau)		£2.50		E
Nofio cyhoeddus (y sesiwn) (di-aelod - oedolyn)		£5.20		E
Nofio cyhoeddus (y sesiwn) (di-aelod - consesiynau)		£3.20		E
Tocyn wythnosol (dydd Llun – dydd Sul) (aelod - oedolyn)		£9.00		E
Tocyn wythnosol (dydd Llun – dydd Sul) (aelod - consesiynau)		£6.00		E
Tocyn wythnosol (dydd Llun – dydd Sul) (di-aelod - oedolyn)		£11.00		E
Tocyn wythnosol (dydd Llun – dydd Sul) (di-aelod - consesiynau)		£8.00		E
Teulu - tocyn nofio dyddiol		£10.50		E
Teulu - tocyn nofio wythnosol		£21.00		E
Gwersi (30 munud) (aelod - oedolyn)		£5.70		E
Gwersi (30 munud) (aelod - consesiynau)		£4.50		E
Gwersi (30 munud) (di-aelod - oedolyn)		£7.20		E
Gwersi (30 munud) (di-aelod - consesiynau)		£5.70		E
Gwersi preifat un i un (30 munud) (aelod - oedolyn)		£22.00		E
Gwersi preifat un i un (30 munud) (aelod - consesiynau)		£18.00		E
Gwersi preifat un i un (30 munud) (di-aelod - oedolyn)		£27.50		E
Gwersi preifat un i un (30 munud) (di-aelod - consesiynau)		£22.50		E
Defnydd Clwb Nofio Ynys Môn		£30.00		E
Clwb Nofio Ynys Môn - Llogi Lôn (heb gynnwys TAW)		£10.00		E
Defnydd Neilltuedig o'r prif bwll		£72.10		E
Defnydd Neilltuedig o'r pwll bach (heb gynnwys)		£36.10		E
Llogi lôn		£15.50		E

Nofio - defnydd ysgolion - 1 hyfforddwr fesul dosbarth wedi ei gynnwys (30 munud)				
Dosbarth hyd at 14 o blant (angen 1 hyfforddwr)		£33.00		E
15 - 29 o blant (angen 2 hyfforddwr)		£35.00		E
Dros 30 o blant (angen 3 hyfforddwr)		£38.00		E
Hyfforddwr atodol		£14.00		E
Cyfleusterau Awyr Agored				
Ffi Gêm (aelod - oedolyn)		£100.00		E
Ffi Gêm (aelod - consesiynau)		£80.00		E
Ffi Gêm (di-aelod - oedolyn)		£125.00		E
Ffi Gêm (di-aelod - consesiynau)		£100.00		E
Hanner cae 3G (CHPA) (aelod - oedolyn)		£45.00		E
Hanner cae 3G (CHPA) (aelod - consesiynau)		£35.00		E
Hanner cae 3G (CHPA) (di-aelod - oedolyn)		£56.25		E
Hanner cae 3G (CHPA) (di-aelod - consesiynau)		£43.75		E
Cae llawn 3G (CHPA) (aelod - oedolyn)		£75.00		E
Cae llawn 3G (CHPA) (aelod - consesiynau)		£55.00		E
Cae llawn 3G (CHPA) (di-aelod - oedolyn)		£93.75		E
Cae llawn 3G (CHPA) (di-aelod - consesiynau)		£68.75		E
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (aelod - oedolyn)		£28.00		E
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (aelod - consesiynau)		£20.00		E
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (di-aelod - oedolyn)		£35.00		E
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (di-aelod - consesiynau)		£25.00		E
Tenis - cost y pen (aelod - oedolyn)		£4.70		E
Tenis - cost y pen (aelod - consesiynau)		£2.60		E
Tenis - cost y pen (di-aelod - oedolyn)		£5.90		E
Tenis - cost y pen (di-aelod - consesiynau)		£3.25		E
Cwrt tenis - defnydd ysgolion		£6.30		E
Llogi Offer				
Pêl / Raced		£2.00		E

Cyrchfan

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Pier St. George – Porthaethwy				
Angori yn y pier (pop dros nos)	£18.00			S
Cyflenwad dŵr croyw – cychod bach	Dim tâl			Amh
Cyflenwad dŵr croyw - llongau dros 15 tunnell	£8.00 y dunnell o ddŵr			S
Trwydded Parcio Car (Blynyddol)	£80.00			S
Golau mordwo dyledus (Masnachol)	£0.32 y dunnell			S
Angori parhaol ar y pier (dyraniad ar sail achos busnes)	£2,060.00 y flwyddyn			S
Pier Biwmares				
Angori yn y pier (pop dros nos)	£18.00			S
Cyflenwad dŵr croyw – cychod bach	Dim tâl			Amh
Cyflenwad dŵr croyw - llongau dros 15 tunnell	£8.00 y dunnell o ddŵr			S
Trwydded ar gyfer y Ciosg Docynnau (Tymhorol – 1 ^{af} Mawrth – 31ain Hydref)	£450.00			S
Ffioedd Trwydded Angorfa				
Traeth Coch a Cymyran – cyson	£0.62 (fesul metr x ardal)			S
Biwmares, Porthaethwy a Bae Llanfaes – cyson	£1.03 (fesul metr x ardal)			S
Ffi Rhestr Aros	£12.50 y flwyddyn			S
Harbwr Allanol Amlwch				
Angori – iotiau a chychod hamdden yn ymweld	£18.00			S
Ffioedd trwydded angori (pob cwch ac eithrio pysgota masnachol)	£44.75 y metr, y flwyddyn			S
Ffioedd trwydded angori pysgota masnachol	£89.60 y metr, y flwyddyn			S
Cyflenwad dŵr croyw – cychod bach	Dim tâl			Amh
Cyflenwad dŵr croyw - llongau dros 15 tunnell	£8.00 y dunnell o ddŵr			S
Diesel – tancer neu bowser	£50.00			S
Gwerthu Diesel Morol (Dan 1,000 litr)	Gwerth y farchnad + 20%			S
Gwerthu Diesel Morol (Dros 1,000 litr)	Gwerth y farchnad + 15%			S
Gwerthu Diesel Morol (Dros 2,000 litr)	Gwerth y farchnad + 10%			S
Gwerthu Diesel Morol (Dros 3,000 litr)	Gwerth y farchnad + 5%			S
Ffi storio cwch (compownd / pinau allanol)	£6.00 yr wythnos			S
Ffi gwarchodaeth / harbwr - pob cwch	£57.94			Z

Harbwr Mewnol Amlwch				
Ffioedd trwydded angori pob cwch ac eithrio pysgota masnachol	£44.75 y metr y flwyddyn			S
Ffioedd trwydded angori pysgota masnachol	£89.60 y metr y flwyddyn			S
Llongau heb drwydded - iotiau a chychod hamdden yn ymweld	£18.00			S
Llongau heb drwydded - ffi gwarchodaeth / harbwr - pob llong	£57.94			Z
Ffi Rhestr Aros	£12.50 y flwyddyn			S
Cofrestru pob cwch pŵer (fan 10hp, dim ffi lansio)				
Cofrestru Blynnyddol				
Drwy'r post neu yn Llangefni	£15.00			O/S
Ar y lanfa	£20.00			O/S
Ar lanfeydd preifat mewn partneriaeth (75% Cyngor / 25% gwerthwr)	£20.00			O/S
Ffioedd lansio				
Tâl dyddiol	£16.00			S
Trwydded flynyddol	£160.00			S
Trwydded flynyddol – wedi ei ostwng ar gyfer tystysgrif hyfforddiant cwch pŵer	£105.00			S
Cwmnïau yn lansio i arddangos neu brofi (cytundeb ysgrifenedig)	£87.40			S
Masnachol				
Lansio cerbyd masnachol	£800.00 y llong y flwyddyn			S
Cychod diogelwch ar gyfer digwyddiadau	Dim tâl (dal angen cais)			Amh
Amrywiol				
Defnyddio'r blaendraeth ar gyfer Criwiau Ffilmio/Digwyddiadau ac ati:				
Hanner diwrnod	£446.00			S
Diwrnod llawn	£787.00			S
Cwmnïau Ffilmio Lleol (fesul lleoliad)	£100.00			
Sefydliadau elusennol yn defnyddio'r blaendraeth	Yn ôl doethineb staff y Swyddogaeth Forol			S
Ffi parcio ym Mharc Gwledig Morglawdd Caergybi:				
Trwydded Flynyddol		£30.00		S
1 awr	£1.00			S
2 awr	£1.50			S
4 awr	£2.00			S
Hyd at 12 awr	£3.00			S

Priffyrdd

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Gorchmynion Arallgyfeirio a Diddymu Llwybrau				
Cyngor cychwynnol ac ymweliad safle (hyd at ddwy awr)	Dim tâl			Amh
Tynnu cais yn ôl neu ei wrthod wedi ystyriaeth gan swyddogion	£232.00			O/S
Gwneud gorchymyn, ond ei dynnu'n ôl wedi ei hysbysebu	£804.00			O/S
Gorchymyn sy'n cael ei gadarnhau gan yr awdurdod heb wrthwynebiad	£1,319.00			O/S
Os ceir gwrthwynebiad i'r gorchymyn ond ei fod yn cael ei dynnu'n ôl.	£1,442.00			O/S
Os derbynnir gwrthwynebiadau a ategir a bod y gorchymyn yn cael ei gyflwyno i'r Cynulliad Cenedlaethol	£2,472.00			O/S
Ceisiadau lluosog – os yw'r cais yn cynnwys arallgyfeirio mwy nag un llwybr, y ffi ar gyfer pob llwybr atodol a gynhwysir yn yr un gorchymyn	£346.00			O/S
Gorchmynion Arallgyfeirio a Chau Llwybrau Dros Dro				
Argyfwng hyd at 21 diwrnod	£232.00			O/S
Gwaith tymor byr hyd at 5 niwrnod (angen 2 wythnos o rybudd)	£232.00			O/S
Gwaith tymor hirach hyd at 6 mis (angen 6 wythnos o rybudd a 2 hysbyseb)	£1,381.00			O/S
Estyniad ar orchymyn 6 mis (cais i Lywodraeth Cymru) (6 wythnos o rybudd ac 1 hysbyseb)	£917.00			O/S
Gwaith Stryd				
Cofrestriad cwmni sgipiau	£330.00			O/S
Trwydded sgip (1 mis)	£37.00			O/S
Cofrestriad cwmni sgaffaldau	£340.00			O/S
Trwydded sgaffald	£43.00			O/S
Adran 171 (deunyddiau ar y briffordd)	£250.00			O/S
Adran 50 presennol (offer ar y briffordd)	£250.00			O/S
Adran 50 newydd	£350.00			O/S
Cau ffordd	£2,575.00			O/S
Digwyddiadau ar y Briffordd				
Gorchmynion Rheoleiddio Traffig ar gyfer yr Anabl	Cost wirioneddol			O/S
Marciau Amddiffyn Mynediad	£80.00			O/S
Goddefeb Parcio	£18.00			O/S
Cais Arwydd Twristiaeth	£60.00			S
Dylunio a Gosod Arwydd Twristiaeth	Cost Gwirioneddol + Ffioedd			S

Ffioedd Gorchymyn Gwaharddiad Dros Dro				
Gorchymyn gwahardd cerbydau ar gyfer digwyddiad (cau lôn, tua 6 digwyddiad y flwyddyn)	£637.00			O/S
Gorchymyn diwygio traffic ar gyfer digwyddiad (aros cyfyngedig, un ffordd, a.y.y.b., tua 6 digwyddiad y flwyddyn)	£531.00			O/S
Arwydd Twristiaeth	£64.00			O/S
Digwyddiadau graddfa bychan cymunedol neu elusennol	Am Ddim			Amh
Ceisiadau Chwilio (heb gynnwys TAW)				
Chwiliad sylfaenol mewn un lleoliad	£67.20			S
Chwiliad sylfaenol mewn hyd at 5 lleoliad	£134.40			S
Chwiliadau Tref Manylach	£262.80			S
Chwiliadau Ardal Manylach	£541.20			S
Cais ar gyfer datblygiadau mawr	£67.20 yr awr			S
SAB (Datrysiaid Draenio Cynaliadwy) – penderfyniadau cyn-cais ar gyfer datblygiadau mawr preswyl neu ddi-breswyl	£240.00			S
SAB (Datrysiaid Draenio Cynaliadwy) – penderfyniadau cyn-cais ar gyfer datblygiadau bach preswyl neu ddi-breswyl	1 awr am ddim a wedyn graddfa fesul awr safonol staff			S
Meysydd Parcio				
Ceir				
30 munud	£0.50			S
1 awr	£1.00			S
2 awr	£1.50			S
4 awr	£2.00			S
Hyd at 12 awr	£3.00			S
Biwmares				
Bysiau 4 awr	£4.50			S
Bysiau 12 awr	£6.00			S
Ceir 4 awr	£2.50			S
Ceir 12 awr	£3.50			S
Arfordirol				
4 awr	£3.50			S
12 awr	£4.50			S
Trelar	£6.00			S

Rhosneigr, Fron Tywyn & Lôn St Ffraid				
1 awr	£1.00			S
2 awr	£2.00			S
4 awr	£3.50			S
12 awr	£4.50			S
Trelar	£6.00			S
Rhoscolyn				
2 awr	£2.00			S
4 awr	£3.50			S
12 awr	£4.50			S
Trelar	£6.00			S
Parcio a Rhannu Llanfairpwll				
1 diwrnod	£0.50			S
2 - 7 diwrnod	£2.00 y dydd			S
Stanley Cresent, Caergybi				
1 diwrnod	£1.00			S
2 – 7 diwrnod	£1.00			S
Tocyn Tymor Parcio				
12 mis	£170.00			S
6 mis	£120.00			S
Prisiau Meysydd Parcio Arall				
Meddiant maes parcio (compownd bach, 4-6 bae)	£80.00 i £100.00 yr wythnos			S
Meddiant maes parcio (compownd mawr)	Hyd at £250.00			S
Stondin farchnad mewn maes parcio	£5.00			S
NODER:				
Nodwch, os gwelwch yn dda, bydd gwasanaethau sydd angen mewnbwn gan Gwasanaethau Cyfreithiol yn denu costau ychwanegol amrywiol.				

Rheoli Gwastraff

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Bin olwynion du newydd neu amnewid ar gyfer gwastraff gweddilliol (tâl danfon a gweinyddu yn unig, nid gwerthu biniau olwynion du)	£33.00			S
Casglu gwastraff swmpus 'A' (hyd at 4 eitem fesul casgliad)	£29.00			O/S
Casglu gwastraff swmpus 'B' (hyd at ½ tunnell y llwyth)	£93.00			O/S
Casglu gwastraff swmpus 'B' (hyd at 1½ tunnell y llwyth)	£241.00			O/S
Gwerthu allwedd radar	£6.50			E
Gwerthu biniau compost (prynu, danfon a gweinyddu)	£35.00			S
Taliadau casglu/gwaredu sbwriel masnach	Gwir gyfradd gyfredol a godir gan gontractwr casglu gwastraff y Cyngor a thâl gweinyddol o 20%			S
Holl Ffioedd Eraill				
e.e.: <ul style="list-style-type: none"> • Gadael troli siopa a bagiau • Cael gwarded ar fagiau sbwriel • Llogi biniau olwynion ar gyfer digwyddiadau a drefnwyd • Cyfleusterau cyhoeddus - agor atodol 	Costau atodol sy'n codi a thâl gweinyddol 20%			Amrywiol

Cyfreithiol

Gwasanaeth	Ffi/Tâl 1 ^{af} Chwefror	Ffi/Tâl 1 ^{af} Ebrill	Ffi/Tâl Medi	TAW
Taliadau Tir Lleol				
Chwilio	£118.05			S
Ffurflen LLC1	£6.00			O/S
Ar-lein LLC1	£4.00			O/S
Con 29 (ac eithrio cwestiwn 22)	£12.00 y cwestiwn			S
Cwestiwn 22	£16.38 y cwestiwn			S
Ffioedd Cyfreithiol Dewisol				
Rhwymedigaethau cynllunio (cytundebau adran 106)				
Annedd fforddiadwy sengl hunan adeiladu	£573.70			O/S
Bydd yr holl drefniadau eraill (ar gyfer 3 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliyd dros 3 awr, gweler y cyfraddau isod)	£861.10			O/S
Gweithredoedd rhyddhau syml	£273.20			O/S
Gwerthu tir neu Ganiatáu prydlesau				
Os na phenodir cyfreithiwr, gan barti arall (ar gyfer 3 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliyd dros 3 awr, gweler y cyfraddau isod)	£621.55			S
Os penodir cyfreithiwr, gan barti arall (ar gyfer 6 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliyd dros 6 awr, gweler y cyfraddau isod)	£1,243.10			S
Grantiau o brydlesi (i gynnwys amrywiadau, aseiniadau a datganiadau) Pan mae eiddo wedi ei optio i mewn i'r dreth, y TAW a godir yw'r graddfa safonol. Pan nad ydyw wedi optio i mewn i'r dreth, mae'r TAW y tu allan i'r sgôp.	Gwir amser a dreuliyd ar raddfa yr awr perthnasol*			S
Cytundebau adran 38 a 278 (Deddf Priffyrdd)	£861.10			O/S
Gorchmynion rheoleiddio traffig, os ceir cais gan drydydd parti (ar gyfer 4.5 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliyd dros 4.5 awr, gweler y cyfraddau isod)	£519.10			O/S

Cofrestr Tir Comin				
Cywiro camgymeriad arall dan Adran 19(2)(b)	£324.70			
Diweddarau enwau a chyfeiriadau dan Adran 19 (2)(d)	£54.15			
Cydgrynhoi dilysiad dan Adran 19 (2)(e)	£54.15			
Ceisiadau dan Atodiad 2, paragraffau 6 i 9 cynhwysol (adeiladau a gofrestrir fel tir comin neu grŵn tref a phentref neu tir a gofrestrwyd yn anghywir fel tir comin neu grŵn tref neu phentref)	£2,101.20			
*Cyfraddau fesul awr priodol				
Pennaeth Swyddogaeth, Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol neu Gyfreithiwr	£172.70			Codir TAW yn gyson â'r ymholiad mae'n ymwneud â hi
Unrhyw staff eraill sy'n ennill ffi	£103.85			
SYLWER - bydd gan y Pennaeth Swyddogaeth neu Reolwr Gwasanaethau Cyfreithiol, yn ôl ei ddoethineb, y pŵer i hepgor y ffi mewn rhai achosion o galedi ariannol profedig.				

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	17.12.2018
Pwnc:	Strategaeth Rhanbarthol Digartrefedd
Aelod(au) Portffolio:	Cyng. Alun Mummery
Pennaeth Gwasanaeth:	Ned Michael
Awdur yr Adroddiad:	Elliw Llyr
Rhif Ffôn:	01248752137
E-bost:	ElliwLlyr@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Dd/b

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p>Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo:-</p> <p>A1. Strategaeth Rhanbarthol Digartrefedd a Chynllun Gwaith Lleol</p> <p>1.1 Cefndir</p> <p>Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn datgan fod rhaid i'r holl Awdurdodau Lleol fabwysiadu Strategaeth Ddigartrefedd yn 2018 er mwyn cyflawni'r amcanion a ganlyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atal digartrefedd • Darperir llety addas ar gyfer pobl ddigartref neu bobl sydd mewn perygl o ddod yn ddigartref; • Mae cefnogaeth foddhaol ar gael i bobl ddigartref neu bobl sydd mewn perygl o ddod yn ddigartref. <p>Cyn cynhyrchu'r Strategaeth mae'n rhaid i Awdurdodau Lleol ymgymryd ag adolygiad lleol yn unol ag adran 51 Cod Canllawiau i Awdurdodau Lleol ar Ddyrannu Llety a Digartrefedd. Roedd gofyn bod Awdurdodau Lleol yn cynnal adolygiad o'i Gwasanaeth Digartrefedd fel sail ar gyfer llunio Strategaeth.</p> <p>Mae'r Strategaeth yn cyd-fynd gydag amcanion Cynllun y Cyngor,2018-22.</p> <p>1.2 Cyd-destun</p> <p>Cytunodd Penaethiaid Gwasanaeth Gogledd Cymru i gynhyrchu Strategaeth Rhanbarthol Digartrefedd.</p> <p>Bydd sefydlu cyd-ddealltwriaeth a dull rhanbarthol ar gyfer atal digartrefedd yn arwain at y buddion a ganlyn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gwella cyfleoedd i ddatblygu trefniadau gwaith mwy effeithiol gyda sefydliadau partner,

megis y Gwasanaeth Iechyd, sy'n gweithredu ar sail ranbarthol i fynd i'r afael â rhai o'r pethau sy'n achosi digartrefedd.

2. Bydd awdurdodau lleol yn gyson wrth ddehongli a gweithredu deddfwriaeth ddigartrefedd a darparu gwasanaethau digartrefedd ar draws ardal Gogledd Cymru. Bydd hyn yn helpu i leihau'r posibilrwydd o wahaniaethau o ran argaeledd gwasanaethau a'r modd y'i cyflwynir ar draws y rhanbarth.
3. Bydd mwy o gyfleoedd i awdurdodau rannu eu hadnoddau, arbenigedd a gwasanaethau arbenigol.

Bydd y Strategaeth Ranbarthol yn cynnwys dogfen ranbarthol gyffredinol a Chynllun Gweithredu 12 mis ar lefel Ranbarthol a Lleol.

Mae'r chwe Awdurdod Lleol yn cynnwys: Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Wrecsam, Dinbych a Fflint.

Fel mae'r Strategaeth Digartrefedd yn nodi mae Digartrefedd yn fater sydd yn effeithio Cynghorau ar draws Gogledd Cymru ac mae'r broses yma yn dangos cydweithio ar lefel strategol a weithredol er mwyn delio a cheisio lleihau effaith digartrefedd. Mae'r Cynllun Gwaith Lleol wedi ei flaenoriaethu gan y Gwasanaeth ac yn gyraeddadwy ar gyfer 2019.

Un risg wrth weithredu Strategaeth Ranbarthol yw bod perchnogaeth yn cael ei gyd rannu a gall diffyg ymrwymiad gan un neu fwy o Awdurdodau yn cael effaith ar gynnydd. Er mwyn ceisio ymateb i hyn mae Sefydliad Tai Siartredig Cymru, sydd wedi ein cefnogi i lunio'r Strategaeth, wedi cytuno i fod yn ffrind beirniadol wrth i ni fynd i'r afael a'r Cynllun Gwaith Rhanbarthol.

Gweler **Atodiad 1** am gopi o'r Strategaeth a Chynllun Gwaith

Adolygiad Lleol

Comisiynwyd Project Development Workshop Ltd (PDW) i gynnal adolygiad lleol ar gyfer Ynys Môn.

Cynhaliwyd yr adolygiad rhwng mis Mawrth a mis Mai 2018 gan ddilyn y Cod Canllawiau. Yn ogystal, edrychodd PDW ar y canlynol:

- A yw gwasanaethau'n addas i bwrpas?
- Sut mae contractau a chysylltiadau'n cael eu rheoli?
- Pa mor dda mae'r gwasanaeth digartrefedd yn cael ei ddarparu ar y cyd â phartneriaid?
- A yw'r capasiti o fewn timau'n briodol ac a yw swyddogaethau tîm yn cyflawni eu targedau a deilliannau disgwylidig?

Mae data ar gyfer Ebrill hyd ganol Hydref yn dangos bod 377 o bobl wedi cael cyswllt gyda'r Gwasanaeth Digartrefedd drwy un apwyntiad wedi ei drefnu neu wrth alw yn y swyddfa gan ddweud eu bod dan fygythiad o ddigartrefedd neu yn ddigartref. Y rheswm dros fod yn ddigartref, perthynas yn torri lawr, ffrindiau, teulu neu riant ddim yn gallu cynnig lle i aros neu adael carchar. Yn unol gyda'r Ddeddf mae gofyn cynnal asesiad o'u hamgylchiadau gan un nai gynnis cyngor a chymorth gyda phenderfyniad i gael llety brys, atal digartrefedd, cymorth i gael llety neu ddyletswydd i gael llety. Gall hyn olygu llety gwely a brecwast, cynnis datrysiadau i aros eu cartref

neu gael llety preifat.

Ymgynghori

Yn dilyn cymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith i fynd i ymgynghoriad ar sail y cynllun cyfathrebu, 16.6.18, mae ymgynghori helaeth wedi cymryd lle wrth gynnal adolygiad o'n Gwasanaeth Digartrefedd er mwyn llunio'r Strategaeth, gweler **atodiad 2** am wybodaeth bellach.

Prif negeseuon yw bod:

- Angen cydlynu gwybodaeth am berfformiad yn well
- Mae Digartrefedd yn cael ei gydnabod ar draws timoedd
- Mae gennym staff brwdfrydig sydd yn dangos parodrwydd i helpu ein cwsmeriaid sydd mewn cyfnod o straen emosiynol ac o ansicrwydd
- Mae cwsmeriaid yn bwysig iawn i ni o fewn ein Gwasanaeth

Mae'r Pwyllgor Sgrwtini, 13 Tachwedd, 2018 wedi cael cyfle i sgrwtineiddio'r Strategaeth yng nghyd a'r adroddiad ymgynghori.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Gofynion Deddf Tai, 2014 i gynnal adolygiad o'r gwasanaeth a strategaeth ddilydol

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Cymeradwyaeth o'r Strategaeth ei angen dan y Ddeddf Tai, 2014

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

ydi

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	

3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	Ar y 13/11/18, penderfynodd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio argymhell i'r Pwyllgor Gwaith eu bod yn cymeradwyo'r Strategaeth Rhanbarthol Ddigartrefedd a Chynllun Gwaith Lleol. Bydd Cadeirydd Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn mynychu'r Pwyllgor Gwaith ar 17/12/18 i gyflwyno adborth cryno.
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldeb	Asesiad effaith wedi ei gynnal
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad 1 Strategaeth Rhanbarthol a Chynlluniau Gweithredu
Atodiad 2 Adroddiad Ymgynghori

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

--

Pobl, Cartrefi a Gwasanaethau

Dull rhanbarthol i fynd i'r afael â digartrefedd yng Ngogledd Cymru

RHAGFYR 2018 - RHAGFYR 2022

Chartered
Institute of
Housing
Cymru

CONWY
CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
COUNTY BOROUGH COUNCIL

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

wrexham
COUNTY BOROUGH COUNCIL
CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
wrecsam

CYNGOR
GWYNEDD
COUNCIL

CYNGOR
Sir y Fflint
Flintshire
COUNTY COUNCIL

Tudalen 89

Cyngor
sir ddinbych
denbighshire
County Council

Rhagair

Pan wnaethom drafod i ddechrau fel grŵp beth ddylid ei roi fel teitl i'r strategaeth hon, roedd cydnabyddiaeth dawel fod mynd i'r afael â digartrefedd ar draws y rhanbarth yn fwy na dim ond cynyddu'r cyflenwad o'r math cywir o dai.

Ydi, mae'r diffyg cyflenwad yn ffactor cyfrannol mawr i bobl sy'n datgan eu bod yn ddigartref, p'un a ydynt yn cysgu allan, rhai sydd ar restrau aros tai cymdeithasol, neu'r rhai sy'n cysgu ar sofffa ffrind heb unrhyw ragolwg o lety parhaol fforddiadwy.

Ond mae'r holl dystiolaeth o'r adolygiadau digartrefedd unigol, a gynhaliwyd gan chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru i lywio'r strategaeth hon, yn awgrymu eglurhad mwy cymhleth o ran pam mae cynifer yn cysgu allan neu'n aros i gael tŷ.

Mae'n golygu'r grwpiau penodol o bobl sydd angen cefnogaeth, y mathau o gartrefi sydd angen i ni eu darparu iddynt a'r gwasanaethau sy'n caniatáu iddynt fyw'n gynaliadwy yn y cartrefi hynny - Pobl, Cartrefi a Gwasanaethau.

Daeth themâu cyffredin i'r amlwg o ran y mathau o ddemograffeg sy'n datgan eu bod yn ddigartref, yn enwedig ein pobl ifanc, rhai ag anghenion cymhleth fel materion iechyd meddwl, a'r rhai sy'n gadael carchar.

Roedd yr adolygiadau hefyd yn nodi themâu cyffredin o ran y bylchau yn y mathau o lety, yn ogystal â'r bylchau o ran data i lywio dull strategol o fynd i'r afael â'r mater.

Yn olaf, gwnaeth y boblogaeth ar draws y rhanbarth ddangos gwir achosion eraill fel diwygio lles, diffyg ymyrraeth gynnar a diffyg cydweithredu gyda'r gwasanaeth iechyd, ac mewn rhai achosion rhwng meysydd gwasanaeth y cyngor.

Yn y bôn, mae'r strategaeth hon yn cydnabod nad oes gan ddigartrefedd, a'r materion sy'n ei achosi, unrhyw ystyriaeth i ffiniau awdurdodau lleol, ac os ydym wir am fynd i'r afael â'r mater hwn, mae angen i'r chwe chyngor gydweithio i uno data, gwasanaethau a datrysiadau. Mae'r ddogfen hon yn nodi strategaeth sy'n seiliedig ar gydweithio i gyflawni'r nod cyffredinol - dileu digartrefedd yng Ngogledd Cymru. Datblygwyd y strategaeth o fewn cyddestun strategaethau tai lleol a bydd yn llywio cynlluniau comisiynu a blaenoriaethau cyllido ar gyfer bob ardal yr awdurdod lleol

Matt Dicks

Cyfarwyddwr, CHI Cymru

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	4
1.1	Cefndir Deddfwriaetho	4
1.2	Ystyriaethau Deddfwriaethol a rheoliadol ychwanegol	4
1.3	Amcanion Allweddol	4
1.4	Darlun Digartrefedd Gogledd Cymru	5
2.	Y Dull Rhanbarthol	6
2.1	Cefndir	6
2.2.	Themâu ac Amcanion Allweddol a Rennir	7
2.2.1	Pobl	8
2.2.2	Cartrefi	9
2.2.3	Gwasanaethau	10
3.	Y Fframwaith Cydweithredol	11
3.1	Y Nod Stratego	11
3.2	Cynllun gwaith cydweithredol	11
3.2.1	Pobl	11
3.2.2	Cartrefi	12
3.2.3	Gwasanaethau	13
4.	Canlyniadau	14
5.	Monitro a Gwerthuso	14
	Atodiad A	14
	Atodiad B - Cynllun Gwaith Rhanbarthol	16

1. Cyflwyniad

1.1 Cefndir Deddfwriaethol:

Mae Rhan 2 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014 yn rhoi dyletswydd statudol ar bob awdurdod lleol yng Nghymru i gynnal adolygiad o ddigartrefedd a ffurfio strategaeth digartrefedd.

Mae strategaeth digartrefedd, dan adran 50 y Ddeddf, yn strategaeth ar gyfer cyflawni'r amcanion a ganlyn yn ardal yr awdurdod tai lleol:

- atal digartrefedd;
- sicrhau bod llety addas yn neu y bydd ar gael i bobl sydd yn neu a allai fod yn ddigartref;
- sicrhau bod cefnogaeth foddhaol ar gael i bobl sydd yn neu a allai fynd yn ddigartref.

1.2 Ystyriaethau Deddfwriaethol a rheoliadol ychwanegol:

Wrth baratoi'r strategaeth hon, mae partneriaid wedi cyfeirio at y pethau a ganlyn a rhoi ystyriaeth iddynt:-

- Cynllun Digartrefedd 10 Mlynedd
- Llwybr Tai Cenedlaethol ar gyfer Cyn Staff Gwasanaeth
- Llwybr Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Digartrefedd i Blant, Pobl Ifanc ac Oedolion yn yr Ystâd Ddiogeledd
- Atal Digartrefedd a Hyrwyddo Annibyniaeth: Llwybr Cadarnhaol tuag at fyd Oedolion
- Gorchymyn Digartrefedd (Addasrwydd Llety) (Cymru) 2015
- Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2015 ac Asesiad o Anghenion Poblogaeth
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac Asesiad o Les
- Cynlluniau Strategol Rhanbarthol
- Deddf Cydraddoldeb (Cymru) 2010
- Rheoliadau Dyrannu Tai a Digartrefedd (Cymhwysra) (Cymru) 2014
- Cod Canllawiau i Awdurdodau Lleol ar Ddyrannu Llety a Digartrefedd, 2016
- Diwygiadau Budd-daliadau Lles

1.3 Amcanion Allweddol:

Nod y strategaeth hon yw mynd i'r afael ag achosion sylfaenol digartrefedd, gyda'r nod yn y pendraw o sicrhau ei fod yn dod i ben yng Ngogledd Cymru. Nod y strategaeth hon yw mynd i'r afael ag achosion sylfaenol digartrefedd, p'un ai cysgu allan, lleihau nifer sydd ar y rhestr aros tai cymdeithasol, lleihau nifer pobl sy'n cysgu ar soffas ffrindiau, ac unrhyw fath arall o ddigartrefedd, gyda'r nod yn y pen draw o sicrhau ei fod yn dod i ben yng Ngogledd Cymru. Ar ôl cynnal Adolygiad Digartrefedd ym mhob ardal awdurdod lleol, bydd y chwe awdurdod ar draws y rhanbarth yn cyrraedd y nod hwnnw drwy gyflawni'r amcanion allweddol a ganlyn:

- Datblygu dull rhanbarthol i fynd i'r afael â digartrefedd yng Ngogledd Cymru
- Rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth
- Datblygu gwasanaethau a rennir a chydweithredu lle bo'n bosibl
- Datblygu gwell dealltwriaeth o achosion digartrefedd drwy gasglu data mewn ffordd well ar draws y rhanbarth
- Lleihau digartrefedd yng Ngogledd Cymru

1.4 Darlun Digartrefedd Gogledd Cymru

Hwn oedd darlun digartrefedd yng Ngogledd Cymru ym mis Gorffennaf 2018:

Nifer ar Rhestr Aros Aelwydydd
yng Ngogledd Cymru

7,022

75%

o bobl ddigartref sydd angen llety 1
ystafell wely, ond dim ond ??% o stoc
presennol sydd ag un ystafell wely

509

mewn Llety
Dros Dro

84

yn cysgu allan

Mae dau draean

o bobl Cymru yn credu y dylai Llywodraeth
Cymru ddarparu cartref o ansawdd da i bawb

2. Y Dull Rhanbarthol

2.1 Cefndir

Nododd Comisiwn Williams ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus, a adroddodd yn 2014:

“Mae cydberthnasau yn y sector cyhoeddus yng Nghymru yn rhy gymhleth ac nid yw’r cymhlethdod hwn yn gwneud unrhyw les i Gymru. Rhaid symleiddio strwythurau, cydberthnasau a chyfrifoldebau cyrff sector cyhoeddus Cymru, a’r partneriaethau rhyngddynt, a rhaid eguro eu hatebolrwydd a manteisio ar y synergeddau rhyngddynt.”

Ac:

“Mae angen sicrhau newid sylweddol i berfformiad a darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.”

Mae’r Comisiwn hefyd yn argymhell lleihau nifer y cynghorau er mwyn symleiddio darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Er bod Llywodraeth Cymru wedi ymatal rhag ad-drefnu, mae dull cydweithredol wedi parhau i lywio ei hagenda o ran darparu gwasanaethau cyhoeddus ers i’r comisiwn gyhoeddi ei adroddiad.

Ym mis Mehefin 2017, gwnaeth Penaethiaid Tai chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru, ynghyd â Sefydliad Tai Siartredig Cymru, ymrwymo i gydweithio i ddatblygu strategaeth digartrefedd rhanbarthol.

Sefydlwyd gweithgor a dechreuwyd cyfathrebu â Llywodraeth Cymru. Cytunodd Llywodraeth Cymru i’r dull rhanbarthol a amlinellir yn y ddogfen yn **Atodiad A**, os bydd pob un o’r chwe awdurdod lleol yn y rhanbarth yn mabwysiadu / cofrestru i’r strategaeth rhanbarthol.

2.2. Materion Allweddol a Rennir

Mae'r adolygiadau lleol wedi'u cynnal ac mae themâu cyffredin a meysydd gweithredu allweddol wedi'u nodi ar draws y rhanbarth:

2.2.1 Pobl (Nid yw hon yn restr gyflawn ond y grwpiau sydd wedi'u hamlygu gan adolygiadau unigol yr awdurdod lleol)

Materion allweddol

Digartrefedd ieuenctid

Sicrhau bod pobl ifanc yn cael y wybodaeth gywir drwy wahanol lwyfannau cyfryngau cymdeithasol

Camddealltwriaeth/diffyg gwybodaeth am ddarpariaeth gwasanaeth ymhlith pobl ifanc

Yr effaith ar bobl ifanc a'u hanghenion tai, pan fydd bywyd teuluol yn cyrraedd argyfwng

Egluro beth a olygwn wrth bobl ifanc a deall anghenion gwahanol grwpiau o bobl ifanc fel:- e.e. pobl ifanc 16-17 oed mewn llety gwely a brecwast, pobl 20-35 oed mewn llety un ystafell wely - diffyg dealltwriaeth o ran pam mae gwahanol grwpiau yn datgan eu bod yn ddigartref

Methu nodi pobl ifanc mewn perygl ar gam cynharach - e.e. agenda pobl ddiamddiffyn/ACES - ac angen i ddarparu rhagor o wasanaethau cydgysylltiedig, e.e. gwasanaethau plant ddim yn cyfathrebu gyda thai ar gam cynharach

Prinder llety a rennir a llety un ystafell wely
Prinder math cywir o lety

Nid yw llawer o bobl ifanc yn barod am denantiaeth - h.y. nid ydynt yn ariannol llythrennog, ddim wedi cael profiad o fyw'n annibynnol

Pobl sy'n cysgu allan

Mae niferoedd yn cynyddu

Diffyg math cywir o lety - e.e. llety mewn argyfwng

Diffyg cyd-weithio rhwng elusennau ac awdurdodau lleol i ddarparu gwasanaethau estyn allan

Mynd i'r afael â'r "diwylliant cyffuriau ac alcohol" - nid oes cyfran yn defnyddio eu llety oherwydd diwylliant cyffuriau. Mae defnyddwyr cyffuriau yn llai tebygol o ddefnyddio llety gwarchod brys

Diffyg cefnogaeth i bobl â materion iechyd meddwl

Ansicrwydd am ddyfodol cyllid Cefnogi Pobl

Anghenion cymhleth	<p>Diffyg diffiniad clir o beth yw ystyr Anghenion Cymhleth</p> <p>Diffyg cydlyniad o ran darpariaeth gwasanaeth</p> <p>Diffyg tai addasol a defnydd cydlynol o adnoddau ar draws y rhanbarth</p> <p>Ymrwymiad Llywodraeth Cymru i Raglen Cefnogi Pobl</p>
---------------------------	--

Rhai sy'n gadael carchar	<p>Llwybr Carcharorion - dim digon o adnoddau</p> <p>Diffyg cydweithredu ar draws y rhanbarth</p> <p>Nid yw o fewn Angen Blaenoriaethol bellach</p> <p>Diffyg llety addas ar gyfer rhai sydd wedi'u dyfarnu'n euog o danau bwriadol</p>
---------------------------------	---

2.2.2 Cartrefi

Materion allweddol

'Tai yn Gyntaf'	<p>Prinder cyllid</p> <p>Diffyg Eglurder gan Lywodraeth Cymru o ran ei strategaeth 'Tai yn Gyntaf' a beth mae'n ei olygu - ydi'n wariant iechyd a/neu dai?</p> <p>Diffyg awch gwleidyddol ar lefel leol mewn ardaloedd Awdurdod Lleol penodol</p>
------------------------	---

Gwell mynediad at wybodaeth - cyflenwad	<p>Llety i rai dan 35 oed</p> <p>Amharodrwydd y Sector Rhentu Preifat i gymryd tenantiaid ar fudd-daliadau lles</p> <p>Diffyg cysondeb mewn cefnogaeth tai yn y Sector Rhentu Preifat</p> <p>Ffioedd asiantaethau gosod o flaen llaw</p>
--	--

Llety dros dro

Pobl yn methu symud ymlaen
 Prinder math cywir o lety
 Rhy ddrud
 Angen asesiadau risg parhaus

2.2.3 Gwasanaethau

Materion allweddol

Atal/ymyrraeth

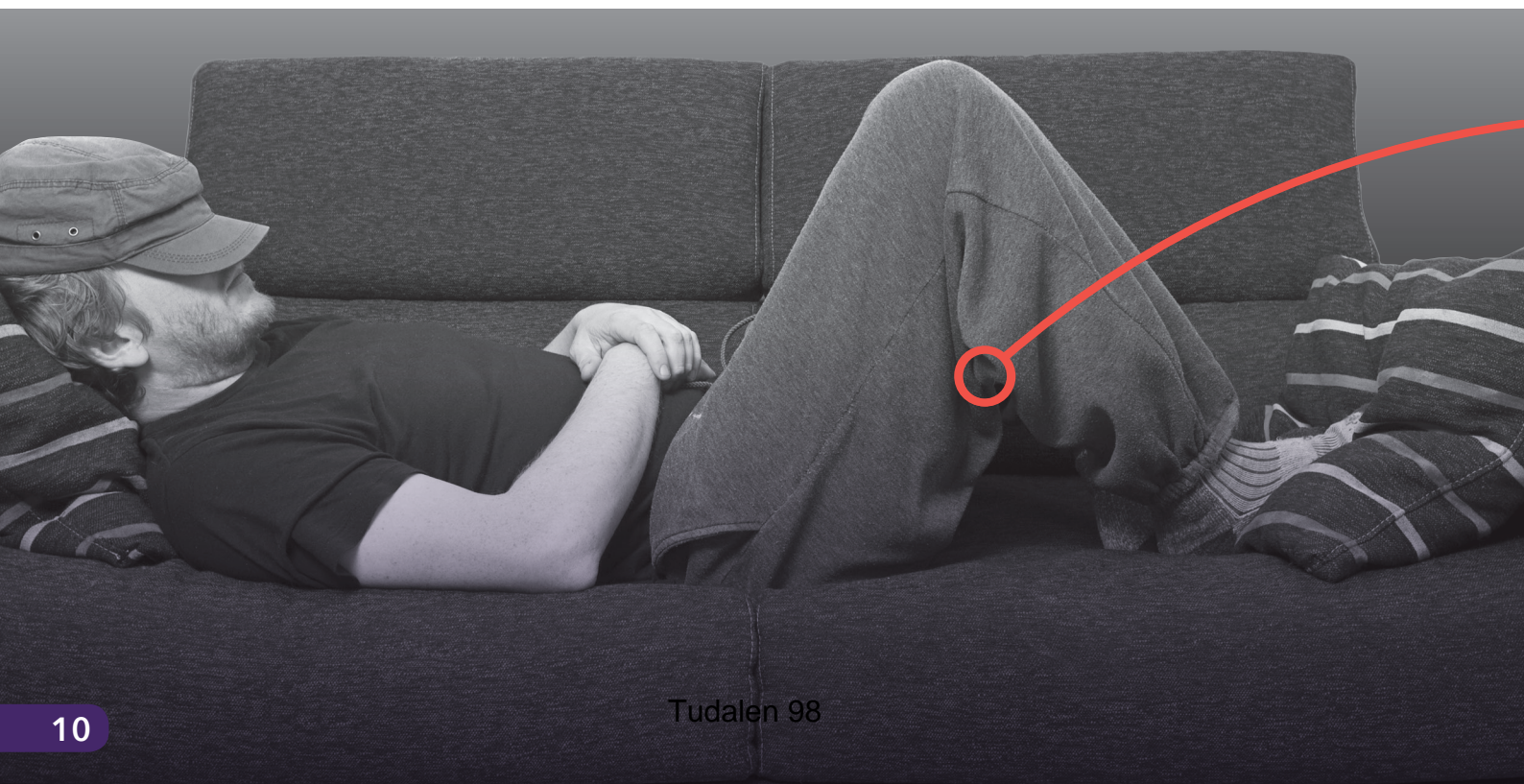
Mae ymyrraeth yn digwydd ar bwynt argyfwng - mae digartrefedd yn symptom, nid achos
 Diffyg dull cyfannol o ran atal ar draws adrannau Awdurdod Lleol - mae'n gyfrifoldeb ar bob adran i atal digartrefedd

Diwygio lles

Gweithredu'r agenda Diwygio Lles

Iechyd

Diffyg cydweithredu a gwasanaethau yn yr ardal leol ac ar lefel ranbarthol
 Diffyg dealltwriaeth o dai yn y sector iechyd

3. Y Fframwaith Cydweithredol

3.1 Y Nod Strategol

Yr ymrwymiad strategol craidd gan y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru yw creu diwylliant o gydweithredu gwell ar draws y rhanbarth, o ran mynd i'r afael â'r materion penodol sy'n achosi digartrefedd fel a amlinellir uchod.

Caiff yr agenda honno ei chynnwys yn null strategol pob awdurdod drwy fabwysiadu'r Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol fel a nodir yn y ddogfen hon.

Bydd pob awdurdod yn datblygu ei gynllun gweithredu lleol ei hun ar sail blaenoriaethau'r strategaeth ranbarthol, ac mae'r adran hon yn amlinellu lle gellir cydweithredu ar lefel ranbarthol.

3.2 Cynllun gwaith cydweithredol

Ar sail cydberthyniad themâu allweddol, mae meysydd allweddol o ran cydweithredu ar draws y rhanbarth wedi'u nodi:

3.2.1 Pobl

Digartrefedd leuencid:

- • Datblygu dull rhanbarthol i bobl ifanc o ran gwybodaeth am:
 - o Fod yn barod am denantiaeth
 - o Lles/Buddion llythrennedd ariannol
 - o Hyrwyddo Llwybr Cadarnhaol Pobl Ifanc at Dai
- Creu cysylltiadau gwell rhwng llety a chyfleoedd cyflogaeth
- Creu'r adnoddau cefnogaeth ac atal cywir i helpu i gynnal tenantiaeth

Pobl Sy'n Cysgu Allan:

- Creu canolfan gyswllt elusennau rhanbarthol i wella cysonder a darpariaeth strategol cefnogaeth
- Hyrwyddo Ap Streetlink a gwybodaeth am roi gwybod am ddigartrefedd a sut gall y cyhoedd gynorthwyo pobl ddigartref
- Newid diwylliant gwleidyddion o ran stereoteipiau o ran llety brys, llety a rennir a thai yn gyntaf
- Dod â setiau data ynghyd ar lefel ranbarthol i greu gwell dealltwriaeth o:
 - o Pam mae pobl yn gwrthod mathau penodol o lety
 - o Pam mae tenantiaethau yn dod i ben/Pam mae pobl yn datgan eu bod yn ddigartref
 - o Beth mae'r Sector Rhentu Preifat am ei gael o ran cefnogaeth a sut gallwn annog landlordiaid i osod eiddo i bobl sy'n hawlio Budd-daliadau Lles
- • Datblygu ymgysylltiad gwell gyda phobl sy'n cysgu allan i ddeall anghenion

Angen Cymhleth:

- Datblygu diffiniad pendant a rennir o Anghenion Cymhleth ar draws y rhanbarth
- Cydlynu'r defnydd o ymchwil ar draws y rhanbarth ac Awdurdodau Lleol unigol o ran data ar anghenion cymhleth
- Datblygu/defnyddio'r math cywir o dai
- Datblygu gwell cydweithredu ar draws adrannau awdurdod lleol o ran anghenion cymhleth

Rhai Sy'n Gadael Carchar:

- Cynyddu Adnoddau ar gyfer Llwybr Carcharorion drwy ddatblygu cytundeb dwyochrog ar draws y rhanbarth - creu rhwydwaith swyddogion Llwybr Carcharorion rhanbarthol
- Gwella gwaith monitro Llwybr Carcharorion a datblygu map data o'r effaith mae'n ei chael ar draws y rhanbarth

3.2.2 Cartrefi

'Tai yn Gyntaf':

- Dull cydgysylltiedig o ran cyfathrebu i berswadio gwleidyddion lleol o rinweddau 'Tai yn Gyntaf'
- Bwydo i raglen dreigl barhaus Llywodraeth Cymru i ddeall gweledigaeth LIC yn well
- Rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth

Gwell mynediad at wybodaeth - cyflenwad:

- Codi ymwybyddiaeth o Strategaeth Digartrefedd gydag adrannau eraill
- Cynnwys digartrefedd ar lefel strategol ar draws y rhanbarth
- Cynyddu cyflenwad addas a hygyrch
 - o Adeiladau newydd cymdeithasol
 - o Defnyddio mwy o stoc Sector Rhentu Preifat
- Datblygu cyfres o gymhellion ar draws y Rhanbarth i annog Landlordiaid i weithio gyda'r Gwasanaeth Digartrefedd
- Gweithio gyda'r Sector Rhentu Preifat i leihau canfyddiad negyddol o gymryd tenantiaid Budd-daliadau Lles
- Rhanbarthu dull cyfathrebu gyda landlordiaid Sector Rhentu Preifat
- Hyrwyddo porthol gwe Tai Teg ymhellach

Llety Dros Dro:

- Archwilio datrysiadau arloesol i lety dros dro
- Dysgu gan Awdurdodau Lleol nad ydynt yn defnyddio llety gwely a brecwast i ddiwallu anghenion llety dros dro - rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth
- Ymgyrch gyfathrebu i fynd i'r afael â chanfyddiadau'r cyhoedd am lety dros dro a'r bobl sy'n ei ddefnyddio
- Lle bo angen, archwilio cytundebau lefel gwasanaeth rhanbarthol gyda darparwyr llety dros dro

3.2.3 Gwasanaethau

Atal/Ymyrraeth:

- Creu set ddata traws-ranbarthol i roi gwybod yn well pam mae pobl yn datgan eu bod yn ddigartref
- Codi ymwybyddiaeth ymhlith gwasanaethau statudol mewn awdurdodau lleol i ddeall y gall ymyrraeth gynharach atal digartrefedd yn y dyfodol
- Creu map rhanbarthol o'r adnoddau atal sydd ar gael ar lefel leol a rhanbarthol
- Rhannu gwasanaethau gwybodaeth ar draws y rhanbarth
- Rhannu adnoddau hyfforddiant ar draws y rhanbarth

Diwygio Lles:

- Datblygu canolfan ymyrraeth gynnar ranbarthol
- Sefydlu grŵp arfer gorau rhanbarthol
- Cau bylchau data i ddeall effaith sancsiynau ar ddigartrefedd yn well
- Rhannu protocolau cyn achosion o droi allan

Iechyd a Gofal Cymdeithasol:

- Dangos budd-cost buddsoddiad mewn tai a'r agenda digartrefedd yn well o ran arbedion i'r gwasanaeth iechyd drwy rannu arfer gorau
- Creu llais uwch ar gyfer tai ar Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

4. Canlyniadau

Nod y strategaeth hon yn y pen draw yw lleihau digartrefedd a gweithio tuag at ei ddileu ar draws Gogledd Cymru, wedi'i fesur yn erbyn system werthuso (gweler adran 5).

5. Monitro a Gwerthuso

Mae grŵp Cyflawni ar gyfer Digartrefedd Rhanbarthol wedi'i sefydlu i weithredu'r strategaeth a'r cynllun gweithredu rhanbarthol. Mae'r grŵp yn cynnwys arweinwyr Strategaeth Tai o'r 6 Awdurdodau Lleol ac yn cwrdd bob chwarter. Pan fo angen bydd is-grwpiau yn cael eu sefydlu i gyflawni rhai o'r gweithredoedd, bydd aelodaeth yr is-grwpiau yn cynnwys y partneriaid perthnasol a bydd y grŵp yn penderfynu ar ba mor aml y cynhelir y cyfarfodydd.

Mae'r cynnydd a wneir yn erbyn y Cynllun Gweithredu Rhanbarthol yn cael ei gyflwyno bob chwarter i bob Partneriaeth Strategol Tai yr Awdurdod Lleol sydd yn goruchwyllo'r gwaith o weithredu Strategaeth Tai Lleol a strategaethau perthnasol yr ALL. Rôl y Bartneriaeth Strategol Tai ALL yw cydlynu a chryfhau gweithgareddau yn gysylltiedig â thai ar draws yr holl wasanaethau a sefydliadau partner.

Bydd adroddiad blynyddol yn cael ei baratoi yn manylu'r cynnydd a wneir yn erbyn y cynllun gweithredu rhanbarthol a bydd pob Awdurdod Lleol yn cyflwyno eu hadroddiad i'r Pwyllgor Craffu Economi a Chynllun. Bydd yr ALL hefyd yn cynnwys cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Gweithredu lleol o fewn yr adroddiad ac yn sicrhau ei fod ar gael yn gyhoeddus ar-lein ar wefan yr ALL.

Atodiad A

Amlinelliad - Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol Gogledd Cymru

Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 wedi cyflwyno'r newidiadau mwyaf sylfaenol i ddeddfwriaeth digartrefedd ers cyflwyno Deddf Tai (Pobl Ddigartref) 1977. Ochr yn ochr â'r ddyletswydd statudol arloesol sy'n gysylltiedig ag atal digartrefedd, mae'r Ddeddf hefyd wedi cyflwyno, am y tro cyntaf, dyletswydd statudol ar awdurdod tai lleol i gynnal Adolygiad Digartrefedd ac i gynhyrchu Strategaeth Digartrefedd, a chaiff y strategaeth ei chyhoeddi erbyn diwedd 2018.

Pe bai awdurdodau lleol Gogledd Cymru yn cynhyrchu Strategaethau Digartrefedd unigol; byddai'r rhain yn cynnwys nodau ac amcanion tebyg. Felly, gwnaeth Penaethiaid Tai Gogledd Cymru argymhell bod chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru yn cydweithio i gynhyrchu a chyhoeddi Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol ar y cyd.

Cytunodd CHI Cymru i weithredu fel hwyluswyr ar gyfer y prosiect a gwnaethant gyfarfod gydag arweinwyr prosiect o'r awdurdodau lleol ar 25 Hydref i ddatblygu dull a chynllun gwaith.

Gallai manteision strategaeth o'r fath gynnwys:

- Bydd y posibilrwydd i awdurdodau lleol gaffael a darparu gwasanaethau digartrefedd ar y cyd yn cael ei wella. Bydd rhagor o gyfle i ddatblygu gweithio mwy effeithiol gyda sefydliadau partner allweddol hefyd, fel y Gwasanaeth Iechyd, h.y. sy'n gweithredu ar sail ranbarthol.
- Bydd dull mwy cyson ymhlith awdurdodau lleol gyda'u dehongliad a gweithrediad o'r ddeddfwriaeth digartrefedd, h.y., camau rhesymol, ac o ran darparu gwasanaethau digartrefedd ar draws ardal Gogledd Cymru. Bydd hyn yn helpu i leihau'r potensial am amrywiad o ran argaeledd a darpariaeth gwasanaethau ar draws y rhanbarth.
- Bydd awdurdodau lleol yn gallu datblygu dealltwriaeth fwy eang a manwl o faterion rhanbarthol, a chael dealltwriaeth well o faterion mae awdurdodau cyfagos yn eu hwynebu.
- Bydd rhagor o gyfleoedd i awdurdodau rannu eu hadnoddau a'u harbenigedd a gwasanaethau arbenigol. Cydnabuwyd hefyd y byddai cydweithredu gwell ymhlith awdurdodau lleol, er enghraifft, gyda rheolaeth achosion MAPPA.
- Bydd sefydlu cyd-ddealltwriaeth a dull rhanbarthol tuag at atal/mynd i'r afael â digartrefedd yn arwain at awdurdodau lleol, gyda'u partneriaid, yn cael dylanwad cryfach, mwy cadarnhaol ar ddatblygiad polisi Llywodraeth Cymru yn y dyfodol, yn benodol o ran materion tai, digartrefedd a chefnogi pobl.

Dull:

- Bydd pob cyngor yn cynnal adolygiadau lleol a datblygu cynllun gweithredu lleol
- Caiff cynlluniau lleol eu dadansoddi, a chaiff themâu cyffredin a meysydd cydweithredu eu nodi i ddatblygu strategaeth ranbarthol ddrafft a chynllun gweithredu
- Ymgynghori ar strategaeth ranbarthol ddrafft a chynllun gweithredu (gwleidyddol a thraws-sector)
- Cyhoeddi strategaeth ranbarthol derfynol a chynllun gweithredu

Atodiad B - Cynllun Gwaith Rhanbarthol

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Pobl Digartrefedd leuenctid	Datblygu dull cyson ar draws Gogledd Cymru i gefnogi pobl ifanc i: (1) Fod yn barod am denantiaeth. (2) Cynnal eu tenantiaeth	Mapio gwasanaethau presennol ar gael i gefnogi pobl ifanc ym mhob Sir. Casglu gwybodaeth am y Llwybr Sengl (ac unrhyw ddulliau eraill sydd ar gael) i adnabod y galw am wasanaethau cefnogi ym mhob Sir. Awdurdodau Lleol i rannu prosesau atgyweirio presennol gyda phartneriaid i wneud y mwyaf o'r defnydd o wasanaethau ar gael ac enghreifftiau o arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio. Hyfforddi swyddogion rheng flaen ar sut i ddatblygu cynlluniau personol effeithiol i bobl ifanc.	Bydd pob ALI yn cynnig cynlluniau personol cadarn i bobl ifanc sydd yn cynnwys cymorth i gael mynediad at hyfforddiant a chyfluoedd cyflogaeth a datrys unrhyw achosion o ddyled a rheoli arian.
Pobl Sy'n Cysgu Allan	Darparu gwasanaeth cyson ar draws Gogledd Cymru sydd yn ymateb i bobl sy'n cysgu allan.	Datblygu cynllun cyfathrebu rhanbarthol i hyrwyddo Cyswilt Stryd. Datblygu pecyn gwaith ymgysylltu rhanbarthol i wella'r broses o gyfathrebu gyda phobl sy'n cysgu allan i wella eu hanghenion. Pob ALI i ddatblygu eu gwasanaethau allgymorth yn seiliedig ar angen lleol a rhannu arfer da i sicrhau dull cyson.	Gwella ymrwymiad gyda'r rheiny sydd â ffordd o fyw yn seiliedig ar y stryd i leihau'r angen o gysgu allan. Gwella cysondeb a darparu cymorth i bobl sy'n cysgu allan.

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Anghenion Cymhleth	Datblygu dull cydlynol i ymateb i gwsmeriaid gydag anghenion cymhleth.	Cytuno ar beth yw diffiniad anghenion cymhleth ar draws y rhanbarth. Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Anghenion cymhleth y cwsmeriaid yn cael eu cwrdd.
Pobl sy'n gadael carchar	Parhau i gynnig Datrysiadau Tai i bobl sy'n gadael carchar cyn eu rhyddhau er mwyn gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd i gydweithio i sicrhau defnydd effeithiol o adnoddau.	Datblygu cytundeb cytbwys ar draws y rhanbarth. Rhannu data monitro a datblygu map data o'r effaith mae'n ei chael ar draws y rhanbarth.	Cynyddu'r adnoddau ar gyfer Llwybr Carcharorion
Cartrefi			
'Tai yn Gyntaf'	Mewn cydweithrediad bod yn arloesol wrth ymateb i anghenion llety i gwsmeriaid.	Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Gweithredu dull llwyddiannus i 'Tai yn Gyntaf' ym mhob ardal awdurdod lleol.
Gwell mynediad at lety	Datblygu dull rhanbarthol i wella mynediad i'r sector rhentu preifat.	Datblygu dull cyson i gynlluniau cymhelliant landlord ar draws y rhanbarth.	Gwella mynediad i lety yn y sector rhentu preifat.
Llety dros dro	Archwilio atebion arloesol yn rhanbarthol i leihau'r gost o lety dros dro.	Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Costau gostyngol i ALI.

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Gwasanaethau Atal	Darparu gwasanaeth cyson ar draws Gogledd Cymru sydd yn ymateb i'r Ddeddf Tai (Cymru) 2014.	Mapio adnoddau atal sydd ar gael ar lefel leol a rhanbarthol Hyfforddi swyddogion rheng flaen ar adnoddau atal sydd ar gael.	Gwell dealltwriaeth o'r rheswm pam fod pobl yn datgan eu bod yn ddigartref.
Lliniaru Diwygio'r Gyfundrefn Les	Datblygu dull cydweithredu i leihau'r effaith o Ddiwygio'r Gyfundrefn Les ar hawlwyf oedran gweithio wedi eu heffeithio gan y Credyd Cynhwysol.	Sefydlu grŵp arfer gorau rhanbarthol a rhannu data i ddeall yr effaith o Ddiwygio'r Gyfundrefn Les yn well (gan gynnwys effaith sancsiynau) a datblygu mesurau lliniaru effeithiol. Rhanbartholi protocolau cyn achosion o droi allan	Lleihau'r effaith ar gwsmeriaid a gwasanaethau cyhoeddus.
Iechyd a Gofal Cymdeithasol	Datblygu trefniadau gwaith agosach gyda'r Gwasanaethau Iechyd.	Adnabod meysydd i gydweithio.	Creu'r cysylltiadau rhwng iechyd a thai.

Cynllun Gweithredu Strategaeth Digartrefedd Cyngor Sir Ynys Môn 2018-2019 (Rhag-Rhag)

Thema	Gweithred	Tasg	Allbwn
Pobl Darparu cyngor llesiant / cynhwysiant ariannol i gleientiaid digartref	<ul style="list-style-type: none"> - Recriwtio Swyddog Cynhwysiant Ariannol i'w gynnwys yn y tîm Digartrefedd ar sail rhan-amser. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mapio'r cynigion cynhwysiant ariannol er mwyn cefnogi cleientiaid digartref - Proses atgyfeirio i'w chytuno arni rhwng y tîm digartref a'r tîm incwm. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cael yr incwm mwyaf posibl er mwyn lleihau'r risg o ddigartrefedd yn y dyfodol - Lleihau nifer y cwsmeriaid sy'n dychwelyd yn rheolaidd a ystyrir yn 'ddigartref' o ganlyniad i well sefydlogrwydd ariannol - Gwell bodlonrwydd cwsmer
Gwasanaethau Gweithredu'r safon tir cyfartal	<ul style="list-style-type: none"> - Sicrhau ein bod yn bodloni'r gofynion deddfwriaethol cenedlaethol o weithredu'r safon tir cyfartal. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ymgysylltu â Shelter er mwyn gweithredu safon tir cyfartal lleol - Datblygu astudiaethau achos chwarterol ar sut mae safon tir cyfartal wedi dod a llwyddiant ynghyd â gwersi a ddysgwyd o ran ein darpariaeth. - Ystyried mynediad – canolfannau cymunedol ac ati (lleihau'r effaith o fynd i mewn i swyddfa ffurfiol drwy wahodd rhai unigolion sydd ag anghenion cymhleth ac sy'n fregus) - Hyfforddiant Gwasanaeth Cwsmer - Ymwybyddiaeth Iechyd Meddwl - Hyfforddiant Cyfleoedd Cyfartal - Datrys a chydabod anghenion ychwanegol megis llythrennedd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ataliaeth gynharach o ddigartrefedd o ganlyniad i well perthynas â'r tîm Opsiynau Tai – eglurder dwy ffordd - Gwell perthnasau yn y cylch digartrefedd - Cydymffurfiaeth gyflymach o ran ymchwiliadau digartrefedd o ganlyniad i fwy o gyfathrebu â'r cwsmer.
Gwasanaethau Hyrwyddo'r gwasanaeth Opsiynau Tai er mwyn annog cyflwyniadau cynharach	<ul style="list-style-type: none"> - Adnabod rhanddeiliaid allweddol er mwyn hyrwyddo'r gwasanaeth Opsiynau Tai / SPOA er mwyn galluogi pobl i gyflwyno eu hunain fel digartref cyn i argyfwng ddigwydd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Datblygu ffilm fer - Datblygu rhestr o'r holl gysylltiadau perthnasol / cyfeiriadau e-bost / rhifau ffôn - Datblygu cynllun marchnata syml er mwyn sicrhau bod yr holl randdeiliaid yn chwarae rhan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ataliaeth gynharach - Rheoli disgwyliadau - Gwell perthynas ag asiantaethau cyfeirio allweddol megis gwasanaethau iechyd a diogelwch.

		<ul style="list-style-type: none"> - Cynnwys lechyd (BPIBC) gan fod hyn yn cael ei weld fel maes y mae angen ei wella ar sail rhanddeiliaid. - Mwy o farchnata ar gyfryngau cymdeithasol / gwefannau corfforaethol - Diweddarau'r wefan gorfforaethol a gwella'r cyfleuster gwe-lywio tra'n ystyried cleientiaid bregus. - Rhanddeiliaid i ddarparu adborth adeiladol ar feysydd sydd angen eu gwella gan Opsiynau Tai. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gellir darparu cwsmeriaid â gwybodaeth, cyngor a chymorth cyn digartrefedd.
<p>Gwasanaethau Sicrhau bod gwasanaethau ar gyfer cwsmeriaid sy'n dioddef tor perthynas yn cael eu mapio allan a bod gwybodaeth ar ddarpariaethau'n cael ei rhannu â chwsmeriaid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sylweddoli mai dyma un o'r prif bethau sy'n cyfrannu at ddigartrefedd - Mapio gwasanaethau cyfryngu presennol. 	<ul style="list-style-type: none"> - Datblygu deunydd marchnata – taflenni, posteri, cyfryngau cymdeithasol - Sicrhau eglurder ar yr holl wasanaethau cyfryngu, os yn briodol ar gyfer cleientiaid unigol. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cynyddu ymwybyddiaeth o gyplau sy'n chwilio am gymorth (drwy Relate neu Teulu Môn) petai perthnasau personol yn peri risg o ddigartrefedd yn y dyfodol.
<p>Gwasanaethau Datblygu protocol anghenion cynhwysfawr a phroses aseinio / adolygu cynnydd a monitro.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Datblygu agwedd wedi'i chydlynio tuag at ymateb i gwsmeriaid ag anghenion cymhleth. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cytuno ar y diffiniad o anghenion cymhleth ar draws y rhanbarth a sicrhau y cytunir ar hyn yn lleol gyda phartneriaid. - Rhannu data ac arfer dda â gwasanaethau cymdeithasol, darparwyr CP. - Adnabod meysydd ar gyfer cydweithio â phartneriaid megis Syrgeris Doctor lleol a nyrsys cymunedol. - Hyfforddi swyddogion rheng flaen ar sut i ymateb i gwsmeriaid sydd ag anghenion cymhleth a sicrhau 	<ul style="list-style-type: none"> - Bydd anghenion cymhleth cwsmeriaid yn cael eu bodloni. - Darparu gwybodaeth er mwyn gallu cynllunio gwasanaethau yn y dyfodol.

		bod y gwasanaethau cymorth cywir yn eu lle.	
<p>Pobl Datblygu proses er mwyn rheoli llety gwely a brechwast mewn ffordd fwy effeithiol er mwyn sicrhau bod cwsmeriaid mewn cartrefi cynaliadwy cyn gynted â phosibl a bod gwariant a niferoedd yn cael eu cofnodi'n gywir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Datblygu prosesau a phrotocolau mewn perthynas â rheoli Gwely a Brechwast yn fwy effeithiol. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cyfraniad bach gan y cwsmeriaid fesul noson er mwyn cyfrannu ar gostau parhaus gwely a brechwast. - Penderfyniadau cyflymach ar ddigartrefedd - Lleihau costau Gwely a Brechwast blynyddol yn gyffredinol. - Ystyried arloesedd ar gyfer datrysiadau llety dros dro - Cynyddu cymorth ac arweiniad gan Shelter - Grŵp Ffocws gydag unigolion sydd wedi eu rhoi mewn llety dros dro ar sut mae sefydliadau gwely a brechwast wedi effeithio ar eu bywydau a sut gellir gwella hyn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Llai o gostau - Cwsmeriaid digartref yn adrodd eu bod yn teimlo'n well gyda ffocws mwy tymor hir - Gwell bodlonrwydd cwsmer o ganlyniad i benderfyniadau cyflymach sy'n creu daliadaeth fwy parhaol (preifat neu awdurdod lleol), - Cael dewis mwy addas ar gyfer llety argyfwng ar gyfer y rhai hynny sy'n camu i lawr o'r gwasanaethau statudol megis iechyd meddwl.
<p>Pobl Llwybr Iechyd Meddwl</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gweithredu'r Llwybr Iechyd Meddwl 	<ul style="list-style-type: none"> - Penodi Asesydd Iechyd Meddwl - Trefnu hyfforddiant i staff ar ddelio â materion Iechyd Meddwl - Gweithio gyda'r Gwasanaeth Iechyd ac asiantaethau allweddol eraill ar y Llwybr Iechyd Meddwl 	<ul style="list-style-type: none"> - Cynyddu gwybodaeth a sgiliau staff mewn perthynas â materion Iechyd Meddwl - Gwell canlyniadau i gwsmeriaid sydd â phroblemau Iechyd Meddwl.
<p>Gwasanaethau</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gweithio gyda Fforwm Atal Digartrefedd i sefyldu grwpiau fydd yn helpu delio gyda materion o fewn y cynllun gwaith lleol a rhanbarthol 	<ul style="list-style-type: none"> - Cytuno ffrydiau gwaith a chynrychiolaeth o'r Fforwm i'w ddatblygu yn ystod y flwyddyn er mwyn bwydo fewn i'r cynllun rhanbarthol a lleol 	<ul style="list-style-type: none"> - Materion yn cael eu cydlynu gan bartneriaid

Atodiad 2

Dyma grynodeb o'r ymgynghori sydd wedi digwydd yn ystod Adolygiad o'r Gwasanaeth ac cyfnod ymgynghori ar y Strategaeth.

Cynhaliwyd yr ymgynghoriad ar Strategaeth Digartrefedd Ranbarthol Gogledd Cymru 2018-22 yn ystod mis Hydref a Tachwedd, 2018. Wrth i bob Awdurdod Lleol gynnal adolygiad o'u Gwasanaeth Digartrefedd, roedd yr ymgynghori'n digwydd yn ystod yr adolygiadau trwy weithdai gyda rhanddeiliaid, arolygon gyda chwsmeriaid ac ar gyfryngau cymdeithasol – dyma oedd y sail ar gyfer datblygu'r Strategaeth Digartrefedd Ranbarthol. Teimlir fod yr Adolygiadau Digartrefedd a'r cyfnod ymgynghori hwn ar gyfer y Strategaeth Digartrefedd Ranbarthol yn ddigonol er mwyn gallu cytuno ar y Strategaeth hon a'r Cynlluniau Gweithredu.

Crynodeb o'r ymatebion

Ydych chi'n cytuno gyda nod cyffredinol Strategaeth Ranbarthol Gogledd Cymru?

Roedd 72% yn cytuno gyda'r nod cyffredinol

O'r ymatebion roedd dau gwsmer wedi rhoi eu profiadau personol o geisio cael mynediad at wasanaethau digartrefedd a chefnogaeth.

Ydych chi'n cytuno gydag amcan y Strategaeth?

Roedd 70% yn cytuno gydag amcan y Strategaeth

'Mae'r amcanion wedi'u cydbwyso yn erbyn y Ddeddfwriaeth'

Mae pob adolygiad annibynnol gan yr Awdurdodau Lleol wedi adnabod amcanion cyffredin er mwyn lleihau digartrefedd ar draws Gogledd Cymru

Roedd yr holl ymatebion yn cytuno gyda hwn ac fe wnaed un sylw fod hyn yn 'enghraifft dda o weithio mewn partneriaeth'

Roedd yr ymatebion i'r Cynllun Gweithredu Rhanbarthol yn cynnwys

'rydym yn cefnogi'n gryf y dasg o 'hyfforddi staff rheng flaen ar sut i ddatblygu cynlluniau personol effeithiol ar gyfer pobl ifanc' a chredwn y byddai hyn o ddefnydd mawr'.

Sefydliadau sydd wedi ymateb:

Cymdeithas Tai Clwyd Alyn
Awdurdodau Lleol – Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau, Gwasanaethau Tai, Iechyd yr Amgylchedd
Lletygarwch Llandudno Hospitality a Sefydliadau Lleol
Shelter Cymru
Fforwm Digartref Ynys Môn
Llais Ni Ynys Môn

Cynhaliwyd digwydd penodol ar gyfer defnyddiwr gwasanaeth Digartref ar y Strategaeth Digartrefedd

Mynychodd 7 defnyddiwr gwasanaeth

Mae'r nodiadau o'r sesiwn wedi rhannu'r drafodaeth yn 3 phrif bwnc:

1. Cyfathrebu â Chyngor Ynys Môn
 2. Cefnogaeth mewn tenantiaeth (gwasanaethau blaenorol / cyfredol)
 3. Unrhyw gefnogaeth bellach (awgrymiadau ar gyfer y dyfodol)
1. Cyfathrebu â Chyngor Ynys Môn- gofynnwyd i'r grŵp am unrhyw feddwl neu deimlad (cadarnhaol neu negyddol) ar unrhyw gyfathrebu oedd ganddynt gyda Chyngor Ynys Môn.
 - Mae yn anodd cael mynediad i wasanaethau a gall gwasanaeth cefnogi gael eu arwyddbostio yn gynt
 - Gan nad oes Gwasanaethau Tai Facebook a Trydar teimlwyd ei fod yn cynnig cyfathrebu wedi ei gyfyngu
 - Gall llythyrau Budd dal Tai yn anodd ei deall
 - Efallai na all y Cyngor helpu ond gallai arwyddbostio i wasanaeth cefnogaeth ddigwydd
 - Mwy o wybodaeth / posteri ei angen i roi gwybodaeth
 2. Cefnogaeth mewn tenantiaeth (gwasanaethau blaenorol / cyfredol)
 - Cefnogaeth ar wasgar yn bwysig iawn
 - Cydnabod bod cael mynediad i wasanaeth ar wasgar yn anodd gan fod yna restr aros
 - Cyngor yn defnyddio Gwely a Brechwast fel opsiwn olaf
 3. Unrhyw gefnogaeth bellach (awgrymiadau ar gyfer y dyfodol)
 - Defnyddio adeiladau gwag fel eiddo dros dro
 - Café GISDA yn syniad da
 - Grwp wedi mwynhau cyfrannu tuag at Wasnaeth Diagartrefedd – fideo ar fod yn ddigartref / adolygu taflennu

Adborth of Adolygiad o'r Gwasanaeth Digartrefedd

Mae rhan nesaf yn rhoi crynodeb o'r ymgynghori ddigwyddiodd yn ystod yr Adolygiad o'r Gwasnaeth Digartrefedd sydd wedi cyfrannu at y Strategaeth Rhanbarthol a'r Cynlluniau Gwaith dilynol. Mae'r rhan hwn hefyd yn pwysleisio yr ymgysylltu parhaol / cyfleoedd cymryd rhan sydd yn digwydd.

Mewn partneriaeth â Digartref Cyf, mae'r Gwasanaeth Tai wedi datblygu Fforwm Atal Digartrefedd ar gyfer Defnyddwyr Gwasanaeth. Grŵp o bobl ifanc sy'n defnyddio'r gwasanaeth, neu wedi defnyddio'r gwasanaeth yn y gorffennol yw hwn ac maent yn cynorthwyo i ddylanwadu ar wella a datblygu'r gwasanaeth. Cawsant eu cydnabod yng Ngwobrau Cyfranogi TPAS Cymru 2017 drwy ennill yr ail wobwr yn y categori gwella gwasanaethau. Maent yn grŵp gweithgar, brwdfrydig ac ymgysylltiedig.

Nod gyffredinol y Fforwm Atal Digartrefedd Defnyddwyr Gwasanaeth yw galluogi pobl ifanc i weithio mewn partneriaeth â fforwm Atal Digartrefedd Ynys Môn er mwyn atal digartrefedd yn Ynys Môn.

Nod y Fforwm Atal Digartrefedd Defnyddwyr Gwasanaeth yw:

- Sicrhau bod pobl ifanc yn cael cyfle i rannu gwybodaeth, syniadau ac arfer dda ynglŷn â materion yn ymwneud â digartrefedd ac atal digartrefedd.
- Hyrwyddo cydweithio effeithiol rhwng defnyddwyr gwasanaeth, darparwyr gwasanaeth, rhanddeiliaid, sefydliadau, cyrff statudol a phartion â diddordeb, er mwyn datblygu dull o daclo digartrefedd sydd yn gydlynus ac yn gydgysylltiedig.
- Datblygu cynllun gweithredu'r Strategaeth Ddigartrefedd.

- Cyfrannu'n ymarferol at y gwaith o adolygu Strategaeth a Chynllun Gweithredu Digartrefedd Ynys Môn.

Rhestrir rhai o'u cyflawniadau yma;

1. Cynorthwyo i sefydlu prosiect datblygu tai arloesol

Cam gweithredu 4 yn y cynllun gweithredu digartrefedd dros dro: Archwilio opsiynau i hyrwyddo rhannu llety, yn arbennig ar gyfer pobl sengl dan 35 oed, mewn ymateb i newidiadau mewn budd-daliadau sy'n cyfyngu costau tai i gyfradd llety wedi ei rannu

- Lluniwyd holiadur opsiynau tai ar gyfer pobl dan 35 oed – cafodd ei gynllunio i gynorthwyo'r Cyngor i ddeall anghenion tai pobl ifanc.
- Cefnogi cais am 4 uned fodwlar hunangynhaliol yng Nghaergybi ar gyfer pobl ifanc (dan 35 oed) sy'n cynnig cyfle iddynt ddysgu sgiliau byw'n annibynnol cyn symud i lety parhaol mwy o faint - Grant Tai Arloesol Llywodraeth Cymru.
- Cyfweld penseiri
- Cefnogi digwyddiadau ymgynghori

2. Cynorthwyo i ddatblygu strategaeth ddigartrefedd dros dro a monitro cynnydd yn chwarterol.

Dyweddodd aelodau'r fforwm eu bod yn teimlo eu bod yn helpu i ddylanwadu ar wasanaethau, gan wneud y sylwadau a ganlyn;

"Mae'n gwneud i mi deimlo fy mod i wedi gwneud rhywbeth da pan fyddaf yn clywed eu bod wedi gwrando ar beth ydw i wedi'i ddweud!"

"Os na fyddem yn dweud wrthynt beth ydym yn ei feddwl, fydden nhw ddim yn gwybod beth sydd ei angen"

"Mae hwn wedi bod yn brofiad ardderchog i mi, rydw i wedi dysgu gymaint. Doeddwn i ddim yn meddwl y byddai'r Cyngor yn gwrando."

Fforwm Atal Digartrefedd Defnyddwyr Gwasanaeth

Fel rhan o'r adolygiad cynhaliwyd grŵp ffocws gyda 12 aelod o'r Fforwm Atal Digartrefedd Defnyddwyr Gwasanaeth. Rhoddir eu hadborth isod.

Roedd 16 aelod yn bresennol

Barn am y gwasanaethau canlynol:

Lighthouse

- Wedi clywed am y gwasanaeth gan aelod o staff yn y Ganolfan Waith
- Gwasanaeth Ardderchog:
 - Mae'n eich cyfeirio at wasanaethau eraill sy'n gallu helpu.
 - Rhywle i fynd yn ystod y dydd; cael bwyd, cael defnyddio'r gawod
- Gellid gwella eu gwasanaeth drwy gynnig gweithgareddau yn ystod y dydd.

- Cefnogol iawn.

The Wallich

- Cynnig gwasanaethau da i gefnogi tenantiaeth.
- Cymorth ardderchog i ddod o hyd i lety.

Y Cyngor

- Roedd rhaid brwydro am gefnogaeth am nad oeddent yn gwybod sut i ddelio gyda chwsmer â phroblemau iechyd meddwl.
- Roeddwn mewn llety gwely a brecwast am wythnosau, a phan gysylltais â'r Cyngor doeddwn i ddim ar y system.
- Cefais allweddî tŷ newydd (yn Llangefni) a gofynnwyd i mi adael y llety Gwely a Brecwast (yn Felinheli) o fewn oriau, ond doedd gen i ddim cludiant.
- Dydyn nhw ddim yn siarad gydag adrannau mewnol (gwasanaethau cymdeithasol, budd-dal tai)
- Wnân nhw ddim fy helpu am nad oes gen i gysylltiad lleol - bydd rhaid i mi adael yr hostel ym mis Mai am fy mod yn 25.
- Cynnig gwasanaeth da ond does dim digon o lety Gwely a Brecwast ar eich cyfer.
- Gallu bod yn nawddoglyd ar y ffôn ac mae'n cymryd amser hir i gyrraedd yr adran gywir.
- Angen mwy o lety un ystafell wely.
- Ni chefais gefnogaeth gan y Cyngor – mae angen iddynt wella eu dulliau cyfathrebu.
- Anodd cael mynediad at wasanaethau os nad oes gennych gludiant i Langefni.
- Mae ffurflenni cais tai yn hir ac yn anodd eu deall.

Landlordiaid Preifat

- Nid yw'r sector preifat yn fforddiadwy.
- Llety wedi ei rannu yw'r unig opsiwn fforddiadwy ond nid yw landlordiaid preifat yn cynnig hyn.
- Dydyn nhw ddim eisiau pobl ifanc sy'n derbyn Budd-dal Tai.

Shelter Cymru

- Roeddwn i'n ddigartref am fisoedd ond rhoddais fy hun yn y carchar am fy mod yn gwybod y byddwn yn cael help i ddod o hyd i lety pan fyddwn yn cael fy rhyddhau. Daeth Shelter Cymru o hyd i lety i mi.

Digartref

- Cynnig gwasanaeth ardderchog; annog hyfforddiant, help gyda CV.
- Dim argymhellion ar gyfer gwella.

Perspectif Defnyddiwr Gwasanaeth sy'n derbyn Gwasanaeth Cefnogi

Cynhaliwyd grŵp Defnyddwyr Gwasanaeth ar gyfer Cefnogaeth Tai hefyd, ac roedd nifer dda o ddefnyddwyr gwasanaeth yn bresennol, yn cynrychioli amrywiaeth o wahanol denantiaethau. Cafwyd cyflwyniad gan yr Adran Waith a Phensiynau ar y Credyd Cynhwysol a diwygio lles ac roedd yn gyfle

hefyd i'r Adran Waith a Phensiynau egluro'r adolygiad digartrefedd. Roedd y cyfarfod wedi ei drefnu'n dda a gofynnodd y rhai oedd yn bresennol gwestiynau am faterion a godwyd yn ystod y fforwm. Yn ystod yr adolygiad hwn, roedd tystiolaeth glir fod gan y Cyngor rwydwaith defnyddwyr gwasanaeth sydd wedi datblygu'n dda y mae'n ei ddefnyddio'n effeithiol i gynnwys defnyddwyr gwasanaeth a gwella gwasanaethau, a derbyn adborth gwerthfawr gan ddefnyddwyr.

Fforwm Digartrefedd

Mae'r Cyngor yn cynnal y Fforwm Digartrefedd sy'n cynnwys swyddogion y cyngor a phartneriaid, ar lefel ymarferwyr yn bennaf. Maent yn cyfarfod i drafod materion megis:

- Digartrefedd ledled Ynys Môn a materion penodol
- Y strategaeth ddigartrefedd
- Mentrau newydd

Gyda'r Fforwm Digartrefedd, trafodwyd pa mor effeithiol oedd y grŵp ac a oes angen gwneud unrhyw welliannau. Roedd y cyfranogwyr yn cydnabod fod Fforwm Digartrefedd yn hanfodol ar gyfer cydweithio.

Canlyniadau Arolwg Ar-lein

Yn ystod yr adolygiad cynhaliodd y cyngor arolwg ar-lein er mwyn i gwsmeriaid roi eu hadborth ynglŷn â'u barn ynglŷn â sut mae'r Cyngor yn delio gyda digartrefedd neu'r bygythiad o ddigartrefedd. Cynhaliwyd yr arolwg am gyfnod o bedair wythnos ym mis Ebrill ac ymatebodd cyfanswm o 38 o bobl.

Cwestiynau ac ymatebion yr arolwg:

Q1. Ydych chi wedi defnyddio'r gwasanaeth digartrefedd yn ystod y 12 mis diwethaf?

Dywedodd 60% o gwsmeriaid eu bod wedi defnyddio'r gwasanaeth yn ystod y 12 mis diwethaf

Q2. Pa mor hawdd oedd cysylltu â'r gwasanaeth digartrefedd?

Dywedodd 64% o ymatebwyr ei bod yn hawdd neu'n hawdd iawn cysylltu â'r gwasanaeth digartrefedd

Q3. Sut wnaethoch chi gysylltu â'r gwasanaeth Digartrefedd?

1	Ffôn	58.6%	17
2	Ymweld â'r swyddfa	55.2%	16
3	Ciosg	3.4%	1
4	E-bost	6.9%	2
5	Arall	17.2%	5
6	Sylwadau:	0.0%	0

Q.4 Pa mor fodlon oeddech chi gyda pha mor aml y cawsoch wybod am sut roedd eich achos yn datblygu?

Roedd 58% o gwsmeriaid yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r wybodaeth reolaidd a roddwyd iddynt am sut roedd eu hachos yn datblygu.

Q5. Pa mor fodlon oeddech chi gyda'r gefnogaeth a'r cyngor a gawsoch gan y tîm digartrefedd?

Roedd 67% o gwsmeriaid yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r gefnogaeth neu'r cyngor a roddwyd gan y tîm digartrefedd

Q6. Gawsoch chi'r ateb oedd ei angen arnoch?

Atebodd 70% o gwsmeriaid 'do'

Cyflwynodd rhai o'r cwsmeriaid a ddywedodd 'na' y sylwadau canlynol (C7)

"Roedd rhaid i mi aros am amser hir pan oeddwn i'n 17 oed, roedd rhaid i mi gysgu ar soffas mewn nifer o wahanol dai pan oeddwn i'n feichiog"

"Cymerodd dri mis i mi gael llety mewn lle diogel yn agos at fy mherthnasau, ac oherwydd hynny dirywiodd fy iechyd meddwl, ond fe wnaethon nhw eu gorau"

"Rydw i dal yn ddigartref chwe mis ar ôl gofyn am help!!"

Q8. Yn gyffredinol, beth oedd eich barn am eich profiad?

Roedd 64% o ymatebwyr yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'u profiad

Q9. Dywedwch wrthym beth ydych chi'n feddwl allai'r gwasanaeth digartrefedd ei wneud yn well?

"Maen nhw'n gwneud gwaith da hyd yn hyn"

"Argaeledd apwyntiadau"

"Gweithredu'n gynt"

"Bod yn fwy hygyrch, yn arbennig dros y ffôn neu os ydych yn galw yn y swyddfa"

"Dim llawer o help o gwbl, anodd iawn cysylltu â phobl, amser aros yn hurt"

Mae sgorau'r gwasanaeth a ddarparwyd gan y gwasanaeth Opsiynau Tai yn gadarnhaol yn gyffredinol, fodd bynnag, mae amser aros yn thema sy'n codi'n aml. Rhagwelir y bydd y model newydd fydd yn cael ei lansio ym mis Ebrill 2018 yn delio gyda'r mater hwn.

Arolwg Ffôn

Cynhaliodd PDW arolwg ffôn, gan gysylltu â 40 cwsmer a derbyniwyd ymatebion gan 19 o gwsmeriaid. Mae'r isod yn grynodedb o'r ymatebion a dderbyniwyd;

Beth yw'r rheswm eich bod yn ddigartref?

Cael fy nhroi allan gan rieni/ffrindiau/teulu	3
Perthynas yn chwalu	2
Camdriniaeth ddomestig	4

Cael fy nhroi allan gan gymdeithas dai	
Cael fy nhroi allan gan y sector landlordiaid preifat	5
Gadael y Fyddin	
Gadael Carchar	2
Arall	3 <ul style="list-style-type: none"> • Cam-drin cyffuriau • Rhiant anabl yn cael ei ailgartrefu ac roedd rhaid i'r ferch oedd yn feichiog adael y cartref cyn y gallai hynny ddigwydd • Ymddygiad gwrthgymdeithasol cymdogion wedi eu gorfodi i adael y cartref

Pa sefydliadau eraill wnaethoch chi fynd atynt neu y cawsoch eich cyfeirio atynt?

Shelter	5
CAB	4
Cyfreithiwr	
AS	1
Arall	

Pa mor hawdd oedd cysylltu â'r gwasanaeth Opsiynau Tai?

- Dywedodd 83% o gwsmeriaid ei bod yn hawdd neu'n hawdd iawn cysylltu ag Opsiynau Tai

Sut wnaethoch chi gysylltu â'r gwasanaeth Opsiynau Tai?

- Roedd 6 cwsmer wedi ffonio'r gwasanaeth
- Roedd 17 wedi ymweld â swyddfa Llangefni

Oedd staff Opsiynau Tai yn wybodus am eich amgylchiadau?

- Cadarnhaodd 89% o gwsmeriaid fod staff Opsiynau Tai yn wybodus

Oedd staff yn gymwynasgar ac yn sympathetig?

- Roedd 50% yn cadarnhau hynny

Pa mor fodlon oeddech chi gydag ansawdd y gwasanaeth a gawsoch gan y gwasanaeth Opsiynau Tai?

- Dywedodd 62% o gwsmeriaid eu bod yn fodlon neu'n fodlon iawn gydag ansawdd y gwasanaeth *'er ei bod wedi cymryd dipyn o amser i ddod o hyd i dŷ, roedd werth aros amdano'*

Pa mor fodlon oeddech chi gyda'r cyngor a gawsoch gan y tîm Opsiynau Tai?

- Roedd 54% o gwsmeriaid yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r cyngor a roddwyd *'roedd staff yn gymwynasgar iawn'*

Atal Digartrefedd

A fyddai'r gwasanaeth wedi gallu eich atal rhag bod yn ddigartref?

- Roedd 80% yn teimlo y gallai'r gwasanaeth fod wedi eu hatal rhag bod yn ddigartref
'Ni chynigiwyd unrhyw gyngor na chefnogaeth i mi fel un oedd yn dioddef camdriniaeth ddomestig'

'Byddai'r Cyngor wedi gallu cynnig mwy o help a chefnogaeth i mi yn ystod y 2 fis yn arwain at gyflwyno'r gorchymyn troi allan'

Gawsoch chi'r ateb oedd ei angen arnoch?

- Dywedodd 67% o gwsmeriaid eu bod wedi derbyn yr help yr oeddent ei angen
'roedd y swyddog yn arbennig o gymwynasgar wrth ddelio gyda'r achos hwn oedd yn un anodd iawn'

Pa mor fodlon oeddech chi gyda pha mor aml y cawsoch wybod am sut roedd eich achos yn datblygu?

- Roedd 50% o gwsmeriaid yn fodlon gyda pha mor aml yr oeddent yn derbyn gwybodaeth am eu hachos

Llety Gwely a Brecwast

Gawsoch chi eich rhoi mewn llety gwely a brecwast?

- Dywedodd 4 cwsmer eu bod wedi cael eu rhoi mewn llety gwely a brecwast, ac roedd 60% ohonynt yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r safon
'Roedd y llety gwely a brecwast yn iawn, doedd y lleoliad ddim yn addas ond roedd y lle ei hun yn neis'

Llety Dros Dro

Gawsoch chi eich rhoi mewn llety dros dro?

- Cafodd 2 eu rhoi mewn llety dros dro ac roedd 100% yn fodlon gyda'r safon
'Yn y diwedd, daeth y llety dros dro yn gartref newydd i mi'

Gawsoch chi unrhyw gefnogaeth yn ystod eich cyfnod mewn llety dros dro?

- **Derbyniodd 36% o gwsmeriaid gymorth tra'r oeddent mewn llety dros dro**
Beth oedd eich barn am y gefnogaeth a gawsoch?
- Dywedodd 70% o gwsmeriaid eu bod yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r gefnogaeth gyffredinol a roddwyd iddynt
'Derbyniais y cynnig o gwnsela er mwyn ymdopi â straen a phwysau bod yn ddigartref. Cefais gynnig lle i storio fy eiddo a derbyniais y cynnig'

Yn gyffredinol, beth yw eich barn am eich profiad?

- Roedd 66% o gwsmeriaid yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'u profiad

'Er na chefais fy rhoi mewn llety dros dro cefais gynnig cefnogaeth gan y Cyngor, oes oeddwn ei angen'

Gwella gwasanaethau – beth ellid ei wneud i wella gwasanaethau Opsiynau Tai?

'Rhaid cyfathrebu'n fwy aml, hyd yn oed os nad oes unrhyw newid yn yr achos, dim ond er mwyn i bobl wybod eu bod dal yn y system'

'Cyfathrebiadau dilyn i fyny, ni wnaeth neb gysylltu â mi er mwyn rhoi gwybodaeth am sut oedd pethau'n datblygu, roedd rhaid i mi ffonio'r Cyngor i drefnu cyfarfodydd dilyn i fyny ar ôl i mi gael fy rhoi mewn llety'

'Mae angen mwy o lety ar gyfer pobl ddigartref yn Ynys Môn, yn arbennig teuluoedd mawr, mae gan y ddynes hon 6 o blant'

'Cysylltwch â phobl yn fwy aml i ddweud wrthynt am ddatblygiadau, neu atebwch e-byst'

I grynhoi, o safbwynt mynediad i'r gwasanaeth, daethom ar draws y canlynol;

- Mae siarter Gofal Cwsmer mewn lle ar gyfer y Gwasanaeth Tai, sy'n cynnwys y Gwasanaeth Opsiynau Tai
- Mae taflen wybodaeth ar gyfer cwsmeriaid, sy'n cynnwys gwybodaeth am y Sector Rhentu Preifat, Tai Cymdeithasol a manylion cyswllt
- Mae taflen wybodaeth un pwynt mynediad ar gyfer cwsmeriaid sy'n esbonio beth yw cefnogaeth yn gysylltiedig â thai, sut i gysylltu â'r gwasanaeth, sut mae cwsmeriaid yn cael eu cyfeirio a sut i gael eu cynnwys yn y gwasanaeth
- Mae'r wefan yn darparu gwybodaeth i gwsmeriaid am ddigartrefedd ac atal digartrefedd, cyngor am ddigartrefedd, dyledion tai a phroblemau ariannol, troi allan a'r gwasanaeth cysgu allan, rhaglen cefnogi pobl
- Mae'r cyngor yn cwrdd â nifer o ofynion Safon Tir Cyfartal Shelter Cymru

Mae nifer o gryfderau ar draws y gwasanaeth;

- Mae'n galonogol bod gan y Gwasanaeth Tai siarter gofal cwsmer, fodd bynnag nid yw ei berfformiad yn cael ei fonitro ar hyn o bryd
- Mae elfennau cadarn o brif-ffrydio'r gwasanaeth o fewn y Gwasanaeth Tai gyda'r tîm Gofal Cwsmer yn cynnal ac yn cwblhau asesiadau cysylltiad cyntaf gyda chwsmeriaid
- Mae'r staff sy'n gweithio yn y tîm Opsiynau Tai a'r holl gydweithwyr yn y Gwasanaeth Tai sy'n cynorthwyo cwsmeriaid digartref neu sydd mewn perygl o fod yn ddigartref yn frwdfrydig ac yn angerddol dros helpu cwsmeriaid
- Roedd yn glir, yn ystod y gwaith arsylwi, grwpiau ffocws a phrofi'r gwasanaeth fod y cwsmer yn bwysig o fewn y gwasanaeth

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	17 Rhagfyr 2018
Pwnc:	Adroddiad Cynnydd ar y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd Llinos Medi
Pennaeth Gwasanaeth:	Fôn Roberts, Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd
Awdur yr Adroddiad:	Elin Williams, Rheolwr Rhaglen Trawsnewid Gwasanaethau Plant a Theuluoedd
Ffôn:	01248 751813
E-bost:	ElinWilliams@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yn berthnasol i'r holl Aelodau

A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Cefndir

Fel Aelodau Etholedig rydych yn llwyr ymwybodol o gefndir y Cynllun Gwella Gwasanaeth a'i fod yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan y Panel Gwella Gwasanaethau Plant.

Ers yr adroddiad diwethaf mae'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd wedi canolbwyntio ar y gwaith canlynol:

1. Arolygiad AGC

Daeth AGC yn ôl i ail-arolygu'r Gwasanaeth Plant a Theuluoedd dros gyfnod o bythefnos ym mis Hydref 2018. Mae'r Gwasanaeth yn disgwyl adroddiad AGC.

2. Recriwtio a Chadw

Rydym wedi parhau i hysbysebu a recriwtio Gweithwyr Cymdeithasol profiadol. Gwnaed nifer o benodiadau ac erbyn hyn dim ond 1 swydd Gweithiwr Cymdeithasol sydd angen ei llenwi. Cynhaliwyd cyfweiliadau ar gyfer swyddi Gweithwyr Cymdeithasol yn ddiweddar a llwyddwyd i lenwi dwy swydd wag. Rydym yn parhau i gyflogi staff asiantaeth, ond erbyn hyn rydym yn llai dibynnol ar staff asiantaeth i lenwi swyddi gwag o fewn y Gwasanaeth.

Mae'r Tîm Achosion Etifeddiaeth yn parhau mewn lle ac yn edrych ar achosion hanesyddol y mae angen ailymweld â nhw.

Mae'r gwaith o ailstrwythuro'r Tîm Lleoli Plant wedi ei gwblhau.

3. Gwella Dangosyddion Perfformiad

Mae'r Dangosyddion Perfformiad wedi parhau i wella yn ystod y chwarteri diwethaf.

Mae'r hyn a ganlyn yn dystiolaeth o'r gwelliant yn ystod Chwarter 1 a Chwarter 2 2018/19 o gymharu â ffigyrau cronol ar gyfer 2017/18 mewn perthynas â'r Dangosyddion Perfformiad cenedlaethol a Dangosyddion Perfformiad lleol penodol hyn:

	Dangosydd Perfformiad Allweddol	2017/18 Cronnol	Ch1 2018/19	Ch2 2018/19
PM C-24	Canran yr asesiadau plant a gwblhawyd o fewn yr amserlenni statudol (42 diwrnod gwaith)	67.57%	91%	91%
PM C-27	Canran y plant sy'n cael eu hailgofrestru ar Gofrestri Amddiffyn Plant yr awdurdod lleol o fewn 12 mis i ddiwedd y cofrestrriad diwethaf.	6.35%	0%	0%
PM C-34	Canran yr holl blant sydd wedi gadael gofal yn ystod y flwyddyn flaenorol (2016-17 ar gyfer 2017-18 a 2017-18 ar gyfer 2018-19) sydd mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth 12 mis ar ôl gadael gofal.	38.00%	63%	75%
PM C-36	Canran y bobl ifanc sy'n gadael gofal sydd wedi bod yn ddigartref yn ystod y flwyddyn, yn cynnwys yr holl bobl ifanc 16-24 oed perthnasol.	5.00%	4%	4%
	Canran yr atgyfeiriadau yn ystod y flwyddyn lle caiff penderfyniad ei wneud o	86.31%	96.00%	96.88%

SCC006	fewn 1 diwrnod gwaith.			
--------	------------------------	--	--	--

Mae'r ffigyrau'n parhau i fod yn galonogol ac yn dangos fod y Gwasanaeth yn gwella yn erbyn y dangosyddion perfformiad. Mae'r Gwasanaeth yn parhau i weithio'n galed i sicrhau fod y gwelliant yn cael ei gynnal a'i wella ymhellach.

4. Cynllun Gwella Gwasanaeth (CGG)

Mae gwaith wedi parhau er mwyn gwneud cynnydd a gwelliannau pellach mewn perthynas â'r Cynllun Gwella Gwasanaeth a grëwyd yn dilyn arolygiad AGC ym mis Hydref a Thachwedd 2016. Mae'r Gwasanaeth Plant a Theuluoedd yn parhau i gynnal a diweddarau'r CGG ac mae'r Panel Gwella Gwasanaethau Plant, y Pwyllgor Sgriwtini a'r Pwyllgor Gwaith yn parhau i fonitro a chraffu ar y cynllun.

Dengys y canlynol faint o'r camau gweithredu ym mis Tachwedd 2018 y mae eu statws RAYG wedi newid ers i'r CGG gael ei greu ym mis Chwefror 2017:

RAYG	Chwefror 2017	Mai 2018	Medi 2018	Tachwedd 2018
Coch	21	0	0	0
Ambr	0	5	3	2
Melyn	0	10	8	6
Gwyrdd	0	6	10	13

Fel y dengys y tabl, mae cyflymder y gwelliant yn y Gwasanaeth wedi bod yn sylweddol, gydag 13 o gamau gweithredu wedi symud i'r statws gwyrdd. Nid oes unrhyw gamau gweithredu yn goch a dim ond 2 ar ambr a 6 yn felyn.

Mae'r 2 bwynt ambr yn ymwneud â:

1. Gwella ansawdd ymarfer;
2. Adolygu'r holl blant sydd mewn gofal er mwyn sicrhau bod cynlluniau cymorth a gofal yn seiliedig ar ganlyniadau mewn lle er mwyn sicrhau fod ganddynt sefydlogrwydd tymor hir.

Rhagwelir y bydd y gwaith yn parhau er mwyn sicrhau fod yr holl gamau gweithredu a godwyd gan AGC yn derbyn statws gwyrdd erbyn diwedd Mawrth 2018.

ARGYMHELLION

- I gadarnhau fod y Pwyllgor yn fodlon â'r camau a gymerwyd i weithredu'r Cynllun Gwella Gwasanaeth a chyflymder y cynnydd.
- I gadarnhau fod y Pwyllgor yn fodlon gyda chyflymder y cynnydd a'r gwelliannau a wnaed hyd yma yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd.

B - Pa opsiynau eraill yr oeddech chi'n eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis y dewis hwn?

Ddim yn berthnasol.

C - Pam mae hyn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r Gwasanaeth angen cadarnhad gan y Pwyllgor Gwaith eu bod yn fodlon â'r camau a gymerwyd i fynd ati i weithredu'r Cynllun Gwella Gwasanaeth a'r gwelliannau a wnaed hyd yma o fewn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi.

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Fe ddaru hyn gael ei gymeradwyo gan yr UDA ar y 19 Tachwedd 2018.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Fel yr uchod.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Amherthnasol
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Craffu	Mae'r adroddiad yn mynd i gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ar 10 Rhagfyr 2018.

9	Aelodau Lleol	Amherthnasol
10	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Amherthnasol

E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Amherthnasol
2	Gwrth-dlodi	Amherthnasol
3	Trosedd ac Anrhefn	Amherthnasol
4	Amgylcheddol	Amherthnasol
5	Cydraddoldebau	Amherthnasol
6	Cytundebau Canlyniad	Amherthnasol
7	Arall	Amherthnasol

F - Atodiadau:
<p>Cynllun Gwella Gwasanaeth (CGG) Medi – Hydref 2018:</p> <p>Cynllun Gwella Gwas Plant fersiwn !</p>
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

CC-016749-LB / 229501

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
1. Gweithlu hyderus a chymwys gyda chapasiti digonol i ddarparu gwasanaeth cyson ac effeithiol							
Tudalen 124	<p>Datblygu'r Strategaeth Gweithlu i gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> Arfer dda o ran recriwtio Cadw a chefnogi staff Trefniadau cynefino clir Cyfeillio Hyfforddi a mentora Cysgodi Cyfleoedd gwell i hyfforddi a datblygu ar ôl cymhwyso Canllawiau blwyddyn gyntaf o ymarfer (nid oes angen hwn gan ein bod yn dilyn Canllawiau y Tair Blynedd Gyntaf o Ymarfer a luniwyd ar gyfer Cyngor Gofal Cymru) <p>Dolen Argymhelliad rhif 5 yr AGC: Dylid datblygu strategaeth gweithlu gadarn ar frys a fydd yn cynnwys amcanion ar gyfer y tymor byr, canolig a hir ar gyfer recriwtio a chadw gweithwyr cymdeithasol.</p>	<p>Medi – Hydref 2018 Mae'r Strategaeth Gweithlu presennol wrthi'n cael ei ddiweddarau.</p> <p>Tachwedd 2017 – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae enghreifftiau o Arweinwyr Ymarfer yn hyfforddi/mentora Gweithwyr Cymdeithasol sydd newydd gymhwyso Mwy o gyfleoedd hyfforddi a datbygu ar ôl cymhwyso – bydd yr anghenion hyn yn cael eu nodi mewn Gwerthusiadau a Goruchwyliaeth Mae 2 Weithiwr Cymdeithasol dan Hyfforddiant wedi cychwyn yn eu swyddi Gwaith wedi parhau ar y Cynllun Gweithredu ar gyfer y Gweithlu Arsylwi ymarfer – Mae'r Grŵp Ymarfer Da wedi bod yn trafod sut orau i wneud hyn Llysgenhadon Gofal Cymdeithasol Denu Talent – rydym yn symud ymlaen efo hyn a mae eboest wedi mynd allan i Benaethiaid Gwasanaethau i ofyn am gyfleon profiad gwaith. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae 2 aelod o staff wedi llwyddo i ennill hyfforddeiaeth 2 flynedd i hyfforddi i ddod yn Weithwyr Cymdeithasol cymwys, nod y strategaeth hon yw meithrin ein gweithwyr ein hunain ('Grow our Own'), gan sicrhau bod gennym Weithwyr Cymdeithasol a fydd yn gweithio i'r Gwasanaeth am o leiaf 2 flynedd ar ôl iddynt gymhwyso. Mae Cynllun Gweithredu'r Gweithlu yn cael ei yrru yn ei flaen i fonitro cynnydd yn erbyn y camau tymor byr hyd ar Ragfyr 2017. Cynhelir cyfarfodydd bob 6-8 wythnos i fonitro cynnydd. Rhodddwyd ailstrwythuro'r Gwasanaeth ar waith ar 4^{ydd} Hydref. Cymerodd 8 Arweinydd Ymarfer gyfrifoldeb dros eu Grwpiau Ymarfer, yn rheoli grwpiau llai ar draws Ymyrraeth Gynnar ac Ymyrraeth Ddwys gyda phob Arweinydd Ymarfer yn gyfrifol am 3 neu 4 o Weithwyr Cymdeithasol. Bydd hyn yn golygu y bydd gan Weithwyr Cymdeithasol well mynediad i'w Harweinwyr Ymarfer, gan eu galluogi i gael cyngor buan ar gyfer delio ag achosion unigol ynghyd ag i gael cymorth a goruchwyliaeth ddigonol. 	<ul style="list-style-type: none"> Sesiwn Gynefino Gorfforaethol ar gael yn fisol ar gyfer staff newydd. Sicrhau cynnydd o ran y Cynllun Gweithredu. Cynhelir cyfarfodydd bob 6-8 wythnos i fonitro cynnydd ynghyd â monitro materion eraill sy'n ymwneud â'r gweithlu Ymgymerir â gwaith pellach i gwblhau'r ailstrwythuro, gan gynnwys adolygu'r trefniadau ar gyfer y Tim Lleoli Plant, gan wneud y defnydd gorau o Weithwyr Cymorth i roi cymorth i deuluoedd, yn ogystal â sicrhau bod cymorth gweinyddol yn briodol er mwyn i Grwpiau Ymarfer gyflawni eu cyfrifoldebau'n effeithiol. Adolygu'r Strategaeth Gweithlu tuag at ddiwedd haf 2018 	<p>Heb eu gwneud hyd yma Gweithwyr cymdeithasol newydd gymhwyso yn adrodd eu bod wedi derbyn cyfarwyddyd a disgwyliadau clir, cefnogaeth, ac adborth adeiladol ynghylch eu hymarfer ac ar ansawdd eu gwaith.</p> <p>Staff yn nodi'n gadarnhaol eu bod yn fodlon yn y gweithle ac yn teimlo eu bod yn cael eu chefnogi wrth gyflawni eu cyfrifoldebau.</p> <p>Wedi cychwyn Archwiliad o waith sy'n darparu tystiolaeth o weithlu hyderus a chymwys.</p> <p>Gwelliant amlwg mewn cyfraddau recriwtio a chadw gyda mwy o staff yn cael eu recriwtio i swyddi parhaol a gostyngiad yn nifer y staff sy'n gadael.</p> <p>Cynefino - pob aelod newydd o staff yn cael cyfnod cynefino cynhwysfawr ac yn llwyr ymwybodol o'u rolau a'u cyfrifoldebau.</p> <p>Tystiolaeth bod cyfarfodydd cynefino yn cael eu cynnal a bod staff newydd o'r farn eu bod yn ddefnyddiol mewn perthynas â chanllawiau a disgwyliadau, cymorth, llywio eu hymarfer ac ansawdd y gwaith.</p>	Melanie Jones a Margaret Peters	Ion 2017	Gwaith sy'n parhau

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 125		<p>Awst 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae cynllun hyfforddeiaeth wedi cael ei ddatblygu ar y cyd ag AD sy'n cynnig y cyfle i un aelod staff hyfforddi i fod yn Weithiwr Cymdeithasol dros ddwy flynedd drwy Brifysgol Bangor, gyda'r posibilrwydd o ddiogelu swydd barhaol yn y gwasanaeth ar ôl cymhwyso. Rhaglen Gynefino'r Gwasanaeth wedi'i llunio ar gyfer staff newydd. Mae Cynllun Gweithredu'r Gweithlu yn cael ei yrru yn ei flaen i fonitro cynnydd yn erbyn y camau tymor byr hyd at Ragfyr 2017. <p>Mehafin/Gorffennaf 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Strategaeth Gweithlu wedi'i gwblhau. Cynllun Gweithredu'n cael ei baratoi. <p>Mai 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Strategaeth Gweithlu Drafft wedi'i lunio ar y cyd ag AD sy'n cynnwys rhannau perthnasol ar recriwtio, cadw a chymorth, trefniadau cynefino, cyfeillio, hyfforddi a mentora, cysgodi, cyfleoedd hyfforddi a datblygu estynedig ar ôl cymhwyso, canllawiau ar gyfer y flwyddyn gyntaf o ymarfer. Y strategaeth wedi'i rhannu â staff am eu sylwadau. Disgwyliadau ar Reolwyr o ran cynefino wedi'u hamlygu – mae hyn yn gysylltiedig â manteision strwythur newydd a nifer uwch o arweinwyr ymarfer. Materion yng nghyswllt AD – cyfarfodydd wythnosol wedi'u sefydlu i fynd i'r afael â'r holl faterion perthnasol gan gynnwys recriwtio. 4 gweithiwr cymdeithasol dwyieithog newydd gymhwyso wedi'u recriwtio. Pob swydd gweithiwr cymdeithasol wedi'u llenwi gyda staff dros dro/parhaol/trefniadau recriwtio ar waith. Hysbyseb agored ar gyfer gweithwyr cymdeithasol profiadol. Sesiwn i Reolwr ar ganllawiau Cynefino wedi ei gynnal ym mis Mawrth. Canllawiau ar flwyddyn gyntaf ymarfer wrthi'n cael eu hadolygu gan y Cydlynnydd Dysgu Ymarfer. 					
1.2	<p>Materion o ran Datrys Staffio i gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> Recriwtio i swyddi parhaol 	<p>Medi – Hydref 2018</p> <p>Mae wedi'i gytuno bod y risg yn un y gellir ei oddef. Bydd materion staffio yn rhai parhaus oherwydd y</p>	<ul style="list-style-type: none"> Lleihau nifer y staff Asiantaeth. Bydd 3 o Weithwyr Cymdeithasol sydd Newydd Gymhwyso yn cychwyn yn y Gwasanaeth 	<p>Heb eu gwneud hyd yma</p> <p>Gweithlu sefydlog a pharhaol sy'n arwain at:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gysondeb ymarfer ar draws y gwasanaeth. 	Uwch Dîm Rheoli ac AD	Tach 2016	Hydref 2018 a bydd yn

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 126	<ul style="list-style-type: none"> Strategaeth ymadael ar gyfer staff asiantaeth 	<p>newidiadau parhaus mewn staffio sy'n anrnod ac sydd y tu hwnt i reolaeth y Gwasanaeth.</p> <p>Mae gennym strategaeth gadael yn ei lle ar gyfer staff asiantaeth.</p> <p>Ebrill – Awst 2018 Rydym wedi penodi 5 ymarferydd Gofal Cymdeithasol fydd yn cymhwyso fel Gweithwyr Cymdeithasol Cofrestredig yn ddiweddarach yn y flwyddyn. Nes eu bod wedi cymhwyso, byddant yn cefnogi Grwpiau Ymarfer er mwyn paratoi ar gyfer Arolygiad nesaf AGC.</p> <p>Tachwedd 2017 – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Un Gweithiwr Cymdeithasol parhaol wedi ei b/phenodi ddechrau mis Ionawr Fôn Roberts wedi bod yn ei swydd fel Pennaeth Gwasanaeth ers dechrau mis Rhagfyr Rydym yn parhau i ostwng nifer y staff Asiantaeth, 7 yn cael eu cyflogi ar hyn o bryd ar sail dros dro i wneud gwaith 5 o swyddi Gwaith Cymdeithasol sy'n wag. Caiff swydd un o'r staff Asiantaeth ei chyllido drwy'r Grant Trothwy Gofal. 2 aelod o staff wedi cychwyn eu cwrs fel hyfforddeion Sefydlwyd ymgyrch recriwtio newydd ym mis Tachwedd i geisio denu Gweithwyr Cymdeithasol profiadol a parhaol. Caiff hysbysebion eu cynnwys yn y Guardian am flwyddyn. 4 o Weithwyr Cymorth ychwanegol wedi cael eu recriwtio i TAT a'u hariannu o Teuluoedd yn Gyntaf. Ymgynghorydd Personol ychwanegol wedi cael ei recriwtio a'i gyllido gyda Grant Dydd Gŵyl Dewi Llywodraeth Cymru i roi cefnogaeth ymarferol ac emosynol i bobl ifanc sy'n gadael gofal yn 18 oed. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Pennaeth Gwasanaeth wedi'i benodi a bydd yn cychwyn yn ei swydd ddechrau mis Rhagfyr. Rydym wedi recriwtio 8 Gweithiwr Cymdeithasol newydd dros yr ychydig fisoedd diwethaf, y mae pob un ohonynt yn lleol, ac ar wahân i un gweithiwr cymdeithasol, maent i gyd yn siaradwyr Cymraeg rhugl. Mae 7 o aelodau staff Asiantaeth yn cael eu cyflogi dros dro i wneud gwaith swyddi Gwaith Cymdeithasol a Rheolwr Tîm sy'n wag ar hyn o bryd 	<p>ddiwedd mis Medi gan ddod â nifer y swyddi parhaol sy'n wag i lawr i 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> Bydd yr hysbyseb barhaol i ddenu Gweithwyr Cymdeithasol profiadol a parhaol yn cael ei hysbysebu 3 gwaith yn ystod y 6 mis nesaf. 	<ul style="list-style-type: none"> Cymorth o ansawdd gwell i blant a theuluoedd. Sefydlu gwell perthnasau rhwng teuluoedd a gweithwyr cymdeithasol yn arwain at well canlyniadau i blant a theuluoedd. <p>Partneriaid yn adrodd bod gwelliant o ran y trefniadau cydweithio â'r Gwasanaethau Plant o ganlyniad i ostyngiad mewn trosiant staff.</p>			fater parhaus

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 127		<ul style="list-style-type: none"> Rydym wedi datblygu trefniadau Hyfforddeiaeth Gwaith Cymdeithasol yn fewnol a bydd 2 o'n staff yn hyfforddi i ddod yn Weithwyr Cymdeithasol cymwys dros y 2 flynedd nesaf. Rydym wedi methu ag apwyntio i swydd y Rheolwr Sicrwydd Ansawdd sydd wedi arafu ein cynnydd o ran cyflawni'r Fframwaith Sicrwydd Ansawdd. <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae cyfarfodydd yn cael eu cynnal bob pythefnos rhwng AD ac uwch reolwyr y Gwasanaethau Plant i sicrhau bod materion o ran recriwtio a datblygu'r gweithlu yn symud yn eu blaenau'n gyflym. Bydd hyn yn cynnwys diweddariadau rheolaidd ar lefelau staffio, siart staffio a llwyth achosion. Wedi penodi'r Tim Teuluoedd Gwydn. Wedi penodi 2.5 Swyddog Ymgysylltu ar gyfer Teulu Môn. 8 Arweinydd Ymarfer wedi'u penodi erbyn hyn, yn dechrau ar y 4^{ydd} o Fedi. Byddir yn cynnal trafodaethau ynghylch ymestyn cytundebau Staff Asiantaeth hyd at ddiwedd mis Rhagfyr. <p><u>Mehefin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Cytundebau staff asiantaeth wedi'u hymestyn tan ddiwedd Medi 2017 i sicrhau gweithlu digonol o ran niferoedd a phrofiad. Nod i leihau nifer y gweithwyr cymdeithasol asiantaeth yn ystod mis Medi. 1 gweithiwr cymdeithasol cymwys a 3 myfyriwr gwaith cymdeithasol wedi'u penodi i swyddi. 1 cymwys ac 1 myfyriwr yn dechrau ym mis Gorffennaf. 5 swydd wag yn cael eu hysbysebu ar sail treigl. 7 Arweinydd Ymarfer wedi'u penodi. Swydd wag arall yn cael ei hysbysebu. Wedi penodi i swydd IRO wag gyda dyddiad dechrau y 10th o Orffennaf. Wedi penodi Rheolwr Gwasanaeth Ymyrraeth Gynnar ac Atal. Yn dechrau ganol Awst. Rheolwr Gwasanaeth Ymyrraeth Ddwys wedi'i benodi. Rheolwr Gwasanaeth Asiantaeth yn cyflawni'r swydd dros dro. Mae cadw Gweithwyr Cymdeithasol dros dro a pharhaol yn parhau i fod yn sialens i'r Gwasanaeth. Mae darparu cefnogaeth ac arweiniad digonol i'r staff yn parhau i fod yn flaenoriaeth. 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 128		<p>Mai 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Cyfarfodydd misol wedi'u sefydlu rhwng AD ac uwch reolwyr y Gwasanaethau Plant i sicrhau bod materion o ran recriwtio a datblygu'r gweithlu'n symud yn eu blaenau'n gyflym. Bydd hyn yn cynnwys diweddariadau rheolaidd ar lefelau staffio, siart staffio a llwyth achosion. Rydym yn parhau i hysbysebu swyddi ar gyfer gweithwyr cymdeithasol profiadol ar sail treigl. AD wedi cynnal sesiynau briffio ar recriwtio i Reolwyr. AD i ddarparu diweddariadau rheolaidd ynghylch cyfraddau'r Gwasanaeth o ran recriwtio a chadw staff. Arweiniad parhaus gan yr Adran Gyllid ar oblygiadau cost cyflogi staff asiantaeth. Strategaeth ymadael yn ei lle ar gyfer staff asiantaeth lle mae swyddi wedi cael eu llenwi gan weithwyr parhaol. 					
	1	<p>Adolygu'r Polisi Goruchwylio. Bydd hyn yn cynnwys y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cod Ymarfer Goruchwyliaeth ffurfiol ac anffurfiol neu ad-hoc Pwrpas Goruchwylio Manteision Goruchwylio Rolau a Chyfrifoldebau Isafswm y Sesiynau a Gynhelir a threfniadau Canslo Cynllunio ar gyfer Sesiwn Goruchwylio Cofnodi Goruchwyliaeth Anghydfodau Cyfrinachedd a Mynediad Cysylltiadau â Pholisiau a Gweithdrefnau Eraill <p>Dolenni i Argymhelliad rhif 7 AGC: Dylai uwch arweinwyr gymryd camau i wella amlder, cysondeb ac ansawdd y goruchwylio ar gyfer staff rheng flaen; rhaid sefydlu mecanwaith sicrwydd er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth ac ansawdd.</p>	<p>Chwefror – Mawrth 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Uwch Reolwyr wedi arsylwi sesiynau goruchwyliaeth ar draws y gwasanaeth: mae'r pecynnau cymorth archwilio unigol hyn eto i gael eu dadansoddi fel y gallwn adrodd ar y canfyddiadau. Gwneir hyn unwaith y bydd yr holl archwiliadau unigol wedi cael eu cyflwyno. <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Cychwynnodd Archwiliad o drefniadau goruchwylio ym mis Hydref 2017 ar draws y Gwasanaethau Plant. Nid yw'r archwiliad hwn wedi mynd rhagddo yn ôl y disgwyl – nid oedd y rheolwyr perthnasol wedi cwblhau'r gwaith o archwilio'r cofnodiadau goruchwyliaeth ar draws y timau. Mae tystiolaeth anecdotaidd yn awgrymu fod problem o ran cofnodi goruchwyliaeth. Mae arolwg staff wedi'i gwblhau ac mae'n dangos rhai canlyniadau positif. Cynhaliwyd gweithdai mentora ym mis Rhagfyr i Arweinwyr Ymarfer ar oruchwyliaeth yn canolbwyntio ar ganlyniadau er mwyn datblygu ymarfer adlewyrcho. Cyngor a chanllawiau'n parhau i gael eu darparu ar gyfer gweithwyr cymdeithasol unigol mewn perthynas â chwblhau asesiadau, cofnodi ac asesu risg. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae ffurflen adborth wedi'i datblygu gan gydweithwyr ym maes Hyfforddiant i ofyn beth y maent wedi ei ddysgu o'r hyfforddiant a dderbyniwyd ganddynt, p'un 		<p>Wedi Cychwyn Adroddiadau cadarnhaol gan staff fod ansawss eu hasesiadau a chynlluniau wedi gwella drwy oruchwyliaeth reolaidd o ansawdd. Mae'r ymatebion i'r Arolwg Goruchwyliaeth yn dangos diffyg consensws ar draws y gwasanaeth ynghylch hyn ac mae angen gwneud gwaith pellach ar effaith goruchwyliaeth ar ansawdd ymarfer;</p> <p>Mae'r ymateb i effaith y strwythur newydd o ran y capasiti i ddarparu arweinyddiaeth broffesiynol i gefnogi'r gweithlu drwy oruchwyliaeth reolaidd o safon yn dangos bod angen gwneud mwy o waith yn hyn o beth.</p> <p>Arweiniad clir ar safonau ac arfer dda yn cael ei gyfleu'n glir ac ar gael i bawb trwy Oruchwyliaeth reolaidd. 67% o ymatebwyr yn cytuno bod goruchwyliaeth yn eu helpu i ddeall yn well yr hyn y mae angen iddynt fod yn ei wneud. Mae angen adeiladu ar hyn.</p> <p>Rheolwyr yn cydymffurfio â'r Polisi Goruchwylio a'r Model Risg wedi ei ymgorffori yn y sesiynau Goruchwylio gyda staff. 83% yn cytuno neu'n cytuno'n gryf bod modd iddynt wneud hyn. Bydd angen rhoi</p>		Rhag 2016

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 129		<p>a ydynt wedi rhoi'r hyn a ddysgwyd ganddynt ar waith, beth fyddent yn ei newid am y cwrs os oes unrhyw beth. Cwblhawyd y ffurflenni hyn gan staff yn ystod y Gynhadledd Staff ym mis Hydref. Rydym wrthi'n dadansoddi'r wybodaeth ar hyn o bryd.</p> <ul style="list-style-type: none"> Cynhaliwyd gweithdy cynllunio ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli gyda Rhonwyn Dobbing i baratoi am y 3 gweithdy ar oruchwyliaeth sy'n rhoi sylw i ganlyniadau ('outcome focused supervision'). Rydym wedi parhau i atgoffa staff bod goruchwyliaeth yn flaenoriaeth a bod ar bob aelod staff angen eu goruchwyllo'n rheolaidd yn unol â'r Polisi. Mae goruchwyliaeth yn parhau i gael ei olrhain gan y Pennaeth Gwasanaeth i sicrhau cydymffurfiaeth. Bydd Rheolwyr/Arweinwyr Ymarfer yn atebol am unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio. Roedd Archwiliad o drefniadau goruchwyllo wedi dechrau ym mis Hydref 2017 ar draws y Gwasanaethau Plant, gan gynnwys canfyddiad staff o oruchwyliaeth drwy holiaduron a grwpiau ffocws. Yr adborth cychwynnol gan yr archwilydd yw bod cynnydd gyda'r gwaith yn araf gan nad yw rheolwyr yn gallu darparu'r holl gofnodion goruchwyllo a oedd i fod wedi digwydd o fewn y cyfnod dynodedig. Mae'n annhebygol y bydd yr adolygiad hwn yn darparu tystiolaeth o gydymffurfiaeth systematig a chyson gyda'r polisi. Mae'r Arweinwyr Ymarfer yn newydd iawn i'w swyddi ac nid ydynt ond wedi bod yn goruchwyllo eu staff ers dechrau mis Hydref. Byddwn yn cynnal ail archwiliad yn Chwefror 2018. Mae'r mentora gan Bruce Thornton wedi dechrau gweithio gyda phob Arweinydd Ymarfer yn nhermau sut y maent yn ymwreiddio'r Model Risg yn eu gwaith, gan gynnwys yn ystod goruchwyllo. Mae canfyddiadau o archwiliadau o ffeiliau achosion yn dangos yn gyson bod diffyg tystiolaeth o drosolwg a goruchwyliaeth gan reolwyr ar y ffeiliau achosion. Ychydig iawn o dystiolaeth ar hyn o bryd i gefnogi bod y canlyniadau a nodir yn cael eu cyflawni yn nhermau: Mae ansawdd eu hasesiadau wedi gwella drwy oruchwyliaeth reolaidd o safon dda. Mae rheolwyr yn cydymffurfio â'r Polisi Goruchwyliaeth a'r Model Risg yn cael ei ymgorffori o fewn sesiynau goruchwyliaeth gyda staff. Mae archwiliadau rheolaidd ar draws y Gwasanaethau Plant ac Oedolion yn dangos ansawdd da a goruchwyliaeth gyson. 		<p>prawf pellach ar hyn yn ystod gwerthusiad o Fodel Risg yr hyfforddiant/mentora diweddar.</p> <p>Mae archwiliadau rheolaidd ar draws y Gwasanaethau Plant ac Oedolion yn dangos goruchwyliaeth gyson o ansawdd da. Mae archwiliadau rheolaidd yn dangos bod gwelliant o ran trosolwg a goruchwyliaeth rheolwyr yn parhau i fod yn anghyson.</p> <p>Mecanwaith sicrwydd wedi ei sefydlu'n ganolog i sicrhau cydymffurfiaeth â'r polisi Goruchwyllo.</p> <p>Staff yn dweud eu bod yn cael cymorth effeithiol i gyflawni eu dyletswyddau. Oddeutu 75% yn cytuno neu'n cytuno'n gryf yn yr arolwg goruchwyllo eu bod yn cael eu cefnogi'n effeithiol i gyflawni eu dyletswyddau. 79% yn cytuno neu'n cytuno'n gryf eu bod yn cael eu goruchwyllo'n ddigon aml.</p> <p>Rheolwyr yn dweud eu bod yn gallu cefnogi staff i'r safonau gofynnol – 83% yn cytuno neu'n cytuno'n gryf eu bod yn gallu gwneud hyn.</p>			<p>ond mae'n rhy fuan i ddod i gasgliadau</p>

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 130		<p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Gwnaed trefniadau gyda Rhonwyn Dobbing o ran ymgymryd â hyfforddiant ar oruchwyliaeth sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau ar gyfer Arweinwyr Ymarfer. Cynhelir tri gweithdy a'u pwrpas fydd rhoi cymorth i oruchwylwyr archwilio eu rôl o ran goruchwyliaeth sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, ynghyd ag ystyried gwerth goruchwyliaeth sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau o ran defnyddwyr gwasanaeth, gweithwyr, ymarfer gwaith cymdeithasol ynghyd ag ar gyfer y sefydliad. Yn ogystal, dylai gryfhau rôl y goruchwylwr, rhoi sylw i sgiliau craidd a'r heriau ar gyfer gwahanol grwpiau ymarfer. <p><u>Mehefin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Hyfforddiant ar y polisi Goruchwyliaeth wedi'i gynnal, ynghyd â hyfforddiant ar y model risg ym mis Mehefin. Tracio a monitro trefniadau goruchwyllo'n barhaus i sicrhau cydymffurfiaeth o ran y Polisi. <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Polisi Goruchwyliaeth wedi'i adolygu a'i rannu gyda staff. Trefniadau tracio yn eu lle i fonitro cydymffurfiaeth lwyd â'r polisi Goruchwyliaeth. Polisi Goruchwyliaeth wedi'i gwblhau. Hyfforddiant ar y Model Risg a'i gyswllt â Goruchwyllo staff wedi'i ddarparu ar gyfer yr holl staff ym mis Mehefin. Hyfforddiant Goruchwyliaeth wedi'i ddarparu i bob aelod staff a'r Rheolwyr. 					
1.4	<p>Darparu cyfleoedd datblygu ar gyfer Arweinwyr Ymarfer i gefnogi'r gweithlu i gyflawni eu dyletswyddau. Meysydd i ganolbwyntio amynt:-</p> <ul style="list-style-type: none"> Egwyddorion ar gyfer gwneud penderfyniadau cywir a diogel o ran rheoli achosion (rheolwyr â throsolwg o'r drefn gwneud penderfyniadau) Gwella a rheoli ymarfer a pherfformiad gan gynnwys 	<p><u>Medi – Hydref 2018</u></p> <p>Angen datblygu Arweinwyr Ymarfer ymhellach. Edrych i gynnal sesiwn gydag Arweinwyr Ymarfer a chreu cynllun penodol o ran cyfleoedd i'w cefnogi i gyflawni eu dyletswyddau.</p> <p><u>Ebrill – Awst 2018</u></p> <p>Oherwydd cynnydd yn nifer y plant ar y gofrestr amddiffyn plant a chynnydd yn nifer yr achosion gofal mae wedi bod yn her i'r Arweinwyr Ymarfer sicrhau fod eu staff yn rheoli eu hachosion yn effeithiol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> AD i ddarparu diweddariadau rheolaidd mewn perthynas â chyfraddau recriwtio a chadw ar gyfer y Gwasanaeth. (Gallai hyn fod yn rhan o'r trafodaethau a gynhelir yn y cyfarfodydd a gynhelir bob 6-8 wythnos gydag AD). 	<p><u>Wedi cychwyn</u></p> <p>Rheolwyr yn dweud bod ganddynt fwy o hyder yn eu sgiliau o ran gwneud penderfyniadau rheoli achos cywir a diogel. 83% o'r Staff a gwblhaodd yr Holiadur Staff ym mis Tachwedd 2017 yn cytuno.</p> <p>Staff yn dweud eu bod yn teimlo eu bod yn cael gwell cefnogaeth gan eu rheolwyr llinell i gyflawni eu cyfrifoldebau gyda hynny'n arwain at ostyngiad o ran trosiant staff, cyfraddau gwell o ran cadw staff a mwy o sefydlogrwydd yn y gweithlu. 74% o'r staff a gwblhaodd yr Holiadur Staff ym mis</p>	Uwch Dîm Rheoli	Ionawr 2017	<p>Mawrth 2018</p> <p>Rhy fuan i fod â thystiolaeth o'r canlyniad cyfleoedd datblygu wedi cael eu rhoi i Arweinwyr</p>

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 131	<p>darparu her a chyfarwyddyd adeiladol i staff</p> <ul style="list-style-type: none"> Rheoli sgysiau anodd Darparu goruchwyliaeth reolaidd o ansawdd Datblygu arweinwyr ymarfer mewn sgiliau hyfforddi a mentora <p>Dolen i argymhelliad rhif 6 AGC: Dylai trefniadau ar gyfer rheolwyr tîm ac uwch ymarferwyr gael eu hadolygu er mwyn sicrhau bod capasiti ymysg rheolwyr i gadw golwg yn effeithiol ac yn gyson ar y drefn gwneud penderfyniadau, darparu her a chyfeiriad ar gyfer staff ar draws y gwasanaeth; dylai rhaglen arweinyddiaeth a datblygu fod ar gael i adeiladu gwynnwch.</p>	<p>Mae Arweinwyr Ymarfer wedi parhau i dderbyn cefnogaeth yn eu Grwpiau Ymarfer drwy oruchwyliaeth reolaidd yn unol â'r Polisi Goruchwyllo.</p> <p>Chwefror-Mawrth 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Rheolwr Gwasanaeth – Ymyrraeth Ddwys yn cynnal cyfarfodydd misol gydag Arweinwyr Ymarferol er mwyn canolbwyntio ar ansawdd yr ymarfer Gwaith Cymdeithasol a'r gwelliant sydd ei angen. Caiff trefniadau ar gyfer AY eu hadolygu'r rheolaidd er mwyn sicrhau bod ganddynt y capasiti i oruchwyllo a chefnogi eu staff. <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r swyddfa wedi cael ei hailstrwythuro ac mae'r Arweinwyr Ymarfer wedi cael eu lleoli gyda'u Grwpiau Ymarfer. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Rhaglen Gynefino'r Gwasanaeth yn parhau (gweler isod). Cymerodd yr Arweinwyr Ymarfer gyfrifoldeb am eu Grwpiau Ymarfer ddechrau mis Hydref. Fe gafodd y mwyafrif ohonynt gyfnod cynefino o 3 wythnos heb gyfrifoldeb rheoli dros staff. <p>Awst 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymgwymerwyd ag archwiliad pellach ym Mai/Mehefin 2017 a gadarnhaodd bod cynnydd cadarnhaol yn cael ei wneud o ran atgyfeiriadau a oedd yn mynd ymlaen i Strategaeth a Chynhadledd: Ansawdd Trafodaethau/Cyfarfodydd, Ansawdd Asesu. <p>Dyma'r Themau Allweddol: Mae presenoldeb a chofnodi mewn Cyfarfodydd Strategaeth wedi gwella Defnydd wedi cynyddu o ran yr offeryn Risk 2 Cyfarfodydd Strategaeth amserol Defnydd cynyddol o Gronolegau yn amlwg Gwell ansawdd yn amlwg o ran asesiadau Mae cysondeb ffurflenni'n dal i fod yn broblem (Adroddiad G.C/Craidd/Risk2/ mae'r Asesiad Gofal a Chymorth a'r offeryn Cymhwyster yn cael eu defnyddio). Nid yw'r cam cysyniadol o hidlo risg i ganfod cryfderau wedi'i wreiddio'n llawn Cynhaliwyd Bore Cwrdd i Ffwrdd o'r gwaith ar y 28^{ain} o Orffennaf ar gyfer Uwch Aelodau Staff i gytuno ar drefniadau ar gyfer ailstrwythuro'r gwasanaeth ac i </p>		<p>Tachwedd 2017 yn cytuno neu'n cytuno'n gryf.</p> <p>Adborth gan bartneriaid yn dangos mwy o hyder yn y gweithlu ac enw da'r sefydliad.</p> <p>Archwiliadau rheolaidd o ffeiliau achosion yn dangos gwelliant yn ansawdd yr asesiadau a'r cynlluniau gofal a chymorth.</p> <p>Cynhelir archwiliadau rheolaidd ar draws y Gwasanaeth sy'n dangos fod Rheolwyr yn gwneud penderfyniadau rheoli cywir a diogel.</p>			yr Ymarfer

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 132		<p>ddechrau trafod trefniadau ar gyfer Arweinwyr Ymarfer.</p> <ul style="list-style-type: none"> Llwyddwyd i benodi 8 Arweinydd Ymarfer. Mae rhaglen gynefino'r gwasanaeth yn ei lle ar gyfer mis Medi, i gynnwys sesiynau hyfforddiant ar: Y Weledigaeth ar gyfer y Gwasanaeth, sefydliad trosfwaol, CGG, rheoli absenoldeb salwch a Chyfweliadau Dychwelyd i'r Gwaith Cwynion a'r system Fflecsi Cyfathrebu ar y Cyd Gweithdai Goruchwyllo -3 x gweithdy diwrnod llawn ar oruchwyliaeth yn seiliedig ar ganlyniadau PLO a gwaith Llys Rheoli Amser a Rheoli Dyddiadur, Blaenoriaethu Gwaith a Disgwyliadau Cyflwyno Sesiynau Gwaith Grŵp ACE i Rien Perfformiad Galluogrwydd Cwrs Dull Rheoli Sicrwydd Ansawdd ac Archwiliadau Trothwyon a gwneud penderfyniadau cywir ynghyd â staff yn cyflawni camau gweithredu Cynllunio Gofal ac Adolygu Gofal a Chymorth, Amddiffyn Plant a LAC Cofnodi achosion Aseidiadau a'r Model Risg Rheoli Llwyth Achosion – Neilltuo achosion, camu i lawr i TAF a pheidio â chau achosion i'r Gwasanaethau Plant, llwyth achosion llai ar gyfer rhai sydd newydd gymhwyso – uchafswm o 12 achos Cynadleddau Grŵp Teulu, Cyfranogi a Gwaith Datblygu Rhiantu Uned Diogelu'r Cyhoedd Heddlu Gogledd Cymru CAF/CASS Cyfweld Ysgogiadol <p><u>Mehffin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Archwiliadau wedi dechrau ar gyfer Chwarter 1: archwiliadau o ffeiliau achosion, archwiliadau amlasiantaethol, archwiliadau thematig, dadansoddiadau ar gael ddiwedd Gorffennaf. Hyfforddiant wedi'i gynnal ar gyfer Rheolwyr ar reoli sgyrsiau anodd. 7 Arweinydd Ymarfer wedi'u penodi, 4 staff mewnlol a 3 allanol. Hyfforddiant wedi'i ddarparu i Reolwyr ar ddarparu Goruchwyliaeth reolaidd o safon. 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
		<ul style="list-style-type: none"> Mae 4 o reolwyr ar hyn o bryd yn derbyn hyfforddiant achrededig ym maes Arweinyddiaeth a Datblygu. Bydd ailstrwythuro gwasanaethau a sefydlu timau gweithredol llai yn cael eu gyrru yn eu blaenau a bydd yn sicrhau mwy o gapasiti ymysg Rheolwyr i roi arweiniad, goruchwyliaeth a chefnogaeth gyson i staff. Gwnaed trefniadau i Reolwyr Gwasanaethau Oedolion roi cymorth i Reolwyr Gwasanaethau Plant gyda'u datblygiad proffesiynol. 					
1.5	<p>Argymhelliad 4 AGC: Parhau i gefnogi uwch arweinwyr i wella eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o'r cymhlethdodau a'r risgiau sy'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau plant er mwyn bodloni eu hunain, partneriaid, staff a chymunedau bod eu cyfrifoldebau yn cael eu cyflawni i'r lefel orau bosib.</p> <p>AGC Argymhelliad 8 AGC: Rhaid i'r gefnogaeth weidyddol a chorfforaethol gryf ar gyfer gwasanaethau plant barhau er mwyn sicrhau bod y gwelliannau y mae angen eu gwneud i'r gwasanaeth yn cael eu blaenoriaethu a bod y gwelliant yn cyflymu ac yn cael ei gynnal</p>	<p>Chwefror-Mawrth 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymweliadau Laming wedi cael eu cynnal <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Panel Aelodau'n parhau i gyfarfod yn fisol. Cafwyd 7 cyfarfod hyd yma. 3 o ymweliadau Laming wedi cael eu cynnal ers Hydref 2017, gydag ymweliadau â'r Gwasanaeth Ymyrraeth Gynnar, y Tîm Teuluoedd Gwydn a'r Gwasanaethau Arbenigol Plant <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Panel Aelodau wedi parhau i ganolbwyntio ar fonitro a herio gweithrediad Cynllun Gwella Gwasanaeth y Gwasanaethau Plant, gan ddal Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Pennaeth Gwasanaeth yn gyfrifol. Cynhaliwyd pedwar cyfarfod ers yr etholiadau lleol ym mis Mai. Mae pwrpas y cyfarfodydd Laming wedi cael ei adolygu a chwestiynau wedi'u gofyn yn ystod ymweliadau, ac fe'u cysylltir â chanlyniadau perthnasol yn y CGG. Mae cyfarfodydd Laming ar gyfer Aelodau wedi'u trefnu hyd at fis Mai 2018. Ymgwymerwyd ag ymweliad Laming y ddiweddar â'r Tîm Lleoli Plant ar 27.10.17 gan y Prif Weithredwr Cynorthwyol, y Cadeirydd Sgrifftini ac aelod etholedig o'r Panel. Arweinydd y Cyngor yw'r Deilydd Portffolio ar gyfer y Gwasanaethau Plant hefyd, mae'n gefnogol iawn ac mae ganddi gysylltiad agos â'r gwaith o fonitro'r Cynllun Gwella Gwasanaeth drwy gyfarfodydd misol gyda'r Pennaeth Gwasanaeth i drafod cynnydd a datblygiadau. <p>Awst 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae rhestr o ymweliadau Laming misol rhwng Gorffennaf 2017 a Mai 2018 wedi cael eu cyflwyno a'u 	<ul style="list-style-type: none"> Parhau i roi cymorth i uwch arweinwyr wella eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o'r cymhlethdodau a'r risgiau sy'n gysylltiedig â chyflenwi gwasanaethau plant. 	<p>Heb eu gwneud hyd yma Uwch arweinwyr ac aelodau etholedig yn dweud bod eu cyfranogiad yn y Panel Gwasanaethau Cymdeithasol wedi datblygu eu dealltwriaeth o'r materion sylfaenol allweddol a'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gwasanaeth a'u gallu i sgrifwtineiddio effeithiolrwydd y gwasanaeth.</p> <p>Uwch reolwyr yn y gwasanaeth yn dweud bod y cymorth a'r her a ddarperir gan uwch arweinwyr ac aelodau etholedig wedi parhau i wella.</p> <p>Partneriaid proffesiynol a chymunedau yn dweud bod y Cyngor yn cyflawni ei gyfrifoldebau'n effeithiol yn unol â'r Ddeddf GC a Llesiant.</p> <p>Wedi cychwyn Uwch arweinwyr ac aelodau etholedig yn adrodd bod y Cynllun Gwella Gwasanaeth yn cael ei gyflwyno'n unol â'r amserlen ac i'r safon gofynnol.</p>	Prif Weithredwr Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol	Ionawr 2017	Parhaus Nifer o Gynghor wyr wedi mynychu 'r Wyl Gynhwys iant

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 134		<p>cytuno gan y Panel Gwella Gwasanaethau Plant ar 21/08/17. Mae ymweliadau Laming wedi cychwyn.</p> <ul style="list-style-type: none"> Cynhaliwyd trafodaeth gychwynnol gydag Andrew Bennett, Hyfforddiant ac Ymgynghoriaeth 'Public Health Research', am y posibilrwydd o redeg sesiwn fyddai ar gael i'r holl Aelodau/Uwch Arweinyddion ynghylch Profiadau Niweidiol yn Ystod Plentynod. Cynhaliwyd yr ail Banel Aelodau ar 21^{am} o Awst a lluniwyd dogfen dracio ar gyfer gwaith y panel. <p><u>Mehefin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Arweinydd newydd y Cyngor/Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, Pennaeth Dros Dro y Gwasanaethau Plant a'r Rheolwr Sgriwtini Dros Dro wedi adolygu rôl y panel Aelodau GC a Llesiant o ran creu Cylch Gorchwyl ar gyfer y Panel Plant. Aelodau Etholedig ac Uwch Arweinwyr i barhau i gynnal ymweliadau Laming yn rheolaidd. Grŵp Gwella'r Gwasanaethau Plant yn cael ei gynnal yn fisol, dan gadeiryddiaeth Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol i yrru ymlaen y gwelliannau a'r newidiadau a fyynnir. <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Panel GC a Llesiant i barhau i fonitro'r broses o gwblhau'r Cynllun Gwella Gwasanaeth. Aelodau Etholedig ac Uwch Arweinwyr i barhau i gynnal ymweliadau Laming yn rheolaidd. Gwaith Rhianta Corfforaethol i gael ei ddatblygu ymhellach (gweler 5.3). Angen adnoddau ychwanegol i gael gwell dealltwriaeth o gymhlethdodau'r Gwasanaethau Plant. 					

2. Aseidiadau, ymyriadau a phenderfyniadau amserol o safon uchel yn cael eu gwneud i ddiogelu, cefnogi a rheoli'r risgiau i blant: cronolegau, cofnodion a thystiolaeth a phhecynnau cymorth ymchwil o ansawdd da

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
2.1	Gwelliant o ran ansawdd ymarfer. <u>Meysydd i ganolbwyntio arnynt:</u>	<u>Medi – Hydref 2018</u> Gwaith yn parhau er mwyn gwella ansawdd ymarfer. Ansawdd adroddiadau ymarfer Ch2 yn digwydd cyn hir. Oedi o ganlyniad i ganolbwyntio ar yr archwiliad.	Mae angen i'r gwasanaeth ganolbwyntio ar	Eto i'w wneud Adolygu'r trothwyon sy'n gysylltiedig â phlentyn yn dod i ofal o ganlyniad i'r gwerthusiadau bod y trothwyon ar gyfer	Uwch Dîm Rheoli Hyfforddiant	Ionawr 2017	Mawrth 2018

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 135	<ol style="list-style-type: none"> 1. Amddiffyn plant, amddiffyn plant ac ymweliadau gwaith cymdeithasol LAC 2. Model Risg – gwella'r dadansoddiad o risg 3. Asesu – Beth sy'n bwysig, 5 maes asesu. 4. Cynlluniau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau. 5. Cwblhau cynlluniau Gofal a Chymorth o dan y Ddeddf GC a Llesiant. 6. Sefydlu a chynnal perthnasau o ansawdd uchel gyda phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd. 7. Cadw cofnodion 8. Cwrs Cyfathrebu ar y Cyd ar sgysiaid sy'n seiliedig ar gryfderau. <p>Argymhelliad 10: Dylid gwella ansawdd yr asesiadau a'r cynlluniau er mwyn sicrhau eu bod yn gyson o ansawdd da, gyda ffocws clir ar anghenion, risgiau a chryfderau plant a theuluoedd, a bod y canlyniadau a ddymunir, amserlenni ac atebolrwydd ar gyfer camau gweithredu yn glir.</p>	<p>Mae'n debygol o ddangos bod petrh gwaith da wedi'i wneud o ran gwelliannau yn erbyn y gorchmynion a nodwyd yn ystod y chwarter diwethaf ond rhai negeseuon ar yr angen i ganolbwyntio ar Ofal LAC a Chynllunio Cefnogaeth fel blaenoriaeth.</p> <p>Mae drafft o'r model 'Cryfder ar y Cyd' wedi'i gwblhau. Mae gwaith hefyd wedi'r gwblhau gabn y Swyddog Adolygu Diogelu Annibynnol ar wella trefniadau mewn perthynas â chynadleddau achos.</p> <p>Ebrill – Awst 2018 Cwblhawyd gwaith yn erbyn rhai o'r gwelliannau angenrheidiol a nodwyd yn y chwarter olaf mewn perthynas â'r meysydd i ganolbwyntio ar ystod y Golofn ar y chwith:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae cydymffurfiaeth dda â'r angen i gael Cynllun AP ar gyfer pob plentyn sydd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant. (94% ym Mehefin 18) • Mae angen rhagor o gefnogaeth a datblygiad ar gyfer Pontio i Gynlluniau Gofal a Chefnogaeth Rhan 6. <p>Dengys canfyddiadau adroddiad Ansawdd Ch1 mewn perthynas ag ansawdd ymarfer fod:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ansawdd yr asesiadau yn anghyson ond yn gwell. Ymddengys fod y defnydd o genogramau a chronolegau yn gwell. Dylai datblygu hyn olygu – sicrhau fod hyn yn cael ei ddefnyddio'n gyson a staff yn derbyn cymorth i ddadansoddi'r wybodaeth fel rhan o'u hasesiad. Mae angen gwella'r dadansoddiad a rhaid cael rhesymeg glir dros unrhyw gamau a gymerir. • Mae cynlluniau gofal a chefnogaeth Rhan 4 yn cael eu gwreiddio • Cydymffurfio â'r angen am Gynllun Gofal a Chefnogaeth Rhan 6: ac mae ansawdd y cynlluniau a gwblhawyd yn wael. • Roedd anghysondeb mewn goruchwyliaeth i gefnogi gwell ymarfer a gwella penderfyniadau a throsolwg o reolaeth. Rhai enghreifftiau o Benderfyniadau Rheolwyr a oedd yn darparu tystiolaeth o bryderon / honiadau difrifol yn cael 	<ul style="list-style-type: none"> • Sefydlu fforymau Ymarferwyr i ganolbwyntio ar Fodel Risg: Gweithwyr Newydd Gymhwysu ac Ymarfer Adfyfyrion – sesiynau cinio a dysgu • Ymddengys fod y defnydd o genogramau a chronolegau'n gwell. Dylai adeiladu ar hynny olygu – sicrhau fod hyn yn cael ei weithredu'n gyson a bod staff yn derbyn cefnogaeth i ddadansoddi'r wybodaeth fel rhan o'u hasesiad. • Dylai asesiadau a dadansoddiadau o fewn y mwyafrif o asesiadau ysgrifenedig/nodiadau achos/cofnodion cyfarfodydd ystyried yr effaith/ystyr ar y plentyn, a dylai rhesymeg glir gael ei amlygu ar gyfer unrhyw gamau a gymerir. • Bod yn gyson wrth gofnodi tystiolaeth o benderfyniadau rheolwyr a throsolwg yn cynnwys y rhesymeg dros wneud penderfyniadau • Mae angen rhoi sylw i gofnodi gwybodaeth sylfaenol yn WCCIS: a dylai staff gynnal "diwrnod tacluso cofnodion" cyn Medi 2018 er mwyn sicrhau fod yr holl ddata sylfaenol wedi cael ei ddiweddarau. • Gallai'r gwasanaeth ystyried creu Proffil/Crynodeb Un Dudalen ar bob ffeil • Dylai nodiadau achos fod yn ddadansoddol, nodi pwrpas y sesiwn yn glir bob amser, yr ymyrraeth yn ystod y sesiwn honno, a'r cynllun ar gyfer sesiynau sydd ar y gweill ayb. 	<p>cofrestru plant ar y Gofrestr Amddiffyn a chyfarfodydd rhan 4 wedi cael eu nodi fel ymarfer gwael.</p> <p>Tystiolaeth o 'atal' a 'chefnogi' gyda mwy o blant yn aros yn eu cartrefi.</p> <p>Archwiliadau rheolaidd yn digwydd; fodd bynnag nid ydynt yn adrodd ar welliannau cyson yn ansawdd yr ymarfer, asesu risg a chadw cofnodion.</p> <p>Cynhelir archwiliadau rheolaidd; fodd bynnag nid ydynt yn adrodd ar welliannau cyson sy'n dangos gwelliant yn ansawdd a chysondeb y cofnodion a'u bod yn gyfredol ac yn cael eu storio yn systematig.</p> <p>Cynnydd mewn adborth cadarnhaol gan ddefnyddwyr gwasanaeth ar y cynnydd a gyflawnwyd ganddynt gyda chymorth y Gwasanaethau Plant. Cafwyd llai o gwynion yn Ch3. Fodd bynnag, mae angen tracio hyn ar sail tymor hwy.</p> <p>Wedi dechrau Cynnydd gyda chynllun gweithredu a'r broses ar gyfer gwella cynadleddau amddiffyn plant yn digwydd yn gyflymach.</p> <p>Wedi'u cwblhau Sicrhau bod templedi rhanbarthol ar gyfer 'asesu' / cynllunio gofal a chefnogaeth' sy'n cofnodi glir anghenion, risgiau, cryfderau, canlyniadau, atebolrwydd am weithredoedd a'u hamserlenni cysylltiedig ar gael i'w defnyddio o fewn y gwasanaeth.</p>			

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 136		<p>sylw amserol a chymesur. Mae trefniadau presennol y Grwpiau Ymarfer yn caniatáu i oruchwyliaeth ddeinamig ddigwydd nid yn unig o safbwynt rheoli llinell ond yn gynyddol ar draws y gwasanaeth. Mae angen trefn gofnodi mwy cyson er mwyn darparu tystiolaeth am benderfyniadau rheolwyr a throsolwg rheolwyr, yn cynnwys y rhesymeg tu ôl i benderfyniadau</p> <ul style="list-style-type: none"> Barnwyd bod 11 o'r 13 achos yn yr archwiliad o ffeiliau achos yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf o ran cadw cofnodion a chofnodi digwyddiadau arwyddocaol. Mewn 10 allan o'r 13 achos barnwyd bod yr achosion wedi eu cofnodi'n dda ac yn amserol, er y nodwyd y cymerir mwy na 5 diwrnod i gofnodi'r gwaith, fel y nodwyd gan un o'r archwilwyr. Mae angen rhoi sylw i gofnodi gwybodaeth sylfaenol yn WCCIS: a dylai staff gynnal "diwrnod tacluso cofnodion" cyn mis Medi 2018 er mwyn sicrhau fod yr holl ddata sylfaenol wedi cael ei ddiweddarau ac i ddarparu Proffil/Crynodeb Achos Un Dudalen ar bob ffeil. <p><u>Asesiad</u> - er mwyn sicrhau cysondeb o fewn y broses asesu ar draws y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd mae Un Pwynt Mynediad yn cael ei sefydlu fydd yn cynnwys yr holl atgyfeiriadau i Wasanaeth Plant Arbenigol Ynys Môn, h.y. ar gyfer gwaith cymdeithasol, nysio Pediatrig cymunedol anabledau dysgu, gwasanaeth seicoleg anabledau Dysgu, cydlynnydd pontio.</p> <p>Sicrhawyd cyllid o gyllideb Teuluoedd yn Gyntaf 17/18 a chrëwyd swydd Swyddog Cynhwysiant a Lles fel rhan o Teulu Môn, ond gyda chysylltiadau agos â'r Gwasanaeth Plant Arbenigol.</p> <p>Yn dilyn proses recriwtio dechreuodd y swyddog weithio ar 6 Awst. Bydd modd i ni dreialu'r broses tan ddiwedd Mawrth 2019. Bydd y swyddog yn cynnal y sgwrs 'Beth sy'n Bwysig' o fewn 10 niwrnod ac yn dilyn hynny bydd yr unigolyn/teulu yn cael eu cyfeirio, atgyfeirio i'r Tim o Amgylch y Teulu neu dimau eraill yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd, neu'r Gwasanaethau Plant Arbenigol. Bydd hyn yn sicrhau ymateb cyson i'r holl atgyfeiriadau ac yn sicrhau fod yr 'Atgyfeiriad Cywir' yn cael ei wneud ar yr 'Amser</p>	<ul style="list-style-type: none"> Weithio i sicrhau Llwythi Achosion y gellir ymdopi â nhw – raid i Arweinwyr Ymarfer weithio gyda'u hymarferwyr i leihau step down cases Canolbwyntio ar wella asesiadau – sesiynau dysgu mewn grwpiau bychan ar ddatblygu arferion asesu a sut i ddefnyddio'r teclyn cymhwyster. Paratoi'n well ar gyfer Adolygiadau Statudol a Chynadledau Achos Adolygiadau. Camau cywirol o ran achosion Lleoliadau gyda Rhieni Rhaid i Gynlluniau Gofal LAC neu Gynlluniau Gofal a Chymorth LAC gael eu sefydlu ar gyfer achosion perthnasol o fewn y mis nesaf Rhaid i Arweinwyr Ymarfer a'r Rheolwyr sicrhau bod cofnod o'u trosolwg rheoli Canolbwyntio'n ddwys ar Gynllunio Sefydlogrwydd ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal er mwyn gostwng nifer y plant mewn gofal. Cwblhau'r achosion y mae angen eu diddymu a nodi'r holl achosion lle gall SGO fod yn briodol a chanolbwyntio ar fwrw ymlaen gyda'r achosion hynny. Parhau i ddatblygu sgiliau a gwybodaeth newydd i gyflawni ffordd newydd o weithio Adolygu'r Broses Cynadledau Achos – canolbwyntio ar adolygu'r trefniadau ymarferol, adrodd, cynlluniau amddiffyn plant a rôl y grŵp craidd hwn Mae genogramau a chronolegau yn arbennig yn parhau i fod yn feysydd y mae angen eu gwella, yn enwedig fel arf i helpu gyda asesiadau neu os cafwyd nifer o gyfeiriadau blaenorol. 				

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 137		<p>Cywir' ar gyfer y plentyn/person ifanc a'u teulu/gofalwyr.</p> <p>Mae disgwyliad clir fod rhaid i'r holl achosion Gofal a chefnogaeth, AP a LAC agored gael asesiad, cynllun gofal a chronoleg wedi eu diweddarau. Mae staff yn symud y gwaith hwn yn ei flaen fel mater o flaenoriaeth</p> <p>Chwefror - Mawrth 2018 Cwblhawyd y dadansoddiad o ansawdd ymarfer ar gyfer Ch3. Dangosodd adroddiadau blaenorol nad oedd y broses fisol o archwilio ffeiliau achos wedi ymwreiddio yn y gwasanaeth ond roedd digon o fanylion ar gael i lunio casgliadau thematig. Yn Ch3, nid oedd y manylion a gafwyd yn ôl yn ddigonol i lunio sylfaen gadarn ar gyfer dadansoddiad. Roedd natur y gwerthusiadau eraill yn benodol i achosion ar y cyfan ac yn cynnwys dau adolygiad rheoli a oedd yn cyffwrdd ar rai cyfnodau ymarfer cynharach.</p> <p>O ganlyniad, nifer gyfyngedig o faterion a oedd yn ymwneud â'r gwasanaeth yn gyffredinol gafwyd yn ystod y chwarter hwn. Lliniarwyd hyn yn rhannol drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dadansoddiad thematig o ymarfer gan y swyddogion diogelu annibynnol • Trosolwg chwarterol ac adborth gan y swyddogion diogelu annibynnol • Dadansoddiad o gwynion a chanmoliaethau yn ystod Ch3 <p>Dangosodd y canfyddiadau fod</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ansawdd yr asesiadau yn anghyson. • Roedd ansawdd y cynlluniau gofal a chefnogaeth gan gynnwys cyflymder cwblhau asesiadau a gweithredu a chynnal lefel y gwaith yn wael. • Roedd goruchwyliaeth er mwyn cefnogi ymarfer gwell a gwneud penderfyniadau gwell a throsolwg y rheolwyr yn anghyson. • Roedd ansawdd a chysondeb cadw cofnodiadau yn anghyson ond roedd tystiolaeth fod pethau'n gwella.. • Roedd ansawdd, cysondeb ac amseriad ymholiadau diogelu plant a gwelliant yn lefel y ddealltwriaeth a'r defnydd o drothwyon ar gyfer cyfeiriadau, asesiadau a diogelu plant yn anghyson. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sylw i fanylion mewn cofnodiadau gwybodaeth gyffredinol ar WCCIS – yn enwedig gwybodaeth gan ysgolion, Meddygon Teulu a rhieni / PR. • Goruchwyliaeth rheoli. Er yr ymddengys bod trosolwg o achosion yn cael ei rheoli'n dda a bod penderfyniadau'n glir, ychydig o dystiolaeth welwyd o oruchwyliaeth ffurfiol ac adlewyrchol ddiweddar yn y sampl hwn o achosion. • Cofnodion achosion pwrpasol sy'n rhoi trosolwg clir o'r achos a dealltwriaeth o'r rhesymau pam y cymerwyd camau gweithredu penodol. • Dealltwriaeth o arwyddocâd cleisiau heb eglurhad mewn babanod na fedrant symud eto. • Sefydlu'n ehangach Fodel Risg Gwynedd/Thornton. • Adroddiad Gwerthuso Ymarfer Ch1 2017/18 – Rhaid i'r gwasanaeth ganolbwyntio ar sicrhau cydymffurfiaeth â'r gofynion sylfaenol i wella data perfformiad. Y flaenoriaeth ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf yw gwella ymarfer asesu. Darperir hyfforddiant gan Bruce Thornton ar weithredu'r model risg mewn asesiadau. Mae gwaith ar fynd o ran ymgysylltu â staff i ddiffinio safonau ar gyfer asesiadau. • Ymarfer Myfyriol mewn Gwaith Cymdeithasol: <ol style="list-style-type: none"> 1. Amddiffyn plant 2. Sut i sefydlu a chynnal perthnasau o ansawdd uchel gyda phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd. 3. Cadw cofnodion. 4. Datblygu canllawiau ar ymarfer da mewn perthynas â chadw cofnodion. Comisiynwyd Bruce Thornton i 				

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 138		<p>Dangosodd archwiliad thematig o Leoliadau gyda Rhieni nad oedd yr achosion yn cwrdd â'r gofynion statudol.</p> <p>Yn dilyn o archwiliad cynharach a nododd nad oedd gan yr holl achosion gynlluniau diogelu plant – dangosodd archwiliad dilyn i fyny bod y rhain bellach yn eu lle ac mai dim ond rhyw un neu ddau o achosion unigol oedd yn parhau i fod angen sylw. Gwnaed yr un gwaith ar gyfer plant sy'n derbyn gofal – fodd bynnag, ychydig o gynnydd a wnaed o ran sicrhau bod gan bob plentyn gynllun cyfredol.</p> <p>Ar nodyn cadarnhaol, dangosodd y dadansoddiad o archwiliad mis Rhagfyr o'r ffeiliau achosion (a gwblhawyd ym mis Chwefror) bod peth gwaith da iawn yn cael ei wneud a hynny o safbwynt nifer yr achosion (6 wedi eu graddio'n 'dda') a hefyd y gwaith a wnaed gan yr archwilyr gyda nifer ohonynt wedi darparu sylwadau da a threiddgar. Roedd yr archwiliad yn canolbwyntio ar ymarfer ers Hydref 2017. Canfu'r archwiliad arfer dda yn y meysydd canlynol</p> <ul style="list-style-type: none"> • At ei gilydd, roedd y cofnodiadau achos yn gyfredol. • Roedd rheolwyr yn gwneud penderfyniadau mewn ymateb i gyfeiriadau o fewn 2-4 awr. Roeddynt yn glir ac yn briodol. • Lle yr oedd angen gwneud penderfyniadau ynghylch strategaeth, roedd yn ymddangos bod y rhain hefyd yn cael eu cynnal yn amserol ac yn arwain at benderfyniadau clir a oedd yn cael eu cofnodi'n gryno Ymddengys bod hyn yn wir am benderfyniadau rheoli yn gyffredinol drwy'r archwiliad hwn. • Mae'n ddyddiau cynnar yn achos nifer o'r achosion a archwiliwyd y mis hwn ond yn gyffredinol, roedd yr archwilyr yn canmol safon yr asesu a'r dadansoddi ynghyd â'r penderfyniad clir a wnaed mewn un achos o ran cau'r achos. • Yn y mwyafrif llethol o achosion perthnasol (8 allan o 11), roedd cyfrifoldebau statudol yn cael eu diwallu, megis cynnal trafodaethau strategaeth, cwblhau asesiadau ac ymchwiliadau A47 o fewn yr amserlen. • Mewn 7 allan o 10 o'r achosion perthnasol, cafodd y gwaith a wnaed o ran trosglwyddo achosion a chau achosion ei ddyfarnu'n 'dda'; yn 	<p>sefydlu model gweithredol o fewn y system newydd - WCCIS.</p> <p>5. Canllawiau ymarfer i gael eu datblygu mewn perthynas ag AP ac ymweliadau gwaith cymdeithasol LAC.</p>				

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 139		<p>gyffredinol, roedd tystiolaeth ar ffeil fod cau achosion yn cael ei drafod gyda phlant, rhieni ac asiantaethau partner a bod eu sylwadau'n cael eu mofyn ac roedd rhai crynodebau da ar ffeil o'r rhesymau dros gau achosion.</p> <p>Cynhaliwyd hyfforddiant yn Ch4 ar Gyfweld Cymhellol a Therapi'n Canolbwyntio ar Ddatrysiadau Byr. Mae'n rhy fuan i asesu'r effaith y mae hyn wedi ei gael ar ymarfer.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae disgwyliad clir bod angen i asesiadau gofal a chymorth fod yn gyfredol gyda dadansoddiad mewn perthynas â'r risg o niwed sylweddol. Mae staff Gwaith Cymdeithasol wedi cael arweiniad clir bod angen cynlluniau gofal ar gyfer yr holl blant sydd ar y gofrestr Amddiffyn Plant, Plant sy'n Derbyn Gofal a gadawyr gofal ac y dylid cynnal ymweliadau gwaith cymdeithasol yn unol â'r amserlenni statudol. Bu gostyngiad parhaus yn nifer y plant ar y gofrestr AP lle mae Cynhadledd amlasiantaethol wedi asesu bod y risg o niwed sylweddol wedi gostwng yn ddigonol. Ar ddiwedd Mawrth 2018, roedd 46 o blant ar y gofrestr o gymharu â 48 ar ddiwedd Rhagfyr 2017. Mae nifer y plant sy'n derbyn gofal wedi aros yn sefydlog yn ystod y cyfnod hwn gyda 144 o blant mewn gofal ym Mawrth 208 o gymharu â 139 yn Rhagfyr 2017. <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Nid yw dadansoddiad Ch3 o ansawdd ymarfer wedi cael ei gwblhau eto. Cynhaliwyd nifer o werthusiadau o ymarfer yn ystod y cyfnod – ac mae'r hyn a ddysgwyd wedi cael ei rannu gydag arweinwyr ymarfer/rheolwyr. I grynhoi, deuir i'r casgliad bod ymarfer yn anghyson mewn sawl maes: nid yw rhai o'r gofynion sylfaenol yn cael eu diwallu, e.e. cynlluniau diogelu plant, Cynlluniau Gofal a Chymorth. Dengys archwiliadau bod safon y cofnodi wedi gwella; mae hyn er clod i'r staff er gwaethaf yr anawsterau a gawsant o ran cyfarwyddo eu hunain gyda system newydd. Mae rhai enghreifftiau o Arweinwyr Ymarfer yn ceisio gweithio mewn ffordd wahanol – sefydlu dulliau newydd o 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 140		<p>weithio: ond nid yw hyn yn cael ei weithredu'n gyson ar draws y Gwasanaeth. Mae ymarfer yn parhau i fod yn anghyson ac mae'r gwasanaeth eto i wireddu nifer o'i amcanion gwella o ran ansawdd ymarfer, asesiad, dadansoddiad, rheoli risg a chynllunio gofal a chymorth.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Penodwyd Rheolwr Dros Dro i geisio gyrru'r gwelliannau i ymarfer drwy hyfforddi/mentora, datblygu prosesau a gweithdrefnau a sefydlu safonau ymarfer. Mae'r gwaith hwn yn parhau. Mae'r sesiynau hyfforddi a mentora gan Bruce Thornton ar Fodel Risg Gwynedd/Thornton yn parhau ac mae gwerthusiad ar y gweill. Yn ôl tystiolaeth anecdotaid, mae hyn wedi bod yn ddefnyddiol. • Cafwyd llai o gwynion i'r gwasanaeth yn Ch3 o gymharu â Ch2 – 12 lawr i dri a'r sylwadau positif wedi codi o 24 i 31. <p><u>Medi a Hydref 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cynhaliwyd cwrs Cyfathrebu Cydweithredol ar 28^{ain} a'r 29^{ain} o Fedi ac mae'r symud i weithio o dan y Ddeddf GCaLL yn parhau. • Mae'r crynodeb o berfformiad chwarter 2 yn rhoi tystiolaeth o ystod o ffynonellau gwerthuso - adolygiadau rheoli, cwynion, archwiliadau thematig, archwiliadau rheolaidd o ffeiliau achosion. Y prif ganfyddiadau yw bod ymarfer yn parhau i fod yn anghyson: a bod y gwasanaeth yn dal heb wireddu sawl un o'i amcanion gwella yn nhermau ansawdd ymarfer, asesu, dadansoddi, rheoli risg a chynllunio gofal a chymorth. Ceir arwyddion o beth gwelliant ym maes gwneud penderfyniadau cychwynnol a chofnodi. • Mae ymyriadau sydd wedi'u targedu'n parhau i gael eu gwneud gyda Gweithwyr Cymdeithasol unigol nad ydynt wedi gwella ansawdd eu ymarfer. • Datblygwyd Cynllun Gweithredu ar gyfer y Llys i ganolbwyntio ar wella ansawdd a'r dadansoddiadau o'r holl asesiadau a wneir i lywio ein penderfyniadau, a bydd yn cefnogi trefniadau ar gyfer gweithredu dwys yn gynnar ('front loading') o fewn achosion cyfraith gyhoeddus. Mae gan Arweinwyr Ymarfer bellach drosolwg o amserlen y Llys ar gyfer achosion o fewn eu Grwpiau Ymarfer a byddant yn cefnogi ac yn arwain Gweithwyr Cymdeithasol i sicrhau eu bod yn paratoi'n well ar 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 141		<p>gyfer y Llys a bod dogfennau'n cael eu ffeilio mewn pryd.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Gwasanaethau Plant wedi mabwysiadu Model Risg Thornton/Gwynedd er mwyn parhau i gefnogi gweithwyr cymdeithasol i weithio mewn modd rhagweithiol gyda theuluoedd i reoli risg - gan dreulio llawer mwy o amser yn gweithio ochr yn ochr â hwy yn eu helpu i newid fel bod y teulu'n lle diogel i'w plant. Bellach, mae angen ymwreiddio'r model risg o fewn ymarfer a chefnogi ymarferwyr ac arweinwyr ymarfer i ddatblygu ymhellach eu sgiliau o ran plannu'r model i gefnogi penderfyniadau effeithiol o ran risgiau. Mae Bruce Thornton, cyd-awdur y model, yn ymgymryd â rôl Hyfforddwr Ymarfer/Datblygu Mentora am gyfnod o 7 mis i ganolbwyntio ar: <ul style="list-style-type: none"> Ddarparu hyfforddiant a mentora i helpu i ddatblygu'r sgiliau, y wybodaeth a chymhwyster ymarferwyr ac arweinwyr ymarfer. Cefnogi Rheolwyr Gwasanaeth i weithredu, prosesu, systemau a gweithdrefnau i sicrhau bod y Model Risg yn cael ei weithredu o fewn prosesau gwasanaeth. Cefnogi datblygiad y Model Risg o fewn goruchwyliaeth feiriadol a myfyriol. Er gwaethaf yr anghysondeb o ran ymarfer, mae gennym dystiolaeth gadarnhaol o'r gweithlu'n gweithio'n uniongyrchol gyda theuluoedd gan arwain at well canlyniadau. Gwelsom ostyngiad sylweddol yn nifer y plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant o 102 ym Mawrth 2017 i 56 ar y gofrestr ar 31ain Awst, 2017, sef gostyngiad o 55%. Mae nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal wedi parhau i fod yn gyson yn ystod yr 8 mis diwethaf oherwydd ein bod yn ceisio rhoi cymorth i blant barhau i fyw adref pan fo'n ddiogel i wneud hynny. Trafodaethau parhaus ynghylch y gofynion ar gyfer Adroddiadau Monitro Perfformiad o'r System Gofal Cymdeithasol newydd - WCCIS a gyflwynwyd ym mis Awst. Ni fu modd i ni ond adrodd ar 4 o'r 6 dangosydd cerdyn sgorio corfforaethol oherwydd bod angen gwneud rhagor o waith i gael darlun cywir o berfformiad presennol. Bu'r gwaith hwn yn parhau ac mae gan y Gwasanaeth gynllun gweithredu yn ei le i wella'r sefyllfa ac i ddarparu data cywir a chyfredol i'w ystyried. 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 142		<p>Awst 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> • Archwiliadau – ffeiliau achosion a thematig – fesul gwasanaeth ac amlasiantaethol – wedi'u cynnal yn ystod y mis. Mae'r llwythi achosion ar gyfer y tîm rheng flaen yn parhau i fod yn uwch nag y byddai'r tîm rheoli gwasanaeth yn ei ddymuno, mae tystiolaeth o archwiliadau'n awgrymu fod ymarfer yn parhau i fod yn anghyson. • Fframwaith Drafft ar gyfer Gwella Ansawdd Ymarfer wedi'i ddatblygu ar gyfer ymgynghori. • Mae'r UDRh yn ystyried canfyddiadau adroddiad ansawd Ch1 – yn argymhell blaenoriaethu gwelliannau o ran arferion asesu. • Wedi herio a chefnogi gweithwyr unigol i wella eu hymarfer • Dogfen Adroddiad Gwerthuso Ymarfer Ch1 2017/18 Gwaith archwilio ffeiliau achos wedi'i gwblhau ar y meysydd ymarfer a ganlyn: archwiliad camu i lawr LAC, adroddiad ar gyfer y panel lleoli, archwiliadau ffeiliau achos misol wedi'u cynllunio gan Reolwyr Timau, archwilio ymatebol (cwynion Cam 2) a phenderfynu cychwynnol, sgrinio, trafodaethau a chyfarfodydd strategaeth ac asesu syml. Barnau defnyddwyr gwasanaeth a gwerthuso adolygiadau rheoli a gynhaliwyd yn flaenorol. Mae'r adroddiad hwn yn dangos bod ymarfer yn dal i fod yn anghyson, fodd bynnag, ceir enghreifftiau o arfer dda y mae AGC wedi cadarnhau eu bod wedi cyflawni'r canlyniad a fynnir ar gyfer y plentyn/plant a'u teuluoedd. • Roedd AGC wedi tracio dau achos – 'Darllenwyd ffeiliau achos, cyfwelwyd gweithwyr cymdeithasol, rheolwyr a theuluoedd. Darparodd yr achosion dystiolaeth o ganlyniadau da i deuluoedd. Defnyddiwyd ystod dda o wasanaethau yn effeithiol. Roedd y gweithwyr cymdeithasol a gyfwelwyd yn llawn cymhelliad ac yn ymroddedig i ddarparu gwasanaeth o ansawdd uchel. Roeddynt yn cyflawni lefel uchel iawn o ymgysylltu gyda'r teuluoedd. Roedd y teuluoedd yn frwdfrydig ac yn cael cymorth i fynd i'r afael â phatrymau ymddygiad a oedd wedi gwreiddio'n ddwfn o ran camddefnyddio sylweddau a thrais domestig. Roedd gweithwyr cymdeithasol yn cael eu cefnogi'n dda ond nid bob amser drwy oruchwyliaeth ffurfiol'. <p>Roedd Achos 2 yn darparu tystiolaeth o:</p>					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 143		<p>'Ddefnydd da o systemau a gwasanaethau. Ystod dda o wasanaethau - LAC, Trais Domestig, FGC mewn cynllunio, asesiad therapiwtig gwasanaeth arbenigol. Mae anghenion plant a theuluoedd wedi'u diwallu. Roedd y gweithiwr cymdeithasol yn fedrus, yn gallu cynnal ei pherthynas gyda'r fam a'r plant a gwneud gwaith uniongyrchol gyda'r plant. O'r trafodaethau a'r ffeil, roedd wedi gwneud cyfraniad sylweddol o ran newid disgwyliadau'r fam, ei meddyliau a'i hymddygiad.'</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymgwymerwyd ag archwiliad pellach ym Mai/Mehefin 2017 o ran atgyfeiriadau a oedd yn mynd ymlaen i Strategaeth a Chynhadledd: Ansawdd Trafodaethau/Cyfarfodydd, Ansawdd Asesu. <p>Dyma'r Themau Allweddol: Mae presenoldeb a chofnodi mewn Cyfarfodydd Strategaeth wedi gwella Defnydd wedi cynyddu o ran offeryn Risk 2 Cyfarfodydd Strategaeth amserol Defnydd cynyddol o Gronolegau yn amlwg Gwell ansawdd yn amlwg o ran asesiadau Mae cysondeb ffurflenni'n dal i fod yn broblem (Adroddiad G.C/Craidd/Risk2/ mae'r Asesiad Gofal a Chymorth a'r offeryn Cymhwyster yn cael eu defnyddio). Nid yw'r cam cysyniadol o hidlo risg i ganfod cryfderau wedi'i wreiddio'n llawn.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae canllawiau ymarfer Teulu Môn yn cael eu datblygu gan y Rheolwr Gwasanaeth Ymyrraeth Gynnar. • Comisiynwyd Bruce Thornton i lunio Arweiniad ar Gadw Cofnodion a Gwneud Penderfyniadau. • Mae ansawdd yr ymarfer yn parhau i fod yn anghyson. • Mae canllawiau ymarfer amlasiantaethol wedi'u cwblhau a fydd yn cael eu cadarnhau yn y Grŵp Diogelu Cyflawni Lleol ym mis Hydref, meysydd a gynhwysir yw: Trothwyon Ymchwilio Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Gweithwyr Allweddol a Grwpiau Craidd Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Trothwyon Cofrestru. Rhan 4 AWCPP2008 Gwneud Atgyfeiriadau 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 144		<ul style="list-style-type: none"> Lluniwyd dogfen ddrafft sy'n nodi'r dull gweithio ar gyfer y gwasanaeth (cyfathrebu ar y cyd, cyd-gynhyrchu ac asesu risg). Wrth baratoi'r ddogfen hon, mae'r gwasanaeth wedi ystyried yr angen i wella ymarfer o ran ffurfio asesiadau o ansawdd da ynghyd ag ymateb i'r gofynion o fewn Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i weithio ar y cyd gyda phlant a theuluoedd. Mae'r ddogfen hon yn nodi gweledigaeth y gwasanaeth o ran sut y byddwn yn asesu risg, yn cyd-gynhyrchu ac yn cynnal cyfathrebu ar y cyd gyda phlant a theuluoedd ym Môn. <p><u>Mehafin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Archwiliadau wedi dechrau ar gyfer Chwarter 1: Archwilio ffeiliau achosion, archwiliadau amlasiantaethol, archwiliadau thematig, dadansoddiad ar gael ddiwedd Gorffennaf. Wedi herio a rhoi cymorth i weithwyr unigol wella eu hymarfer. Mae ansawdd ymarfer yn parhau i fod yn anghyson. Sesiwn ar gyfer staff wedi'i gynnal ar gyfer Gweithwyr Cymdeithasol i drafod safonau ymarfer, ynghyd â gofyn i staff am syniadau o ran beth fyddai'n eu helpu i wella eu dulliau gweithio. <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Yr Uned Hyfforddi wedi trefnu hyfforddiant i'r holl staff gofal cymdeithasol ar: <ul style="list-style-type: none"> Asesu Gofalwyr yn y tymor hir Gweithredu'r Fframwaith Cynefino ar gyfer Gofalwyr Maeth Newid Diwylliant a Mesur Perfformiad yn unol â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Cyfathrebu Cydweithredol / sgysiaid sy'n canolbwyntio ar Ganlyniadau Templedi rhanbarthol – gan gynnwys Asesu, Beth sy'n Bwysig, 5 maes asesu, cynluniau Gofal a Chymorth sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau Gwneud y Gorau o Oruchwyliaeth – ar gyfer Rheolwyr Darparu Adborth Adeiladol a Rheoli Sgysiaid Anodd Gwneud y Gorau o Oruchwyliaeth – ar gyfer staff Hyfforddiant Teuluoedd Gwydn GICD (gan gynnwys Therapi Byr sy'n Canolbwyntio ar Ddatrysiadau a Chyfweld Ysgogiadol Cyfathrebu Cydweithredol – dilyn i fyny 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
		Diogelu Cyffredinol ar gyfer Gweithwyr Cymdeithasol Model Risg Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant a Chyfweliadau ar gyfer Dychwelyd Adref Cyfweld Ysgogiadol					
2.2	<p>Argymhelliad 3 AGC: Bydd uwch arweinwyr yn y gwasanaethau cymdeithasol a'r heddlu yn gweithio gyda'i gilydd i sicrhau gwelliannau o ran:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ansawdd, 2. cysondeb, ac 3. amseroldeb ymholiadau amddiffyn plant. <p>Datblygu Canllaw Ymarfer rhwng yr Heddlu a'r Gwasanaethau Plant mewn perthynas ag atgyfeiriadau diogelu plant, trafodaethau / cyfarfodydd strategaeth ac ymholiadau.</p>	<p>Medi – Hydref 2018 Gwaith yn parhau gyda'r Heddlu.</p> <p>Ebrill – Awst 2018 Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud mewn perthynas â'r gwelliannau angenrheidiol a nodwyd yn y chwarter diwethaf. Mae gwaith wedi'i gwblhau mewn perthynas â rhai o'r gwelliannau angenrheidiol a nodwyd yn y chwarter diwethaf.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae cydymffurfiaeth dda â'r angen i gael Cynllun AP ar gyfer pob plentyn sydd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant. (94% ym Mehefin 18) • Cynnydd cadarnhaol gan yr Uned Ddiogelu ar Arweinwyr Ymarfer i ddatblygu cynllun AP sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau: lle mae'r Model Risg, taflenni graddio a nodau a dull cydweithredol yn ganolog a dull cydweithredol yn ganolog. Cytunir ar gynllun gweithredu yn Ch2. • Prosesau Cynhadledd Achos Newydd – Bruce Thornton wedi darparu mentora er mwyn sicrhau eu bod yn seiliedig ar dystiolaeth a bod y Model Risg wedi cael ei integreiddio. Arweinwyr Ymarfer a Swyddog Diogelu Annibynnol ar y cyd. Cytunir ar gynllun gweithredu yn Ch2. • Proses s47. Gwelwyd cynnydd: datblygwyd templed cofnodi newydd: Bruce Thornton wedi darparu mentora er mwyn sicrhau fod y Model Risg yn cael ei wreiddio. Hyfforddiant wedi'i drefnu ar gyfer Medi 2018. Awgrymu fod hyn yn orfodol ar gyfer staff dynodedig. Datblygir Gweithdrefn Ymarfer yn Ch3 i adlewyrchu'r dull a amlinellwyd yn yr hyfforddiant. <p>Trosolwg Ch1 o adroddiadau'r Swyddog Diogelu a'r Swyddog Adolygu:-</p>	<p>Ebrill - Awst 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> • Canolbwyntio ar baratoi ar gyfer Cynadleddau Achos • Cwblhau'r Adolygiad o Broses Cynhadledd Achos – canolbwyntio ar adolygu trefniadau ymarferol, adrodd, cynlluniau amddiffyn plant a rôl y grŵp craidd. • Gwella sgiliau a gwybodaeth mewn perthynas â chynnal Ymchwiliadau s47 • Trothwyon ar gyfer cynhadledd – Mewn rhai achosion mae angen gwell tystiolaeth fod yr ymchwiliad /Asesiad Gofal a Chefnogaeth s47 wedi'i gwblhau a'r Canllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan wedi eu cwrdd er mwyn cefnogi'r penderfyniad i fynd i gynhadledd. • Ansawdd adroddiadau cynhadledd - Datblygu ansawdd adroddiadau cynhadledd yn gyson er mwyn osgoi'r prif wendidau: dyblygu'r adroddiad gwreiddiol gyda chronoleg o'r atgyfeiriad gwreiddiol, gwybodaeth gyfyngedig heb gronoleg: gwybodaeth sylfaenol ar goll. • Ansawdd cynlluniau AP – Datblygu'r ansawdd yn gyson er mwyn osgoi'r prif wendidau – canolbwyntio'n ormodol ar gwrdd â disgwyliadau yn hytrach na 	<p>Heb eu gwneud hyd yma Mae'r Fframwaith Gwella Ansawdd mewn lle – ni ellir adrodd ar gwelliant yn ansawdd, cysondeb a phrydlondeb ymholiadau amddiffyn plant gan arwain at well canlyniadau i blant a phobl ifanc.</p> <p>Staff yn dweud eu bod yn cael arweiniad cliriach a bod ganddynt well dealltwriaeth o rolau a chyfrifoldebau oherwydd gweithrediad y Canllawiau Ymarfer.</p>	Rheolwyr Gwasanaeth	Ionawr 2017	Parhau

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 146		<ul style="list-style-type: none"> Trothwy ar gyfer cynadleddau – gwnaethpwyd cynnydd da i symud rhai achosion yn eu blaenau gan fod gweithwyr cymdeithasol newydd ar yr achosion wedi eu symud ymlaen i'r llys mewn modd amserol. Ar y cyfan mae hyn yn parhau i fod yn anghyson ac mewn rhai achosion mae angen gwell tystiolaeth fod yr ymchwiliad/Asesiad Gofal a Chefnogaeth s47 wedi eu cwblhau a bod gofynion y Canllawiau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan wedi eu cwrdd er mwyn cefnogi'r penderfyniad i fynd i gynhadledd. Ansawdd adroddiadau cynhadledd – Gwelwyd tystiolaeth o rai adroddiadau da sy'n glir ac yn gryno gydag anghenion pob plentyn yn cael sylw ar wahân. Roedd tystiolaeth o gynlluniau diogelwch mewn rhai achosion a chafodd y cynlluniau hyn eu gweithredu cyn y gynhadledd. Ar y cyfan, mae hyn yn parhau i fod yn anghyson gan fod angen, mewn rhai achosion, datblygu ansawdd yr adroddiadau a gyflwynir i gynadleddau er mwyn osgoi'r prif wendidau: dyblygu'r adroddiad gwreiddiol gyda chronoleg o'r atgyfeiriad cychwynnol, gwybodaeth gyfyngedig heb unrhyw gronoleg: gwybodaeth sylfaenol ar goll. Ansawdd cynlluniau AP – Roedd tystiolaeth o gynlluniau o ansawdd da, yn benodol i anghenion pob plentyn ac yn eglur ynglŷn ar hyn sydd rhaid ei wneud er mwyn cadw'r plentyn yn ddiogel. Roedd enghraifft dda o gynllun CP oedd yn canolbwyntio ar anghenion baban newydd anedig yn datgan... "A i ddatblygu synnwyr o ymddiriedaeth sy'n sylfaen i ymlyniad sicr... Darparu gofal cynnes, cariadus, dibynadwy a disgwyliadwy. Y gofawyr sylfaenol i fod mewn cytgor ag anghenion gofal sylfaenol A ac ymateb yn sensitif iddynt". Mae hyn yn canolbwyntio ar anghenion y babi. Fodd bynnag, ar y cyfan mae hyn yn parhau i fod yn anghyson a'r gwelliannau angenrheidiol yw – osgoi rhoi gormod o ffocws ar gwrdd â disgwyliadau yn hytrach na chyflawni newid: ddim yn canolbwyntio ar ganlyniadau'r plentyn ac yn ymddangos fel cynllun o'r hyn y mae'n rhaid i'r rhieni ei wneud ond nid ydynt 	<p>chyflawni newid: ddim yn canolbwyntio ar ganlyniadau'r plentyn ac yn ymddangos fel cynllun o'r hyn y dylai'r rhieni wneud ond nid ydynt wedi eu cysylltu ag anghenion y plentyn. Nid yw llais y plentyn yn amlwg yn y cynlluniau.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymgysylltu – Sicrhau fod teuluoedd yn cael gweld yr adroddiad cynhadledd 24 awr cyn y gynhadledd, gan ganiatáu iddynt brosesu'r wybodaeth a gofyn cwestiynau i'r gweithiwr cymdeithasol am unrhyw faterion nad ydynt yn eu deall. Datblygu gwelliant diweddar mewn ymarfer, er mwyn sicrhau fod pobl ifanc yn derbyn gwahoddiad i gynhadledd a fod barn y plentyn yn cael ei glywed. Lansio'r Canllawiau Ymarfer <p>Dengys archwiliadau bod angen i ni wella ein trefniadau ar gyfer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cofnodion Cyfarfodydd/Trafodaethau Strategaeth - Sicrhau bod yr holl asiantaethau perthnasol yn rhan o'r Cyfarfodydd/Trafodaethau Strategaeth - Sicrhau gwell trosolwg o ymchwiliadau a47 - Sicrhau gwell dealltwriaeth o'r hyn y mae ymchwiliadau a47 yn ei olygu - Darparu hyfforddiant a thempled adrodd diwygeidig sy'n ymgorffori Model Risg Gwynedd/Thornton. 				

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 147		<p>wedi'u cysylltu ag anghenion y plant. Nid yw llais y plentyn yn amlwg yn y cynlluniau.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymgysylltu – Rhaid i'r gwasanaeth wella gwaith paratoi ymlaen llaw a sicrhau fod teuluoedd yn cael gweld yr adroddiad cynhadledd 24 awr cyn y gynhadledd, gan roi amser iddynt brosesu'r wybodaeth a gofyn cwestiynau i'r gweithiwr cymdeithasol am unrhyw faterion sy'n aneglur iddynt. Mae angen datblygu ar y gwelliant diweddar mewn ymarfer, er mwyn sicrhau fod pobl ifanc yn derbyn gwahoddiad i gynhadledd a bod bam y plentyn yn cael ei glywed. <p><u>Chwefror - Mawrth 2018</u> Gweler 2.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Ni chafodd y canllawiau Amlasiantaethol eu cymeradwyo gan LDG Gwynedd a Môn ac o'r herwydd cânt eu defnyddio fel dogfen ar gyfer CSYM yn unig. Maent wedi cael eu cyfieithu a byddant yn cael eu lansio yn ystod ch1 2018/19. Mae'r canllawiau o ran y trothwyon ar gyfer ymchwiliadau wedi cael eu hanfon at Grŵp Polisi a Gweithdrefnau Bwrdd Diogelu Plant Gogledd Cymru. Hyd yma, nid ydynt wedi cael eu mabwysiadu'n ffurfiol. Rydym wedi gweithio gydag is-grŵp o BDPGC i ddatblygu ymagwedd ranbarthol tuag at hyfforddiant JIT. Bydd Is-grŵp Polisi a Protocol Gogledd Cymru yn trafod y protocol ar y cyd rhwng yr Heddlu a'r Gwasanaethau Plant ar ddiwedd Ebrill er mwyn penderfynu a fydd yn cael ei gymeradwyo ar draws y rhanbarth. Bydd trefniadau hyfforddiant yn awr yn cael eu trefnu ar sail amlasiantaethol. Mae'r ddau Reolwr Gwasanaeth ar gyfer Ymyrraeth Gynnar a Dwys wedi sefydlu perthynas waith gadarnhaol gyda'r Heddlu sy'n caniatáu ar gyfer trafodaethau agored a gonest er mwyn datrys unrhyw faterion gweithredol <p><u>Tachwedd – Ionawr 2018</u></p>					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 148		<ul style="list-style-type: none"> • Yn dilyn dadansoddi atgyfeiriadau CID 16, mae gwaith yn parhau rhwng yr Heddlu a'r Gwasanaethau Plant. • Trafodaeth ynghylch arbrofi gyda threfniadau ar gyfer nifer o fesurau i wella llif ac ansawdd y wybodaeth a rennir rhwng y naill asiantaeth a'r llall. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae archwiliadau rheolaidd yn dangos bod tystiolaeth anghyson yn nhermau'r gwelliant o ran ansawdd, cysondeb ac amseroldeb ymholiadau amddiffyn plant. Daeth archwiliad o'r 'pellter a deithiwyd' i'r casgliad y cafwyd gwelliant o ran presenoldeb a chofnodi mewn Cyfarfodydd Strategaeth a bod y cyfarfodydd strategaeth yn amserol. Fodd bynnag, daeth Archwiliad o Ffeil Achosion (Gorffennaf) ac adolygiad rheoli i'r casgliad, mewn sawl achos, bod archwilwyr wedi mynegi pryder am drafodaethau neu gyfarfodydd strategaeth o ran: <ul style="list-style-type: none"> • Nid ydynt bob amser yn cael eu cynnal mewn modd amserol – e.e. ni chynhaliwyd un tan 3 wythnos ar ôl gwneud penderfyniad i'w gynnal. • Mae cofnodion o'r trafodaethau'n annigonol – h.y. yn rhy gryo. • Ceir cyfeiriadau at yr angen am gyfarfodydd strategaeth dilynol ond heb dystiolaeth o'u cynnal. • Adlewyrchir hyn yn Archwiliad Thematig Rhan 4, ynghyd ag adolygiad o blant sy'n destun Cynlluniau Amddiffyn Plant – mae prosesau penderfynu, oediadau a diffyg cynlluniau clir a'u dilyn trwodd yn faterion a nodwyd. • Cynhaliwyd trafodaethau lefel uchel rhwng Heddlu Gogledd Cymru a'r Gwasanaethau Plant ynghylch peilota hyb Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth Amlasiantaethol. Bydd hyn yn cael ei yrru yn ei flaen ymhellach ym mis Tachwedd. • Mae'r Heddlu yn gwneud cynnydd gyda'u dadansoddiad o CID 16's, ac yn awgrymu mai'r cam nesaf fydd i'r ddau ddim gyfarfod i gymharu eu casgliadau. • Mae canllawiau ymarfer amlasiantaethol drafft wedi'u cwblhau gan gynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • Trothwyon Ymchwilio Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 149		<ul style="list-style-type: none"> • Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Gweithwyr Allweddol a Grwpiau Craidd • Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Trothwyon Cofrestru • Rhan 4 AWCPP2008 • Gwneud Atgyfeiriadau <p>• Bydd y canllawiau amlasiantaethol yn cael eu cadarnhau gan y Bwrdd Diogelu Corfforaethol ym mis Rhagfyr, ac yn cael eu defnyddio gan yr adrannau Tai ac Addysg a gan asiantaethau sy'n bartneriaid mewn perthynas â'r broses ddiogelu. Yn ogystal, trafodir y canllawiau yn yr Is-grŵp Polisiâu a Gweithdrefnau Rhanbarthol er mwyn eu defnyddio ar lefel ranbarthol. Datblygir cynllun hyfforddiant i sicrhau bod trefniadau yn eu lle i staff ddefnyddio'r Canllawiau Ymarfer</p> <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rydym wedi cyfarfod â'r hyb IAA cyfatebol yng Nghynghorau Sir Conwy a Sir y Fflint er mwyn archwilio opsiynau a rhannu eu profiadau. Mae'r ymweliad â Chonwy a Sir y Fflint wedi ein cynorthwyo i ffurfio cenhadaeth gliriach ar gyfer ein IAA ein hunain. • Wedi datblygu cwmpas y gwaith gyda'r heddlu ar yr archwiliad ar y cyd a gwelliant o ran atgyfeiriadau, cyfarfodydd Strategaeth ac archwiliadau Adran 47. • Cynhaliwyd archwiliad ar bob un o'r 81 atgyfeiriad a dderbyniwyd gan y Gwasanaethau Plant oddi wrth Uned Diogelu'r Cyhoedd yn ffurf CID 16's rhwng y 1^{af} a'r 14^{eg} o Fehefin 2017. Ystyriwyd nad oedd 20 o'r atgyfeiriadau'n glir o ran y rheswm dros rannu'r wybodaeth. O'r 81, dim ond saith oedd yn nodi beth fyddai'r canlyniad disgwyliedig ar gyfer yr atgyfeiriad. Dim ond 15 atgyfeiriad oedd yn cynnwys llais y plentyn. Rhaid i Uned Diogelu'r Cyhoedd sicrhau eu bod yn fwy penodol o ran pam maent yn atgyfeirio'r wybodaeth ac ni ddylent atgyfeirio dim ond oherwydd bod plant yn gysylltiedig â'r oedolion dan sylw. • CSE a Chyfweliadau Dychwelyd Adref ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, mae gwaith yn cael ei wneud i wella perfformiad yn y meysydd hyn gyda phartneriaid – yr Heddlu a 6 Awdurdod Lleol Gogledd Cymru. • Ymgwymerwyd ag archwiliad pellach ym Mai/Mehefin 2017 o ran atgyfeiriadau a oedd yn mynd ymlaen i Strategaeth a Chynhadledd: Ansawdd 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 150		<p>Trafodaethau/Cyfarfodydd, Ansawdd Asesu. Gweler 2.1</p> <p><u>Mehafin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae protocolau wedi'u drafftio ar hyn o bryd ar gyfer: <ul style="list-style-type: none"> Trothwyon Ymchwilio Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Gweithwyr Allweddol a Grwpiau Craidd Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Trothwyon Cofrestru <p>Set o brotocolau'n debygol o fod yn barod ar gyfer mis Hydref.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dadansoddiad pythefnos wedi dechrau ar 10/07/17 mewn perthynas â phob CID16 a dderbynnir yn Teulu Môn er mwyn sicrhau gwneud atgyfeiriadau priodol i'r Cyngor a deall y data ac archwilio rhannu gwybodaeth. Cynhaliwyd cyfarfod ar 26^{ain} Mehafin. Trefnir cyfarfodydd misol rhwng y Gwasanaethau Plant a Heddlu Gogledd Cymru i fynd i'r afael â materion gweithredol ac i ddatblygu Canllawiau Ymarfer mewn perthynas ag atgyfeiriadau amddiffyn plant, trafodaethau /cyfarfodydd strategaeth ac ymholiadau. PG yn cael gwybod am unrhyw anawsterau gweithredol mewn perthynas â chydweithio gyda'r Heddlu i sicrhau eu bod yn cael sylw brys ac nad yw plant yn cael eu gadael mewn sefyllfaoedd sy'n golygu eu bod yn agored i niwed. Cynnal archwiliad i fonitro ansawdd, cysondeb a phrydlondeb ymholiadau amddiffyn plant. <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Cynhaliwyd trafodaeth gadarnhaol gyda'r Heddlu ynghylch cydweithredu. 					
2.3	<p>Argymhelliad 9 AGC: Dylid sefydlu trefniadau amlasiantaethol i gryfhau cynlluniau gweithredol i gefnogi cydlynid effeithiol er mwyn sicrhau bod partneriaid statudol yn cwblhau 'Fframweithiau Asesu ar y Cyd'.</p> <p>Canllawiau Ymarfer i gael eu datblygu rhwng y Gwasanaethau Plant, Iechyd, yr Heddlu ac Addysg</p>	<p><u>Chwefror-Mawrth 2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae cyfarfodydd amlasiantaethol yn parhau i gael eu cynnal rhwng y Gwasanaethau Plant, Heddlu, Addysg, Iechyd a CAMHS i gytuno ar faterion gweithredol. Trafodwyd Cynllun Gweithredu i wella trefniadau Cynadleddau Achos Plant ym mis Mawrth a chytunwyd ar y modd y byddir yn symud ymlaen â hyn. <p><u>Tachwedd – Ionawr 2018</u></p>		<p>Wedi cychwyn Gwell trefniadau diogelu amlasiantaethol sy'n arwain at well canlyniadau a phrofiadau i blant a phobl ifanc</p> <p>Wedi eu cwblhau Canllaw Ymarfer amlasiantaethol sydd yn rhoi diffiniad clir o swyddogaethau a chyfrifoldebau lleol a threfniadau diogelu.</p>	Rheolwr Gwasanaeth Ymyrraeth Gynnar	Ionawr 2017	Parhaus o ran trefniadau amlasiantaethol

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 151	<p>er mwyn sicrhau eglurder o ran trefniadau gweithredol – cytuno ar drothwy atgyfeirio, gwella ansawdd yr atgyfeiriadau, mynychu cyfarfodydd strategaeth, cyfarfodydd grŵp craidd a rhannu gwybodaeth.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rydym wedi derbyn caniatâd gan Lywodraeth Cymru i gyfuno'r Fframwaith Asesu ar y Cyd (JAF) gyfredol efo'r ffurflen asesu gofal a chefnogaeth. Mae gwaith wedi cychwyn ar gynnwys y mesuriadau sy'n cael eu casglu yn y Fframwaith Asesu ar y Cyd. Bydd angen defnyddio'r Asesiad a'r Cynllun Gofal a Chymorth yn lle'r JAF. Mae cyfarfodydd gweithredol Aml-asiantaethol yn cael eu cynnal yn fisol gyda'r Heddlu, y Bwrdd Iechyd, CAMHS, Pediatregydd ac Addysg i drafod trefniadau cydweithio i wella a chryfhau trefniadau cyfredol, e.e ansawdd y cyfeiriadau a dderbynnir gan y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd. <p><u>Medi a Hydref 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Gwnaed cynned o ran gwella ansawdd a'n dealltwriaeth o'r asesiadau gofal a chymorth (Rhan 1,2,3). Mae hyn yn cynnwys y set ddata graidd, y sgwrs 'beth sy'n bwysig' a'r asesiad gofal a chymorth. Buom yn gweithio i wella ein dealltwriaeth o'r meini prawf cymhwyster cenedlaethol ac i gael cysondeb o ran cofnodi'r meini prawf cymhwyster yn ein hasesiadau. Rydym wedi canfod dulliau cyfathrebu addas, awgrymiadau ac offerynnau i wella ansawdd y sgwrsiau 'beth sy'n bwysig', y broses benderfynu a chofnodi. <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Canllawiau ymarfer wedi'u cwblhau, gweler 2.2 Cyfarfodydd wedi eu cynnal efo CAF/CASS a CAMHS <p><u>Mehafin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Gwnaed trefniadau i gynnal grŵp tasg a gorffen amlasiantaethol o dan y grŵp cyflawni diogelu lleol i ddatblygu y canllawiau ymarfer. <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Y Grŵp Cyflawni Diogelu Lleol wedi cytuno ar 16.2.17 y dylid cynnal cyfarfod amlasiantaethol rhwng Gwynedd ac Ynys Môn i drafod trefniadau gwaith ac anawsterau presennol a'u dwyn i sylw'r BRhDP. Canllawiau Ymarfer i gael eu datblygu rhwng y Gwasanaethau Plant, Iechyd, yr Heddlu ac Addysg er mwyn sicrhau eglurder o ran trefniadau gweithredol - cytuno ar drothwy atgyfeirio, gwella ansawdd yr atgyfeiriadau, mynychu cyfarfodydd strategaeth, 					

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
	cyfarfodydd grŵp craidd a rhannu gwybodaeth, gweler. 3.3 (4)					

3. Fframwaith sicrhau ansawdd a pherfformiad sy'n cefnogi'r awdurdod lleol i reoli ei gyfrifoldebau tuag at blant yn effeithiol

CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
<p>3.1</p> <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Tudalen 152</p> <p>Adolygu'r holl blant sydd mewn gofal er mwyn sicrhau bod cynlluniau cymorth a gofal yn seiliedig ar ganlyniadau mewn lle er mwyn sicrhau fod ganddynt sefydlogrwydd tymor hir.</p> <p>Dealltwriaeth ar lefel gwasanaeth a chorfforaethol o broffil plant sy'n derbyn gofal a phlant sydd ar y CAP.</p> <p>Adolygu bob achos lle mae enwau plant wedi bod ar y Gofrestr Amddiffyn Plant am 12 mis + er mwyn penderfynu os y dylid eu trafod mewn Panel Porthgadw Cyfreithiol (achosion gofal).</p>	<p>Medi – Hydref 2018 Mae archwiliad annibynnol wedi'i gwblhau sy'n dangos bod angen blaenoriaethu gwelliant i'r cynlluniau gofal a chefnogaeth ar gyfer LAC.</p> <p>Gwaith yn parhau.</p> <p>Ebrill – Awst 2018 Cwblhawyd gwaith yn erbyn rhai o'r gwelliannau angenrheidiol a nodwyd yn y chwarter diwethaf.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae pontio i Gynlluniau Gofal a Chefnogaeth Rhan 6 angen mwy o gefnogaeth a'u datblygu ymhellach. O'r 43 sy'n gymwys Erbyn hyn mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn gweithio i sicrhau eu bod yn cadw tystiolaeth o'u hól troed ar ffeil y plentyn: a lle bo'n bosib cwrdd â'r plentyn rhwng neu cyn adolygiadau. Mae Protocol Swyddogion Adolygu Annibynnol a gwasanaeth yn barod i'w cymeradwyo a chynhaliwyd trafodaethau buan gyda'r tîm WCCIS ynglŷn ag ymgorffori'r llif gwaith her. Lleoliad Camau Unioni gyda Rhieni – wedi ei gynllunio ar gyfer 17/9/2018 a Fforymau Ymarferwyr wedi eu cynllunio ar gyfer 16 a 17/09/2018 i weithio gyda deilyddion achos er mwyn darparu cefnogaeth i gwblhau'r camau unioni sydd eu hangen ar achosion presennol er mwyn sicrhau eu bod yn cwrdd â'r gofynion. <p>Roedd y canfyddiadau mewn perthynas ag ansawdd ymarfer yn dangos fod</p>	<p>Mae angen i'r gwasanaeth ganolbwyntio ar</p> <ul style="list-style-type: none"> Canolbwyntio ar wella cynllunio gofal a chefnogaeth rhan 6 Rhaid rhoi Cynlluniau Gofal a Chefnogaeth (Rhan 6) a Chynlluniau Llwybr yn eu lle drwy broses o ymgysylltu a chydyngyrru gyda'r plentyn ac unigolion arwyddocaol Paratoi ar gyfer adolygiadau a chynadleddau a darparu gwybodaeth sy'n caniatáu craffu ar gynllun y plentyn a'i symud ymlaen. Symud cynllun gofal a chefnogaeth y plentyn yn ei flaen tu allan i'r "cyfarfod" adolygu. Canolbwyntio ar baratoi ar gyfer Adolygiadau Statudol Erbyn mis Medi mae'r Swyddog Diogelu a'r Swyddog Adolygu yn anelu i ddatblygu dulliau newydd o ymgysylltu â phlant a phobl ifanc: yn cynnwys defnyddio Facetime a SKYPE: pecyn gwybodaeth newydd amdanant a'u swyddogaeth a'r 	<p>Heb ei wneud eto Archwiliad o ffeiliau achos yn dangos bod cynlluniau gofal gan Weithwyr Cymdeithasol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal wedi gwella'n sylweddol drwy weithredu'r Canllawiau Ymarfer.</p> <p>Wedi cychwyn Gwaith dwys gyda phlant sy'n derbyn gofal a phobl ifanc sydd angen trefniadau 'camu i lawr' llwyddiannus yn arwain at well canlyniadau.</p> <p>Y Cyngor yn cael sicrwydd bod lleoliadau yn diwallu anghenion plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal. Plant yn cael eu hadsefydlu'n ddiogel yn eu cartrefi trwy leoliadau gyda'u rhieni/cyflawni Gorchmynion Gofal.</p> <p>Gweithwyr Cymdeithasol yn rhoi blaenoriaeth i argymhellion Adolygiadau LAC a bod y broses o gwblhau asesiadau a gwaith sydd ar ôl i'w wneud yn digwydd yn gyflym ac yn cael ei chynnal.</p> <p>Lleihad yn nifer y plant mewn lleoliadau preswyl erbyn diwedd mis Mawrth 2018 o ganlyniad i waith dwys a wnaed i'w symud i drefniadau 'camu i lawr'.</p> <p>Costau a gwariant ar leoliadau costus wedi lleihau'n sylweddol o ganlyniad i drefniadau 'camu i lawr' ar gyfer plant a phobl ifanc'.</p> <p>Archwiliadau o ffeiliau achos yn dangos bod cynllunio gofal gan Weithiwr Cymdeithasol ar</p>		Ionawr 2017	Mawrth 2018

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 153		<ul style="list-style-type: none"> Cydymffurfiaeth â'r angen am Gynllun Gofal a Chefnogaeth Rhan 6: ac ansawdd y cynlluniau a gwblhawyd, yn wael. Mae archwiliadau'n awgrymu fod rhaid rhoi sylw pellach i weithredu'r cynlluniau angenrheidiol rhwng adolygiadau <p>Mae canolbwyntio ar baratoi ar gyfer Adolygiadau Statudol yn parhau i fod yn broblem.</p> <p>Ers mis Mehefin, mae'r Cynllun Gofal a Chefnogaeth Rhan 6 (y cytunwyd arno yn rhanbarthol) yn cael ei gwblhau ar gyfer yr holl blant sy'n dod i mewn i ofal. Sefydlwyd Grŵp Tasg bychan i gynorthwyo staff i gwblhau'r ddogfen.</p> <p>Trafodwyd yr holl achosion sydd wedi bod ar y gofrestr amddiffyn plant am fwy na 10 mis gyda'r Panel Porthgadw Cyfreithiol a gwnaethpwyd penderfyniadau clir ynglŷn â chyfeiriad yr achosion. Os ydym wedi gwneud trefniadau cyn-achos (Amlinelliad Cyfraith Cyhoeddus) gyda'r teulu cytunir ar amserlen glir ar gyfer dychwelyd i'r Panel i gael adolygiad.</p> <p><u>Chwefror - Mawrth 2018</u></p> <p>Mae tystiolaeth nad oes gennym gynlluniau LAC cyfredol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal mewn nifer o achosion. Nid yw'r rhain wedi cael eu sefydlu'n dilyn archwiliad cynharach ac yn dilyn cyfarwyddyd i gymryd camau i gywiro'r sefyllfa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Rheolwr Gwasanaeth, Ymyrraeth Ddwys wedi sefydlu Panel Sgriwtini Lleoliadau Maeth er mwyn monitro trefniadau camu i lawr, bod y lleoliadau'n cwrdd ag anghenion plant sy'n derbyn gofal a bod argymhellion yr adolygiad LAC yn cael eu blaenoriaethu. Sefydlwyd Panel i drafod plant sydd ar y gofrestr AP yn dilyn yr ail adolygiad (10 mis) gan y Rheolwr Gwasanaeth, Ymyrraeth Ddwys er mwyn penderfynu ar yr angen i drafod teuluoedd mewn cyfarfodydd cyn cymryd camau gofal (Panel Porthgadw Cyfreithiol). <p><u>Tachwedd - Ionawr 2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Adolygiad o leoliadau preswyl yn mynd rhagddo. Mae Rheolwr Gwasanaeth yn cynnal cyfarfod bob mis gydag Arweinwyr Ymarfer i drafod y plant sydd wedi bod ar y Gofrestr am o leiaf 10 mis i benderfynu ar unrhyw gamau y mae angen eu cymryd, e.e. trafod yr achos mewn cyfarfod Porthgadw Cyfreithiol. 	<p>broses adolygu. Y cam nesaf fydd darparu hyfforddiant ar adolygiadau sy'n canolbwyntio ar blant.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lleoliad Camau Unioni gyda Rhieni – wedi ei gynllunio ar gyfer 17/9/2018 <p>Sicrhau bod gan bob plentyn sy'n derbyn gofal gynllun cyfredol</p> <p>Caiff argymhellion adolygiadau LAC eu blaenoriaethu gan Weithwyr Cymdeithasol ac mae'r cyfnod o amser a gymer i gwblhau asesiadau a gwaith gweddilliol yn cyflymu ac yn cael ei gynnal.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nod i leihau nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal drwy: Ymgysylltu â theuluoedd, ffrindiau a'r gymuned yn gynt <p>Bod yn greadigol – cymorth /darpariaeth ychwanegol</p> <p>Cwblhau Asesiadau Gofal a Chymorth manwl</p> <p>Ymgysylltu â'r plentyn/unigolyn ifanc yn y broses Asesu</p> <p>Gwrandao ar blant a phobl ifanc Cynllunio Gofal a Chymorth SMART</p> <p>Ymyrraeth Teuluoedd Gwydn</p> <ul style="list-style-type: none"> Angen symud i ffwrdd o feddwl mai'r modd gorau o ddiwallu anghenion plant a phobl ifanc yw drwy eu rhoi mewn gofal. Mae angen mynd ati'n raddol i ddileu'r defnydd o seibiannau (dros nos) oddi wrth rieni. Pan fydd rhieni'n gofyn am gael rhoi eu plentyn/plant mewn gofal, rhaid dweud wrthynt bod rhaid gweithio drwy'r camau a nodir uchod*. 	<p>gyfer plant sy'n derbyn gofal yn gwella'n sylweddol drwy weithredu'r Canllaw Ymarfer.</p> <p>Mae adolygu'r plant sy'n derbyn gofal a'r plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant yn darparu gwybodaeth fanwl a dealltwriaeth o'u hanghenion. Bydd hyn yn cynorthwyo gyda'r strategaeth atal a gwaith y Tîm Teuluoedd Gwydn.</p>		
-------------	--	--	---	--	--	--

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 154		<ul style="list-style-type: none"> Mae'r gwasanaeth yn edrych ar ddatblygu darpariaeth gofal yn lleol er mwyn cwrdd â'r pwysau cynyddol o ran Plant Sy'n Derbyn Gofal, e.e.: <ol style="list-style-type: none"> 1. Cartrefi i Grwpiau Bychan 2. Gofalwyr Maeth Cyflogedig; ac 3. Yr hyn a gynnigir yn gyffredinol i ofalwyr maeth <p>Mae'r Aelodau Etholedig yn ffafrio hyn nid yn unig oherwydd cost ond, yn bwysig, er mwyn sicrhau y gallwn gadw plant Ynys Môn yn eu cynefin, er na fyddant yn byw gyda'u teuluoedd genedigol.</p> <p>Cwblhaodd y Gwasanaeth Hunanasesiad Arolygiaeth Gofal Cymru mewn perthynas â Phlant sy'n Derbyn Gofal ar 26 Ionawr 2018. Cynhelir y Cyfarfod Her ar 27 Mawrth 2018.</p> <p>Yn ogystal, cwblhaodd y Gwasanaeth yr Adolygiad Mabwysiadu ar 25 Ionawr 2018 gydag Arolygiaeth Gofal Cymru.</p> <p><u>Medi a Hydref 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Rydym yn gweld tystiolaeth o'r gweithlu'n gweithio'n uniongyrchol gyda theuluoedd sy'n arwain at well canlyniadau – gan ein bod wedi gweld gostyngiad sylweddol yn nifer y plant ar y gofrestr AP o 102 ym mis Mawrth 2017 i 56 ar y gofrestr ar 31st Awst 2017, gostyngiad o 55%. Mae gwaith wedi parhau mewn perthynas â threfniadau camu i lawr o ofal preswyl, nodwyd y bydd 3 o bobl ifanc naill ai'n dychwelyd adref neu'n symud i drefniadau gofal amgen. Gwnaed gwaith pellach gan y Tîm Teuluoedd Gwydn i sicrhau dilyniant o ran atal plant rhag derbyn gofal a gwneud cynnydd o ran y trefniadau camu i lawr ar gyfer y 3 unigolyn ifanc y soniwyd amdanynt uchod. Mae camau ar waith i recriwtio i swydd gwaith cymdeithasol i ddirymu gorchmynion gofal. <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ymgwymerwyd ag adolygiad o gofnodion Cynadleddau Achos ar gyfer 34 o blant – dangosodd, mewn cryn nifer o achosion nad oedd tystiolaeth i gyfiawnhau'r farn o ran niwed arwyddocaol pellach. Mae Arweinydd Ymarfer wrthi'n adolygu'r un cofnodion mewn ymgais i gadarnhau'r canfyddiadau. Atgyfeiriwyd un achos i sylw rheolwyr gan y bu'r plant ar y gofrestr am 4 blynedd. Roedd hyn yn gadarnhaol ac arweiniodd at wneud penderfyniadau, cyfeiriad a gweithredu cliriach. 				
-------------	--	--	--	--	--	--

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 155		<ul style="list-style-type: none"> • Mae proffil y plant ar y gofrestr AP wedi'i gwblhau, mae gwaith wedi mynd yn ei flaen i leihau nifer y plant ar y gofrestr. Nifer y plant ar y gofrestr ar 31^{ain} Awst 2017 oedd 56, o gymharu â 102 ddiwedd Mawrth 2017, gostyngiad o 55%. Mae Arweinydd Ymarfer wedi'i ganfod i roi sylw i welliannau o ran ansawdd y gwaith mewn perthynas â chynadleddau AP a lleihau'r cyfnod amser y mae plant yn aros ar y gofrestr. • Mae gwaith wedi dechrau ar ddeall a herio "cyfnodau rhybudd" a roir gan ddarparwyr gofal. • Mae gwaith wedi dechrau ar herio Ansawdd y lleoliadau a gynigir. • Mae'r Tim Teuluoedd Gwydn wedi'i benodi ac rydym wedi dechrau gweithio o dan y model Teuluoedd Gwydn gyda theuluoedd. <p><u>Mehafin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yr holl blant sy'n derbyn gofal wedi'u hadolygu a phlant sydd angen trefniadau 'Camu i Lawr' wedi'u hadnabod. • Y Pennaeth Gwasanaeth yn cadeirio grŵp – panel adolygu mewnol ar gyfer lleoliadau preswyl: <ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod cynlluniau gofal a chymorth yn cyflawni eu canlyniadau llesiant i sicrhau bod argymhellion adolygiadau LAC yn cael eu gweithredu ac i sicrhau gwerth am arian. • Swyddi Tim Teuluoedd Gwydn wedi cau erbyn hyn. • Angen cryfhau cynlluniau gofal ar gyfer plant sy'n derbyn gofal drwy ddatblygu canllawiau ymarfer ychwanegol. • Polisi Parhad yn cael ei adolygu ar hyn o bryd • Rydym wedi cychwyn ymarfer yn wahanol ac yn fwy dwys efo nifer fechan o deuluoedd yn dilyn model tebyg i waith y Gwasanaeth Integredig Cymorth i Deuluoedd. Dyma'r gwaith y bydd y Tim Teuluoedd Gwydn yn ei wneud i roi cymorth i blant sy'n byw adref: gan atal yr angen am lety a rhoi cymorth ar gyfer cynlluniau i ddychwelyd adref. <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rheolwyr Tim i gadarnhau erbyn Mawrth 2017 pa blant / pobl ifanc fydd yn cael cynlluniau gofal a chymorth 'camu i lawr'. • Daethpwyd i gytundeb erbyn mis Mawrth 2017 ynghylch y tasgau sy'n ofynnol er mwyn sicrhau sefydlogrwydd a'r gwaith dwys y mae angen ei wneud gyda phlant sy'n derbyn gofal / pobl ifanc a'u teuluoedd er mwyn sicrhau bod trefniadau 'camu i lawr' yn llwyddiannus. • Swyddi o fewn y Tim Teuluoedd Gwydn a phenodiadau wedi eu gwneud erbyn Mai 2017. 				
-------------	--	--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> Cryfhau'r broses o gynllunio gofal ar gyfer plant sy'n derbyn gofal trwy ddatblygu Canllawiau Ymarfer ychwanegol. 					
Tudalen 156	<p>3.2 Cryfhau ac ymgorffori'r Fframwaith Sicrhau Ansawdd o fewn y Gwasanaeth, trwy:</p> <ol style="list-style-type: none"> SAA a CAP i adrodd yn chwarterol ar eu hasesiad o berfformiad gweithredol cynadleddau ac adolygiadau. SAA a CAP i ddwyn sylw, ar sail thematig, at faterion yn ymwneud ag ansawdd a dysgu ar gyfer y Gwasanaeth. Rheolwyr i gynnal archwiliadau rheolaidd ar feysydd sy'n canolbwyntio ar: <ul style="list-style-type: none"> Oruchwylio Cofnodi Asesu Ansawdd, cysondeb a phrydlondeb ymholiadau amddiffyn plant <p>Llwyth achosion ac adroddiadau ynghylch ansawdd perfformiad gweithwyr i gael eu monitro yn barhaus.</p> <p>Argymhelliad 13 AGC: Mae angen gwreiddio trefniadau rheoli perfformiad a sicrhau ansawdd, gan gynnwys sgrwtineiddio'r galw am wasanaethau ac archwiliadau rheolaidd o ansawdd ymarfer, fel bod rheolwyr ar bob lefel yn cael gwybodaeth amserol a pherthnasol o safon uchel am berfformiad a sicrwydd ansawdd i'w galluogi i wneud eu gwaith yn effeithiol ac i gyflawni gwelliannau</p> <p>Argymhelliad 14 AGC: Dylai Llwyth achosion ac adroddiadau ynghylch ansawdd perfformiad gweithwyr gael eu monitro'n barhaus er mwyn sicrhau bod digon o gapasiti i weithwyr ymgysylltu'n effeithiol gyda phlant a'u teuluoedd.</p>	<p>Chwefror - Mawrth 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r archwiliadau systematig a chynlluniedig wedi parhau: ac mae modd i ni ddangos sut mae'r rhain yn arwain at gamau cywiro a gwaith gwella. Mae elfennau eraill o'r fframwaith Ch1 wedi cael eu gweithredu – Arsylwi Ymarfer a Chyfarfodydd Parhau i ddarparu hyfforddiant a mentora ynghylch Modelau Risg Wedi cwblhau'r Safonau Ymarfer Wedi penodi i swydd allweddol – Swyddog Gwella Ansawdd ac Ymarfer a fydd yn gwella gallu'r uned i symud ymlaen yn gyflymach gyda'r gwaith dysgu a gwella – cylchoedd dysgu, cyfarfodydd proffesiynol dros ginio, setiau dysgu gweithredol ac ati Mae gan IRO/CPC rôl sicrwydd ansawdd well gyda hynny'n arwain at ddysgu a gwella ansawdd ymarfer Wedi adolygu Gweithdrefnau'r Gwasanaethau Plant a hynny wedi dangos bod angen eu hail-ysgrifennu mewn sawl maes <p>Tachwedd - Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae llai o gydymffurfiaeth ymysg rheolwyr ac Arweinwyr Ymarfer o ran yr angen i gwblhau archwiliadau mewn dull cynlluniedig. Mae'r Uned Ddiogelu wedi bod yn gweithio ar ddau o adroddiadau thematig yn ystod y cyfnod hwn – a bydd hyn yn cael ei fwydo i mewn i adroddiad Ch3. Mae hyn yn cryfhau'r trosolwg a'r adolygiad o swyddogion annibynnol ac yn rhoddi yn ei lle elfen arall o'r Fframwaith IQ. Mae cynllun gweithredu ar gyfer gweddill elfennau'r IQF wedi cael ei ddatblygu mewn cydweithrediad â rheolwyr ac arweinwyr ymarfer; a bydd angen i hyn gael ei gymeradwyo gan Dim Rheoli'r Gwasanaeth yn ei gyfarfod nesaf. Mae rheolwr interim wedi cael ei benodi i ddarparu capasiti ychwanegol fel y gellir datblygu'r gwelliannau mewn modd cynlluniedig a systematig. Mae'r swydd Sierwydd Ansawdd wrthi'n cael ei hysbysebu ar hyn o bryd. Bydd yr holl achosion a ddyfarnwyd yn 'annigonol' mewn archwiliadau blaenorol yn cael eu hadolygu gan y rheolwr interim. Canllawiau wedi cael eu datblygu i gefnogi Sylwebaeth Ymarfer: allan i ymgynghori gyda'r Arweinwyr Ymarfer ar hyn o bryd. 	<ul style="list-style-type: none"> Adolygu Cynllun Archwilio mewn llinell efo Cynllun Gwella Gwasanaeth 2018/19 Darparu teclynnau, cefnogaeth a hyfforddiant i staff i weithredu y fframwaith Symud ymlaen ar gyflymdra gwell y gwaith dysgu a gwella-cylchoedd dysgu, cyfarfodydd proffesiynol amser cinio, setiau dysgu gweithredu ayyb Penodi i'r 1.5 swyddi gwag yn yr uned Cwblhau'r safonau IRO/CPC Cytuno ar y modd yr ydym yn adolygu/ailysgrifennu'r Gweithdrefnau gan gynnwys a fedrai gweithio gyda Gweithdrefnau Ar Lein fod yn ffordd ymlaen er mwyn sicrhau mynediad a diwygio cyfredol ar sail barhaus <ul style="list-style-type: none"> Canllawiau i gael eu datblygu mewn perthynas â rheoli llwyth achosion i sicrhau bod digon o gapasiti i weithwyr fedru ymgysylltu'n effeithiol â phlant a'u teuluoedd – <p>Camau nesaf</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae risg ein bod yn canolbwyntio ar werthuso ar draul gwella. Rhaid i ni sicrhau capasiti digonol o fewn yr uned i fwrw ymlaen â'r gwaith o wneud gwelliannau mewn modd systematig sydd wedi'i gynllunio. Gweithredu'r elfennau sy'n weddill o broses Gwerthuso Ansawdd y fframwaith dros gyfnod o amser: gwreiddio bob elfen ac adeiladu ar y sylfaen hwnnw. Rhaid i ni sicrhau capasiti digonol o fewn yr uned i fwrw ymlaen â'r gwaith. 	<p>Heb eu gwneud hyd yma WCCIS yn cefnogi rheoli perfformiad a rheoli llwyth achosion drwy nodweddion 'adrodd' hwylus sydd ar gael i Reolwyr.</p> <p>Mae gan weithwyr gapasiti digonol i ymgysylltu'n effeithiol â phlant a'u teuluoedd oherwydd bod Rheolwyr yn gweithredu'r Canllawiau llwyth achosion.</p> <p>Wedi cychwyn Mae adroddiadau sicrwydd andawdd ac archwiliadau o ddeiliau achos yn digwydd ac yn dangos bod ymarfer yn symud ymlaen tuag at wella er bod hynny'n anghyson.</p> <p>Cynnwyd o ran sicrhau bod gan yr IRO/CPC well rôl o safbwynt sicrwydd ansawdd gan arwain at ddysgu a gwelliant yn ansawdd yr ymarfer. SA a'r Uned Ddiogelu i yrru gwelliant a newidiadau i ymarfer ar draws y Gwasanaeth drwy ddysgu o adroddiadau thematig ac ansodol.</p> <p>Wedi Cyflawni Adroddiadau ansodol rheolaidd ac amserol yn cael eu cyflwyno yn ddi-oed i'r tîm arweinyddiaeth gan gynnwys aelodau. Rydym yn gallu dangos sut mae'r rhain yn arwain at gamau cywiro a gwaith gwella.</p> <p>Fframwaith a thecyllynnau ar gyfer llywodraethiant a threfniadau sgrwtini strwythuredig drwy archwiliadau rheolaidd o ffeiliau achos.</p> <p>Wedi cwblhau Canllawiau Ymarfer.</p>	Rheolwr Gwasanaeth Diogelu a Sicrhau Ansawdd	Ionawr 2017	Mawrth 2018

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 157	<ul style="list-style-type: none"> • Parhau i ddarparu Hyfforddiant a Mentora ar y Model Risg. • Grŵp Ymarfer Da wedi cael ei sefydlu i yrru gwelliant a'r newidiadau i ymarfer ar draws y Gwasanaeth drwy ddysgu o adroddiadau thematig/ansoddol. Mae hyn angen amser i sefydlu a chael effaith. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cymeradwywyd y Fframwaith Gwella Ansawdd gan y Tîm Rheoli Gwasanaeth yn dilyn cynnod o ddatblygu, ymgynghori a chydweithredu. Nod y fframwaith yw'r ymagwedd y bydd y Gwasanaethau Plant yn ei gymryd i sicrhau eu bod yn <ul style="list-style-type: none"> • Darparu ymarfer diogel a phroffesiynol • Rhoi cymorth i'r plant/oedolion iawn, yn y ffordd iawn, ar yr adeg iawn • Gwerthuso p'un a ydyw'n gwneud gwahaniaeth i wella ymarfer • Darparu cyd-destun proffesiynol sy'n cefnogi dysgu, myfyrio, didwylledd a herio cefnogol • Mynd â'r agenda wella y tu hwnt i gydymffurfio gyda gweithdrefnau i ymrwymiad i wella ansawdd yr ymarfer gwaith cymdeithasol a ddarperir i blant, eu teuluoedd a'u gofalwyr. • Mae sawl elfen allweddol o'r fframwaith yn ei lle – <ul style="list-style-type: none"> • Cyfathrebu a sicrhau deialog a rennir ynghylch ansawdd • Grŵp gwella ymarfer : rhannu Lledaenu: deialog a rennir • Cydgynhyrchu safonau • Darparu cyfleoedd hyfforddi a datblygu • Darparu canllawiau a gweithdrefnau ymarfer • Recriwtio a chadw'r bobl iawn • Disgwyliadau o ran Goruchwyliaeth • Disgwyliadau o ran Trosolwg gan Reolwyr • Mae'r broses archwiliadau o ffeiliau achosion ac Archwiliadau Amlasiantaethol yn ymwreiddio o fewn y gwasanaeth. • Mae'r Pennaeth Gwasanaeth wedi penderfynu sefydlu panel sgriwtini o fewn y gwasanaeth i gynnal trosolwg o ran cynllunio ar gyfer parhad. • Mae'r Fframwaith Gwella Ansawdd yn argymhell sefydlu cofnod argymhellion a her SAA. Mae archwiliadau wedi dangos, mewn achosion lle cafwyd oedi o ran bwrw ymlaen â chynllun gofal a chymorth plentyn (o dan ran 6) y bu'r SAA yn argymhell camau i gyflawni parhad. Ni wnaed cynnydd o ran yr argymhellion hynny. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Darparu offerynnau, cymorth a hyfforddiant i staff weithredu'r fframwaith. ▪ Cwblhau'r adolygiad o waith yr Uned Gwella Ansawdd i gefnogi gwella Ansawdd. ▪ Diwygio'r Cynllun Archwilio'n unol ag Adroddiad Gwerthuso Cryno Ch2. ▪ Parhau i ddarparu Hyfforddiant a Mentora yng nghyswllt y Model Risg. ▪ Ailymweld ag achosion mis Tachwedd/Rhagfyr y barnwyd eu bod yn annigonol mewn archwiliadau blaenorol. Angen capasiti. 				
-------------	--	---	--	--	--	--

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 158		<ul style="list-style-type: none"> • Y flaenoriaeth ar gyfer y cyfnod adrodd nesaf yw asesiadau Gwaith Cymdeithasol - integreiddio'r model risg mewn ymarfer a sicrhau bod yr asesiad yn cael ei gylchredeg o fewn y gwasanaeth. • Mae Bruce Thornton wedi'i gomisiynu i ddarparu rôl fentora/hyfforddi o fewn y gwasanaeth i sicrhau bod y Model Risg yn cael ei wreiddio o fewn ymarfer. • Cynhaliwyd gweithdy llwyddiannus gyda staff yn ymrwymo i'r weledigaeth yn y Fframwaith Sicrwydd Ansawdd ac yn dechrau gweithio gyda'i gilydd i ddarparu ymagwedd wahanol. Roedd moral staff yn dda ac roeddynt o'r farn ei bod yn braf clywed am yr ymagwedd newydd. Rhwir sylw ar y swyddogion yn adrodd yn chwarterol ar eu hasesiad o'r perfformiad gweithredol drwy gynadleddau ac adolygu, gan amlygu, yn ôl themâu, y materion yng nghyswllt ansawdd a dysgu ar gyfer y Gwasanaeth. Maent wrthi ar hyn o bryd yn gweithio ar adroddiad ar y diffyg paratoi, adroddiadau a chynlluniau ar gyfer adolygiadau a chynadleddau. Byddant hefyd yn awgrymu camau gwella. <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wedi penodi Swyddog Cymorth Busnes ar gyfer Adolygiadau Statudol a Chynadleddau Achos • Wedi hysbysebu swydd y Cydlynnydd Gwella Ymarfer, sef y 'Rheolwr Sicrwydd Ansawdd' gynt. • Bu rheolwyr yn ymgymryd ag archwiliadau rheolaidd o'r meysydd sydd o dan sylw i fonitro ansawdd perfformiad gweithwyr. • Mae archwiliadau pellach o'r broses benderfynu yn dangos gwelliant o ran ymarfer. Gweler 2.1 • Archwiliadau – ffeiliau achosion a thematig – fesul gwasanaeth ac amlasiantaethol – wedi'u cynnal yn ystod y mis. • Fframwaith ar gyfer Gwella Ansawdd Ymarfer wedi'i ddatblygu mewn ffurf drafft ar gyfer ymgynghori. • UDRh yn ystyried canfyddiadau adroddiad ansawdd Ch1 – yn argymhell blaenoriaethu gwelliannau o ran ymarfer asesu. • Wedi herio a rhoi cymorth i weithwyr unigol wella eu hymarfer. <p><u>Mehafin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r gwaith sicrwydd ansawdd yn Chwarter 1 wedi cynnwys: Dadansoddiad proffil Plant sy'n Derbyn Gofal Awdit o Ffeiliau Achos Dadansoddi Llwyth Achosion 				
-------------	--	--	--	--	--	--

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 159		<ul style="list-style-type: none"> • Recriwtio i'r swydd cefnogi busnes ar gyfer Adolygiadau Statudol a Cynadleddau Achos erbyn diwedd mis Gorffennaf. • Penodiad i'r swydd Swyddog Adolygu Annibynnol wedi'i wneud ym mis Gorffennaf. • Mwy o ddatblygiadau wedi digwydd mewn perthynas â'r awdit sicrhau ansawdd amlasiantaethol efo Addysg a'r Bwrdd Iechyd i wella ansawdd cyfeiriadau a gwybodaeth sy'n cael eu rhannu efo asiantaethau sy'n bartneriaid. • Mae arian ychwanegol wedi ei gytuno i ailsefydlu'r swydd Rheolwr Sicrhau Ansawdd, cafodd y swydd ei hysbysebu ond wedi methu penodi. • Awdit o Achosion 'Public Law Outline' wedi ei orffen <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fframwaith Sicrhau Ansawdd wedi cael ei ddiwygio a'i gymeradwyo gan y Gwasanaethau Plant. • Cynllun Gweithredu Sicrhau Ansawdd wedi cael ei gytuno ar gyfer y 12 mis nesaf yn canolbwyntio ar archwiliadau rheolaidd ar feysydd sy'n canolbwyntio ar: <ul style="list-style-type: none"> Oruchwylio Cofnodi Aesu • Adroddiadau Sicrwydd Chwarterol i'w trafod yn y cyfarfod Rheoli Gwasanaethau Plant a Grŵp Gwella Ymarfer i'w sefydlu i fwrw ymlaen â gwelliannau o ran ymarfer. • Rheolwyr i ddarparu adroddiadau misol i reolwyr gwasanaeth a'r PG ar y prif bwyntiau o ran ansawdd perfformiad gweithwyr i sicrhau bod digon o gapasiti iddynt fedru ymgysylltu'n effeithiol gyda phlant a'u teuluoedd. 					
3.3	<p>Datblygu'r fframwaith perfformiad ar gyfer Gwasanaethau Plant ac Oedolion i gynnwys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dangosyddion perfformiad Amlinellol wedi eu rhannu'n berfformiad Cenedlaethol, Corfforaethol a Gwasanaeth. 2. Trefniadau llywodraethu i gynnwys adrodd, atebolrwydd a mecanwaith i yrru gwelliant. 3. Gwelliant parhaus wedi ei ymgorffori yn y fframwaith. 4. Fframwaith i ddarparu tystiolaeth o ansawdd ymarfer a phrofiadau defnyddwyr gwasanaeth. 5. Angen gwelliant mewn meysydd perfformiad blaenoriaeth sydd y 	<p><u>Medi – Hydref 2018</u> Fframwaith Perfformiad wedi'i ddatblygu ac mae'n barod i'w weithredu.</p> <p><u>Ebrill – Awst 2018</u> Mae'r Fframwaith Gwella Ansawdd mewn lle ac mae'r gwasanaeth yn derbyn adroddiadau rheolaidd ynglŷn ag ansawdd ymarfer. Cwblhawyd dadansoddiad Ch1 o ansawdd ymarfer. Mae lefelau cydymffurfio gyda'r gofynion i gwblhau archwiliadau misol o ffeiliau achos ac i arsylwi ar ymarfer yn anghyson. Mae rhai Arweinwyr Ymarfer yn gwneud hynny, i safon uchel, ond nid yw eraill yn gwneud hynny. O ganlyniad, ychydig o gyfle sy'n codi o'r archwiliad i amlgyu materion o bob rhan o'r gwasanaeth. Mae'r swyddogion diogelu annibynnol yn darparu adborth chwarterol ar y trosolwg. Yn ogystal, mae dadansoddiad o gwynion a chanmoliaeth Ch1 yn bwydo i'r adroddiad.</p>	<p><u>Ebrill – Awst 2018</u> Swyddogion perthnasol i gydymffurfio â disgwyliadau'r Fframwaith Gwella Ansawdd</p> <p>Mae Protocol y gwasanaeth ynglŷn â gwaith y Fframwaith Gwella Ansawdd yn sail i wella gwasanaeth a dysgu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd Rheolwr Prosiect Allanol yn cychwyn gweithio gyda'r Gwasanaeth i sgopio'r hyn sydd ei angen o'r System ac i edrych ar y nodau tymor hir o ran y defnydd gorau o'r dechnoleg er enghraifft. • Bydd Bwrdd Prosiect yn cael ei sefydlu. 	<p><u>Heb eu gwneud hyd yma</u> Yn gyffredinol, gwelliant parhaus mewn perfformiad a chanlyniadau ar gyfer plant/pobl ifanc.</p> <p>Gwelliant o ran lefel dealltwriaeth y staff o ddangosyddion perfformiad a'r cysylltiad clir gydag ansawdd ac phrydlondeb ymarfer. Mae hyn yn arwain at welliant parhaus mewn perfformiad a chanlyniadau i blant / pobl ifanc - un dangosydd yw gostyngiad yn nifer y plant sy'n derbyn gofal.</p> <p><u>Wedi cychwyn</u> Cryfhau'r trefniadau adrodd a monitro mewn perthynas â gwybodaeth am Berfformiad.</p> <p>Gwybodaeth perfformiad yn dangos gwelliant mewn perfformiad i lefelau derbyniol:</p>	Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Plant	Mawrth 2017	Cwblhawyd Hydref 2018

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 160	<p>tu hwnt i'r lefel dderbyniol a thargedau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aseu • Adolygiadau Plant LAC • Ymweliadau Plant LAC • Ymweliadau plant ar y gofrestr • Cyfarfodydd grwpiau craidd • Cynlluniau Llwybr <p>Byddir yn dod â'r rhain yn ôl o fewn y targed.</p>	<p><u>Chwefror-Mawrth 2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Rheolwr Gwasanaeth a'r Arweinydd Ymarfer o'r Gwasanaeth Ymyrraeth Ddwys yn cyfarfod bob mis gyda'r swyddog data perfformiad er mwyn sicrhau bod y data'n gywir mewn perthynas â DP ac ymweliadau LAC a'r Grŵp Craidd. • Grwpiau Ymarfer yn cyfarfod yn rheolaidd a Chyfarfodydd Gwasanaeth yn parhau i gael eu cynnal yn fisgol gyda staff er mwyn dweud wrthynt am yr angen i sicrhau bod gan yr holl achosion sydd ar agor: <ul style="list-style-type: none"> • Gynllun Gofal a Chymorth • Cynllun Amddiffyn Plant • Cynllun Gofal LAC • Cynllun Llwybr ac • Aseidiadau cyfredol <p><u>Tachwedd – Ionawr 2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cynllun gweithredu yn parhau i fod yn ei le fel mesur dros dro i gasglu gwybodaeth ac adrodd ar DP • Rydym yn parhau i weithio ar ddulliau o gael i mewn i adroddiadau ar WCCIS – mae hon yn broblem ar gyfer y rhan fwyaf o'r awdurdodau lleol sydd wedi mynd yn 'fyw' ar y system newydd ac rydym yn gweithio gyda Chyngor Ceredigion yn benodol i'n cynorthwyo yn hyn o beth. Ymddengys bod problem yn genedlaethol i'r holl Awdurdodau Lleol o ran cysondeb dehongliad ac adroddiadau yn erbyn y Dangosyddion Perfformiad newydd a gyflwynwyd dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Derbyniwyd llythyr dyddiedig 25 Hydref gan Glyn Jones, Prif Ystadegydd Llywodraeth Cymru. Dygodd y llythyr hwn sylw at y ffaith bod dynodiad Ystadegau Cenedlaethol wedi cael ei dynnu'n ôl am gyfnod dros dro ar gyfer cyhoeddiadau Gwasanaethau Cymdeithasol oherwydd pryderon ynghylch ansawdd y data yr adroddwyd arno'n dilyn cyflwyno WCCIS. <p><u>Medi a Hydref 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae Cynllun Gweithredu yn ei le fel cam dros dro i adrodd yn erbyn Dangosyddion Perfformiad hyd nes y gellir eu cael o'r system WCCIS. Buom yn gweithio'n agos gyda'r Tim Trawsnewid Corfforaethol ar y mater hwn mewn perthynas â chryfhau'r trefniadau adrodd a monitro. • Rydym yn ysgrifennu'r sgrïptiau i gael mynediad i adroddiadau o'r WCCIS – mae hyn yn broblem i'r mwyafrif o'r awdurdodau lleol sydd wedi mynd yn 'fyw' ar y system newydd, ac rydym yn gweithio gyda Chyngor Ceredigion yn arbennig i'n galluogi i wneud hyn. 		<ul style="list-style-type: none"> • Aseu • Adolygiadau Plant sy'n Derbyn Gofal • Ymweliadau Plant sy'n Derbyn Gofal • Ymweliadau plant ar y Gofrestr • Cyfarfodydd grwpiau craidd • Cynlluniau Llwybr 		
-------------	---	--	--	--	--	--

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 161		<ul style="list-style-type: none"> Buom yn edrych yn fanwl ar un o'r dangosyddion, % y plant sy'n derbyn gofal a welwyd o fewn amserlenni statudol, ac rydym yn amau efallai na fu'r data a gasglwyd gennym a'r dadansoddi yn gywir, sydd wedi arwain at berfformiad sy'n ymddangos yn waeth nag ydyw mewn realiti. Mae gwaith yn mynd rhagddo i fynd i'r afael â'r materion hyn. <p>Awst 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Rydym yn parhau i herio a rhoi cymorth i weithwyr unigol wella eu hymarfer. Gwnaed cryn welliant o ran ymweliadau adolygiadau LAC ar gyfer Awst ar ôl adolygu sut yr oedd y dangosyddion yn cael eu mesur. Mae 86% o ymweliadau'n cael eu cynnal o fewn yr amserlen. Rydym bellach yn blaenoriaethu dangosyddion mewn perthynas ag Adolygiadau LAC, ymweliadau LAC, ymweliadau AP, cyfarfodydd grŵp craidd. Byddwn yn canolbwyntio ar Amserlenni, Pwrpas, Recordio a Pherfformiad. <p>Mehafin/Gorffennaf 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Wedi herio a chefnogi gweithwyr unigol i wella ymarfer Canllawiau wedi'u drafftio ar hyn o bryd ar gyfer: Trothwyon Ymchwilio Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Gweithwyr Allweddol a Grwpiau Craidd Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Trothwyon Cofrestru Mae safonau gwasanaeth yn cael eu datblygu i sicrhau arfer dda mewn perthynas â pherfformiad allweddol sydd y tu hwnt i'r lefel dderbyniol a thargedau. <p>Mai 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Comisiynu arbenigedd allanol ym mis Mai 2017 / Mehafin i ddatblygu'r fframwaith perfformiad ar draws y Gwasanaethau Plant ac Oedolion Bydd system dracio fanylach yn cael ei datblygu, wedi ei selio ar arfer dda o fannau eraill; wedi'i chyfuno â strwythur newydd ar gyfer Gwasanaethau Plant, bydd yn galluogi Rheolwyr Timau/Arweinwyr Ymarfer i sicrhau fod ymweliadau'n cael eu cynnal pan fo staff yn absennol o'r gwaith (p'un a ydynt ar wyliau blynyddol neu'n absennol oherwydd salwch). 					
3.4	Argymhelliad 2 AGC: Sefydlu systemau sicrhau ansawdd a threfniadau hyfforddiant amlasiantaethol i sicrhau bod staff a phartneriaid yn deall y trothwyon ar gyfer asesiadau gwasanaethau plant	<p>Medi – Hydref 2018</p> <p>Cytunir bod y risg yn un y gellir ei oddef. Mae systemau, protocolau a chanllawiau ymarfer wedi eu datblygu cyn belled â bo hynny'n bosibl. Mae'r Awdurdod Lleol wedi buddsoddi amser ac egni yn sicrhau bod yr is-grŵp archwilio a sicrwydd LDG Gwynedd a Môn perthnasol yn</p>	<p>Ebrill – Awst 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Grŵp Archwilio a Sicrwydd Gwynedd a Môn angen arweiniad gan y LDG ynglŷn â meysydd ffocws Datblygu dysgu o MAPF 	<p>Eto i'w wneud</p> <p>System sicrhau ansawdd amlasiantaethol y cytunwyd arni yn arwain at welliant o ran ansawdd a phrydlondeb ymarfer.</p>	Rheolwr Gwasanaeth Diogelu a Sicrwydd Ansawdd	Rhagfyr 2016	Cwblhawyd Hydref 2018

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 162	<p>statudol ac y glynir wrth trothwyon hynny'n gyson.</p> <p>Datblygu protocol ar gyfer trothwyon amddiffyn plant amlasiantaethol a bod y protocol hwnnw'n ymgorffori canllawiau diweddar Llywodraeth Cymru.</p> <p>Canllawiau Ymarfer i gael eu datblygu rhwng y Gwasanaethau Plant, Iechyd, yr Heddlu ac Addysg er mwyn sicrhau eglurder o ran trefniadau gweithredol - trothwy atgyfeirio y cytunwyd arno, trothwy asesu, gwella ansawdd yr atgyfeiriadau, mynychu cyfarfodydd strategaeth, cyfarfodydd grŵp craidd a rhannu gwybodaeth.</p>	<p>darparu llwyfan ar gyfer datblygu'r gwaith hwn. Mae'n deg dweud bod hyn ar y cam cynnar oherwydd yr angen am ymrwymiad a chyfeiriad gan eraill.</p> <p>Hyfforddiadnt wedi'i drefnu ar gyfer Ymwelwyr Iechyd a Nyrsgys Ysgol, i'w gynnal ym mis Tachwedd.</p> <p><u>Ebrill – Awst 2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Cyfarfod cyntaf o grŵp Archwilio a Sicrwydd Gwynedd a Môn wedi'i gynnal er mwyn sicrhau fod y gwaith yn symud ymlaen yn unol â threfniadau llywodraethu/partneriaeth perthnasol MAPF wedi'i gytuno ar un achos yn Ynys Môn – wedi'i amserlennu ar gyfer mis Awst 2018 Cynnydd ynglŷn â gweithredu'r hyn a ddysgwyd o MAPF 1 a 2 <p><u>Chwefror - Mawrth 2018</u> <u>Gweler hefyd 2.1 & 2.2</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Rydym wedi cytuno i gadeirio Grŵp Archwilio ac Ansawdd Gwynedd a Môn (NWSCB) er mwyn sicrhau bod y gwaith hwn yn cael ei wneud o fewn y trefniadau llywodraethiant/partneriaeth perthnasol Wedi cytuno i ychwanegu at gapasitio'r uned a fydd yn cefnogi'r broses o gynnal gwerthusiadau amlasiantaethol Cyflwyno MAPF 1 & 2 i'r LDG – tystiolaeth o dryloywder a pharodrwydd i ddysgu y naill gan y llall NWSCB yn datblygu ymagwedd ranbarthol tuag at hyfforddiant JIT: rydym wedi bod yn rhan o'r gwaith hwn. <p><u>Tachwedd – Ionawr 2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Rheolwr Gwasanaeth wedi cyflwyno papur i Grŵp Cyflawni Lleol Bwrdd Diogelu Plant Gogledd Cymru (NWSCB) o ran y modd y gall ddatblygu ei drefniadau i sefydlu systemau sicrwydd ansawdd amlasiantaethol. Mae'n hanfodol bod y datblygiadau hyn yn digwydd dan lywodraethiant y bwrdd. Wedi cynnal 2 MAPF yn ystod y cyfnod – sydd wedi nodi gwersi defnyddiol a ddysgwyd ar sail amlasiantaethol. Caiff y rhain eu cyflwyno i Grŵp Cyflawni Lleol yr NWSCB yn ystod y Chwarter hwn. Canllawiau Ymarfer wedi cael eu datblygu ond heb eu cymeradwyo eto gan Grŵp Cyflawni Lleol yr NWSCB. Maent wedi eu cymeradwyo ar gyfer eu defnyddio yn CSYM. 	<p>•Ailymweld â'r archwiliad o Atgyfeiriadau a gynhaliwyd gydag addysg ac iechyd</p> <p>Camau nesaf</p> <ul style="list-style-type: none"> Datblygu Grŵp Archwilio a Sicrwydd Gwynedd a Môn yn unol â'r Cylch Gorchwyl newydd a fydd yn sicrhau bod gennym system sicrwydd ansawdd amlasiantaethol a fydd yn dangos gwelliant o ran ansawdd ac amseroldeb ymarfer Rhaid gwella cyfeiriadau i'r gwasanaeth 	<p>Yr holl staff a phartneriaid allweddol wedi cael yr hyfforddiant a nodwyd ac mae tystiolaeth o welliant o ran lefel y ddealltwriaeth o drothwyon ar gyfer atgyfeiriadau, asesiadau ac amddiffyn plant a'r modd y dylid defnyddio'r trothwyon hynny. Mae hyn o ganlyniad i weithredu'r Canllawiau Ymarfer.</p> <p>Mae gwybodaeth/atgyfeiriadau gan yr Heddlu i'r Gwasanaethau Plant yn cael eu craffu ymlaen llaw yn cynnwys crynodeb sy'n rhoi rheswm dros yr atgyfeiriad a'r camau gweithredu y gofynnwyd amdanynt. Bydd hyn yn arwain at welliant yn ansawdd yr atgyfeiriadau a'r penderfyniadau ac yn gostwng yn sylweddol nifer yr atgyfeiriadau a dderbynnir gan y Gwasanaethau Plant wrth y drws ffrynt.</p> <p>Mae ansawdd yr atgyfeiriadau a dderbyniwyd gan y Gwasanaethau Plant wedi gwella'n sylweddol o ganlyniad i'r gwelliant yn ansawdd y wybodaeth a ddarperir gan bartneriaid. Bydd hyn yn galluogi staff i ganolbwyntio ar sefydlu perthynas gadarnhaol gyda theuluoedd a darparu ymyriadau o ansawdd.</p>			
-------------	---	--	--	---	--	--	--

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 163	<ul style="list-style-type: none"> • Archwiliad CID16 gyda'r Heddlu – dangos y materion y mae angen eu datrys o ran y gwahaniaeth rhwng rhannu gwybodaeth/gwiriadau diogelwch/gwneud cyfeiriad. Angen cytuno ar yr adroddiad gyda'r Heddlu cyn ei gyflwyno i Dim Rheoli'r Gwasanaeth. • Canllawiau Ymarfer Amlasiantaethol wedi eu cytuno gan y Bwrdd Diogelu Corfforaethol ar 8 Rhagfyr 2017. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yn bwrw ymlaen gyda phartneriaid (yr Heddlu, Iechyd ac Addysg) i weithredu'r system sicrwydd ansawdd amlasiantaethol y cyfeirir ati isod. <ul style="list-style-type: none"> • Darperir crynodeb o adroddiad Ch2 uchod - Mae archwiliadau rheolaidd yn dangos bod tystiolaeth anghyson yn nhermau'r gwelliant o ran ansawdd, cysondeb ac amseroldeb ymholiadau amddiffyn plant. Daeth archwiliad o'r pellter a deithiwyd i'r casgliad y cafwyd gwelliant o ran presenoldeb a chofnodi mewn Cyfarfodydd Strategaeth a bod y cyfarfodydd strategaeth yn amserol. Fodd bynnag, daeth Archwiliad o Ffeil Achosion (Gorffennaf) ac adolygiad rheoli i'r casgliad, mewn sawl achos, bod archwilwyr wedi mynegi pryder am drafodaethau neu gyfarfodydd strategaeth o ran: <ul style="list-style-type: none"> • Nid ydynt bob amser yn cael eu cynnal mewn modd amserol – e.e. ni chynhaliwyd un tan 3 wythnos ar ôl gwneud penderfyniad i'w gynnal. • Mae cofnodion o'r trafodaethau'n annigonol – h.y. yn rhy gryno. • Ceir cyfeiriadau at yr angen am gyfarfodydd strategaeth dilynol ond heb dystiolaeth o'u cynnal. • Adlewyrchir hyn yn Archwiliad Thematig Rhan 4, ynghyd ag adolygiad o blant sy'n destun Cynlluniau Amddiffyn Plant – mae prosesau penderfynu, oediadau a diffyg cynlluniau clir a'u dilyn trwodd yn faterion a nodwyd. • Wrthi'n gweithio gyda'r Heddlu ac Iechyd - fforwm proffesiynol amlasiantaethol ynghylch dau adolygiad rheoli o achosion lle'r oedd yn well cynnal adolygiad o ymarfer yn amlasiantaethol – un wedi'i gwblhau: un ar y gweill. Mae'r adolygiad sydd wedi'i gwblhau yn dangos arferion gwael o ran rhannu gwybodaeth: diffyg sylw i risg a chyfleoedd wedi'u methu o ran ymyrryd yn gynharach. • Rydym wedi ymgymryd ag adolygiad cyfaill beirniadol o achos ar y gofrestr CAP gyda Chyngor Gwynedd. Mae'r adolygiad a gwblhawyd yn dangos diffyg sylw i risg, cynlluniau amddiffyn plant gwael a cholli cyfleoedd i ymyrryd yn gynharach i asesu risg, ymgysylltu â'r teulu a chreu newid. 					
-------------	---	--	--	--	--	--

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

Tudalen 164		<ul style="list-style-type: none"> • Mae Ffurflen Atgyfeirio Ranbarthol wedi'i chymeradwyo a cheir trafodaeth yn y Bwrdd Diogelu Plant o ran cael Heddlu Gogledd Cymru'n cwblhau'r ffurflen hefyd. • Datblygwyd atgyfeiriadau o dan y Canllawiau Ymarfer, cynhelir hyfforddiant rhanbarthol i sicrhau bod y trothwyon ar gyfer asesiadau i'r gwasanaethau plant statudol yn cael eu deall gan staff a phartneriaid a'u bod yn cael eu gweithredu'n gyson. <p><u>August 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dogfen Adroddiad Gwerthuso Ymarfer Ch1 2017/18 Gwaith archwilio ffeiliau achos wedi'i gwblhau ar y meysydd ymarfer a ganlyn: archwiliad camu i lawr LAC, adroddiad ar gyfer y panel lleoli, archwiliadau ffeiliau achos misol wedi'u cynllunio gan Reolwyr Timau, archwilio ymatebol (cwynion Cam 2) a phenderfynu cychwynnol, sgrinio, trafodaethau a chyfarfodydd strategaeth ac asesu syml. Barnau defnyddwyr gwasanaeth a gwerthuso adolygiadau rheoli a gynhaliwyd yn flaenorol. Mae canlyniadau chwarter 1 wedi cael eu dadansoddi, gweler 2.1 • Yn gwneud cynnydd gyda phartneriaid (yr Heddlu, Iechyd ac Addysg) o ran gweithredu'r system sicrhau ansawdd amlasiantaethol y cyfeirir ati isod. <p><u>Mehafin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae fframwaith sicrwydd ansawdd amlasiantaethol wedi'i ddatblygu i'w gymeradwyo rhwng y Gwasanaeth a'r Heddlu, y Gwasanaeth a'r Bwrdd Iechyd a'r Gwasanaeth ac Addysg. • Bydd canlyniadau'r archwiliadau a wnaed yn Chwarter 1 yn cael eu dadansoddi yn chwarter 1 ac yn cael eu cyflwyno i'r Grŵp Cyflawni Lleol ar gyfer sicrwydd ansawdd. • Canllawiau wedi'u drafftio ar hyn o bryd ar gyfer: <ul style="list-style-type: none"> Trothwyon Ymchwilio Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Gweithwyr Allweddol a Grwpiau Craidd Canllawiau Ymarfer Amddiffyn Plant Amlasiantaethol – Trothwyon Cofrestru <p>Set o ganllawiau yn debygol o fod yn barod ar gyfer mis Hydref.</p> <p><u>Mai 2017</u></p> <p>Partneriaid yn darparu cytundeb i ddatblygu a chefnogi / blaenoriaethu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systemau sicrhau ansawdd amlasiantaethol • Hyfforddiant ar gyfer staff y Gwasanaethau Plant a phartneriaid ar drothwyon ar gyfer asesu a rolau a chyfrifoldebau phartneriaid. 				
-------------	--	---	--	--	--	--

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

		<ul style="list-style-type: none"> Datblygu trothwy amddiffyn plant amlasiantaethol. Canllawiau Ymarfer i gael eu datblygu rhwng y Gwasanaethau Plant, Iechyd, yr Heddlu ac Addysg i gynnwys pob maes gwaith lle mae angen gwneud gwaith datblygu. 					
Tudalen 165	<p>3.5 Argymhelliad 11 AGC: Dylid gwella ansawdd a chysondeb cadw cofnodion; dylai'r holl staff a rheolwyr sicrhau bod eu cofnodion o ansawdd da, yn gyfredol ac yn cael eu storio yn systematig.</p> <p>Staff i dderbyn hyfforddiant ar y safonau disgwylidig o safbwynt cadw cofnodion.</p> <p>Canllawiau ymarfer ar gadw cofnodion i gael eu datblygu er mwyn sicrhau cysondeb ac ansawdd.</p>	<p>Ebrill – Awst 2018 Gweler 2.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Cymeradwywyd a mabwysiadwyd safonau o ran arferion cofnodi Prosiect WCCIS ar y gweill Mae adroddiadau archwilio yn dangos fod llawer o welliant yn ansawdd a chysondeb cadw cofnodion. Mae hyn yn arbennig o amlwg yn ystod Chwarter 1. <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r gwaith wedi cael ei aildiffinio'n brosiect i edrych ar ddatblygiad WCCIS Bydd Safonau Cadw Cofnodiadau'n cael eu cytuno fel rhan o'r gwaith o gytuno ar safonau ymarfer. Mae drafft ar gael o ran cofnodi. Wedi cael ei gyflwyno ar gyfer rhaglen yr SMT. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r gwaith hwn wedi'i ddatblygu i greu model Gweithredol o fewn WCCIS (MP yw'r Arweinydd Prosiect). Mae gennym gynhyrchion defnyddiol – geirfa termau, sesiwn heb jargon, safonau drafft y gellid eu datblygu. Cofnodi perfformiad o Ch2 - Mae'r gwerthusiad cyffredinol yn dangos bod ymarfer o ran cofnodi yn anghyson, er bod tystiolaeth o welliannau mewn rhai archwiliadau. <p>Awst 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Fel rhan o'r cofrestriad fel Gweithwyr Cymdeithasol, mae gan staff y cyfrifoldeb i sicrhau cofnodi o ansawdd da mewn modd amserol. Ymgymeir ac archwiliadau rheolaidd o ffeiliau achosion i fonitro ansawdd ac amseroldeb y cofnodion a gedwir mewn perthynas ag achosion unigol. <p>Mehafin/Gorffennaf 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Cadw Cofnodion yn parhau i fod yn anghyson Cynnal archwiliad pellach o ffeiliau achosion sy'n agored i ganfod p'un a oes gwelliant yn ansawdd y cofnodi. 	<p>Ebrill – Awst 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Cwblhau'r prosiect WCCIS Mae angen rhoi sylw i gofnodi gwybodaeth sylfaenol yn WCCIS: a dylai staff gynnal "diwrnod tacluso cofnodion" cyn mis Medi 2018 er mwyn sicrhau fod yr holl ddata sylfaenol yn cael ei ddiweddarau. Efallai y gallai'r gwasanaeth ystyried rhoi Proffil/Crynodeb Un Dudalen ar bob ffeil Rhaid i'r cofnodion achos fod yn ddadansoddol, nodi pwrpas y sesiwn yn glir bob amser, yr ymyrraeth yn ystod y sesiwn, a'r cynllun ar gyfer sesiynau ar y gweill ayb. Staff i dderbyn hyfforddiant ar yr arferion gorau o ran cadw cofnodion a'r Canllawiau Ymarfer. 	<p>Wedi cychwyn Rheolwyr yn archwilio ffeiliau achos yn rheolaidd gyda hynny'n dangos gwelliant yn ansawdd a chysondeb y cofnodion.</p> <p>Cefnogaeth ac arweiniad i staff trwy oruchwyliaeth reolaidd o safon yn arwain at welliant yn ansawdd y cofnodion a gedwir.</p>	Rheolwr Gwasanaeth Diogelu a Sicrhau Ansawdd a Rheolwyr Gwasanaeth	Ionawr 2017	<p>Cwblhawyd Awst 2018</p> <p>Angen cysondeb o ran ble mae staff yn cofnodi</p>

4. Gweithwyr cymdeithasol sy'n gweithio rhagweithiol gyda theuluoedd i reoli – treulio llawer mwy o amser yn gweithio ochr yn ochr â theuluoedd yn eu helpu i newid fel bod y teulu yn lle diogel ar gyfer eu plant.

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU I'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/I'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 166	<p>4.1 Sicrhau bod ymyrraeth gwaith cymdeithasol yn cyd-fynd â'r ffordd wahanol o weithio gyda theuluoedd dan y Ddeddf Newydd ac yn canolbwyntio ar yr hyn sy'n bwysig, gan adeiladu ar gryfderau pobl a'u galluogi i gymryd rhan yn y broses o roi sylw i anghenion a chyflawni canlyniadau.</p> <p>Hyfforddiant yn cael ei ddarparu yn canolbwyntio ar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gwrs Cyfathrebu ar y cyd ar sgysiau sy'n seiliedig ar gryfderau. 2. Ymyriadau GICD 3. Newid diwylliant 4. Mesur perfformiad 5. Cyfweld ysgogiadol 	<p>Medi – Hydref 2018 Gwaith yn parhau. Gweithdai dilynol yn cael eu trefnu ar gyfer y flwyddyn newydd.</p> <p>Ebrill – Awst 2018 Gwnaethpwyd buddsoddiad sylweddol mewn perthynas â darparu hyfforddiant a gweithdai ar gyfer y gweithlu, gyda'r nod o wella ein cyfathrebu cydweithredol, cydgyhyrchiad ac ymarfer gyda theuluoedd.</p> <p>Mae staff yn cynnwys gweithwyr cymorth, gweithwyr Tîm o Amgylch y Teulu a Gweithwyr Cymdeithasol, yn cynnwys uwch reolwyr, wedi mynychu'r hyfforddiant.</p> <p>Mae hyfforddiant wedi cynnwys hyfforddiant ar gyfathrebu cydweithredol, cyfweld ysgogol, a therapi byr yn canolbwyntio ar atebion, gweithdai adeiladu teuluoedd cryfach y Gwasanaethau Integredig Cymorth i Deuluoedd ar raddoli, gosod nodau a chynllunio diogelwch. Bydd gweithdai pellach fel dilyniant i'r cyrsiau a'r gweithdai hyfforddi yn cael eu cynnal ddiwedd y flwyddyn galendr. Mae Teulu Môn a'r app NEWID hefyd yn cefnogi'r dulliau hyn sy'n canolbwyntio ar gryfder.</p> <p>Mae'r dulliau newydd hyn o weithio yn cael eu cyflwyno'n raddol o fewn y gweithlu.</p> <p>Mae model amddiffyn plant o'r enw Cryfder ar y Cyd wedi cael ei ddrafftio. Mae'r model hwn yn cadw'r gofynion statudol cyfarwydd ond hefyd yn cyfeirio'n benodol at ddulliau seiliedig ar gryfder a sut y gellir eu defnyddio o fewn prosesau amddiffyn plant.</p> <p>Tachwedd – Ionawr</p> <ul style="list-style-type: none"> • Derbyniwyd adborth/dysgu ar y newidiadau sydd wedi digwydd o fewn ymarfer gwaith cymdeithasol yn dilyn yr hyfforddiant y mae staff wedi ei gael yn ystod y flwyddyn (gweler 1.4 am restr o'r cyrsiau hyfforddiant a gafwyd). Mae'r adborth a gafwyd yn dangos bod staff yn gweithredu ar yr hyn y maent wedi ei ddysgu yn eu gwaith o ddydd i ddydd. <p>Medi a Hydref 2017</p>		<p>Heb eu gwneud hyd yma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae angen cefnogi'r hyfforddiant wrth iddo gael ei roi ar waith mewn ymarfer. • Mae peth tystiolaeth fod hyn wedi digwydd yn barod mewn rhai achosion, ond nid yn gyson. • Nid yw'r ffurflenni a ddefnyddir ar y WCCIS yn cefnogi'r dull newydd hwn o weithio ac efallai y bydd rhaid i ni ystyried sut allwn ni addasu'r ffurflen yn y dyfodol er mwyn cyd-fynd â'r newid mewn ymarfer. <p>Staff yn dweud eu bod yn teimlo bod ganddynt y sgiliau a'r wybodaeth ac yn gallu gwneud mwy o ymyriadau uniongyrchol gyda theuluoedd.</p> <p>Gwybodaeth bod mwy o blant yn cael eu cefnogi i barhau i fyw adref gyda'u teuluoedd.</p> <p>Adborth cadarnhaol gan ddefnyddwyr gwasanaeth bod ansawdd ymyriadau yn gwneud gwahaniaeth i'w bywydau</p> <p>Wedi cychwyn Tystiolaeth bod y gweithlu yn ddigon medrus i weithio'n uniongyrchol gyda theuluoedd sy'n arwain at well canlyniadau - enghraifft o hyn yw gostyngiad yn nifer y plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant.</p>	Uwch Dîm Rheoli	Mawrth 2017	Mawrth 2018

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 167		<ul style="list-style-type: none"> Cynhaliwyd cwrs Cyfathrebu Cydweithredol ar 28^{ain} a'r 29^{ain} o Fedi ac mae'r symud i weithio o dan y Ddeddf GCaLl yn parhau. <p>Awst 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Rydym wedi parhau i roi cymorth i staff weithio gyda theuluoedd gan ganolbwyntio ar eu cryfderau, cael 'sgwrs beth sy'n bwysig', gofynion o ran eiriolaeth a chyd-gynhyrchu. Rydym yn gweld tystiolaeth o'r gweithlu'n gweithio'n uniongyrchol gyda theuluoedd sy'n arwain at well canlyniadau – gan ein bod wedi gweld gostyngiad sylweddol yn y plant ar y gofrestr AP o 102 ym Mawrth 2017 i 56 ar 31^{ain} Awst 2017, gostyngiad o 55%. <p>Mehefin/Gorffennaf 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r hyfforddiant isod wedi digwydd Rydym yn parhau i roi ffocws ar ymyrraeth gwaith cymdeithasol yn aliniedig efo'r dull gwahanol o weithio efo teuluoedd o dan y Ddeddf newydd fel: Y sgwrs 'Beth sy'n Bwysig', gofynion eiriolaeth a chyd-gynhyrchu, mae hyn oll yn parhau i fod yn sialens i'r gwasanaeth oherwydd bod teuluoedd yn amharod i ymgysylltu. <p>Mai 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyfforddiant yn digwydd ar hyn o bryd ar Gyfweld Ysgogiadol a'r ymagweddau 'Teuluoedd Gwydn'. Cynhelir hyfforddiant cyfathrebu ar y cyd ym mis Mawrth ar gyfer yr holl Reolwyr. Hyfforddiant ar ymyriadau GICD yn cael ei ddarparu'n flynyddol. Hyfforddiant ar newid diwylliant a mesur perfformiad yn cael ei gynnal ym mis Mawrth ar gyfer Rheolwyr. 					
4.2	<p>Adolygu'r strwythur gwasanaeth presennol i fynd i'r afael â'r angen am ymyriadau ataliol ac ymyriadau dwys gwell.</p> <p>Sefydlu timau llai gydag Arweinwyr Ymarfer i ddarparu cymorth a goruchwyliaeth effeithiol i staff.</p>	<p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r strwythur newydd yn ei le ac mae'r Arweinwyr Ymarfer wedi cael eu lleoli gyda'u Grwpiau Ymarfer Yn ôl yr arwyddion cynnar, mae hyn yn gweithio'n dda, staff yn dweud eu bod yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi mewn grwpiau llai Parhau i ddatblygu cefnogaeth a sefydlu hyn yn gadarn yn y strwythur <p>Medi a Hydref 2017</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bydd adolygiad o'r Tim Lleoli yn cychwyn yn Chwefror mewn ymgynghoriad â'r staff 	<p>Heb eu gwneud hyd yma</p> <p>Bydd strwythur newydd y gwasanaeth yn cefnogi ac yn cryfhau'r ddarpariaeth o wasanaethau ataliol ac ymyriadau dwys yn sylweddol, ac enghraifft o hyn fydd gostyngiad yn nifer y plant sy'n dod i ofal.</p> <p>Rheolwyr yn dweud bod strwythur newydd y gwasanaeth yn cynyddu eu gallu i ddarparu arweinyddiaeth broffesiynol i gefnogi'r gweithlu trwy oruchwyliaeth reolaidd o ansawdd.</p>	Uwch Dîm Rheoli	Ionawr 2017	Mai 2017

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 168		<ul style="list-style-type: none"> Gweithredwyd strwythur newydd y gwasanaeth ar 4^{ydd} Hydref pryd y cymerodd yr 8 Arweinydd Ymarfer gyfrifoldeb dros eu Grwpiau Ymarfer. Ymgwymerir â gwaith pellach i gwblhau'r ailstrwythuro, gan gynnwys adolygu'r trefniadau ar gyfer y Tîm Lleoli Plant, gan wneud y defnydd gorau o Weithwyr Cymorth i roi cymorth i deuluoedd, yn ogystal â sicrhau bod cymorth gweinyddol yn briodol er mwyn i Grwpiau Ymarfer gyflawni eu cyfrifoldebau'n effeithiol. <p>Awst 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Dau Uwch Reolwr wedi cychwyn (Ymyrraeth Gynnar ac Ymyrraeth Ddwys) <p>Mehefin/Gorffennaf 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Strwythur gwasanaeth newydd wedi'i weithredu. Yn parhau i benodi i'r swyddi i sefydlu timoedd llai efo Arweinwyr Ymarfer Yn parhau i adolygu ein gwasanaethau ymyrraeth gynnar ac atal o gwmpas y rhaglen 'Teuluoedd yn Gyntaf' <p>Mai 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Daw'r cyfnod ymgynghori gyda staff i ben ar 24.2.17. PG Dros Dro wedi darparu dadansoddiad o'r sylwadau a'r adborth yn yr adroddiad gydag argymhellion. Penderfyniad terfynol ac amserlenni i'w cytuno a'u rhannu yn y Gynhadledd staff ar 27.3.17. 		<p>Staff yn adrodd eu bod yn cael eu cefnogi a'u goruchwylio'n ddigonol gan eu rheolwyr wrth gyflawni eu cyfrifoldebau.</p> <p>Archwiliadau o ffeiliau achos yn dangos gwelliant amlwg yn ansawdd yr ymarfer o ganlyniad i'r llwybrau a systemau clir o fewn y Gwasanaeth a thrwy oruchwyliaeth reolaidd.</p>			
4.3	Gweithredu model Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth (IAA) ar gyfer Ynys Môn	<p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Swyddog Ymgysylltu amser llawn wedi cychwyn yn Teulu Môn ym mis Ionawr ac mae hynny wedi cryfhau'r capasiti i 3.5 gweithiwr FTE yn y tîm hwnnw. Ymwelwyd â Theulu Môn ar 29.01.18 gan Jackie Drysdale, Gofal Cymdeithasol Cymru er mwyn arsylwi'r tîm ac ystyried yr angen am Fframwaith Cymhwysedd ar gyfer Cymru gyfan. Gwnaeth yr hyn a welodd argraff ar Jackie a dywedodd bod y tîm yn ymrwymedig, yn dangos gwytnwch yn wyneb rhai o'r rhwystredigaethau. Bydd gwaith yn parhau i ddatblygu'r tîm hwnnw o ran sgiliau a chymorth TG. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Ers dechrau mis Hydref, mae'r gwasanaeth IAA o'r enw Teulu Môn, yn cael ei reoli gan 3 Arweinydd 		<p>Heb eu gwneud hyd yma</p> <p>Defnyddwyr gwasanaeth yn dweud ei bod yn hawdd cael mynediad at wasanaethau a bod gofal cwsmer yn dda.</p> <p>Gwell cydlyniant o ran gwasanaethau a strategaethau ar gyfer ymyrraeth gynnar ac atal yn cael ei adlewyrchu yn y gostyngiad yn nifer y plant sy'n derbyn gofal.</p> <p>Llai o ddyblygu ymdrech fel sy'n digwydd ar hyn o bryd oherwydd bod nifer o 'ddrysau ffrynt' ar gael.</p>	Rheolwr Gwasanaeth	Rhagfyr 2016	Ebrill 2017

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 169		<p>Ymarfer a Rheolwr Gwasanaeth ar gyfer Ymyrraeth Gynnar ac Atal.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bellach mae swyddogion ymgysylltu Teulu Môn yn gallu bod yn fwy effeithiol fel pwynt cyswllt cyntaf – gyda'r cyfle i gael sgwrs fwy strwythuredig i gynorthwyo teuluoedd i gael mynediad i ddatrysiadau o fewn eu cylch eu hunain o adnoddau/adnoddau cymunedol. • Bydd cyllid gan Teuluoedd yn Gyntaf yn cryfhau ein gwasanaethau IAA gyda recriwtio ar gyfer 1.5 swydd Swyddog Ymgysylltu arall. • Wedi parhau i gefnogi ein staff i sicrhau eu bod yn mynd ati'n gyson i gael sgwrsiau o ansawdd da gan fod gan rai swyddogion fwy o hyder a sgiliau o ran yr ymagwedd hon. • Gwnaed trefniadau ar gyfer cael gweithdai mewnol i staff ymarfer y sgwrsiau 'Beth sy'n Bwysig' gyda Jackie Drysdale, y Rheolwr Datblygu Gwelliant ar gyfer Gofal Cymdeithasol Cymru. <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae Swyddogion Ymgysylltu wedi dechrau yn eu swyddi. • Mae Rheolwr Gwasanaeth Ymyrraeth Gynnar ac Atal yn ei swydd. <p><u>Mehefin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rheolwr Ymgysylltu Dros Dro wedi'i benodi. • Hysbysebion allan ar gyfer y Swyddogion Ymgysylltu, dyddiad cau 12/07/17 • Deunyddiau hyrwyddo wedi'u cadarnhau. • Nifer o ddigwyddiadau rhannu gwybodaeth wedi'u trefnu ar gyfer yr Eisteddfod, Sioe Môn ac ati ynghyd â nifer o ddiwrnodau hwyl/carnifals ac ati yn y gymuned. • Archwiliadau Amlasiantaethol (Iechyd, Addysg a'r Heddlu) mewn perthynas ag ansawdd yr atgyfeiriadau a dderbynnir yn Teulu Môn • Gwaith parhaus gydag asiantaethau sy'n bartneriaid o ran rhannu gwybodaeth a chydweithio gyda Teulu Môn • Dadansoddiad pythefnos wedi dechrau ar 10/07/17 o ran yr holl CID16's a dderbynnir yn Teulu Môn er mwyn sicrhau gwneud atgyfeiriadau priodol i'r Cyngor ac archwilio rhannu gwybodaeth. • Bydd gwaith yn dechrau i sefydlu Protocol Rhannu Gwybodaeth. 					

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 170		<p>Mai 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llunio, cymeradwyo a chyfieithu'r holl bolisiâu, protocolau, trothwyon a'r templedi cysylltiedig sy'n ofynnol ar gyfer darparu gwasanaethau. • Cytuno ar fesurau llwyddiant • Sgopio anghenion TGCh • Cytuno ar y gofynion hyfforddi. • Enw'r tîm 'Teulu Môn', y Cyfryngau Cymdeithasol, cytunwyd ar rif ffôn. • Hyfforddi staff wedi cychwyn • Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd ar fin symud i'r Pencadlys ddiwedd mis Ionawr • Logo ar gyfer y gwasanaeth newydd wrthi'n cael ei ddylunio. • Y bwrdd prosiect yn cyfarfod yn fisol • Grŵp tasg a gorffen Marchnata yn cyfarfod ac yn datblygu allbynnau marchnata ar gyfer y gwasanaeth. • Tîm newydd yn cychwyn ar gyfnod o 'adeiladu tîm' • Staff y Gwasanaethau Plant a phartneriaid allweddol yn cael eu diweddarau'n rheolaidd ar y newidiadau o fewn y Gwasanaeth a thrwy Sesiynau Gwybodaeth. • Ymgynghori ar y strwythur diwygiedig wedi'i gwblhau. • Un pwynt mynediad ar gyfer pob ymholiad o ran plant a theuluoedd wedi'i sefydlu ac yn weithredol erbyn 03.04.17 					
4.4	<p>Datblygu Strategaeth Atal Gorrfforaethol; rhaid i'r ALI ddarparu ystod a lefel o wasanaethau ataliol ar draws y Gwasanaethau Plant ac Oedolion.</p> <p>Darparu gwasanaeth integredig a rhoi help a chymorth cynnar sydd, i bob pwrpas, yn fodd effeithiol o ohirio'r angen am ofal a chymorth.</p> <p>Bydd yr arosiad poblogaeth yn cynorthwyo'r awdurdod lleol i nodi'r gwasanaethau ataliol sydd eu hangen. Cryfhau'r swyddogaeth gomisiynu o fewn y Gwasanaethau Plant ac Oedolion i'n cefnogi i gyflawni'r agenda hon.</p> <p>Argymhelliad 1 AGC.</p>	<p>Medi – Hydref 2018</p> <p>Ystyriodd yr Uwch Dîm Rheoli bapur ar y Strategaeth Ataliol ar 22 Hydref 2018. Bydd yr UDA yn ystyried y ffordd ymlaen o ran y Cyllid Hyblyg yn ei gyfarfod ar 19 Tachwedd 2018. Mae'r Grŵp traws Wasanaeth o Swyddogion wedi'i ail sefydlu ac mae'n cyfarfod bob mis. Mae'r UDA yn bwriadu trafod y ffordd ymlaen gydag Aelodau Etholedd dros y misoedd nesaf gyda'r bwriad o sefydlu strythurau Llywodraethiant newydd erbyn Ebrill 2019.</p> <p>Mae George Salvanara yn gweithio ar y ddarpariaeth o wasanaethau a gomisiynwyd yn bennal o'r gyllideb Cefnogi Pobl. Gallai cyfleoedd i gael mynediad i'r cyllid hwn fod ar gael mewn perthynas ag Ôl-ofal a gwasanaethau Ôl – 16 yn enwedig.</p> <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Prif Weithredwr Cynorthwyol yn gyfrifol am yrru'r gwaith yn ei flaen o ran y Strategaeth Ddiogelu gorrfforaethol 	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgysylltiad ac ymgynghoriad ystyrlon gyda theuluoedd, plant, pobl ifanc a defnyddwyr gwasanaeth. • Byddwn yn ymgynghori â defnyddwyr gwasanaeth a dinasyddion am y mathau o wasanaethau sydd eu hangen arnynt. 	<p>Heb eu gwneud hyd yma</p> <p>Rydym wedi ymgynghori â defnyddwyr gwasanaeth a dinasyddion am y mathau o wasanaethau sydd eu hangen arnynt.</p> <p>Ailgomisiynu gwasanaethau yn unol â chanllawiau LiC drwy ddefnyddio data lleol, safbwyntiau defnyddwyr gwasanaeth ac Anghenion y Boblogaeth / Cynlluniau Ardal Lleol yn arwain at wella canlyniadau i blant a phobl ifanc a'u teuluoedd (gostyngiad yn nifer y plant sy'n derbyn gofal).</p> <p>Lleihad yn nifer y plant sy'n dod i ofal a chynnydd yn nifer y plant sy'n cael eu cefnogi i fyw adref efo'u teuluoedd.</p> <p>Wedi cychwyn</p> <p>Mae gan yr Awdurdod Lleol weledigaeth glir ar gyfer gwasanaethau ymyrraeth gynnar ac atal ar Ynys Môn.</p>	<p>Dr Caroline Turner, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol</p> <p>Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Plant</p> <p>Alwyn Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion</p> <p>Dafydd Bulman, Rheolwr Trawsnewid</p>	Ionawr 2017	Hydref 2017

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 171	<p>Datblygu fframwaith ar gyfer gwneud gwaith ataliol gyda phlant a theuluoedd a fydd yn darparu gwasanaeth integredig ac yn rhoi help a chymorth cynnar gyda hynny i bob pwrpas, yn fodd effeithiol o ohirio'r angen am ofal a chymorth.</p> <p>Argymhelliad 12 AGC: Dylai'r awdurdod lleol a phartneriaid gydweithio i ddatblygu dull cydlynol o gasglu a dadansoddi gwybodaeth am anghenion cymunedau, sy'n cynnwys lleisiau plant a theuluoedd. Dylid defnyddio hyn i lywio'r broses o lunio cynlluniau strategol er mwyn sicrhau aliniad effeithiol rhwng gwasanaethau gwybodaeth, cyngor a chymorth, y sector ataliol a'r gwasanaethau statudol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r Tim Teuluoedd Gwydn yn gweithio gydag 8 o deuluoedd Yn dilyn yr Aseiad o Anghenion y Boblogaeth, bydd y Cynlluniau Rhanbarthol ar gael o Ebrill 2018 gan nodi'r amrediad o wasanaethau y bydd angen eu darparu <p><u>Medi a Hydref 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae grŵp Strategaeth Atal Corfforaethol yr Awdurdod Lleol a arweinir gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn cyfarfod yn rheolaidd. Cyflwynodd y grŵp bapur i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn amlinellu'r hyn a fydd yn sicrhau cyflawni strategaeth atal yn llwyddiannus ac mae gwaith yn parhau i yrru hyn yn ei flaen. Mae'r Awdurdod Lleol wedi blaenoriaethu datblygiad gwasanaethau atal corfforaethol a chymorth i deuluoedd fel rhan o'i Gynllun ar gyfer 2017 – 2022 o ran <i>‘Darparu gwasanaethau ymyrraeth gynnar ac atal cynnar i sicrhau bod plant yn ddiogel ac yn cael cymorth fel eu bod yn cael cyn lleied â phosib o brofiadau niweidiol yn ystod plentynod.’</i> Sefydlwyd gweledigaeth glir o ran gwasanaethau ymyrraeth gynnar ac atal ac mae strategaeth ddrafft wedi'i datblygu a'i rhannu gyda AGC. <p>Ymgynghorwyd â staff ac asiantaethau sy'n bartneriaid ac rydym wedi trefnu i gael sesiynau ymgynghori pellach gyda grwpiau cymunedol a gyda theuluoedd, plant a phobl ifanc a fydd yn gallu rhoi barn o ran yr hyn sydd wedi gweithio ac nad yw wedi gweithio yn y gorffennol, ynghyd â pha wasanaethau ataliol y dylid eu datblygu yn y dyfodol.</p> <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Strategaeth Darpariaeth Gwasanaeth yn ei lle. Mae LIC wedi cytuno i ariannu 3 o staff cymorth i deuluoedd ychwanegol o fewn TAF ynghyd ag 1.5 o Swyddogion Ymgysylltu ar gyfer Teulu Môn. Bydd hyn yn cryfhau'r gwasanaethau ataliol er mwyn gohirio'r angen am ofal a chymorth. Mae gan yr Awdurdod Lleol weledigaeth glir ar gyfer gwasanaethau ymyrraeth gynnar ac atal ar gyfer Ynys Môn. Mae briff wedi cael ei ddrafftio ar gyfer 		<p>'Teulu Môn', y gwasanaeth GCCh (IAA) newydd ar gyfer Ynys Môn yn weithredol ac yn rhan allweddol o'r gwasanaeth ymyrraeth gynnar / atal.</p>	<p>Strategol a Busnes</p> <p>Melanie Jones, Rheolwr Gwasanaeth</p> <p>Llyr Ap Rhisiart, GICD</p>		

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 172		<p>ymgyngori gyda grwpiau cymunedol plant a theuluoedd ac asiantaethau sy'n bartneriaid ar Ynys Môn. Mae strategaeth ddrafft wedi cael ei llunio. Lluniwyd hon gan wybod bod gennym wybodaeth o ran anghenion teuluoedd Ynys Môn drwy'r asesiad anghenion lleol, ein data ein hunain ac ymchwil a gomisiynwyd yn flaenorol gan Cordis Bright. Mae gwaith yn cael ei wneud ar ffurfio cysylltiadau â grwpiau cymunedol fel Caru Amlwch. Cynhaliwyd trafodaethau gyda darparwyr presennol o ran sut y gallant ddarparu gwasanaethau mewn modd gwahanol yn y dyfodol.</p> <p>Bydd strategaeth yr adran o ran gwaith ataliol yn bwydo i mewn i broses y strategaeth ataliol ehangach ar gyfer yr Awdurdod Lleol. Bydd canfod ACE'au yn ffurfio rhan o'n strategaeth. Gwnaed cysylltiadau ag Andrew Bennet (Hyfforddiant ac Ymgynghoriaeth 'Public Health Research') a gomisiynwyd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru i gyflwyno ymarfer sy'n ymwybodol o ACE'au mewn meddygyfeydd ar yr ynys. Cynhaliwyd trafodaethau i gynnwys y maes hwn o fewn ysgolion yn y gobaith y gallwn ddatblygu ysgolion sy'n ymwybodol o ACE'au ym Môn. Gwnaed cysylltiadau â grwpiau cymunedol a chanddynt ddi-ddordeb mewn defnyddio ACE'au o fewn eu hymagweddau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae archwiliad o achosion TAF wedi dechrau. Gwnaed hyn i wella ein dealltwriaeth o'r teuluoedd yr ydym yn gweithio â hwy. Mae angen i ni sicrhau bod y teuluoedd iawn yn cael mynediad i'r gwasanaeth. Yn ystod y cyfnod cynnar hwn yn yr archwiliad, mae'n ymddangos y gellir cau achosion o fewn y TAF a chyfeirio teuluoedd ymlaen i gael mynediad at wasanaethau penodol sydd wedi'u targedu. <p><u>Mehefin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yn adolygu pob gwasanaeth a gomisiynir o dan y rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf. • Ymgynghori gyda staff ac asiantaethau sy'n bartneriaid o ran canfod y bwlch mewn darpariaeth gwasanaeth. • Cais i ailddosbarthu cyllid gwasanaethau Teuluoedd yn Gyntaf wedi'i anfon at LIC. • Cais ar gyfer Grant Rhiantu Teuluoedd yn Gyntaf ychwanegol yn cael ei gyflwyno erbyn 14/07/17. 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
		<ul style="list-style-type: none"> Arian wedi ei gymeradwyo ar gyfer Rheolwr Atal Corfforaethol i sicrhau bod y strategaeth atal yn cael ei gwireddu ar draws yr Awdurdod Lleol. <p>Mai 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Bydd adolygiad o'r gwasanaeth ataliol cyfredol a ariennir gan Lywodraeth Cymru yn cael ei gynnal yn fuan yn 2017. Ail-gomisiynu gwasanaethau yn unol â chanllawiau LIC drwy ddefnyddio data lleol ac Asesiad Anghenion y Boblogaeth gyda hynny'n arwain at ganlyniadau o ansawdd oherwydd ymyrraeth gynnar. Swyddog comisiynu, cydlynu a monitro'r grant Teuluoedd yn Gyntaf, wedi trosglwyddo i'r Gwasanaethau Plant erbyn mis Ebrill 2017. <ul style="list-style-type: none"> Adolygu ac aildrefnu 'Gofal Ysbaid' sy'n cael ei gynnig drwy'r Gwasanaeth Arbenigol Plant i gefnogi teuluoedd. 					

Tud
n
173

5.Gwella gwasanaethau cymorth i deuluoedd a'u targedu tuag at ddarparu cefnogaeth ddwys a chyflym ar adeg pan fydd teuluoedd yn chwalu mewn ymagis i gadw'r teulu gyda'i gilydd.

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
5.1	<p>Adolygiad o Wasanaethau Cefnogi Plant i ganolbwyntio ar:</p> <ol style="list-style-type: none"> Gyswllt dan oruchwyliaeth Rhyddhau capasiti i ymgymryd â gwaith ataliol Rôl y Swyddog Rhianta 	<p>Ebrill – Awst 2018</p> <p>Mae'r adolygiad o'r Gwasanaethau Cefnogi a'r Tîm Lleoli yn parhau a'r gobaith yw y bydd wedi'i gwblhau erbyn dechrau mis Medi.</p> <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Oherwydd pwysau sy'n cystadlu ar Uwch Reolwyr, mae adolygiad hwn wedi cael ei ohirio. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd yr adolygiad wedi'i gwblhau erbyn diwedd Mawrth 2018 <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r gwaith o adolygu Gwasanaethau Cymorth wedi dechrau gan wneud y defnydd gorau o Weithwyr Cymorth i gefnogi teuluoedd. <p>Mehefin/Gorffennaf 2017</p>	<p>Byddwn yn adolygu Gwasanaethau Cymorth i Blant yn Chwefror 2018 i ganolbwyntio ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyswllt dan oruchwyliaeth Rhyddhau capasiti i ymgymryd â gwaith ataliol Rôl y Swyddog Rhianta Bydd gwaith yn dechrau ar hyn 	<p>Heb eu gwneud hyd yma</p> <p>Mae'r gwasanaeth yn gwneud gwell defnydd o'i adnoddau ac yn canolbwyntio ar gefnogi plant i barhau i fyw o fewn eu teuluoedd.</p> <p>Darparu cymorth rhianta 1: 1 ac / neu mewn Grŵp i rieni i gryfhau safon y gofal a gaiff eu plant.</p> <p>Mwy o blant yn cael eu cefnogi i fyw adref.</p> <p>Gostyngiad yn nifer y plant sy'n dod i dderbyn gofal.</p>	Rheolwr Gwasanaeth Ymyrraeth Ddwys	Ionawr 2017	Cwblhawyd Awst 2018

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
		<p>• Fel rhan o ailstrwythuro'r gwasanaeth mae'r gwaith cychwynol o ran 'Teuluoedd Gwydn' wedi cychwyn i leihau'r angen am gyswllt o dan oruwchwyliath ar gyfer gweithwyr cefnogol, mae hyn yn rhyddhau capasiti i ymgymryd â gwaith mwy dwys efo plant a theuluoedd i sicrhau bod plant yn cael eu cefnogi i fyw adref.</p> <p><u>Mai 2017</u></p> <p>• Mae gwaith wedi cychwyn ar adolygu achosion lle nad oes angen i'r awdurdod lleol oruchwylio cyswllt. Bydd hyn yn ein galluogi i ddeall y capasiti sydd ar gael i'w drosglwyddo i'r Tîm Teuluoedd Gwydn.</p>					
5.2	Gweithredu'r Tîm Teuluoedd Gwydn	<p><u>Chwefror-Mawrth 2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Tîm yn gwneud cynnydd cadarnhaol o ran cefnogi plant i aros gyda'u teuluoedd (di-enw): <p>Stori Deulu 1: Mae Tom yn ddisgybl ysgol gynradd sy'n byw gyda'i deulu. Mae Tom a'i deulu'n derbyn cymorth gan y Gwasanaeth Arbenigol Plant oherwydd ei anghenion dysgu cymhleth ef a'i rieni. Roedd gan yr Awdurdod Lleol bryderon am yr effaith yr oedd cweryla ei rieni yn ei gael ar Tom. Roeddynt yn cweryla i'r graddau y byddai'r cymdogion weithiau yn galw'r Heddlu i fynd i'r tŷ. Yn ychwanegol at hyn, byddai Tom ar adegau yn dychwelyd adref o'r ysgol neu sesiynau gyda'i weithiwr cymorth ond ni fyddai oedolyn priodol adref i edrych ar ei ôl. Roedd hyn oll yn peri i Tom arddangos ymddygiad ymosodol a phryder ynghylch gwahaniad a hynny'n ei dro yn ei gwneud yn anodd i'w rieni ddeall ei anghenion a sut i ymateb iddynt (oherwydd eu lefel dealltwriaeth eu hunain a'u capasiti rhiantu).</p> <p>Ystyriwyd rhoi Tom ar y Gofrestr Amddiffyn Plant gyda'r tebygolrwydd y byddai pethau'n datblygu'n gyflym iawn i'r cam Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus oni bai y byddai'n pethau'n newid. Fodd bynnag, cydnabuwyd hefyd bod angen efallai y byddai angen i Tom gael ei dynnu o ofal ei deulu petai argyfwng difrifol yn codi.</p> <p>Gweithiodd y Tîm Teuluoedd Gwydn gyda'r teulu yn ystod cyfnod o 8 wythnos dwys (Cam 1). O ganlyniad, mae Tom yn parhau i fod adref gyda'i rieni, bu lleihad yn nifer yr achosion lle'r oedd teulu neu gymdogion yn rhoi gwybod am wrthdaro, ni chafwyd unrhyw</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bydd rhaglen hyfforddi a datblygu sgiliau yn cael ei llunio ar gyfer y Tîm newydd. Bydd angen gwneud gwaith i sefydlu sut y bydd y grant Teuluoedd Gwydn yn cael ei ddefnyddio. 	<p>Heb eu gwneud hyd yma</p> <p>Mae gwybodaeth am berfformiad yn dangos bod cysylltiad uniongyrchol rhwng ymyrraeth y tîm hwn a nifer y plant a phobl ifanc y llwyddwyd i'w hadsefydlu'n ôl yn eu cartrefi.</p> <p>Mae gwybodaeth am berfformiad yn dangos cyswllt uniongyrchol rhwng gwaith y tîm a lleihad yn yr angen am leoliadau maethu/preswyl costus.</p> <p>Gall y tîm ddangos tystiolaeth o ymyrraeth yn seiliedig ar atal a dad-ddwysáu drwy gyfrwng adroddiadau chwarterol.</p> <p>Mae archwiliadau o ffeiliau achos yn dangos bod y gwasanaethau a ddarperir yn cael eu teilwra o amgylch anghenion y teulu unigol, gan arwain at ganlyniadau cadarnhaol i blant a phobl ifanc.</p> <p>Wedi cychwyn</p> <p>Mae'r tîm newydd yn weithredol ac yn darparu cefnogaeth ddwys i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd fel y gallant barhau i fyw gyda'u teuluoedd.</p>	Alex Kaitell, Rheolwr Gwasanaeth	Ionawr 2017	Mai 2017

Tudalen 174

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 175		<p>adroddiadau pellach gan yr heddlu yn ystod cyfnod yr ymgysylltiad ac mae Tom yn llai ymosodol a phryderus yn y cartref; mae'n teimlo y gall gysgu yn ei wely ei hun yn hytrach nag yn ystafell ei rieni. Roedd y cynnydd mor ddramatig nes penderfynu nad oedd y teulu angen cymorth 'Cam 2' gan fod y gefnogaeth barhaus gan y Gwasanaeth Arbenigol Plant yn ddigon i gynnal y newidiadau a wnaed.</p> <p>Stori Deulu 2: 3 o blant sy'n byw gyda'u mam. Mae'r rhieni wedi gwahanu; roedd gan y ddau riant dai ac roedd eu hymddygiad o ran hordio yn golygu nad oedd y tai hynny'n ddiogel. Roedd y plant wedi gweld camdriniaeth ddomestig pan oedd eu rhieni'n byw gyda'i gilydd. Roedd hyn wedi cael effaith ar ymddygiad y plant; daeth un plentyn yn ofalwr emosynol ar gyfer ei fam, aeth plentyn arall yn dawedog ac yn encilgar a daeth un arall yn ymosodol ac yn afreolus am oriau ar eu hyd. Rhoddwyd y plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant a chychwynwyd camau cyfreithiol drwy'r Llys a'r cynllun oedd i roi'r plant mewn gofal maeth.</p> <p>Gweithiodd y Tim Teuluoedd Gwydn gyda'r teulu (y fam a'r tad ar wahân) yn ystod cyfnod dwys o 8 wythnos (Cam 1). Nid yw'r hordio yng nghartref y plant yn digwydd mwyach. Dywed y fam ei bod yn teimlo'n fwy hyderus i helpu'r plant ddeall a rheoli eu hemosiynau gan arwain at lai o wrthdrawiad rhwng y rhieni a'r plant a'r plant yn teimlo'n bryderus. Mae'r plant yn dweud eu bod yn hapusach a'u bod wedi mwynhau'r cymorth a gawsant.</p> <p>Er nad oedd y tad yn gallu gwneud yr un newidiadau i'w ymddygiad hordio (gan olygu na fedr y plant aros hefo fo dros nos), mae o'n awr yn gallu cynnal cyswllt cadarnhaol yn ddi-oruchwyliaeth gyda'i blant drwy'r cymorth a'r hwb a gaiff gan y Tim Teuluoedd Gwydn. prompts of the Resilient Families Team.</p> <p>Mae'r teulu yn awr yn derbyn cefnogaeth Cam 2 (ar hyd at flwyddyn) i'w helpu i atgyfnerthu a gynnal y newidiadau a wnaed.</p> <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Tim Teuluoedd Gwydn bellach yn weithredol ac yn gweithio ar hyn o bryd gyda 9 o blant unigol o 8 teulu 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 176		<p>Mae'r tîm yn gweithio gyda rhieni i'w cefnogi i fedru gofalu am eu plant a'u hatal rhag gorfod mynd i ofal. Maent hefyd yn gweithio gyda phobl ifanc sydd mewn gofal ac mae cynlluniau adfer dwys wedi cael eu sefydlu ar gyfer y bobl ifanc hynny. Rydym yn gobeithio cynhyrchu adroddiad ym mis Mai 2018 i ddwyn sylw at beth o'r gwaith a gwblhawyd gan y tîm hwn.</p> <p><u>Medi a Hydref 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Tim Teuluoedd Gwydn wedi'i staffio'n llawn erbyn hyn ac wrthi'n gweithio ag 8 teulu i atal y teuluoedd rhag chwalu ac i roi cymorth i blant sy'n byw yn y cartref. • Mae gan y tîm dri nod craidd: <ul style="list-style-type: none"> • Atat - atal plant rhag gorfod Derbyn Gofal • Lleihau – lleihau natur y llety gofal a ddarperir, o ofal preswyl i ofal maeth. • Ailuno – ailuno plant sy'n derbyn gofal gyda'u teuluoedd. • Mae'r Arweinydd Ymarfer ar gyfer y tîm hwn wedi derbyn gwobr genedlaethol yn ddiweddar gan Gymdeithas Gweithwyr Cymdeithasol Prydain (BASW) am ei gwaith yn datblygu cymorth i rai sy'n gadael gofal, ynghyd â threfniadau i roi cymorth i ofalwyr maeth atal lleoliadau rhag chwalu. <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Tim Teuluoedd Gwydn wedi'i benodi a bydd y staff i gyd yn eu swyddi erbyn dechrau mis Medi. • Mae LIC wedi rhoi grant ychwanegol o £96,000 i roi cymorth pellach i sefydlu'r Tim Teuluoedd Gwydn. Ceisir rhagor o arweiniad gan LIC mewn perthynas â sut y gellir defnyddio'r grant hwn. <p><u>Mehefin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reiciwtio i'r swyddi Arweinydd Ymarfer, Gweithiwr Cymdeithasol a Gweithwyr Cymorth, wedi eu hysbysebu, cyfweiliadau i'w cynnal erbyn diwedd Gorffennaf. • Fel rhan o ailstrwythuro'r gwasanaeth mae'r gwaith cychwynol o ran 'Teuluoedd Gwydn' wedi cychwyn i leihau'r angen am gyswllt o dan oruwchwyliath ar gyfer gweithwyr cefnogol, mae hyn yn rhyddhau capasiti i ymgymryd â gwaith mwy dwys efo plant a theuluoedd i sicrhau bod plant yn cael eu cefnogi i fyw adref. 					

Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant fersiwn 9.0 Medi- Hydref 2018
Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
		<p>Mai 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae gwaith wedi cychwyn ar adnabod y plant a phobl ifanc y gellir gwneud gwaith dwys â hwy er mwyn eu galluogi i ddychwelyd adref yn ddiogel. Mae Disgrifiadau Swydd newydd wedi cael eu llunio a byddir yn cychwyn recriwtio i'r swyddi ddiwedd mis Mawrth 2017. 					
Tudalen 177	<p>5.3 Gwella cyfrifoldeb yr awdurdod lleol fel Rhiant Corfforaethol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Meysydd y dylid canolbwyntio amynt:</p> <ul style="list-style-type: none"> Adolygu'r gwasanaeth gadael gofal (ôl-ofal) Creu 'Polisi Llety â Chymorth' Cytuno ar 'Bolisi Ariannol Gadael Gofal' Trefniadau profiad gwaith a phrentisiaethau yn y Cyngor a'r Bwrdd Iechyd Mynediad am ddim / am bris gostyngol i wasanaethau hamdden a gwasanaethau llyfrgell Penodi Aelod Lleol fel Hyrwyddwr ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal 	<p>Medi – Hydref 2018 Gwaith yn parhau ond mae mwy i'w wneud.</p> <p>Chwefror-Mawrth 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Strategaeth LAC wrthi'n cael ei datblygu ar hyn o bryd a bydd ar gael ar gyfer ymgynghoriad tuag at ddiwedd mis Ebrill. <p>Tachwedd – Ionawr 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae un cyfarfod o'r Panel Rhiant Corfforaethol wedi cael ei gynnal ar 11 Rhagfyr 2018 ers i raglen y Panel gael ei hailstrwythuro. Mae hyn yn rhoi amser i'r aelodau graffu'r data a ddarperir a chael trafodaeth ystyrlon ar faterion rhiantu corfforaethol. Mae gwaith ar y Strategaeth ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a Gadawyr Gofal yn parhau i fynd rhagddo a gobeithir y bydd modd cynhyrchu Strategaeth ddrafft y gellir ymgynghori arni yn ystod Ebrill 2018. <p>Medi a Hydref 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> Ym mis Medi, cymeradwyodd y Panel Rhiantu Corfforaethol gynllun gweithredu i ddatblygu "Strategaeth ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a Rhai sy'n Gadael Gofal" am gyfnod o dair blynedd 2018 - 2020. Byddai'r strategaeth hon yn darparu'r fframwaith i sicrhau ein bod yn cyflawni ein dyletswyddau a'n cyfrifoldebau fel rhieni corfforaethol Plant sy'n Derbyn Gofal. Erbyn Mawrth 2018 rydym yn bwriadu ail-lansio gweledigaeth Cyngor Sir Ynys Môn o ran Rhiantu Corfforaethol. Wrthi'n recriwtio ar gyfer swydd Cynghorydd Personol ychwanegol ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal, a ariennir gan gronfa Dydd Gŵyl Dewi a'r grant Cymorth i Rai sy'n Gadael Gofal. Bydd hyn yn cryfhau ein gwasanaeth i ddarparu cymorth amserol i rai sy'n gadael gofal i'w helpu i gyflawni eu huchelgeisiau ac i drosglwyddo'n llwyddiannus i fod yn oedolion ac i fyw'n annibynnol. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae angen gwneud penderfyniad o ran cyllid grant ychwanegol gan LIC mewn perthynas â phrofiad gwaith a phrentisiaethau. Cynhelir y cyfarfod nesaf o'r Panel Rhiant Corfforaethol ar 18 Mawrth. 	<p>Heb eu gwneud hyd yma Gwaith clir o ran cynllunio llwybr yn darparu amcanion yn y cynllun i baratoi'r unigolyn ifanc ar gyfer bod yn oedolyn.</p> <p>Rhai sy'n gadael gofal yn dweud eu bod yn teimlo bod rhywun yn gwrandao arnynt a bod yr awdurdod yn eu cefnogi yn y cyfnod trosiannol cyn gadael gofal.</p> <p>Mae plant sy'n derbyn gofal yn dweud eu bod yn teimlo bod ganddynt ddylanwad ar y modd y darperir gwasanaethau ar eu cyfer.</p> <p>Wedi cychwyn Canllawiau clir ar waith ar gyfer staff y Gwasanaethau Plant a phartneriaid allweddol drwy bolisiau, gweithdrefnau a hyfforddiant mewn perthynas â gwella canlyniadau i blant sy'n derbyn gofal.</p>	Rheolwr Gwasanaeth Ymyrraeth Ddwys	Ionawr 2017	Mawrth 2018

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 178		<p>• Bydd y Gwasanaethau Plant yn rhan o fenter newydd o fewn y Cyngor i gynnig profiad gwaith cyflogedig i bobl ifanc i'w paratoi ar gyfer gwaith; cyfnod cyflogedig o hyd at 12 wythnos gyda'r Cyngor. Bydd pobl ifanc sy'n derbyn gofal yn cael blaenoriaeth gyda chyfle iddynt fynychu sesiwn gynefino ffurfiol, cyrsiau mewnol perthnasol a chyfle i weithio ar brosiectau penodol o fewn y gwasanaeth.</p> <p><u>Awst 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Rheolwr Gwasanaeth Ymyrraeth Ddwys wedi paratoi adroddiad ar gyfer y panel rhiantu corfforaethol gydag opsiynau o ran sut i gryfhau rôl y panel rhiantu corfforaethol. • Drwy grant Dydd Gŵyl Dewi LIC a'r grant Cymorth i Rai sy'n Gadael Gofal derbyniwyd £31,000. Mae gwaith wedi mynd yn ei flaen gyda chydweithwyr AD i ganfod cyfleoedd o ran lleoliadau gwaith o fewn yr Awdurdod Lleol. Bydd y grŵp prosiect ôl-ofal yn gyrru'r gwaith hwn yn ei flaen. <p><u>Mehefin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyfarfu'r Panel Rhiantu Corfforaethol ar 10/07/17, yr aelodaeth, yr agenda a'r Cylch Gorchwyl i'w hadolygu ac i gynnwys pobl ifanc. • Digwyddiad Rhiantu Corfforaethol wedi'i gynllunio ar gyfer aelodau lleol ac uwch swyddogion ar 20/07/17 • Penodi Aelod Lleol fel Hyrwyddwr Plant sy'n Derbyn Gofal. • Gwaith yn parhau i baratoi ar gyfer seremoni wobrwyo 'STARS' ym mis Tachwedd i ddathlu llwyddiannau plant sy'n derbyn gofal. <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sefydlwyd prosiect ôl-ofal gyda chynllun gweithredu cytunedig. • Cymeradwywyd protocol ôl-ofal a thai ym mis Chwefror 2017 • Cynhaliwyd trafodaethau gydag AD a Hamdden ynglŷn â phrofiad gwaith a gwasanaethau hamdden. • Wedi llunio drafft cynnar o'r polisi ariannol Ôl-ofal. • Yn ystyried cynnal Digwyddiad Rhiantu Corfforaethol ar gyfer aelodau lleol ac uwch swyddogion i gytuno ar gryfhau'r trefniadau presennol. • Sefydlwyd grŵp ymgynghori gyda phlant sy'n derbyn gofal lle gallant roi eu barn am y gwaith datblygu y mae angen ei wneud. 					

Argymhellion AGC mewn coch – blaenoriaeth uchel

	CAMAU F'W CYMRYD A CHYSYLLTIADAU AG ARGYMHELLION AGC	CAMAU A GYMERWYD/F'W CYMRYD I GYFLAWNI GWELLIANT	CAMAU Y MAE EU HANGEN I GYFLAWNI GWELLIANT	CANLYNIAD/GWELLIANT DISGWYLIEDIG A THYSTIOLAETH	SWYDDOG ARWEINIOL	CYCHWYN	DIWEDD
Tudalen 179	5.4 Datblygu a gweithredu Protocol ar gyfer Rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol gan fyfyrion ar y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 - Rhan 8 Rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol.	<p><u>Ebrill – Awst 2018</u> Mae Protocol Rôl Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i gwblhau a bydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn yn ystod mis Medi 2018 er mwyn iddo gael ei gymeradwyo'n derfynol.</p> <p><u>Tachwedd – Ionawr 2018</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r protocol wedi cael ei adolygu a bydd fersiwn ddrafft yn cael ei chyflwyno i'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yng nghanol mis Chwefror. <p><u>Medi a Hydref 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Dim cynnydd o ran adolygu'r protocol mewnol mewn perthynas â rôl drosfwaol y Cyfarwyddwr oherwydd materion capasiti. <p><u>Mehefin/Gorffennaf 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Dim cynnydd o ran adolygu'r protocol mewnol mewn perthynas â rôl drosfwaol y Cyfarwyddwr oherwydd materion capasiti. <p><u>Mai 2017</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Bydd gwaith yn dechrau ar gryfhau rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn dilyn yr etholiadau lleol ym mis Mai 2017. 		Heb ei wneud hyd yma Cryfhau rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol o fewn yr Awdurdod Lleol.	Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol Dafydd Bulman, Rheolwr Trawsnewid Strategol a Busnes	Hydref 2017	Cwblhawyd Awst 2018

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	17/12/2018
Pwnc:	Sefydlu Cyfundrefn ar gyfer ag ymdrin a Swyddogaethau'r Cyngor fel Corff Cymeradwyo ceisiadau Safonau Cenedlaethol Draenio Cynaliadwy dan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dwr 2010.
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd Bob Parry
Pennaeth Gwasanaeth:	Huw Percy (Interim)
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Huw Percy, hmpht@ynysmon.gov.uk, 2303 Rowland Thomas, ertht@ynysmon.gov.uk, 2312
Aelodau Lleol:	Nid yw yn fater lleol

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

1. Fod gweithredu cyfrifoldebau statudol o'r Corff Cymeradwyo SDCau (CCS) i'w priodoli i'r Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo.
2. Dirprwyo'r cyfrifoldeb a phwerau'r CCS dan Atodlen 3 o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 i Bennaeth Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo gyda'r hawl i ddirprwyo ymhellach fel sydd yn briodol.
3. Dirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo a'r Pennaeth Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd sefydlu cyfundrefn benderfynu ceisiadau yn unol â'r Ddeddfwriaeth ac Arweiniad Statudol
4. Clustnodi'r incwm a gynhyrchir o weinyddu CCS ar gyfer gweithredu dyletswyddau'r CCS.
5. Dirprwyo'r hawl i'r Deilydd Portffolio a'r Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo greu strwythur a llenwi swyddi er mwyn gweithredu dyletswyddau'r CCS.
6. Dirprwyo'r hawl i'r Swyddog Monitro i addasu'r Cynllun Dirprwyo yn y Cyfansoddiad i adlewyrchu'r penderfyniad yma.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraethau Lleol Cymru (CLILIC) a'r 22 o Awdurdodau Llifogydd Lleol wedi bod yn trafod cyflwyno Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (DRhLID) 2010 yng Nghymru. Fe gyllidodd LLC adroddiad Rheolwr Prosiect gan Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC) i gefnogi'r broses o sefydlu CCS, i annog cyd-weithio, i

asesu incwm posibl ac i ymchwilio opsiynau ar gyfer siroedd Gogledd Cymru.

Yn dilyn yr adroddiad, trafodaethau mewnol gyda'r Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd ac YGC, rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau canlynol:

1. Cyflawni'r holl ddyletswyddau o fewn yr adnoddau staff presennol;
2. Sefydlu CCS rhanbarthol;
3. Allanoli'r gwaith i YGC neu i gwmni preifat;
4. Cyflawni'r dyletswyddau yn fewnol o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo gan ddefnyddio trefniadau'r Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd ar gyfer gweinyddiaeth ac YGC er mwyn cael gwydnwch.

Cafodd yr opsiwn cyntaf ei ddiystyru fel ateb tymor hir oherwydd diffyg capasiti. Cafodd yr ail a'r trydydd opsiwn eu diystyru oherwydd dyhead i ddarparu'r gwasanaeth yn lleol a chreu cyfleoedd swyddi ac oherwydd bod cyfraddau adennill costau staff allanol yn uwch na chost cyflogi yn fewnol.

Yr argymhelliad felly yw cyflawni'r dyletswyddau yn fewnol o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo gan ddefnyddio trefniadau'r Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd ar gyfer gweinyddiaeth ac YGC er mwyn cael gwydnwch.

Bydd angen creu swyddi newydd a'u llenwi fel ac y bydd lefelau incwm digonol yn cael eu derbyn. Yn y cyfamser, a hyd nes y bydd yr incwm yn ddigon i dalu costau swyddi llawn amser cyfatebol, argymhellir cyfuno'r dyletswyddau yma gyda dyletswyddau presennol staff gan ddefnyddio YGC lle nad yw'r arbennigedd neu'r capasiti yn bodoli ar hyn o bryd. Mae cais am yr hawl i lenwi un swydd weinyddol yn syth er mwyn gallu delio gyda cheisiadau o 7fed Ionawr, 2019 a bydd trafodaethau pellach yn cael eu cynnal.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae sefydlu CCS yn arwain at ddyletswyddau ychwanegol ac mae yn hanfodol fod y Cyngor yn gallu ymdrin â'i ddyletswyddau statudol i gyd-ymffurfio ac i osgoi oedi'r broses o gymeradwyo datblygiadau.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae angen penderfyniad gan fod Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (DRhLID) 2010 sydd yn gorchymyn y dylai systemau draenio dŵr wyneb ar gyfer datblygiadau newydd gydymffurfio â Safonau Cenedlaethol ar gyfer draenio cynaliadwy (SDCau).

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae creu'r CCS yn ofyn statudol newydd ar Awdurdodau lleol, ond nid oes cyllid ychwanegol yn dod gan Lywodraeth Cymru. Mae asesiadau Llywodraeth Cymru wedi nodi y dylai'r Corff fod yn hunan-gynhaliol yn yr hir dymor, gyda'r ffioedd sydd ynghlwm â'r ceisiadau yn talu'r costau rhedeg.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Sylwadau wedi eu cynnwys yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Mae'r model ariannol wedi cael ei drafod gyda swyddogion Cyllid a bydd swyddi (arwahân i'r swydd weinyddol) yn cael eu llenwi pan fydd yr incwm yn ddigonol.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae swyddogion Cyfreithiol wedi cyfarfod yn rhanbarthol i drafod CCS.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Bydd unrhyw swydd newydd yn dilyn prosesau AD
5	Eiddo	Dim yn berthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Mae swyddogion TGCH wedi bod yn rhan o drafodaethau datblygu cyfundrefn Ynys Môn
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	Dim yn fater lleol
10	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Mae CNC a Dŵr Cymru wedi bod yn rhan o ddatblygu CCS

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	Mae swyddogion yn ymwybodol o'r angen i ddatblygu cyfundrefn Ynys Môn a'r effaith ar ddatblygiadau
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	Mae swyddogion Rheoleiddio wedi bod yn rhan o drafodaethau datblygu cyfundrefn Ynys Môn
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad 1 – Siart Llif y broses cymeradwyo SDC

Atodiad 2 - Memorandwm esboniadol ac asesiad effaith rheoleiddiol

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):**Cyflwyniad**

Mae Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (DRhLID) 2010 yn gorchymyn y dylai systemau draenio dŵr wyneb ar gyfer datblygiadau newydd gydymffurfio â Safonau Cenedlaethol ar gyfer draenio cynaliadwy (SDCau). Mae Atodlen 3 DRhLID 2010 hefyd yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol fel Corff Cymeradwyo SDCau i gymeradwyo, mabwysiadu a chynnal systemau sy'n cyd-fynd ag adran 17 yr Atodlen. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi bydd gofynion Atodlen 3 yn dod yn weithredol yng Nghymru ar y 7fed Ionawr 2019.

Felly, o'r dyddiad yma, bydd angen systemau draenio cynaliadwy ar gyfer pob datblygiad newydd o fwy nac 1 tŷ neu lle mae'r arwynebedd adeiladu yn 100m² neu fwy. Rhaid i systemau draenio fod wedi eu dylunio a'u hadeiladu yn unol â safonau gofynnol ar gyfer draenio cynaliadwy a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru. Mae siart llif sydd yn egluro'r broses ymhellach wedi ei gynnwys yn Atodiad 1.

Rhaid i'r systemau hyn gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod lleol yn gweithredu yn ei rôl fel Corff Cymeradwyo SDCau (CCS) cyn y bydd gwaith adeiladu'n dechrau. Bydd gan y CCS yr hawl i godi ffi am gymeradwyo'r ceisiadau, gyda'r ffi yn cael ei bennu ar sail maint y datblygiad. Bydd y ffioedd yn gyson drwy Gymru gan eu bod wedi eu cynnwys yn y Rheoliadau. Mi fydd y CCS hefyd yn cynnig gwasanaeth cyngor cyn-gais, gyda'r ffi ar gyfer y gwasanaeth yma yn cael ei osod gan bob awdurdod lleol yn unigol, gad adlewyrchu'r drefn Cynllunio bresennol.

Mae'n bwysig nodi fod y drefn Gynllunio a'r drefn CCS yn ddwy drefn ar wahân gyda deddfwriaeth unigol. Wedi dweud hyn, fe fydd gofynion y naill yn dylanwadu ar y llall ac mae'n debygol y bydd rhaid i ddatblygwyr ystyried trefniadau draenio'r safle yn gynharach oherwydd y gofynion newydd. Bydd y neges yma yn cael ei bwysleisio gan y Cyngor drwy'r drefn cyn-gais, drwy'r broses Gynllunio bresennol ac ar ei safle we. Bydd swyddogion hefyd yn trefnu cyflwyniad i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ar y drefn CCS a sut y mae'n cysylltu gyda'r drefn Gynllunio.

Mae'r broses o gymeradwyo cais CCS yn dechnegol ag angen arbenigaeth yn y maes. Bydd rhaid i bob cais ddangos ei bod yn cwrdd â'r meini prawf fydd yn y safonau cenedlaethol er

mwyn eu cymeradwyo. Bydd yn ddyletswydd i'r CCS ymgynghori ar y cais gydag ymgynghorwyr statudol yn unig. Ym Môn yr ymgynghorwyr statudol perthnasol fydd Cyfoeth Naturiol Cymru a Dŵr Cymru.

Bydd ceisiadau yn cael eu cymeradwyo yn unol ag amodau. Tra'n ddibynol ar faint a natur y cynllun, bydd yr amodau yn debygol o gynnwys yr angen am gyfres o ymchwiliadau yn ystod ag ar ôl gorffen y gwaith a bondiau adeiladau byddai'n cael ei ddal gan y CCS tra fo'r gwaith wedi ei gwblhau i'r safon ofynnol. Mae hefyd trefn apêl a gorfodaeth wedi ei sefydlu, sy'n debyg iawn i'r drefn Cynllunio bresennol.

Bydd dyletswydd ar y CCS i fabwysiadu systemau sy'n gwasanaethu mwy nag un tŷ, cyhyd a'i fod wedi ei adeiladu ac yn gweithredu yn unol â'r cynigion a gymeradwywyd, gan gynnwys unrhyw amodau cymeradwyaeth CCS. Fel rhan o gymeradwyo'r cais bydd angen sicrhau fod yna drefn cynnal a chadw mewn lle sydd wedi ei ariannu a'i ddiogelu drwy gytundeb cyfreithiol. Y ffordd fwyaf tebygol o sicrhau fod arian ar gael er mwyn cynnal a chadw unrhyw system a fabwysiedir gan y Cyngor yw drwy godi swm cymudol ar y datblygwr, yn debyg i'r hyn a wneir yn bresennol drwy fabwysiadu ffyrdd.

Mae ansicrwydd ar hyn o bryd ynglŷn â'r mecanwaith i'r CCS i ofyn am daliad gan ddatblygwyr o ran cynnal a chadw yn dilyn mabwysiadu gan y Cyngor. Mae'r Cyngor wedi codi'r mater yma gyda Llywodraeth Cymru fel rhan o grŵp rhanbarthol. Nid oes ymateb ffurfiol wedi ei dderbyn hyd yma. Nodir fod Llywodraeth Cymru wedi bod yn glir yn ystod y cyfnod ymgynghori ac wrth lunio'r canllawiau i'r CCS mai'r datblygwyr fyddai'n gyfrifol am ariannu cynnal a chadw unrhyw system a gaiff ei fabwysiadu. Byddwn yn parhau i weithio gyda Llywodraeth Cymru a'r Uned Gyfreithiol er mwyn derbyn eglurder ar y mater.

Mae'r cyfrifoldeb dros faterion dŵr a llifogydd ym Môn yn eistedd o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo. Mae'r cyfrifoldeb o ran y CCS ar hyn o bryd yn eistedd gyda'r Pwyllgor Gwaith, ond y bwriad yw y bydd y cyfrifoldebau CCS yn cael eu gweithredu gan yr adran. Bydd hawl dirprwyedig gan swyddogion penodol o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo i weithredu'r gyfundrefn ar y ceisiadau ar ran y Cyngor.

Dylid nodi y bydd cyfrifoldeb o ran gorfodi diffyg cydymffurfiaeth hefyd yn gyfrifoldeb y CCS.

Mae creu'r CCS yn ofyn statudol newydd ar awdurdodau lleol, ond nid oes cyllid ychwanegol yn dod gan Lywodraeth Cymru. Mae asesiadau Llywodraeth Cymru wedi nodi y dylai'r Corff fod yn hunan cynhaliol yn yr hir dymor, gyda'r ffioedd sydd ynghlwm a'r ceisiadau yn talu'r costau rhedeg.

Cyllidodd Llywodraeth Cymru adroddiad gan Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC) i asesu'r incwm y gallai CCS ei greu ym mhob un o siroedd Gogledd Cymru ac amcanu costau gweithredu ar gyfer pob sir. Wrth edrych ar geisiadau Cynllunio hanesyddol Ynys Môn, roeddynt yn amcangyfrif y bydd tua 278 o geisiadau i'r CCS yn flynyddol ag y bydd angen hyd at 3 aelod o staff llawn amser. Roeddynt yn amcangyfrif bydd y 278 o geisiadau yn creu incwm o £171,160 yn erbyn costau gweithredu'r corff o £168,551. Mae'r costau yma yn

seiliedig ar raddfeydd adennill costau YGC sydd yn uwch na chostau cyflogi aelod o staff mewnol drwy Gyngor Sir Ynys Môn. Bydd costau llai yn golygu fod opsiwn defnyddio rhan o'r incwm i benodi YGC i gynorthwyo mewn cyfnodau brig ac i roi gwydnwch i gyfundrefn Ynys Môn.

Y bwriad yw penodi un aelod o staff llawn amser i ymdrin â dyletswyddau gweinyddol yn Ionawr 2019, ac yna ail strwythuro dyletswyddau staff presennol a llenwi bylchau trwy greu swyddi i wireddu'r angen pellach. Bydd llenwi unrhyw swyddi ychwanegol yn ddibynnol ar incwm a thrafodaethau gyda'r Gwasanaeth Cyllid.

Mae yna fuddsoddiad sylweddol o ran amser staff ei angen er mwyn sefydlu'r corff, datblygu prosesau a chyfundrefnau newydd i wneud yn siŵr fod yr awdurdod mewn lle i dderbyn ceisiadau o fis Ionawr ymlaen. Er mwyn cwblhau dyletswyddau statudol newydd sydd yn ychwanegol a gan na fydd yr incwm cychwynnol yn cwrdd â chostau byr dymor sefydlu'r CCS, mae cais i gael llenwi un swydd yn Ionawr 2019 yn cael ei argymhell.

Rhesymau dros argymhell y penderfyniad

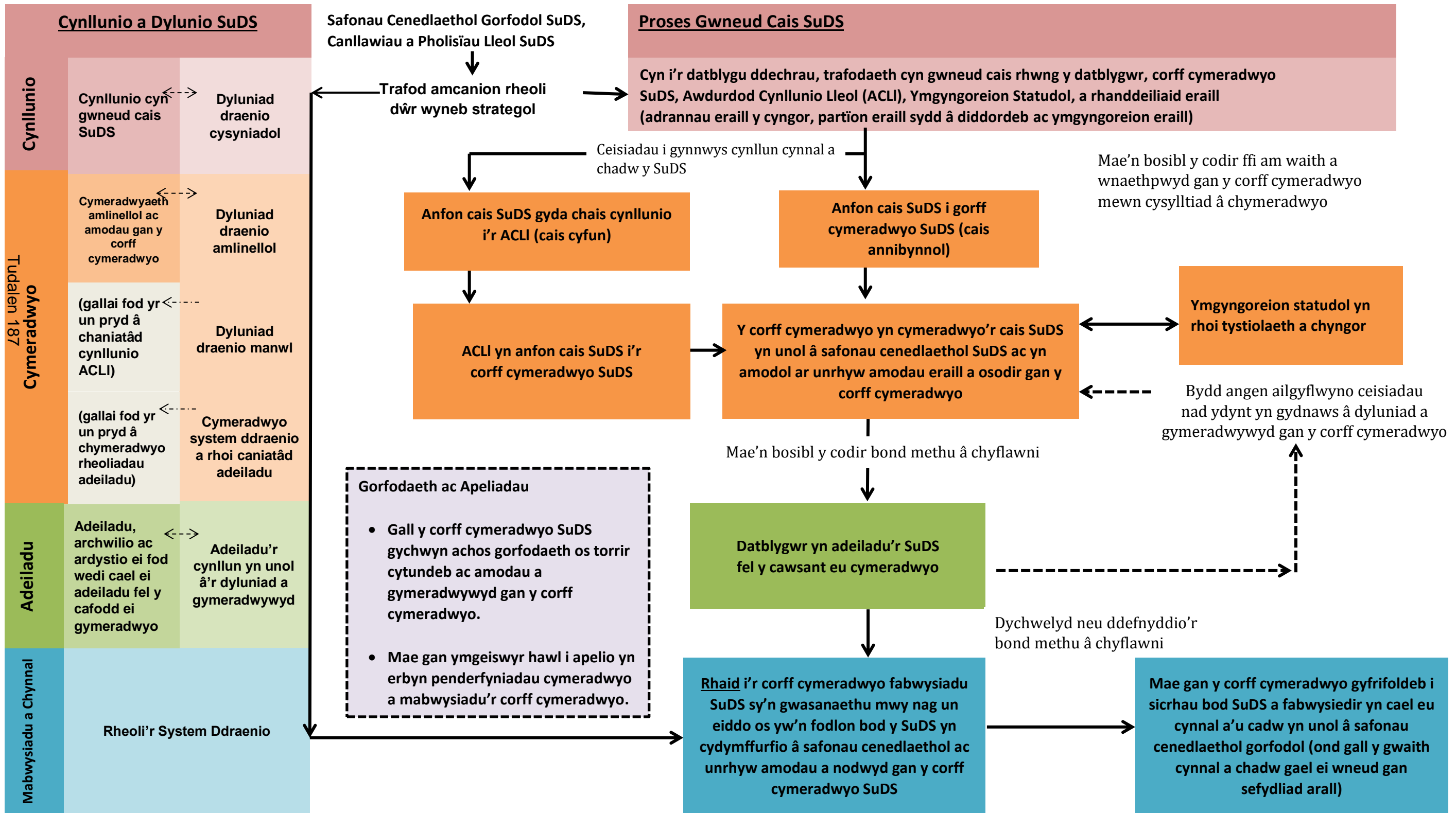
Mae asesu ceisiadau o'r fath yn faes arbenigol sydd angen profiad a hyfforddiant technegol perthnasol. Mae'r Cyngor yn gweithredu trefn debyg yn barod wrth asesu oblygiadau draenio ceisiadau cynllunio a cheisiadau ar gyfer gwaith mewn cyrsiau dŵr arferol drwy'r Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo. Disgwylir nifer sylweddol o geisiadau technegol iawn eu natur ac ystyrir fod yr argymhellion yn cyfarch y gofyn statudol o ran y broses benderfynu. Yn dilyn trafodaethau gyda'r Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd (Cynllunio), cytunwyd y byddai yn fradol ymdrin â'r dyletswyddau newydd o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo ond i ddefnyddio prosesau gweinyddol y Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd.

Ystyriaethau perthnasol

Byddai rhoi'r hawl i swyddogion wneud y penderfyniad yn hwyluso'r gallu i gwrdd â'r gofyn statudol i benderfynu ar geisiadau arferol o fewn 7 wythnos, a 11 wythnos ar gyfer ceisiadau sydd angen Asesiad o Effaith Amgylcheddol. Mae'r trefniadau hyn yn gyson gyda'r trefniadau sydd ar hyn o bryd yn cael ei sefydlu mewn awdurdodau lleol eraill ar draws Cymru.

Camau nesaf ac amserlen

Mae'r drefn newydd yn weithredol o'r 7fed Ionawr 2019, ac felly mae gofyn statudol i'r gyfundrefn fod mewn lle erbyn y dyddiad yma. Mae'r amserlen yn gaeth a phryderon dros hyn a diffyg cyllid, yn enwedig ar gyfer sefydlu ac yn y blynyddoedd cynnar, wedi cael ei adrodd i'r Llywodraeth mewn llythyr ac mewn cyfarfodydd rhanbarthol.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mae Atodlen 3 Deddf Rheoli
Llifogydd a Dŵr 2010 ar
systemau draenio cynaliadwy,
memorandwm esboniadol yn
cynnwys yr asesiad effaith
rheoleiddiol a'r nodiadau
esboniadol, Hydref 2018

2018

Memorandwm Esboniadol i:

- 1. Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018**
- 2. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Gweithdrefn Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018**
- 3. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Cais am Ffioedd Cymeradwyo) (Cymru) 2018**
- 4. Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Gorfodi) (Cymru) 2018**
- 5. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Apelau) (Cymru) 2018**

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Adran yr Amgylchedd a Materion Gwledig ac fe'i gosodir gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig:

1. Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018
2. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Gweithdrefn Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018
3. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Cais am Ffioedd Cymeradwyo) (Cymru) 2018
4. Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Gorfodi) (Cymru) 2018
5. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Apelau) (Cymru) 2018

Rwyf yn fodlon bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Hannah Blythyn AC
Gweinidog yr Amgylchedd

15 Hydref 2018

CYNNWYS

RHAN 1 – Memorandwm Esboniadol

1. Disgrifiad
2. Materion o ddiddordeb arbennig
3. Y cefndir deddfwriaethol
4. Pwrpas a'r effaith a fwriedir
5. Ymgynghori

RHAN 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol

6. Opsiynau polisi a ystyriwyd
7. Dadansoddiad o gostau a buddion yr opsiynau
8. Crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ac ymateb y Llywodraeth
9. Aseu'r gystadleuaeth
10. Aseidiadau effaith penodol
11. Adolygiad ar ôl gweithredu

Atodiad 1 - Datblygiadau tai

Atodiad 2 - Datblygiadau masnachol a diwydiannol

Atodiad 3 - Datblygwyr yng Nghymru

RHAN 1 – Memorandwm Esboniadol

1. Disgrifiad

- 1.1 Mae Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 (Deddf 2010) yn ymwneud â darparu systemau draenio cynaliadwy (SuDS). Mae'r rhain yn cynnwys sefydlu Corff Cymeradwyo SuDS yn yr awdurdod lleol ochr yn ochr â'i ddyletswydd fel awdurdod llifogydd lleol arweiniol. Bydd angen cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo cyn gallu dechrau gwaith i adeiladu systemau draenio ar safleoedd newydd a rhai sy'n cael eu hailddatblygu. A bwrw bod Safonau SuDS cenedlaethol statudol (safonau SuDS) yn cael eu bodloni, bydd gofyn i'r Corff Cymeradwyo fabwysiadu a chynnal SuDS cymeradwy sy'n gwasanaethu mwy nag un eiddo.
- 1.2 Gall SuDS ddarparu ystod o fuddion, gan gynnwys *lleihau difrod a achosir gan lifogydd, gwella ansawdd dŵr, gwarchod a gwella'r amgylchedd, gwella iechyd a lles a sicrhau sefydlogrwydd a gwydnwch systemau draenio*. Mae'r rhain yn gyson â'r nodau llesiant a'r egwyddorion datblygu cynaliadwy a geir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015¹. Maent hefyd yn gyson â Pholisi Adnoddau Naturiol Cymru a gyhoeddwyd yn ddiweddar.²
- 1.3 Yn wahanol i ddraeniau pibellau cyffredin, mae SuDS yn ceisio efelychu prosesau naturiol i reoli dŵr glaw, gan ddefnyddio'r dirwedd a'r llystyfiant naturiol i reoli llif a swm y dŵr wyneb. Hyd yma, nid yw wedi bod yn orfodol defnyddio SuDS ar ddatblygiadau newydd. O'r herwydd, cyfyngedig yw'r defnydd a wneir o SuDS ac nid yw systemau bob amser yn cydymffurfio â Safonau SuDS³. Mae hyn i raddau helaeth oherwydd ansicrwydd ynghylch mabwysiadu a chynnal a chadw parhaus.
- 1.4 Ceir yma un memorandwm esboniadol ar gyfer y gyfres o Offerynnau Statudol sydd eu hangen i roi Atodlen 3 Deddf 2010 ar waith. Pan fyddant wedi'u cychwyn bydd yr offerynnau hyn gyda'i gilydd yn darparu ar gyfer:
- Sefydlu Corff Cymeradwyo SuDS mewn cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol.
 - Rheidrwydd i systemau draenio ar gyfer rheoli dŵr glaw (gan gynnwys dŵr glaw, eira a dyddodiadau eraill) mewn datblygiadau newydd gael eu cymeradwyo gan y Corff Cymeradwyo cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.
 - Rheidrwydd i Weinidogion Cymru gyhoeddi Safonau SuDS Cenedlaethol (Safonau SuDS) ar gyfer dylunio, adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw SuDS. Er mwyn cael ei chymeradwyo gan y Corff Cymeradwyo bydd yn rhaid i'r system ddraenio a gynigir fodloni'r Safonau SuDS.
 - Ei gwneud yn ddyletswydd ar y Corff Cymeradwyo i fabwysiadu a chynnal a chadw SuDS cymeradwy sy'n gwasanaethu mwy nag un eiddo. Er mwyn i'r Corff Cymeradwyo ei mabwysiadu bydd yn rhaid i'r system ddraenio gael ei hadeiladu a gweithredu yn unol â'r hyn a gymeradwywyd yn unol â'r Safonau SuDS.

¹ Llywodraeth Cymru (2015) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)

² Llywodraeth Cymru (2017) Polisi Adnoddau Naturiol

³ Llywodraeth Cymru (2016) Safonau anstatudol a argymhellir ar gyfer draenio cynaliadwy (SuDS) yng Nghymru

- Mewnosod adran 106A newydd yn Neddf y Diwydiant Dŵr 1991 sy'n ategu'r darpariaethau presennol yn adran 106 y Ddeddf sy'n pennu y bydd yr hawl i gysylltu dŵr wyneb â charthffosydd cyhoeddus yn amodol ar gael cymeradwyaeth gan y Corff Cymeradwyo fod y system ddraenio'n bodloni'r Safonau SuDS.
 - Pennu y bydd Ymgwymerwyr Carthffosiaeth, Cyfoeth Naturiol Cymru, Dyfrffyrdd Prydain ac Awdurdodau Priffyrdd yn ymgngoreion statudol i'r Corff Cymeradwyo.
 - Sefydlu trefn orfodi ac apelio i'r Corff Cymeradwyo.
 - Darparu dull o adennill costau rhesymol a ysgwyddir gan y Corff Cymeradwyo wrth arfer ei swyddogaeth.
- 1.5 Cafodd y Gorchymyn sy'n cychwyn Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 ar gyfer Gymru ei wneud ar 1 Mai 2018. Daw'r ddeddfwriaeth, ynghyd â'r rheoliadau sydd eu hangen i'w rhoi ar waith i rym ar 7 Ionawr 2019. Bydd hynny'n rhoi digon o amser i awdurdodau lleol sefydlu dull cymeradwyo'r Corff Cymeradwyo. Bydd hefyd yn rhoi amser i'r datblygwyr ddod yn ymwybodol o'r newidiadau a pharatoi ar gyfer Safonau SuDS gorfodol a'r rheidrydd i gael cymeradwyaeth gan y Corff Cymeradwyo cyn dechrau gwaith adeiladu.
- 1.6 Cynigir na fydd angen cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo ar anheddau unigol a datblygiadau a chanddynt arwynebedd adeiladu o lai na 100 metr sgwâr.
- 1.7 Mae darpariaethau dros dro wedi eu mewnosod fel na fydd angen cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo ar ôl y dyddiad dod i rym ar gyfer yr isod:
- Datblygiadau newydd a oedd eisoes wedi cael caniatâd cynllunio cyn y dyddiad dod i rym, neu
 - Datblygiadau newydd gydag un neu fwy o faterion a gadwyd yn ôl lle gwneir cais am gymeradwyaeth i'r mater(ion) a gadwyd yn ôl o fewn 12 mis i'r dyddiad dod i rym, neu
 - Datblygiadau newydd lle y cyflwynwyd cais cynllunio dilys cyn y dyddiad dod i rym.
- 1.8 Mae amodau eithrio wedi'u mewnosod sy'n golygu na fydd angen cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo ar gyfer y canlynol:
- Gwaith adeiladu sy'n gysylltiedig â phriffyrdd (a adeiledir gan Lywodraeth Cymru), rheilffyrdd Network Rail a gweithgareddau byrddau draenio mewnol (a gynhelir gan Cyfoeth Naturiol Cymru).
 - Datblygiadau a ganiateir sy'n golygu adeiladu adeilad neu adeiladwaith arall sydd lai na 100 metr sgwâr o arwynebedd.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Ddeddfwriaethol

- 2.1 Mae Deddf 2010 yn Ddeddf Seneddol y DU sydd eisoes yn bodoli, ac mae angen yr Offerynnau Statudol hyn gyda'i gilydd i weithredu Atodlen 3 Deddf 2010 yng Nghymru ac i Gymru yn unig y maent yn berthnasol. Cafodd y Gorchymyn (Cychwyn rhif 2) (Cymru) Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 ei wneud ar 1 Mai 2018. Daw'r Gorchymyn sy'n cychwyn Atodlen 3 y Ddeddf i rym o'r diwrnod ar ôl

diwrnod gwneud y Gorchymyn at bwrpas gwneud is-ddeddfwriaeth ac o 7 Ionawr 2019 at y dibenion sy'n weddill.

- 2.2 Gallai Atodlen 3 Deddf 2010 fod yn berthnasol yn Lloegr ond nid yw wedi'i chychwyn eto. Mae mesurau SuDS yn Lloegr yn dal i fod yn destun adolygu gan Lywodraeth y DU ac maent wedi bod yn destun craffu gan y Pwyllgor Seneddol Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig (EFRA). Daeth y Pwyllgor i'r casgliad nad yw polisi Llywodraeth y DU ar SuDS yn llwyddo a gwnaeth argymhellion ynglŷn â'r angen i wneud safonau ar gyfer SuDS yn orfodol er mwyn gwella ansawdd cynlluniau SuDS.
- 2.3 Ers hynny, mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi adolygiad⁴ o'i mesurau a'u heffeithiolrwydd sy'n annog defnyddio SuDS ar ddatblygiadau mawr newydd a rhoi blaenoriaeth i ddefnyddio SuDS mewn ardaloedd sydd mewn perygl o lifogydd trwy bolisi cynllunio anstatudol. Cafwyd nifer o ganfyddiadau sy'n cael eu crynhoi isod:
- Mae 80% o bolisiâu cynllunio lleol sydd wedi'u mabwysiadu gan Awdurdodau Cynllunio Lleol (ACLI) yn adlewyrchu'r polisi y dylid darparu SuDS mewn datblygiadau mawr newydd.
 - Nid oes gan 70-75% o ACLI **unrhyw** drefniadau ar gyfer monitro neu adrodd a ydynt yn defnyddio SuDS.
 - Dywedodd nifer fawr o ACLI bod prinder amser, arbenigeddau ac adnoddau ganddynt i asesu ceisiadau cynllunio.
 - Nodwyd yn yr adroddiad bod Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol yn ofidus nad yw SuDS yn cael eu hymgorffori yng nghanam llunio'r cynllun meistr, a bod diffyg sylw a manylder iddo ar ddechrau'r broses gynllunio.
 - Nodwyd yn yr adroddiad nad yw digon o ACLI yn sicrhau bod ganddynt drefniadau ar gyfer cynnal a chadw cynlluniau SuDS dros oes y datblygiad.

3. Y cefndir deddfwriaethol

- 3.1 Adran 32 Deddf 2010 sy'n rhoi grym i Atodlen 3 y Ddeddf honno. Mae Adran 49(1)(i) Deddf 2010 yn darparu bod Adran 32 ac Atodlen 3 yn dod i rym mewn perthynas â Chymru yn unol â darpariaethau a wnaed drwy orchymyn Gweinidogion Cymru.
- 3.2 Mae Atodlen 3 Deddf 2010 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru i wneud is-ddeddfwriaeth mewn perthynas â Chymru ar nifer o faterion:
- Mae paragraff 7(4) yn cynnwys darpariaeth i reoliadau gael eu gwneud ynghylch eithriadau i'r gofyniad am gymeradwyaeth. Mae paragraff 11(5) yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau ynghylch amseriad penderfyniadau ar geisiadau am gymeradwyaeth a'r weithdrefn ar gyfer hynny, gan gynnwys canlyniadau peidio â chydymffurfio â hwy.
 - Mae paragraff 13(1) yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau ynghylch ffioedd ceisiadau am gymeradwyaeth.

⁴ <https://www.gov.uk/government/publications/a-review-of-the-application-and-effectiveness-of-planning-policy-for-sustainable-drainage-systems>

- Mae paragraff 18 (3) yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau i bennu pryd y caiff system ddraenio ei thrin fel petai wedi'i chynllunio ar gyfer un eiddo. Mae paragraff 20 yn darparu ar gyfer gwneud eithriadau ychwanegol i'r ddyletswydd fabwysiadu. Mae paragraff 23(7) a 24(5) yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau ynghylch amseriad a dull rhoi hysbysiad gan y Corff Cymeradwyo ynghylch mabwysiadu.
- Mae paragraff 14(1) yn ei gwneud yn ofynnol gwneud rheoliadau i orfodi'r gofyniad am gymeradwyaeth.
- Mae paragraff 25(1) yn ei gwneud yn ofynnol gwneud rheoliadau i ddarparu hawl i apelio yn erbyn penderfyniadau penodol gan y Corff Cymeradwyo.

3.3 Nodir isod y weithdrefn ddeddfwriaethol statudol ar gyfer gwneud yr offerynnau:

- Trwy adran 48(5) Deddf 2010, mae Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018, Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Gweithdrefn Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018 a Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Ffioedd Cais am Gymeradwyaeth) (Cymru) 2018 yn dilyn y weithdrefn penderfyniadau negyddol.
- Trwy adran 48(6)(a) a paragraffau 14(5)(b) a 25(3)(b) Atodlen 3 Deddf 2010, mae Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Gorfodi) (Cymru) 2018 a Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Apelau) Cymru 2018 yn dilyn y weithdrefn penderfyniadau cadarnhaol.

- 3.4 Mae'r offerynnau hyn yn ymdrin â draenio dŵr wyneb yng Nghymru yn unig. Mae hynny'n wahanol i bob agwedd arall ar garthffosiaeth a draenio a ddarperir gan ymgymerywyr carthffosiaeth o dan Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991. O dan y Ddeddf honno, Gweinidogion Cymru sy'n gyfrifol am reoleiddio ymgymerywyr dŵr a charthffosiaeth sy'n gweithredu'n gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru a'r Ysgrifennydd Gwladol sy'n gyfrifol am gwmnïau dŵr a charthffosiaeth sy'n gweithredu'n gyfan gwbl neu'n bennaf yn Lloegr. O'r herwydd, ar gyfer gwasanaethau draenio a ddarperir gan ymgymerywyr dŵr a charthffosiaeth, mae'r rhannau hynny o Loegr y mae Dŵr Cymru Welsh Water yn eu gwasanaethu'n rhan o gyfrifoldeb Gweinidogion Cymru. Bydd darpariaethau cysylltiedig yn Neddf Cymru 2017 wedi iddynt gael eu cychwyn yn cysoni trefniadau rheoleiddio ymgymerywyr carthffosiaeth â'r ffin genedlaethol, yn hytrach nag yn gyfan gwbl neu'n bennaf.
- 3.5 Mae Atodlen 3 y Ddeddf yn defnyddio'r gair "Gweinidog" i ddynodi Gweinidogion Cymru a'r Ysgrifennydd Gwladol fel ei gilydd. Defnyddir y gair "Gweinidog" yn y ddogfen hon i ddynodi Gweinidogion Cymru.

4. PWRPAS A'R EFFAITH A FWRIEDIR

Y broblem y mae'r ddeddfwriaeth yn ceisio ymdrin â hi

- 4.1 Mae tua 163,000 o unedau eiddo yng Nghymru yn wynebu perygl o lifogydd dŵr wyneb (120,000 preswyl a 43,000 di-breswyl)⁵. Mae perygl llifogydd ar gynnydd, i raddau helaeth oherwydd newid yn yr hinsawdd a threfoli.
- 4.2 Gall dŵr wyneb ffo achosi llawer iawn o lygredd; yn uniongyrchol ac wrth i garthffosydd gorlawn ollwng dŵr i afonydd. Mae'r pwysau i weithredu ynghylch ansawdd dŵr, er enghraifft drwy gynyddu capasiti'r system garthffosiaeth, hefyd yn deillio o'r angen ar hyn o bryd i gydymffurfio â deddfwriaeth yr UE, ac yn benodol y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr.
- 4.3 Yn ôl Cyfoeth Naturiol Cymru⁶ mae "*diffyg amlwg o 'eglurder cyhoeddus' dros gyfrifoldebau ('pwy sy'n gwneud beth'), yn enwedig mewn perthynas â rheoli llifogydd arfordirol a dŵr*". Nodir "creu cyrff cymeradwyaeth draenio cynaliadwy" fel mesur allweddol a allai helpu i reoli'r risg o lifogydd yn well. Yn wir, un o amcanion y strategaeth genedlaethol ar gyfer rheoli'r risg llifogydd yng Nghymru yw sefydlu corff cymeradwyo mewn awdurdodau lleol i gymeradwyo a mabwysiadu cynlluniau SuDS⁷. Un pryder penodol yw'r diffyg cyfrifoldebau clir dros gynnal a gweithredu systemau draenio dŵr wyneb nad ydynt yn cael eu diffinio fel draeniau piben neu garthffos traddodiadol sy'n cysylltu â'r system garthffosiaeth gyhoeddus neu fel arall.
- 4.4 Mae SuDS yn lleihau cyfradd a chyfaint dŵr wyneb ffo o ddatblygiadau er mwyn cyd-fynd yn well â safleoedd 'maes glas'. Mae hyn gan amlaf yn golygu gollyngiadau is ac arafach o gymharu â draeniau pibell confensiynol. Maent yn ddull draenio mwy cynaliadwy a gwydn ac ymhlith yr elfennau nodweddiadol mae pyllau, palmentydd athraidd a phantiau⁸.
- 4.5 Mae Atodlen 3 Deddf 2010 yn cynnwys darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr geisio cymeradwyaeth draenio gan y Corff Cymeradwyo cyn dechrau unrhyw waith adeiladu ac iddo oblygiadau o ran draenio. Mae'n rhaid i'r Corff Cymeradwyo benderfynu a yw'r cais yn bodloni'r Safonau SuDS gorfodol. O dan y ddeddf, rhaid i bob system SuDS sy'n gwasanaethu mwy nag un eiddo gael ei mabwysiadu a'i chynnal gan y Corff Cymeradwyo.
- 4.6 Gellid caniatáu eithriadau i'r drefn drwy reoliadau ac mae Deddf 2010 yn caniatáu cychwyn yn raddol er mwyn rheoli'r effeithiau ar Awdurdodau Lleol a busnesau.
- 4.7 Gwnaeth adolygiad Pitt⁹, yn sgil llifogydd 2007, argymhellion penodol ynghylch dŵr wyneb ffo, gan gynnwys yr angen i:
- Egluro pwy sy'n gyfrifol am fabwysiadu a chynnal systemau draenio cynaliadwy; a
 - Dileu'r hawl awtomatig i gysylltu carthffosydd dŵr wyneb cyhoeddus (Adran 106 ac Adran 115 Deddf y Diwydiant Dŵr 1991) a gaiff ei rhoi ar waith trwy Atodlen gychwyn 3 Deddf 2010.

Pam y mae angen i'r Llywodraeth ymyrryd

- 4.8 Mae'r cyfiawnhad dros SuDS a'r defnydd a wneir ohonynt wedi hen ennill eu plwyf yn y system gynllunio, sy'n cynnwys TAN 15 a Dogfen Gymeradwy H y Rheoliadau Adeiladu, yn ogystal â safonau gwirfoddol megis y Nod Ansawdd Cartrefi. Er hynny,

⁵ Cyfoeth Naturiol Cymru (2016) Rheoli Risg Llifogydd ac Erydiad Arfordirol yng Nghymru, 2014 – 2016

⁶ <https://cdn.naturalresources.wales/media/680132/rheoli-risg-llifogydd-ac-erydiad-arfordirol-yng-nghymru.pdf?mode=pad&rnd=131267042100000000>

⁷ <https://gov.wales/docs/desh/publications/111114floodingstrategygy.pdf>

⁸ CIRIA (2015) The SuDS Manual (C753)

⁹ Swyddfa'r Cabinet (2008) The Pitt Review: Learning the Lessons from the 2007 Floods

ychedig o ddefnydd a wneir o SuDS ar hyn o bryd, ac mae hynny'n cyfyngu ar y cyfraniad y gall SuDS ei wneud i liniaru peryglon llifogydd oherwydd dŵr wyneb ffo a pherygl carthffosydd gorlawn, neu i warchod ansawdd dŵr.

4.9 Yn y gorffennol, byddai'r rhan fwyaf o ddatblygiadau'n cael eu hadeiladu gyda draeniau ar wahân ar gyfer dŵr budr a dŵr wyneb ffo, er bod rhyw 70% o rwydwaith carthffosydd y DU yn garthffosydd cyfun, ac felly mae llawer o ddraeniau dŵr wyneb yn cysylltu â charthffosydd cyfun. Cyfran gymharol isel (tua 20-40% yn seiliedig ar dystiolaeth anecdotaidd) y gellir eu disgrifio fel rhai SuDS sy'n cydymffurfio â safonau cenedlaethol¹⁰. Mae'r farchnad wedi bod yn araf yn cynnwys SuDS yn wirfoddol mewn cynlluniau datblygu. Mae'r farchnad wedi'i chyfyngu oherwydd:

- Methu â rhoi gwybodaeth – ar hyn o bryd, mae diffyg cysondeb o ran defnyddio'r safonau a argymhellir. Er bod rhywfaint o arfer da, mae arfer gwael i'w weld hefyd ac mae hynny'n cyfrannu at y canfyddiad fod SuDS yn ddrud ac yn peri costau nad ydynt yn hanfodol.
- Allanoldebau – mae diffyg cyswllt rhwng y rhai sy'n rheoli a/neu'n talu am ddraenio dŵr wyneb a'r rhai sy'n elwa o reoli cynaliadwy. Mae'r budd yn aml yn gyhoeddus ac yn cronni ymhellach i lawer y llif, h.y. beth ffordd o ble bynnag y mae'r glaw'n cwmpo ac yn cael ei drin;
- Diffyg gofyn statudol a threfniadau cydlynol ar gyfer mabwysiadu a chynnal a chadw'r systemau draenio – ar hyn o bryd, mae'n rhaid i'r datblygwyr neu'r awdurdodau lleol wneud trefniadau i ariannu gwaith cynnal a chadw parhaus ar SuDS, os cânt eu hadeiladu. Er hynny, mae'r trefniadau yn hyn o beth yn amrywiol iawn ac yn ad-hoc.

4.10 Yn ogystal â'r cyfyngiadau y sonnir amdanynt uchod, nid oes fawr o ysgogiadau yn y farchnad i reoli dŵr wyneb ffo:

- Mae gwaddol draenio dŵr wyneb ffo i mewn i'n carthffosydd yn golygu bod dŵr budr a dŵr wyneb ffo yn aml yn cael eu gweld fel un broblem. Ond dros y blynyddoedd diwethaf, ychedig o newid sydd wedi bod o ran faint o ddŵr y mae pob unigolyn yn ei ddefnyddio gartref¹¹ h.y. dim ond ychedig o welliant a welwyd o ran effeithlonrwydd dŵr fesul unigolyn. Ar y llaw arall, mae Ofwat yn rhagweld cynnydd sylweddol yn llifogydd carthffosydd yn sgil y newid yn yr hinsawdd yn y dyfodol¹². Felly bydd dylanwad dŵr wyneb ffo ar ein carthffosydd (oherwydd patrwm newid yn yr hinsawdd, yn ogystal â lledaeniad trefi) yn cynyddu yn unol â faint o ddŵr budr y mae angen ei drin.
- Mae cost yswiriant llifogydd yn cael ei chynnal ar hyn o bryd gan daliadau pobl nad ydynt mewn perygl o gael llifogydd, ac felly nid oes cymhelliant i bobl ddefnyddio mesurau rheoli, gan gynnwys SuDS.

Amcan Polisi

¹⁰ Llywodraeth Cymru (2016) Safonau anstatudol a argymhellir ar gyfer draenio cynaliadwy (SuDS) yng Nghymru

¹¹ Asiantaeth yr Amgylchedd (2008) Water resources in England and Wales – current state and future pressures

¹² Mae Ofwat wedi cyhoeddi gwaith ymchwil sy'n dangos y cynnydd a ragwelir yn y llifogydd carthffosydd oherwydd y newid yn yr hinsawdd e https://www.ofwat.gov.uk/wp-content/uploads/2015/11/rpt_com201106mottmacsewer.pdf

4.11 Drwy gychwyn Atodlen 3, y bwriad yw:

- Gwneud darparu SuDS yn ofyniad statudol yn hytrach nag anstatudol;
- Sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau ar gyfer rheoli dŵr wyneb yn y tymor hir, a sicrhau bod y safonau'n gyson;
- Rhoi sicrwydd i ddatblygwyr y bydd SuDS yn cael eu mabwysiadu heb fod angen trafodaethau hirfaith neu gostau sylweddol;
- Lleihau perygl llifogydd dŵr wyneb mewn manau penodol;
- Lliniaru'r llygredd a all ddigwydd yn sgil dŵr wyneb ffo;
- Lleihau'r pwysau ychwanegol ar garthffosydd cyhoeddus a'r angen am gapasiti ychwanegol; a
- Helpu i ddiogelu cyflenwadau dŵr.

4.12 Ymhlith y manteision eraill anuniongyrchol mae:

- Helpu i gyflawni nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, ac yn arbennig **Nodau Llesiant Llywodraeth Cymru** i gysylltu cymunedau trwy seilwaith cynaliadwy a chydnerth
- Cyfrannu at yr ymrwymiad i reoli ein hamgylchedd dŵr yn well a wnaed yn **Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru 2016-2021**. Mae'n nodi hefyd bod seilwaith gwyrdd (fel SuDS) yn gyfle i fynd i'r afael â thlodi, tai a seilwaith, tra'n cyflawni amcanion tymor hir ehangach.
- Cyfrannu at yr ymrwymiad i atebion sy'n seiliedig ar natur, un o flaenoriaethau cenedlaethol **Polisi Adnoddau Naturiol (2017)** Llywodraeth Cymru ac i amcanion ehangach gan gynnwys cefnogi cymunedau cynaliadwy, hyrwyddo twf gwyrdd, cefnogi economi sy'n defnyddio adnoddau'n fwy effeithiol a chynnal cymunedau iechyd, egniol a chysylltiedig¹³.
- Cyfrannu at nodau'r **Strategaeth Ddŵr i Gymru**, sy'n amlinellu'r cyfeiriad strategol o ran polisi dŵr dros yr 20 mlynedd nesaf a thu hwnt.
- Cyfrannu at gyflawni amcanion **Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol Cymru**
- Cydymffurfio â **Deddf Cynllunio (Cymru) 2015**, sy'n gosod dyletswyddau i wneud "*datblygu cynaliadwy*" sy'n gyson â nodweddion SuDS yn ofynnol ar gyfer datblygiadau newydd.
- Cydymffurfio â'r ddyletswydd i gynnal a chyfoethogi bioamrywiaeth a chryfhau ecosystemau a sefydlwyd o dan **Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016**.
- Helpu i gyflawni nodau **Cyfarwyddeb Fframwaith Dŵr yr UE**.
- Lleihau llygredd aer drwy ddefnyddio mwy ar seilwaith gwyrdd, gan gyfrannu at gyflawni **Rheoliadau Safonau Ansawdd Aer (Cymru) 2010**.
- Helpu i gyflawni **Safonau Ansawdd Tai Cymru**, sy'n nodi bod yn rhaid i gartrefi newydd sy'n cael eu codi i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (cymdeithasau tai) er mwyn darparu tai cymdeithasol a thai i'w gwerthu ar y farchnad agored fod "*wedi'u lleoli mewn amgylcheddau deniadol a diogel*", defnyddio "*tirlunio meddal a chaled a phlanhigion mewn ardaloedd gwarchoddedig*" a darparu "*manau cymunedol digonol, ymarferol y gellir eu cynnal*".

¹³ Dywed y Polisi yn arbennig "gwella'r mynediad i fannau gwyrdd a darparu cyfleusterau i ddwyn pobl ynghyd yw'r ffordd orau o atal anhwylderau meddwl a gwella llesiant meddyliol. Mae Sefydliad Iechyd y Byd yn awgrymu bod dulliau iechyd cyhoeddus sy'n cynnig buddion iechyd, cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol, megis manau gwyrdd diogel a thrafnidiaeth egniol, yn gost effeithiol ac yn darparu enillion ar fuddsoddiadau. Awgrymir hefyd gan astudiaethau fod y bobl sy'n byw'n agos at fan gwyrdd yn fwy tebygol o fod â lefel uchel o weithgarwch corfforol, ac o ddefnyddio'r man gwyrdd yn amlach.

- Helpu Cymru i gyflawni **amcanion lleihau carbon**¹⁴ ac addasu i newid yn yr hinsawdd.
- Creu mwy o gynefinoedd gwlyptir a mannau gwyrdd trefol i gyflawni nod y **Strategaeth Bioamrywiaeth Genedlaethol a'r Cynllun Gweithredu dros Gymru** (Cynllun Adfer Natur Cymru) a'r ymrwymïadau i'r **Cyfarwyddbau Cynefinoedd ac Adar**.

Pam SuDS?

- 4.13 Rhagwelir y bydd difrod llifogydd yn sgil dŵr wyneb ffo yn cynyddu oherwydd y newid yn yr hinsawdd a threfoli¹⁵..
- 4.14 Gall SuDS leihau'r cynnydd hwn drwy storio dŵr ffo, arafu cyfradd arllwys dŵr ffo i gyrff dŵr, a helpu dŵr ffo i dreiddio i'r ddaear. Mae astudiaethau achos wedi dangos bod SuDS o dan amgylchiadau penodol yn gallu lleihau dŵr ffo gymaint â 50%¹⁶.
- 4.15 Adeiladwyd y rhan fwyaf o drefi a dinasoedd yng Nghymru â charthffosydd cyfun lle mae dŵr wyneb ffo'n cymysgu â dŵr budr ac yna'n cael ei gludo i waith trin sy'n tynnu dŵr glân ohono. Yn tua hanner y rhwydwaith, mae'r systemau carthffosiaeth yn llawn neu'n orlawn.
- 4.16 Yn y sefyllfaoedd hyn, yn ystod cyfnodau o law trwm, mae'r carthffosydd cyfun hyn yn llenwi'n gyflym. Pan fydd hyn yn digwydd, mae carthffosiaeth heb ei drin a dŵr budr yn cael eu gollwng i nentydd ac afonydd drwy sianeli gorlifo (er mwyn ceisio atal llifogydd tebyg mewn eiddo). Yn ystod llifogydd, bydd hyn yn cyfuno â llifddwr ac mewn nifer fach o achosion gall hefyd achosi llifogydd yn uniongyrchol mewn cartrefi.
- 4.17 Mae graddfa'r gollyngiadau cyfreithlon wedi'i chyfyngu gan drwyddedau Cyfoeth Naturiol Cymru a'r cyfarwyddbau isod:
- y Gyfarwydddeb Dŵr Ymdrochi;
 - y Gyfarwydddeb Pysgod Cregyn;
 - y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr; a
 - y Gyfarwydddeb Trin Dŵr Gwastraff Trefol.
- 4.18 Mae rhwydwaith carthffosiaeth Cymru a Lloegr yn werth rhyw £174 biliwn. Bydd angen cynyddu capasiti'r carthffosydd yn fawr er mwyn iddynt allu delio â'r cynnydd mewn llifogydd a ddisgwylir oherwydd y newid yn yr hinsawdd, lledaeniad trefi a chysylltiadau newydd. Fodd bynnag, pe na bai cysylltiadau newydd yn cael eu gwneud (drwy gyflwyno SuDS), bydd hynny'n lleihau'r pwysau ar garthffosydd ac arbed biliynau o ran buddsoddi i gwmnïau dŵr a charthffosiaeth.
- 4.19 Mae SuDS yn cynnig cyfle i osgoi llawer o'r cysylltiadau newydd a datblygu seilwaith gwahanol ar gyfer carthffosydd cyhoeddus – a fyddai'n cynnig arbedion buddsoddi sylweddol.

5. Ymgynghori

¹⁴ Yn unol â'r cyngor a amlinellir gan y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd (2017) Cyngor ar Gynllunio Targedau Carbon Cymru

¹⁵ Strategaeth Genedlaethol ar gyfer rheoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol 2011

<https://gov.wales/topics/environmentcountryside/epq/flooding/nationalstrategy/strategy/?skip=1&lang=cy>

¹⁶ Gweler er enghraifft EPC (2017) Sustainable Drainage Systems on new developments, Analysis of evidence <https://gov.wales/docs/desh/publications/170209-suds-evidence-epc-final-report-en.pdf>

- 5.1 Wrth ddatblygu'r dystiolaeth i ategu'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol (AERh)¹⁷, ymgynghorwyd ag ystod eang o sefydliadau a sectorau, gan gynnwys:
- Awdurdodau lleol
 - Datblygwyr ac adeiladwyr tai
 - Cwmnïau dŵr a charthffosiaeth
 - Cyfoeth Naturiol Cymru
 - Sefydliadau anllywodraethol a'r trydydd sector
 - Cyrff defnyddwyr
 - Academyddion
 - Gweithwyr proffesiynol yn y sector
- 5.2 Cwblhawyd AERh law yn llaw â'r Memorandwm Esboniadol hwn. Ceir rhagor o fanylion am yr ymgynghoriadau a gynhaliwyd yn yr AERh isod (Rhan 2).

¹⁷ Gweler er enghraifft EPC (2017) Sustainable Drainage Systems on new developments, Analysis of evidence <https://gov.wales/docs/desh/publications/170209-suds-evidence-epc-final-report-en.pdf> .

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

Adran	Tud.
Opsiynau polisi a ystyriwyd	12
Yr opsiwn a ffeirir	13
Dadansoddiad o gostau a buddion yr opsiynau	13
Opsiwn 1 – Gwneud Dim	19
Opsiwn 2 – Cychwyn Atodlen 3 Deddf 2010	19
Opsiwn 3 – Dull Cynllunio	36
Crynodeb o'r costau a'r buddion	45
Crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriadau ac ymateb y Llywodraeth	47
Asesu'r gystadleuaeth	52
Asesiadau effaith penodol	53
Adolygiad ar ôl gweithredu	58

Atodiadau

Atodiad 1 – Datblygiadau tai

Atodiad 2 – Datblygiadau masnachol a diwydiannol

Atodiad 3 – Datblygwyr yng Nghymru

6. Opsiynau polisi a ystyriwyd

6.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi ystyried tri phrif opsiwn polisi (Tabl 1).

Tabl 1: Crynodeb o'r opsiynau polisi a ystyriwyd

Opsiwn polisi	Enw	Disgrifiad
1	Gwneud dim	Y waelodlin, sef parhau â'r polisi anrheoleiddiol presennol.
2	Cychwyn Atodlen 3	Ei gwneud yn orfodol defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio â safonau cenedlaethol ar bob datblygiad bach a mawr (mwy nag 1 annedd neu safleoedd sy'n fwy nag 0.1 hectar).
3	Dull cynllunio	Disgwyliad y bydd SuDS yn cael eu darparu ar bob datblygiad bach a mawr lle bynnag y bo hynny'n briodol a heblaw y gellir dangos bod hynny'n amhriodol. Defnyddio amodau cynllunio neu rwymedigaethau cynllunio i sicrhau bod trefniadau clir ar waith ar gyfer cynnal a chadw yn ystod oes y datblygiad.

6.2 Yn ogystal â'r tri opsiwn a amlinellir uchod, trafodwyd nifer o opsiynau eraill ond ni chawsant eu cynnwys i'w hystyried yn llawn yn yr AERh. Er hynny, mae'n bosib na fydd rhai o'r rhain yn anghyson â'r opsiynau polisi a amlinellir uchod, a thrafodir y rhain yn y papur ymgynghori ehangach. Dangosir yr opsiynau hyn, a'r rheswm dros eu hepgor, yn Nhabl 2.

Tabl 2: Opsiynau a drafodwyd ond na chawsant eu cynnwys i'w hystyried yn llawn yn yr AERh

Opsiwn	Disgrifiad	Rhesymau dros beidio â'i gynnwys
Mabwysiadu gan y cwmnïau dŵr	Rheidrwydd ar gwmnïau dŵr a charthffosiaeth i fabwysiadu a bod yn gyfrifol am gynnal a chadw rhai SuDS (e.e. o dan y ddaear, perchnogol) sy'n cydymffurfio â'r safonau.	Ystyrir opsiynau ar gyfer mabwysiadu a chynnal a chadw SuDS yn wirfoddol gan gwmnïau dŵr yn y papur ymgynghori ehangach. Byddai mabwysiadu anwirfoddol yn gofyn am newid y ddeddfwriaeth sylfaenol (A104 Deddf y Diwydiant Dŵr 1991), a deddfwriaeth i ddileu'r hawl awtomatig i gysylltu. Mae'n creu cymhelliant i osod systemau lle mae'n fwy sicr y cânt eu mabwysiadu (yn debygol o fod o dan y ddaear, fel yn yr Alban).
Diwygio	Sefydlu Corff Cymeradwyo i gymeradwyo SuDS, ond	Trafodir opsiynau ar gyfer diwygio Atodlen 3, e.e. drwy reoliadau a

Atodlen 3	gwahanol grwpiau'n mabwysiadu'r SuDS, megis awdurdodau lleol, cwmnïau dŵr a charthffosiaeth neu gymdeithasau tai, yn dibynnu ar ymarferoldeb, buddion, ayyb.	gorchmynion, yn y papur ymgynghori ehangach. Risg uchel o weithredu'n wahanol mewn gwahanol ardaloedd a dyblygu safonau. Hefyd mae rhoi cyfrifoldebau SuDS i gymaint o gyrff yn debygol o greu dryswch.
<i>Sewers for adoption</i>	Diweddarau <i>Sewers for Adoption</i> (canllawiau ar gyfer dylunio ac adeiladu carthffosydd a fabwysiedir gan Ymgymeryr Carthffosiaeth yn unol ag Adran 104 Deddf y Diwydiant Dŵr 1991) i gynnwys SuDS.	Dim gofyniad gorfodol, felly'n annhebygol o newid y sefyllfa sydd ohoni'n sylweddol.

Beth yw'r opsiwn a ffefir?

- 6.3 Opsiwn 2 yw'r opsiwn a ffefir. Amcangyfrifir mai gwerth presennol net (NPV) Opsiwn 2 yw £164.9m (o £82.6m i £961.4m). Mae'n gadarnhaol awgrymu bod y buddion net i'r gymdeithas yn fwy na'r costau net i'r gymdeithas. Sero yw gwerth presennol net Opsiwn 1. Amcangyfrifir mai £54.3m yw gwerth presennol net Opsiwn 3, h.y. tua traean buddion yr opsiwn a ffefir (er bod yr ystod o £20.4m i £460.4m yn gorgyffwrdd Opsiwn 2).

7. Dadansoddi Costau a Buddion yr Opsiynau

- 7.1 Rydym wedi defnyddio canllawiau a ddarparwyd gan Drysorlys EM¹⁸ i gynnal Dadansoddiad o Gostau a Buddion y tri opsiwn polisi.
- 7.2 Tybir y bydd y cyfnod arfarnu'n para o 2018 tan 2026. Dewiswyd y flwyddyn olaf (2026) am mai dyna pryd y bydd llawer o gynlluniau datblygu lleol yng Nghymru'n dod i ben, h.y. mae mwy o sicrwydd ynglŷn â maint a graddfa datblygiadau tai a datblygiadau eraill dros y cyfnod hwn. Wrth gwrs, mae'n bosib y gellid cyfiawnhau cyfnod arfarnu hwy a gallai hynny fod yn briodol, er y byddai maint a graddfa datblygiadau newydd a newidiadau o'r tu allan yn fwy ansicr. Serch hynny, byddai mabwysiadu cyfnod hwy yn rhoi mwy o bwysigrwydd i'r effeithiau rheolaidd dros amser. Mae hyn yn cael ei ystyried drwy gynnal dadansoddiad sensitifrwydd.
- 7.3 Rhannwyd yr effeithiau hyn yn ddau gategori, naill ai:
- Effeithiau untro – tybir yr effeithiau ar ddechrau'r cyfnod arfarnu (2018); neu

¹⁸ Trysorlys EM (2011) Green Book

- Effeithiau rheolaidd – tybir y bydd yr effeithiau'n digwydd bob blwyddyn (o 2018 tan 2026 yn gynwysedig).
- 7.4 Yn unol â chanllawiau Trysorlys EM, mae cyfradd ddisgownt o 3.5% wedi'i defnyddio ar gyfer costau a buddion yn y dyfodol, er mwyn cyfrifo gwerth presennol yr effeithiau. Mae newid y gyfradd hon yn cael ei ystyried drwy gynnal dadansoddiad sensitifrwydd.
- 7.5 Mae'r cyfansymiau a amcangyfrifir yn yr AERh wedi'u talgrynnu felly efallai na fyddant yn cyfateb yn union i'r gwerthoedd yn y tablau cysylltiedig.
- 7.6 Mae'r AERh yn rhoi pwyslais ar y costau a'r buddion ychwanegol/ymylol sy'n gysylltiedig ag opsiynau 2 a 3. Felly, nid yw unrhyw gostau/buddion o dan Opsiwn 1 (yr opsiwn 'Gwneud Dim') yn ychwanegol at y sefyllfa bresennol a thybir eu bod yn sero.
- 7.7 Ystyriwyd y costau a'r buddion a fyddai'n cronni i nifer o grwpiau a sefydliadau allweddol, sef:
- Llywodraeth Cymru
 - Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo
 - Datblygwyr
 - Cwmnïau dŵr a charthffosiaeth
 - Perchnogion/meddianwyr eiddo
 - Cyfoeth Naturiol Cymru
 - Y boblogaeth gyffredinol
- 7.8 Mae'r effeithiau penodol a ystyriwyd yn yr AERh yn seiliedig ar gyswllt â rhanddeiliaid, ystod o waith blaenorol, gan gynnwys Defra (2010)¹⁹, Llawlyfr SuDS²⁰ ac offeryn buddion SuDS (BeST) CIRIA, ynghyd â gwybodaeth arbenigol. Ceir rhestr lawn o'r effeithiau a ystyriwyd yn Nhabl 3.

Tabl 3: Yr effeithiau a ystyriwyd (rhestr lawn)

Effeithiau posib	Disgrifiad
Adeiladu	Adeiladu SuDS sy'n cydymffurfio
Ffioedd (datblygwyr)	Ffi gwneud cais/cymeradwyo/ardystio/archwilio/mabwysiadu
Cymryd tir	Cymryd tir ychwanegol drwy SuDS
Sefydlu (datblygwyr)	Meithrin gallu, uwchsgilio a hyfforddi
Taliadau cysylltu (datblygwyr)	Osgoi ceisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb
Mabwysiadu, gweithredu a	Llai o weithredu a monitro, a sicrwydd ynghylch mabwysiadu, gan arwain at arbedion effeithlonrwydd yn y broses gynllunio a'r

¹⁹ Cychwyn Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, Atodlen 3 ar gyfer Draenio Cynaliadwy: Asesiad Effaith

²⁰ CIRIA (2015) The SuDS Manual (C753)

monitro (datblygwyr)	gwaith datblygu, yn ogystal â llai o ymwneud neu ymwneud symlach ag ystod gymhleth o fuddiannau, gan gynnwys cwmnïau dŵr a charthffosiaeth, yr Awdurdod Cynllunio, yr Awdurdod Prifffyrdd a Cyfoeth Naturiol Cymru.
Sefydlu (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Sefydlu corff cymeradwyo, gan gynnwys gweinyddu, cyfrifyddiaeth, ffioedd cyfreithiol, taliadau cofrestru, hysbysebu, gwaith hyrwyddo, meithrin cyswllt, hyfforddi staff, ayyb.
Gweithredu a monitro (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Gweithredu a chynnal a chadw SuDS
Mabwysiadu (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Dyletswydd/cyfrifoldeb ychwanegol i gynnal a chadw, ond efallai y byddai risg is cynlluniau amddifad neu segur yn gwrthbwysu hynny
Refeniw (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Refeniw o ffioedd gwneud cais/cymeradwyo
Monitro a gorfodi (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Pob agwedd ar fonitro a gorfodi SuDS, gan gynnwys apeliadau a sicrhau eu bod yn gweithio'n iawn (e.e. palmentydd athraidd a ffosydd cerrig)
Ymgynghori (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Costau ychwanegol ymgynghori wrth i Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol ddod yn ymgynghoreion statudol ym mhob cais cynllunio ar gyfer draenio dŵr wyneb. Hefyd, costau yn sgil amodau cynllunio/cytundebau ariannu ychwanegol ar gyfer adeiladu a chynnal a chadw'r system ddraenio ar bob datblygiad.
Ymgynghori (eraill)	Costau ychwanegol ymgynghori ar geisiadau cynllunio i ymgynghoreion statudol ac eraill. Mae'n debygol y bydd y rhan fwyaf o'r gofynion ymgynghori'n cael eu bodloni drwy gyngor sefydlog, fel sy'n digwydd mewn prosesau cynllunio ar hyn o bryd. Felly, ni ddisgwylir costau ychwanegol sylweddol yn sgil y newidiadau a gynigir.
Sylfaen asedau (cwmnïau dŵr a charthffosiaeth)	Cost cyfle oherwydd cynnydd rhagweladwy yn y sylfaen asedau, y gall cwmnïau wneud elw yn ei sgil
Taliadau cysylltu (cwmnïau dŵr a charthffosiaeth)	Llai o refeniw oherwydd ceisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb
Seilwaith	Lleihau/gohirio'r angen i fuddsoddi yn y dyfodol yn y seilwaith carthffosiaeth, lleihau costau gweithredu a monitro carthffosydd confensiynol (e.e. pwmpio, trin) a gwella'r gallu i weithredu mewn modd integredig o ran systemau dŵr trefol.

Monitro a gorfodi (cwmnïau dŵr a charthffosiaeth)	Lleihau'r angen i fonitro a gorfodi cysylltiadau carthffosiaeth
Taliadau dŵr wyneb	Lleihau'r taliadau a delir gan berchnogion/meddianwyr eiddo i ddraenio dŵr wyneb
Perygl llifogydd	Osgoi difrod ac effeithiau cysylltiedig (e.e. ar iechyd seicolegol) am fod llai o berygl llifogydd
Amwynder	Datblygiadau'n fwy deniadol ac yn brafiach byw ynddynt
Gweithredu a monitro (perchnogion / meddianwyr eiddo)	Cyfrifoldebau ychwanegol am ddŵr wyneb ar gwrtiliau
Tymheredd adeiladau	Effaith SuDS ar oeri (yn yr haf) neu inswleiddio (yn y gaeaf)
Troseddu	Llai o droseddu yn erbyn eiddo neu bobl
Arafu traffig	Risg damweiniau ffyrdd neu gyfleoedd hamddena ar y stryd
Torri deddfwriaeth	Osgoi risg o fynd yn groes i gyfarwyddebau'r UE ynghylch ansawdd dŵr
Twf	Twf economaidd
Galluogi datblygiadau	Cyfrannu at dargedau tai fforddiadwy
Apeliadau	Costau sefydlu a chynnal Arolygiaeth Gynllunio i ymdrin ag apeliadau
Buddion ehangach	Yn gysylltiedig â nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, gan gynnwys Cymru lewyrchus, gydnerth, iachach, ayyb.
Casglu dŵr glaw	Lleihau'r llif, llygredd neu ddefnyddio'r prif gyflenwad
Twristiaeth	Pa mor ddeniadol yw safleoedd twristiaeth
Rheoleiddio	CNC yn fwy abl i ymdrin â llygredd gwasgaredig a pherygl llifogydd dŵr wyneb, a sicrhau buddion i ecosystemau
Perygl llifogydd	Mwy o berygl o lifogydd mewn mannau cyhoeddus (e.e. ffyrdd) oherwydd gormodiant
Bioamrywiaeth	Cynefinoedd a chyfleoedd newydd neu well i fywyd gwylt
Carbon	Lleihau neu ddal a storio allyriadau nwyon tŷ gwydr oherwydd llai o bwmpio/trin neu blannu newydd/ychwanegol
Addysg	Mwy o gyfleoedd i ddysgu a datblygu
Newid yn yr hinsawdd	Gallu lliniaru neu addasu'n well i effeithiau disgwylidig newid yn yr hinsawdd

Swm y dŵr	Mwy o ddŵr wyneb neu ddŵr daear ar gael i'w dynnu, neu i helpu i liniaru sychder/prinder dŵr
Iechyd	Gwella iechyd a lles am fod mwy o fannau gwyrdd y mae modd eu cyrraedd a'u defnyddio'n fwy hwylus, neu, yn dibynnu ar y math o SuDS a ddefnyddir, gwella ansawdd yr aer a rheoli'r tymheredd yn well (e.e. defnyddio toeon gwyrdd)
Hamdden	Cyfleoedd hamdden gwell (e.e. cerdded, pysgota, chwaraeon dŵr)
Ansawdd dŵr	Llai o garthffosiaeth/dŵr wyneb yn gorlifo a dŵr wyneb yn ymdreiddio'n naturiol cyn iddo gyrraedd cyrsiau dŵr, sy'n gwella ansawdd dŵr wyneb, daear, aberol neu arfordirol, ac yn cyd-fynd ag amcanion y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr

7.9 Defnyddiwyd dull cymesur, a chafodd yr effeithiau uchod eu 'sgrinio' i asesu eu harwyddocâd. Lle mae'r costau a'r buddion yn debygol o fod yn fach, neu lle'r ystyrir nad yw'r effeithiau ond yn debygol o effeithio ar ychydig o sefydliadau/cwmnïau, neu ar lawer o sefydliadau/cwmnïau i raddau bach iawn, ni roddwyd gwerth iddynt. Rhoddwyd gwerth i effeithiau amgylcheddol a chymdeithasol sylweddol gan ddefnyddio BeST.

7.10 Mewn llawer o achosion, ni ragwelir newid net cyffredinol, er y disgwylir rhywfaint o ailddosbarthu ('trosglwyddo' costau a buddion o un grŵp i un arall). Yn yr achosion hyn, mae'r effeithiau wedi eu hasesu yn yr AERh.

7.11 At ddibenion yr AERh, sy'n ymwneud ag effeithiau net ar draws yr economi, mae amcangyfrifon crynswth o'r costau a'r buddion ledled y wlad yn briodol. Er hynny, rydym yn cydnabod y bydd effaith y cynigion yn wahanol ar y grwpiau a'r sefydliadau unigol sy'n gysylltiedig â'r rhestr ym mharagraff 7.7.

7.12 Mae dwy elfen i bob effaith y rhoddwyd gwerth iddi yn yr AERh:

- Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith flynyddol; a
- Gwerth uned ariannol.

Mae'r rhain yn cael eu lluosu i gyfrifo gwerth ariannol blynyddol i bob effaith sylweddol. Lle y bo modd, ystyrir amcangyfrifon isel ac uchel ar gyfer pob elfen (yn ogystal â'r amcangyfrif canol neu orau). O ganlyniad, mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn cynnwys ystod ar gyfer pob gwerth ariannol blynyddol.

Gwnaethpwyd dadansoddiad sensitifrwydd pellach hefyd, i ystyried newidiadau i bamedrau allweddol y gyfradd ddisgownt a'r cyfnod asesu.

7.13 Yn y dadansoddiad a'r cyflwyniad isod, mae effeithiau â gwerth cadarnhaol yn dangos budd, ac effeithiau â gwerth negyddol yn dangos cost.

Tybiaethau

7.14 Nodir y tybiaethau allweddol a ddefnyddiwyd wrth gynnal yr AERh yn Nhabl 4.

Tabl 4: Tybiaethau allweddol yr AERh

Tybiaethau cyffredinol	
1	Disgwylir i newidiadau gweinyddol fod yn niwtral o ran cost
2	Cyflwynir yr holl effeithiau y rhoddwyd gwerth iddynt fel buddion. Felly, mae costau'n ymddangos fel gwerthoedd negyddol.
3	Asesir buddion ehangach sylweddol drwy ddefnyddio BeST. Mae'r rhain yn cynnwys amwynder, addysg a charbon.
4	Mae datblygiadau masnachol a diwydiannol yn cynnwys y rhai sydd dros 0.1ha (100m ²).
5	Tybir bod buddion yn dechrau cronni o 2018 ymlaen, sef blwyddyn gyntaf y cyfnod arfarnu.
6	Cynhelir yr asesiad hyd at 2026, sef y flwyddyn y bydd y rhan fwyaf o gynlluniau datblygu lleol yn dod i ben yng Nghymru.
7	Mae gwerthoedd hanesyddol wedi eu diweddarau i brisiau 2016 gan ddefnyddio cyfrifiannell chwyddiant ar-lein Banc Lloegr.
8	Mae cyflog cyfartalog wedi'i bwysoli a chostau cysylltiedig â chyflog i gyflogwyr yn sgil penodi swyddog corff cymeradwyo yn amrywio o £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil) i £61,467 (Defra, 2010) (£72,326 ar brisiau 2016), cymedr (canol) £51,348. Mae cyflogau'n debygol o amrywio mewn gwahanol rannau o Gymru.
9	Costau cynnal cyrff cymeradwyo – Yn seiliedig ar DEFRA (2010) tybir bod 1 aelod o staff llawn amser (CALI) i bob 100 o geisiadau draenio mawr y flwyddyn neu 150 o geisiadau draenio bach a mawr y flwyddyn.
10	Nifer cyfartalog y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth corff cymeradwyo arnynt fydd rhwng 100 a 150 (amcangyfrif canol 125) y flwyddyn (er y cydnabyddir y gall awdurdodau unigol lleol weld cryn dipyn yn llai neu'n fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn).
11	Y sefyllfa bresennol (gwaelodlin) yn cynnwys SuDS sy'n cydymffurfio â'r safonau mewn 20% i 40% o ddatblygiadau newydd. Mae tystiolaeth anecdotaidd yn awgrymu y gallai hyn fod yn optimistaidd (felly gallai buddion y ddau opsiwn polisi fod yn fwy na'r hyn a amcangyfrifir yma).
12	Bydd yr opsiwn cynllunio yn golygu bod SuDS sy'n cydymffurfio â'r safonau mewn 30% (isel), 40% (canol) neu 50% (uchel) o ddatblygiadau newydd.
13	Mae'r amcanestyniadau ar gyfer datblygiadau tai i'w gweld yn Atodiad 1, ac ar gyfer datblygiadau masnachol a diwydiannol yn Atodiad 2. Mae'r amcanestyniadau hyn at ei gilydd yn uwch na'r gwaith adeiladu gwirioneddol dros y blynyddoedd diwethaf, ac felly gallent fod yn heriol i'w cyflawni.
14	Mae'r dystiolaeth ynghylch costau adeiladu a gweithredu'n seiliedig i raddau helaeth ar adroddiad EPC (2017). Mae'r adroddiad hwn yn seiliedig ar gymhariaeth o gostau defnyddio SuDS a pheidio â defnyddio SuDS ar lefel y cynllun/datblygiad cyfan, yn hytrach na chostau mesurau neu dechnolegau penodol.

Opsiwn 1: Gwneud dim

- 7.15 Dyma'r opsiwn sylfaenol (y waelodlin) ac mae'n golygu parhau â'r polisi anrheoleiddiol presennol.
- 7.16 Er y bydd costau a buddion ynghlwm wrth yr opsiwn hwn (er enghraifft wrth i drefi dyfu neu oherwydd newid yn yr hinsawdd), tybir y byddant yn cael yr un effaith ar bob opsiwn. Felly, ni ystyrir eu bod yn ychwanegol ac nid ydynt yn cael eu dadansoddi yn yr AERh.

Opsiwn 2: Cychwyn Atodlen 3

- 7.17 Dyma'r opsiwn a ffefrir ac mae'n golygu gwneud defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio â'r safonau cenedlaethol yn orfodol ym mhob datblygiad bach a mawr (mwy nag 1 annedd neu safleoedd sy'n fwy na 0.1 hectar).
- 7.18 Ceir crynodeb o'r effeithiau yr ystyrir eu bod yn debygol o dan Opsiwn 2 yn Nhabl 5 isod. Mae hyn hefyd yn cynnwys y grŵp y mae'n effeithio arno, disgrifiad o'r effaith, a yw'r effaith yn debygol o fod yn gost neu'n fudd i'r grŵp y mae'n effeithio arno, a yw'r effaith yn un untro neu'n rheolaidd, a roddwyd gwerth iddi a sylwadau'n nodi'r rhesymau dros hyn.

Tabl 5: Effeithiau Opsiwn 2

Grŵp	Effaith	Disgrifiad	Cost neu Fudd?	Untro neu eolaidd?	Gwerth yn yr AERh?	Sylwadau
Datblygwyr	Adeiladu	Adeiladu SuDS sy'n cydymffurfio	Budd	Rheolaidd	Oes	Mae tystiolaeth o adroddiad EPC (2017) ²¹ yn awgrymu bod y costau cyfalaf yn is ar gyfer SuDS sy'n cydymffurfio nag ar gyfer systemau confensiynol. Gallai cwmnïau dŵr a charthffosiaeth weld rhywfaint o'r budd hwn, felly mae'n bosib hefyd y byddai rhywfaint o effaith aiddosbarthu.
	Ffioedd	Ffi gwneud cais/ cymeradwyo/ardystio/archwilio/mabwysiadu	Cost	Rheolaidd	Oes	Disgwylir y bydd newidiadau gweinyddol yn niwtral o ran cost, felly bydd costau'n cael eu gwrthbwysio gan reffeniw'r corff cymeradwyo ac ni fydd newid net cyffredinol. Er hynny, bydd effaith aiddosbarthu felly bydd angen asesu'r effeithiau.
	Cymryd tir	Tir ychwanegol sy'n cael ei gymryd ar gyfer SuDS	Cost	Rheolaidd	Oes (sensitifrwydd yn unig)	Mae CIWEM (2017) yn dweud: <i>"We consider that arguments for not delivering SuDS on the basis of site constraints may be overstated... with good planning there may be no additional requirement for land or that the additional land needed for SuDS can be small and affordable"</i> . Os yw SuDS yn cael eu cynllunio fel rhan o'r datblygiad o'r cychwyn, ac os yw hi'n glir fod SuDS yn un o ofynion y broses gynllunio, nid yw'n ymddangos bod unrhyw effaith ar nifer yr unedau, ac ymddengys bod hon yn gost

²¹ <https://gov.wales/docs/desh/publications/170209-suds-evidence-epc-final-report-en.pdf>

						ganfyddedig ac felly ni roddwyd gwerth iddi. Fodd bynnag, mae tystiolaeth a gafwyd wedi hynny gan y Ffederasiwn Adeiladwyr Tai (HBF) ar sail gwybodaeth a ddarparwyd cyn hynny gan Defra, yn awgrymu bod enghreifftiau lle bo SuDS wedi lleihau nifer yr unedau mewn datblygiadau. Defnyddir y dystiolaeth felly i gynnal dadansoddiad sensitifrwydd.
	Sefydlu	Meithrin gallu, uwchsgilio a hyfforddi	Cost	Untro	Oes	Cynnwys yn yr AERh.
	Taliadau cysylltu	Osgoi ceisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb	Budd	Rheolaidd	Oes	Gallai unrhyw ostyngiad posib yn refferiw'r cwmnïau dŵr a charthffosiaeth wrthbwysu hyn.
	Mabwysiadu, gweithredu a monitro	Llai o weithredu a monitro, a sicrwydd o ran mabwysiadu, yn arwain at arbedion effeithlonrwydd yn y broses gynllunio a'r gwaith datblygu, yn ogystal â llai o ymwneud neu ymwneud symlach ag ystod gymhleth o fuddiannau, gan gynnwys cwmnïau dŵr a charthffosiaeth, yr Awdurdod Cynllunio, yr Awdurdod Priffyrdd a Cyfoeth Naturiol Cymru	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi a fesurir yr effaith yn drylwyr.
Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo	Sefydlu	Sefydlu corff cymeradwyo, gan gynnwys gweinyddu, cyfrifyddiaeth, ffioedd cyfreithiol, taliadau cofrestru, hysbysebu, gwaith hyrwyddo, meithrin cyswllt, hyfforddi staff ayyb.	Cost	Untro	Oes	Cynnwys yn yr AERh.
	Gweithredu a monitro	Gweithredu a chynnal a chadw SuDS	Budd	Rheolaidd	Oes	Mae tystiolaeth yn adroddiad EPC yn awgrymu bod y costau gweithredu a monitro'n is ar gyfer SuDS sy'n cydymffurfio nag ar gyfer systemau confensiynol. Gallai cwmnïau dŵr a charthffosiaeth weld rhywfaint o'r budd hwn, felly mae'n bosib y byddai rhywfaint o effaith aildosbarthu.

	Mabwysiadu	Dyletswydd/cyfrifoldeb ychwanegol i gynnal a chadw, ond efallai y gallai risg is cynlluniau amddifad neu segur wrthbwysu hynny	Cost neu fudd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Refeniw	Refeniw o ffioedd gwneud cais/cymeradwyo	Budd	Rheolaidd	Oes	Disgwylir i newidiadau gweinyddol fod yn niwtral o ran cost, felly bydd y buddion yn cael eu gwrthbwysu gan gostau datblygwyr ac ni fydd newid net cyffredinol. Er hynny, bydd effaith aiddosbarthu felly bydd angen asesu'r effeithiau.
	Monitro a gorfodi	Pob agwedd ar fonitro a gorfodi SuDS, gan gynnwys apeliadau a sicrhau eu bod yn gweithio'n iawn (e.e. palmentydd athraidd a ffosydd cerrig)	Cost	Rheolaidd	Oes	Gallai unrhyw gynnydd posib yn refeniw'r cwmnïau dŵr a charthffosiaeth wrthbwysu hyn.
Cwmnïau dŵr a charthffosiaeth	Sylfaen asedau	Cost cyfle oherwydd cynnydd rhagweladwy yn y sylfaen asedau, y gall cwmnïau wneud elw yn ei sgil	Cost	Rheolaidd	Nac oes	Byddai unrhyw arbedion i gwmnïau'n cael eu dychwelyd i'r cwsmeriaid drwy broses reoleiddiol, felly ni fyddai unrhyw enillion net.
	Taliadau cysylltu	Llai o refeniw o geisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb	Cost	Rheolaidd	Nac oes	O dan yr opsiwn hwn, byddai'r rhan fwyaf o ddatblygiadau'n dal i gysylltu â'r garthffos gyhoeddus gyfun/fudr, felly mae'n debyg y byddai angen o hyd i gwmnïau dŵr a charthffosiaeth roi caniatâd a chodi tâl am gysylltiadau ac archwilio (er y gallai cwmnïau weld ffioedd mabwysiadu'n gostwng). Felly ni roddwyd gwerth i unrhyw effeithiau posib.
	Seilwaith	Lleihau/gohirio'r angen i fuddsoddi yn y dyfodol yn y seilwaith carthffosiaeth, lleihau costau gweithredu a monitro carthffosydd confensiynol (e.e. pwmpio, trin) a gwella'r gallu i arfer dull gweithredu integredig o ran systemau dŵr trefol.	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Wedi ei gynnwys yn barod i raddau helaeth mewn budd adeiladu i ddatblygwyr a budd gweithredu a monitro i awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo.

	Monitro a gorfodi	Lleihau'r angen i fonitro a gorfodi cysylltiadau carthffosiaeth	Budd	Rheolaidd	Nac oes	O dan yr opsiwn hwn, byddai'r rhan fwyaf o ddatblygiadau'n dal i gysylltu â'r garthffos gyhoeddus gyfun/fudr, felly mae'n debyg y byddai gan gwmnïau dŵr a charthffosiaeth yr un sylfaen asedau o hyd ac y byddai angen iddynt wneud yr un faint o archwilio, monitro a gorfodi. Felly ni roddwyd gwerth i unrhyw effeithiau posib.
Perchnogion/meddi anwyr eiddo	Taliadau dŵr wyneb	Lleihau'r taliadau a delir am ddraenio dŵr wyneb	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Mae unrhyw ostyngiad yn y taliadau a delir i'r cwmni dŵr a charthffosiaeth yn debygol o gael ei wrthbwysio gan dâl rheoli datblygu, felly ni fyddai effaith gyffredinol.
	Perygl llifogydd	Osgoi difrod ac effeithiau cysylltiedig (e.e. ar iechyd seicolegol) am fod llai o berygl llifogydd	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dylai unrhyw fudd fod yr un fath ar gyfer SuDS a systemau pibellau (oni bai bod y safonau'n uwch ar gyfer eiddo nag ar gyfer carthffosydd, sy'n anhebygol). Felly, ni ragwelir unrhyw fudd net.
	Amwynder	Datblygiadau'n fwy deniadol ac yn brafiach byw ynddynt	Budd	Rheolaidd	Oes	Rhoddyd gwerth iddynt o dan BeST gan ddefnyddio amcangyfrifon o barodrwydd preswylwyr i dalu am 'wella strydoedd drwy wyrddu'. Gallai'r rhain gynnwys elfennau o fuddion eraill i'r boblogaeth ehangach (yn enwedig bioamrywiaeth, iechyd, hamdden ac ansawdd dŵr), felly ni roddwyd gwerth iddynt ar wahân oherwydd y risg o gyfrif ddwywaith.
	Gweithredu a monitro	Cyfrifoldebau ychwanegol am ddŵr wyneb ar gwrtiliau	Cost	Rheolaidd	Nac oes	Yn wahanol i bibellau, ni ellir anwybyddu SuDS, ac er y gallai hyn gael ei weld fel cost ychwanegol/

						niwsans (i ddechrau o leiaf), gallai hefyd fod yn fudd gan fod llai o debygolrwydd/canlyniadau i broblemau yn deillio o SuDS. Yn gyffredinol felly, cymerir nad oes effaith net.
	Tymheredd adeiladau	Effaith SuDS ar oeri (yn yr haf) neu inswleiddio (yn y gaeaf)	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Troseddu	Llai o droseddu yn erbyn eiddo neu bobl	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Arafu traffig	Risg damweiniau ffyrdd neu gyfleodd hamdden ar y stryd	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
Llywodraeth Cymru	Torri deddfwriaeth	Osgoi risg torri cyfarwyddebau'r UE sy'n gysylltiedig ag ansawdd dŵr	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Twf	Twf economaidd	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Galluogi datblygiadau	Cyfrannu at dargedau tai fforddiadwy	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Mae unrhyw ostyngiad mewn costau adeiladu tai wedi ei gyfrif yn barod (o dan datblygwyr') a gallai hyn gael ei wrthbwyso gan ostyngiad posib mewn dwysedd tai (sydd hefyd wedi'i gyfrif o dan 'datblygwyr').
	Apeliadau	Costau sefydlu a chynnal Arolygiaeth Gynllunio i ymdrin ag apeliadau	Cost	Rheolaidd	Nac oes	Gwaith yr Arolygiaeth Gynllunio yn cael ei ariannu drwy adennill costau ar sail achosion unigol. Dim costau 'sefydlu' nac effeithiau ar Lywodraeth Cymru.
	Buddion ehangach	Yn gysylltiedig â nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, gan gynnwys Cymru lewyrchus, gydnerth, iachach ayyb.	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Yn gorgyffwrdd ag effeithiau ar 'y boblogaeth gyffredinol', felly byddrisg uchel o'u cyfrif ddwywaith os cânt eu cynnwys yma.
	Casglu dŵr glaw	Lleihau'r llif, llygredd neu ddefnyddio'r prif gyflenwad	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Twristiaeth	Pa mor ddeniadol yw safleoedd twristiaeth	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
Cyfoeth Naturiol	Rheoleiddio	Gallu ymdrin yn well â llygredd gwasgaredig a	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na

Cymru		pherygl llifogydd dŵr wyneb a sicrhau budd i ecosystemau				mesur yr effaith yn drylwyr.
Y boblogaeth gyffredinol	Perygl llifogydd	Mwy o berygl llifogydd mewn mannau cyhoeddus (e.e. ffyrdd) oherwydd gormodiant	Cost	Rheolaidd	Nac oes	Tebygol o gael ei wrthbwysu gan unrhyw leihad yn y risg o lifogydd yn sgil gorlwytho hydrolog oherwydd bod llai o gyfaint yn y system garthffosiaeth.
	Bioamrywiaeth	Cynefinoedd a chyfleoedd newydd neu well i fywyd gwylt	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Ni roddwyd gwerth oherwydd y posibiliad o gyfrif ddwywaith gyda budd amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo.
	Carbon	Lleihau neu ddal a storio allyriadau nwyon tŷ gwydr yn sgil llai o bwmpio/trin neu blannu newydd/ychwanegol	Budd	Rheolaidd	Oes	Cynnwys yn yr AERh
	Addysg	Mwy o gyfleoedd i ddysgu a datblygu	Budd	Rheolaidd	Oes	Cynnwys yn yr AERh
	Newid yn yr hinsawdd	Gallu lliniaru neu addasu'n well i effeithiau disgwylidig newid yn yr hinsawdd	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Swm y dŵr	Mwy o ddŵr wyneb neu ddŵr daear ar gael i'w dynnu, neu i helpu i linairu sychder/prinder dŵr	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Iechyd	Gwella iechyd a lles am fod mwy o fannau gwyrdd y mae modd eu cyrraedd a'u defnyddio'n fwy hwylus, neu, yn dibynnu ar y math o SuDS a ddefnyddir, gwella ansawdd yr aer a rheoli'r tymheredd yn well (e.e. defnyddio toeon gwyrdd)	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Ni roddwyd gwerth oherwydd y posibiliad o gyfrif ddwywaith gyda budd amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo.
	Hamdden	Cyfleoedd hamdden gwell (e.e. cerdded, pysgota, chwaraeon dŵr)	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Ni roddwyd gwerth oherwydd y posibiliad o gyfrif ddwywaith gyda budd amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo.
	Ansawdd dŵr	Llai o garthffosiaeth yn gorlifo a dŵr wyneb yn ymdreiddio'n naturiol cyn iddo gyrraedd cyrsiau dŵr, sy'n gwella ansawdd dŵr wyneb, daear, aberol neu arfordirol, ac yn cyd-fynd ag amcanion y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Ni roddwyd gwerth oherwydd y posibiliad o gyfrif ddwywaith gyda budd amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo.

7.19 Mae Tabl 6 yn crynhoi effeithiau gwerth presennol Opsiwn 2. Mae pob effaith y rhoddwyd gwerth iddi'n cael ei hystyried, yn ei thro, yn Nhabl 6 isod. Amcangyfrifir mai £164.9 miliwn (rhwng £82.6m a £961.4m) yw gwerth presennol net Opsiwn 2. Mae'n gadarnhaol awgrymu bod y buddion net i'r gymdeithas yn fwy na'r costau net i'r gymdeithas.

Tabl 6: Crynodeb o effeithiau gwerth presennol Opsiwn 2 (2018-2026)

Grŵp	Effaith	Cyfanswm effaith gwerth presennol (£ miliwn)		
		Isel	Canol	Uchel
Datblygwyr	Adeiladu	80.3	160.5	955.9
	Ffioedd	- 9.9	- 14.1	- 19.0
	Sefydlu	- 0.1	- 0.3	- 0.5
	Taliadau cysylltu	5.6	15.0	27.5
Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo	Sefydlu	- 0.4	- 0.5	- 0.6
	Gweithredu a monitro	- 0.1	0.2	0.3
	Refeniw	9.9	14.1	19.0
	Monitro a gorfodi	- 5.0	- 15.3	- 29.9
Perchnogion / meddianwyr eiddo	Amwynder	2.1	4.7	7.5
Y boblogaeth gyffredinol	Carbon	0.1	0.3	0.6
	Addysg	0.1	0.2	0.6
	CYFANSWM	82.6	164.9	961.4

7.20 Datblygwyr: Adeiladu SuDS

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig ag adeiladu SuDS.

Preswyl

Isel: £9,594,000
 Canol: £19,597,000
 Uchel: £117,083,000

Masnachol a diwydiannol

Isel: £606,000
 Canol: £785,000
 Uchel: £4,315,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 7.

Tabl 7: Yr effaith ar ddatblygwyr: Adeiladu SuDS

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintiooli o'r effaith (preswyl)	Isel	5,220	Cartrefi newydd y flwyddyn	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015) ²²	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60% (isel), 70% (canol) ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd ²³ .
	Canol	10,010		Papur Gwyn ar Dai (2012) ²⁴	
	Uchel	12,946		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	
Gwerth ariannol (preswyl)	Isel	1,838	Arbediad gwariant cyfalaf fesul uned £	EPC (2017) ²⁵	Dileu allanolion
	Canol	1,958			Gwerth canolrifol
	Uchel	9,044			Gwerth cymedrig
Amcangyfrif wedi'i feintiooli o'r effaith (masnachol a diwydiannol)	Isel	330	Datblygiadau newydd y flwyddyn	Archebion adeiladu diwydiannol a masnachol newydd 2018-2026 (isaf) ²⁶	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60% (isel), 70% (canol) ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd.
	Canol	401		Gweler uchod (cymedrig)	
	Uchel	477		Gweler uchod (uchaf)	
Gwerth ariannol (masnachol a diwydiannol)	Isel	1,838	Arbediad gwariant cyfalaf fesul uned £	EPC (2017)	Dileu allanolion
	Canol	1,958			Gwerth canolrifol
	Uchel	9,044			Gwerth cymedrig

²² Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015) Future Need and Demand for Housing in Wales

²³ Mae'r ffigurau yn y golofn 'gwerth' wedi'u haddasu i adlewyrchu'r dybiaeth (gwerth isel wedi'i luosi gyda 0.6, canolig gyda 0.7 ac uchel gyda 0.8).

²⁴ Yn seiliedig ar Holmans, A. a Monk, S. (2010) Housing need and demand in Wales 2006–2026. Rhif Ymchwil Cymdeithasol 03/2010. Caerdydd: Llywodraeth Cymru

²⁵ Sustainable Drainage Systems on new developments, Analysis of evidence including costs and benefits of SuDS construction and adoption. Adroddiad Terfynol ar gyfer Llywodraeth Cymru, Ionawr 2017. Mae'r adroddiad hwn yn seiliedig ar gymhariaeth o gostau defnyddio SuDS a pheidio â defnyddio SuDS ar lefel y cynllun/datblygiad cyfan, yn hytrach na chostau mesurau neu dechnolegau penodol neu unigol. Mae hefyd yn cynnwys yr holl gostau cyfalaf disgwylidig (e.e. gwaredu sgil-gynhyrchion cloddio oddi ar y safle).

²⁶ SYG, NEWOGOR New Orders for Construction: by Government Office Region (Wales), cyrchwyd Ebrill 2017

7.21 Datblygwyr: Ffioedd cyrff cymeradwyo

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig â ffioedd cyrff cymeradwyo.

Isel: - £1,254,000

Canol: - £1,787,000

Uchel: - £2,409,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 8.

Tabl 8: Yr effaith ar ddatblygwyr: Ffioedd cyrff cymeradwyo

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	2,100	Ceisiadau y flwyddyn	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cyfartaledd nifer y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth y corff cymeradwyo arnynt (gan gydnabod y gallai awdurdodau lleol unigol weld cryn dipyn yn llai neu fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn). Isel 100, canol 125, uchel 150, ar draws 21 awdurdod lleol
	Canol	2,625			
	Uchel	3,150			
Gwerth ariannol	Isel	- 597	Ffi fesul cais	Defra (2010)	Gwerth gwreiddiol (£507) wedi'i ddiweddarau i brisiau 2016
	Canol	- 681			Cyfartaledd isel ac uchel
	Uchel	- 765			Gwerth gwreiddiol (£650) wedi'i ddiweddarau i brisiau 2016

7.22 Datblygwyr: Sefydlu

Nodir isod yr effaith untro ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig â chostau sefydlu.

Isel: - £76,766

Canol: - £259,593
 Uchel: - £548,472

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 9.

Tabl 9: Yr effaith ar ddatblygwyr: Sefydlu

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	4,550	Cyfanswm dyddiau	Dadansoddiad Llywodraeth Cymru o IDBR (gweler Atodiad 2)	Nifer y datblygwyr (910) y tybir eu bod yn ymwneud â 'Datblygu prosiectau adeiladu'. Tybir bod pob datblygwr yn buddsoddi 5 (isel), 10 (canol) neu 15 (uchel) diwrnod unigolyn o amser pontio untro (ar gyfer hyfforddiant, sgiliau, ayyb.)
	Canol	9,100			
	Uchel	13,650			
Gwerth ariannol	Isel	- 16.9	Cost fesul diwrnod	Defra (2010)	Cyflogau/costau cysylltiedig blynyddol staff: Isaf £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil), uchaf £61,467 (£72,326 ar brisiau 2016), cymedrig (canol) £51,348. Tybio 1,800 diwrnod fesul CALI p.a. (8 awr y dydd x 5 diwrnod yr wythnos x 45 wythnos y flwyddyn)
	Canol	- 28.5			
	Uchel	- 40.2			

7.23 Datblygwyr: Osgoi taliadau cysylltu

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig â thaliadau cysylltu.

Isel: £716,000
 Canol: £1,905,000
 Uchel: £3,499,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 10.

Tabl 10: Yr effaith ar ddatblygwyr: Taliadau cysylltu

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	2,100	Ceisiadau y flwyddyn	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cyfartaledd nifer y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth y corff cymeradwyo arnynt (gan gydnabod y gallai awdurdodau lleol unigol weld cryn dipyn yn llai neu fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn).
	Canol	2,625			
	Uchel	3,150			

					Issel 100, canol 125, uchel 150, ar draws 21 ²⁷ awdurdod lleol
Gwerth ariannol	Issel	341	Tâl fesul datblygiad	Defra (2010), gan ddefnyddio data gan DCWW ²⁸ a SVT ²⁹	Tybir y byddai pob datblygiad â SuDS sy'n cydymffurfio'n arbed un tâl gwneud cais, un tâl cysylltu â charthffos ac un tâl archwilio. Ar gyfer DCWW a SVT, yn eu trefn: £155 (DCWW) a £114.90 (SVT); £183 (DCWW) a £455.67 (SVT); £43 (DCWW) a £500 (SVT). Cymerwn gyfartaledd pob un i greu gwerth canol (£135 + £319 + £272 = £726), ac amcangyfrifon isel ac uchel pob un i greu gwerth isel (£341) a gwerth uchel (£1,111).
	Canol	726			
	Uchel	1,111			

7.24 Awdurdodau lleol /cyrff cymeradwyo: Sefydlu

Nodir isod yr effaith untro ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â chostau sefydlu.

Issel:	- £420,000
Canol:	- £525,000
Uchel:	- £630,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 11.

Tabl 11: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Sefydlu

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Issel	21	Nifer yr awdurdodau lleol	-	-
	Canol	21			
	Uchel	21			
Gwerth ariannol	Issel	- 20,000	Cost fesul awdurdod lleol	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cost 1 CALI am tua 3 mis, ynghyd â chostau sefydlu ychwanegol (e.e. TG, hyfforddiant)
	Canol	- 25,000			
	Uchel	- 30,000			

²⁷ Yn seiliedig ar yr awdurdodau lleol a restrir yn Atodiad 1

²⁸ Rhestr taliadau gwasanaethau datblygwyr 2016-17

²⁹ Taliadau datblygwyr 2015/16

7.25 Awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Gweithredu a chynnal a chadw SuDS

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol /cyrrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â gweithredu a chynnal a chadw SuDS.

Preswyl

Isel: - £13,000

Canol: £29,000

Uchel: £38,000

Masnachol a diwydiannol

Isel: - £813

Canol: £1,000

Uchel: £1,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 12.

Tabl 12: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Gweithredu a chynnal a chadw SuDS

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith (preswyl)	Isel	5,220	Cartrefi newydd y flwyddyn	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60% (isel), 70% (canol) ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd ychwanegol.
	Canol	10,010		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	12,946		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	
Gwerth ariannol (preswyl)	Isel	- 2.5	Arbediad gwariant gweithredu fesul uned £	EPC (2017)	Gwerth canolrifol
	Canol	2.9			Dileu allanolion
	Uchel	2.9			Gwerth cymedrig
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith (masnachol a diwydiannol)	Isel	330	Datblygiadau newydd y flwyddyn	Archebion adeiladu diwydiannol a masnachol newydd 2018-2026 (isaf)	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60% (isel), 70% (canol)
	Canol	401		Gweler uchod (cymedrig)	
	Uchel	477		Gweler uchod (uchaf)	

					ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd ychwanegol.
Gwerth ariannol (masnachol a diwydiannol)	Isel	- 2.5	Arbediad gwariant gweithredu fesul uned £	EPC (2017)	Gwerth canolrifol
	Canol	2.9			Dileu allanolion
	Uchel	2.9			Gwerth cymedrig

7.26 Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Refeniw o ffioedd gwneud cais / cymeradwyo

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol /cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â refeniw o ffioedd gwneud cais/cymeradwyo.

Isel:	£1,254,000
Canol:	£1,787,000
Uchel:	£2,409,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 13.

Tabl 13: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Refeniw o ffioedd gwneud cais/cymeradwyo

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	2,100	Ceisiadau y flwyddyn	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cyfartaledd nifer y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth y corff cymeradwyo arnynt (gan gydnabod y gallai awdurdodau lleol unigol weld cryn dipyn yn llai neu fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn). Isel 100, canol 125, uchel 150, ar draws 21 awdurdod lleol
	Canol	2,625			
	Uchel	3,150			
Gwerth ariannol	Isel	597	Fesul cais	Defra (2010)	Gwerth gwreiddiol (£507) wedi'i ddiweddarau i brisiau 2016
	Canol	681			Cyfartaledd isel ac uchel
	Uchel	765			Gwerth gwreiddiol (£650) wedi'i ddiweddarau i brisiau 2016

7.27 Awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Monitro a gorfodi

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â monitro a gorfodi.

Isel:	- £638,000
Canol:	- £1,941,000
Uchel:	- £3,797,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 14.

Tabl 14: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Monitro a gorfodi

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	21	Cyfanswm CALI (cyfwerth ag amser llawn)	Gwybodaeth a ddarparwyd gan ALI (4 Ebrill 2017)	Mae angen 1.8 CALI (isaf. 1, uchaf. 2.5) ar bob un o'r 21 o awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo yng Nghymru.
	Canol	38			
	Uchel	53			
Gwerth ariannol	Isel	- 30,369	Fesul CALI	Defra (2010)	Cyflogau/costau cysylltiedig blynyddol staff: Isaf £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil), uchaf £61,467 (£72,326 ar brisiau 2016), cymedrig (canol) £51,348
	Canol	- 51,348			
	Uchel	- 72,326			

7.28 Perchnogion/meddianwyr eiddo: Amwynder

Nodir isod yr effaith flynyddol ar berchnogion/meddianwyr eiddo sy'n gysylltiedig ag amwynder.

Isel:	£269,000
Canol:	£595,000
Uchel:	£955,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 15.

Tabl 15: Yr effaith ar berchnogion/meddianwyr eiddo: Amwynder

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	13,050	Preswylwyr	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60%
	Canol	25,025		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	32,365		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd	

				gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	(isel), 70% (canol) ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd ychwanegol. Tybio bod 2.5 preswylwr fesul uned eiddo
Gwerth ariannol	Isel	20.64	Fesul preswylwr y flwyddyn	BeST	Defnyddir y gwerthoedd yn BeST sy'n gysylltiedig â 'gwella strydoedd drwy wyrddu'
	Canol	23.76			
	Uchel	29.52			

7.29 Y boblogaeth gyffredinol: Carbon

Nodir isod yr effaith gwerth presennol ar y boblogaeth gyffredinol sy'n gysylltiedig â charbon.

Isel:	£96,000 (dal a storio 1,918 tonnell o garbon)
Canol:	£336,000 (dal a storio 6,711 tonnell o garbon)
Uchel:	£642,000 (dal a storio 12,845 tonnell o garbon)

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 16.

Tabl 16: Yr effaith ar y boblogaeth gyffredinol: Carbon

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	6,868	Coed ychwanegol	Gweler yr effeithiau blaenrol ar gyfer datblygiadau preswyl a datblygiadau masnachol a diwydiannol	Tybir bod 1 (isel), 2 (canol) a 3 (uchel) coeden o faint canolig yn ychwanegol i bob cartref newydd, a 5 (isel), 10 (canol) a 15 (uchel) coeden i bob datblygiad masnachol a diwydiannol newydd.
	Canol	24,030			
	Uchel	45,995			
Gwerth ariannol	Isel	34	£ fesul tonnell o CO ₂ e	Yn seiliedig ar y gwerthoedd yn BeST ar gyfer carbon nad yw'n cael ei fasnachu (2020) (gwerthoedd yn amrywio rywfaint o 2018 i 2026)	Gwerth presennol wedi'i gyfrifo'n awtomatig yn BeST
	Canol	67			
	Uchel	101			

7.30 Y boblogaeth gyffredinol: Addysg

Nodir isod yr effaith flynyddol ar y boblogaeth gyffredinol sy'n gysylltiedig ag addysg.

Isel: £10,000

Canol: £30,000

Uchel: £73,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 17.

Tabl 17: Yr effaith ar y boblogaeth gyffredinol: Addysg

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	600	Ymweliadau myfyrwyr y flwyddyn	-	Tybir bod 2 (isel), 5 (canol) a 10 (uchel) ysgol yn cael eu hadeiladu â SuDS sy'n cydymffurfio bob blwyddyn, pob un yn arwain at 300 yn fwy o ymweliadau myfyrwyr (10 ymweliad i 30 o blant yr un) i weld ac astudio SuDS
	Canol	1,500			
	Uchel	3,000			
Gwerth ariannol	Isel	15.94	Gwerth yr ymweliad	BeST	Defnyddir gwerthoedd yn BeST sy'n gysylltiedig â 'gwerth yr ymweliad'
	Canol	20.16			
	Uchel	24.38			

Opsiwn 3: Dull cynllunio

7.31 Mae'r opsiwn hwn yn cynnwys disgwyliad y bydd SuDS yn cael eu darparu ym mhob datblygiad bach a mawr (mwy nag 1 annedd neu safleoedd sy'n fwy na 0.1 hectar) lle bynnag y bo hynny'n briodol a heblaw bod modd dangos y byddai hynny'n amhriodol. Defnyddir amodau cynllunio neu rwymedigaethau cynllunio i sicrhau bod trefniadau clir ar waith i sicrhau bod gwaith cynnal a chadw'n digwydd yn ystod oes y datblygiad lle y defnyddir SuDS. Lle nad yw SuDS yn cael eu defnyddio, disgwylir i'r trefniadau presennol (e.e. o ran gweithredu a monitro) barhau (h.y. dim newid o'r waelodlin).

7.32 Ystyrir bod yr un effeithiau'n debygol o dan Opsiwn 3 i raddau helaeth â'r rhai yr ystyrir eu bod yn debygol o dan Opsiwn 2 ac sydd yn Nhabl 5. Y gwahaniaethau o dan Opsiwn 3 o gymharu ag Opsiwn 2 yw ein bod yn tybio, o dan Opsiwn 3:

- Na fydd costau sefydlu i gyrff cymeradwyo nac i ddatblygwyr;
- Na fydd ffioedd sy'n gysylltiedig â chyrrff cymeradwyo i ddatblygwyr na reffeniw cydredol i gyrff cymeradwyo;

- Y bydd costau adeiladu a chostau gweithredu a monitro'n berthnasol i 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) o ddatblygiadau a fyddai'n sicrhau SuDS sy'n cydymffurfio o dan Opsiwn 2 (h.y. nid yw 50-70% o ddatblygiadau newydd yn cynnwys SuDS sy'n cydymffurfio);
- Y bydd taliadau cysylltu ychwanegol/is yn berthnasol i 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) o ddatblygiadau a fyddai'n sicrhau SuDS sy'n cydymffurfio o dan Opsiwn 2;
- Y bydd effeithiau amwynder, carbon ac addysg yn berthnasol i 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) o ddatblygiadau a fyddai'n sicrhau SuDS sy'n cydymffurfio o dan Opsiwn 2; ac
- Y bydd costau ychwanegol, rheolaidd i awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo yn sgil ymgynghori, amodau cynllunio a threfniadau ariannu ar gyfer draenio dŵr wyneb ym mhob cais cynllunio. Disgwylir y bydd gofynion ymgynghori cyffredinol, a gofynion ymgynghori ar gyfer ymgynghoreion statudol ac ymgynghoreion eraill, yn cael eu bodloni drwy gyngor sefydlog, yn yr un modd ag mewn prosesau cynllunio ar hyn o bryd.

7.33 Mae Tabl 18 yn crynhoi effeithiau gwerth presennol Opsiwn 3. Mae pob effaith y rhoddwyd gwerth iddi'n cael ei hystyried, yn ei thro, yn Nhabl 18 isod. Amcangyfrifir mai £54.3m (o £20.4m i £460.4m) yw gwerth presennol net Opsiwn 3. Mae'n gadarnhaol awgrymu bod y buddion net i'r gymdeithas yn fwy na'r costau net i'r gymdeithas.

Tabl 18: Tabl yn crynhoi effeithiau gwerth presennol Opsiwn 3 (2018-2026)

Grŵp	Effaith	Cyfanswm effaith gwerth presennol (£ miliwn)		
		Isel	Canol	Uchel
Datblygwyr	Adeiladu	24.1	64.2	477.9
	Taliadau cysylltu	1.7	6.0	13.8
Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo	Ymgynghori	- 1.0	-2.8	- 6.0
	Gweithredu a monitro	- 0.0	0.1	0.2
	Monitro a gorfodi	- 5.0	-15.3	- 29.9
Perchnogion/ meddianwyr eiddo	Amwynder	0.6	1.9	3.8
Y boblogaeth gyffredinol	Carbon	0.0	0.1	0.3
	Addysg	0.0	0.1	0.3
	CYFANSWM	20.4	54.3	460.4

7.34 Datblygwyr: Adeiladu SuDS

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig ag adeiladu SuDS.

Preswyl

Isel:	£2,878,000
Canol:	£7,839,000
Uchel:	£58,541,000

Masnachol a diwydiannol

Isel:	£182,000
Canol:	£314,000
Uchel:	£2,158,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 19.

Tabl 19: Yr effaith ar ddatblygwyr: Adeiladu SuDS

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith (preswyl)	Isel	1,566	Cartrefi newydd y flwyddyn	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	4,004		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	6,473		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	
Gwerth ariannol (preswyl)	Isel	1,838	Arbediad gwariant cyfalaf fesul uned £	EPC (2017)	Dileu allanolion
	Canol	1,958			Gwerth canolrifol
	Uchel	9,044			Gwerth cymedrig
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith (masnachol a diwydiannol)	Isel	99	Datblygiadau newydd y flwyddyn	Archebion adeiladu diwydiannol a masnachol newydd 2018-2026 (isaf)	O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	160		Gweler uchod (cymedrig)	
	Uchel	239		Gweler uchod (uchaf)	
Gwerth ariannol (masnachol a diwydiannol)	Isel	1,838	Arbediad gwariant cyfalaf fesul uned £	EPC (2017)	Dileu allanolion
	Canol	1,958			Gwerth canolrifol
	Uchel	9,044			Gwerth cymedrig

7.35 Datblygwyr: Osgoi taliadau cysylltu

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig â thaliadau cysylltu.

Isel:	£215,000
Canol:	£762,000
Uchel:	£1,749,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 20.

Tabl 20: Yr effaith ar ddatblygwyr: Taliadau cysylltu

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	630	Ceisiadau y flwyddyn	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cyfartaledd nifer y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth corff cymeradwyo arnynt (gan gydnabod y gallai awdurdodau lleol unigol weld cryn dipyn yn llai neu fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn). Isel 100, canol 125, uchel 150, ar draws 21 awdurdod lleol. Tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio.
	Canol	1,050			
	Uchel	1,575			
Gwerth ariannol	Isel	341	Tâl fesul datblygiad	Defra (2010), gan ddefnyddio data gan DCWW ³⁰ a SVT ³¹	Tybir y byddai pob datblygiad â SuDS sy'n cydymffurfio'n arbed un tâl gwneud cais, un tâl cysylltu â charthffos ac un tâl archwilio. Ar gyfer DCWW a SVT, yn eu trefn: £155 (DCWW) a £114.90 (SVT); £183 (DCWW) a £455.67 (SVT); £43 (DCWW) a £500 (SVT). Cymerwn gyfartaledd pob un i greu gwerth canol (£135 + £319 + £272 = £726), ac
	Canol	726			
	Uchel	1,111			

³⁰ Rhestr taliadau gwasanaethau datblygwyr 2016-17

³¹ Taliadau datblygwyr 2015/16

					amcangyfrifon isel ac uchel pob un i greu gwerth isel (£341) a gwerth uchel (£1,111).
--	--	--	--	--	---

7.36 Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Ymgynghori

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig ag ymgynghori.

Isel: - £128,000

Canol: - £359,000

Uchel: - £759,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 21.

Tabl 21: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Ymgynghori

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	4.2	Nifer y CALI angenrheidiol	Ymgynghori ag awdurdodau lleol a Defra (2010)	Tybir bod 30% yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio. 1 CALI fesul 150 o geisiadau draenio mawr a bach y flwyddyn
	Canol	7.0			Tybir bod 40% yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio. 1 CALI fesul 150 o geisiadau draenio mawr a bach y flwyddyn
	Uchel	10.5			Tybir bod 50% yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio. 1 CALI fesul 150 o geisiadau draenio mawr a bach y flwyddyn
Gwerth ariannol	Isel	- 30,369	Fesul CALI	Defra (2010)	Cyflogau/costau cysylltiedig blynyddol staff: Isaf £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil), uchaf £61,467 (£72,326 ar brisiau 2016), cymedrig (canol) £51,348
	Canol	- 51,348			
	Uchel	- 72,326			

7.37 Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Gweithredu a chynnal a chadw SuDS

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â gweithredu a chynnal a chadw SuDS.

Preswyl

Isel: - £4,000

Canol: £12,000
 Uchel: £19,000

Masnachol a diwydiannol

Isel: - £244
 Canol: £467
 Uchel: £694

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 22.

Tabl 22: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Gweithredu a chynnal a chadw SuDS

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith (preswyl)	Isel	1,566	Cartrefi newydd y flwyddyn	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	4,004		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	6,473		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	
Gwerth ariannol (preswyl)	Isel	- 2.5	Arbediad gwariant gweithredu fesul uned £	EPC (2017)	Gwerth canolrifol
	Canol	2.9			Dileu allanolion
	Uchel	2.9			Gwerth cymedrig
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith (masnachol a diwydiannol)	Isel	99	Datblygiadau newydd y flwyddyn	Archebion adeiladu diwydiannol a masnachol newydd 2018-2026 (isaf)	O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	160		Gweler uchod (cymedrig)	
	Uchel	239		Gweler uchod (uchaf)	
Gwerth ariannol (masnachol a diwydiannol)	Isel	- 2.5	Arbediad gwariant gweithredu fesul uned £	EPC (2017)	Gwerth canolrifol
	Canol	2.9			Dileu allanolion
	Uchel	2.9			Gwerth cymedrig

7.38 Awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Monitro a gorfodi

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â monitro a gorfodi.

Isel: - £638,000
 Canol: - £1,941,000
 Uchel: - £3,797,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 23.

Tabl 23: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Monitro a gorfodi

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	21	Cyfanswm CALI (cyfwerth ag amser llawn)	Gwybodaeth a ddarparwyd gan ALI (4 Ebrill 2017)	Mae angen 1.8 CALI (isaf. 1, uchaf. 2.5) ar bob un o'r 21 o awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo yng Nghymru.
	Canol	38			
	Uchel	53			
Gwerth ariannol	Isel	- 30,369	Fesul CALI	Defra (2010)	Cyflogau/costau cysylltiedig blynyddol staff: Isaf £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil), uchaf £61,467 (£72,326 ar brisiau 2016), cymedrig (canol) £51,348
	Canol	- 51,348			
	Uchel	- 72,326			

7.39 Perchnogion/meddianwyr eiddo: Amwynder

Nodir isod yr effaith flynyddol ar berchnogion/meddianwyr eiddo sy'n gysylltiedig ag amwynder.

Isel: £81,000
 Canol: £238,000
 Uchel: £478,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 24.

Tabl 24: Yr effaith ar berchnogion/meddianwyr eiddo: Amwynder

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	3,915	Preswylwyr	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	Tybir bod 2.5 preswylwr fesul uned eiddo. O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o
	Canol	10,010		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	16,182		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd	

				gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	gymharu ag Opsiwn 1.
Gwerth ariannol	Isel	20.64	Fesul preswylwr y flwyddyn	BeST	Defnyddir y gwerthoedd yn BeST sy'n gysylltiedig â 'gwella strydoedd drwy wyrddu'
	Canol	23.76			
	Uchel	29.52			

7.40 Y boblogaeth gyffredinol: Carbon

Nodir isod yr effaith gwerth presennol ar y boblogaeth gyffredinol sy'n gysylltiedig â charbon.

Isel: £29,000 (dal a storio 575 tonnell o garbon)

Canol: £134,000 (dal a storio 2,684 tonnell o garbon)

Uchel: £321,000 (dal a storio 6,422 tonnell o garbon)

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 25.

Tabl 25: Yr effaith ar y boblogaeth gyffredinol: Carbon

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	2,060	Coed ychwanegol	Gweler yr effeithiau blaenorol ar gyfer datblygiadau preswyl a datblygiadau masnachol a diwydiannol	Tybir bod 1 (isel), 2 (canol) a 3 (uchel) coeden o faint canolig yn ychwanegol i bob cartref newydd, a 5 (isel), 10 (canol) a 15 (uchel) coeden i bob datblygiad masnachol a diwydiannol newydd. O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	9,612			
	Uchel	22,997			
Gwerth ariannol	Isel	34	£ fesul tonnell o CO2e	Yn seiliedig ar y gwerthoedd yn BeST ar gyfer carbon nad yw'n cael ei fasnachu (2020) (gwerthoedd yn amrywio rywfaint o 2018 i 2026)	Gwerth presennol wedi'i gyfrifo'n awtomatig yn BeST
	Canol	67			
	Uchel	101			

7.41 Y boblogaeth gyffredinol: Addysg

Nodir isod yr effaith flynyddol ar y boblogaeth gyffredinol sy'n gysylltiedig ag addysg.

Isel:	£3,000
Canol:	£12,000
Uchel:	£37,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 26.

Tabl 26: Yr effaith ar y boblogaeth gyffredinol: Addysg

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	180	Ymweliadau myfyrwyr y flwyddyn	-	Tybir bod ymweliadau ychwanegol yn seiliedig ar 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	600			
	Uchel	1,500			
Gwerth ariannol	Isel	15.94	Gwerth yr ymweliad	BeST	Defnyddir gwerthoedd yn BeST sy'n gysylltiedig â 'gwerth yr ymweliad'
	Canol	20.16			
	Uchel	24.38			

Effeithiau heb werth ariannol

7.42 Mae nifer o effeithiau posib na roddwyd gwerth iddynt, i raddau helaeth oherwydd ei bod yn anodd mesur/rhoi gwerth ariannol i'r newid posib gydag unrhyw sicrwydd, ac oherwydd perygl o gyfrif ddwywaith gydag effeithiau eraill (y rhoddwyd gwerth iddynt). Mae'n fwy tebygol y byddai'r effeithiau hyn heb werth ariannol yn effeithiau cadarnhaol (buddion) yn hytrach nag yn effeithiau negyddol ac na fyddai disgwyl i ddim un o'r effeithiau negyddol (pe gellid rhoi gwerth ariannol iddynt) fod yn ddigon sylweddol i wyrdroi'r budd net a nodir uchod. Yn eu plith mae:

- Effeithiau posib ar gwmnïau dŵr a charthffosiaeth, e.e. llai o reffeniw o geisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb (trosglwyddo o'r datblygwyr i'r cwmnïau dŵr a charthffosiaeth), neu lai o angen monitro a gorfodi cysylltiadau carthffosiaeth. Mae hyn oherwydd y byddai'r rhan fwyaf o ddatblygiadau, hyd yn oed o dan y newidiadau polisi sydd dan ystyriaeth, yn dal i gysylltu â'r garthffos gyhoeddus gyfun/fudr. Mae'n debygol felly y byddai'n rhaid i gwmnïau gydsynio a chodi tâl am gysylltu ac archwilio o hyd, ac y byddai ganddynt yr un

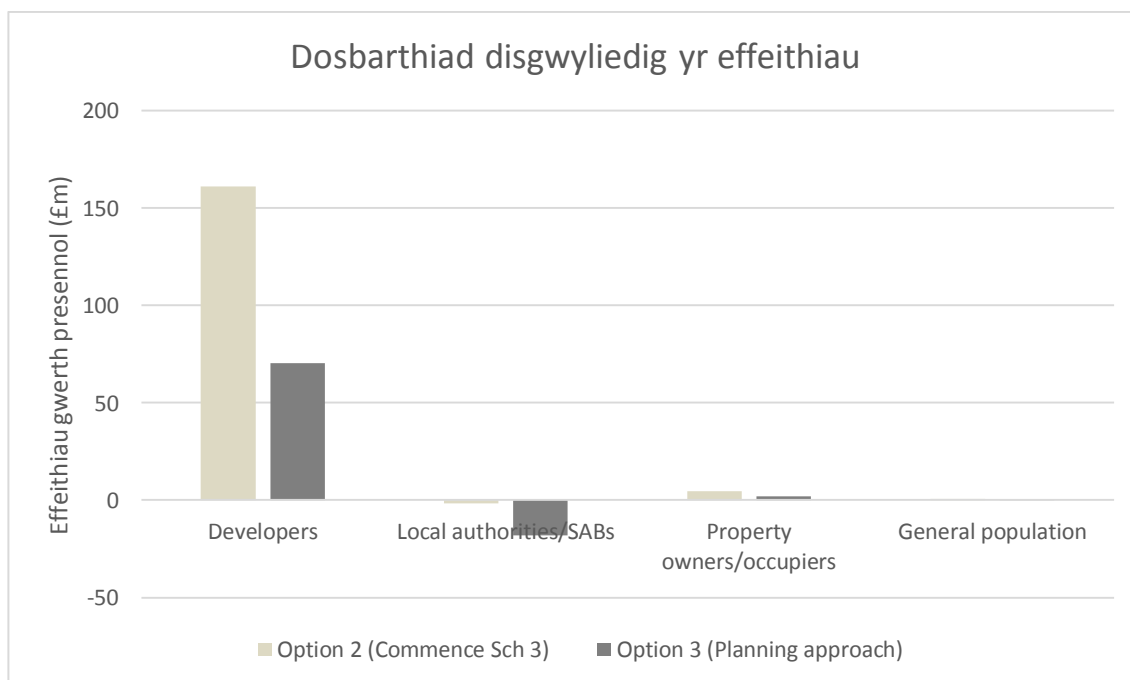
sylyfaen asedau ac y byddai angen iddynt wneud yr un faint o waith archwilio, monitro a gorfodi.

- Sicrwydd i ddatblygwyr y bydd y systemau hyn yn cael eu mabwysiadu, a fydd yn arwain at arbedion effeithlonrwydd yn y broses gynllunio a'r gwaith datblygu, yn ogystal â llai o ymwneud/ymwneud symlach ag ystod gymhleth o fuddiannau, gan gynnwys y cwmnïau dŵr a charthffosiaeth, yr Awdurdod Cynllunio, yr Awdurdod Priffyrdd a Cyfoeth Naturiol Cymru;
- Llai o risg i awdurdodau lleol oherwydd cynlluniau amddifad neu segur;
- Gofynion ymgynghori cyffredinol, a gofynion ymgynghori ar gyfer ymgynghoreion statudol ac eraill. Disgwylir y bydd y rhain yn cael eu bodloni drwy gyngor sefydlog, fel sy'n digwydd mewn prosesau cynllunio ar hyn o bryd.
- Osgoi risg o fynd yn groes i gyfarwyddebau'r UE ynglŷn ag ansawdd dŵr;
- Twf economaidd;
- Bioamrywiaeth – cynefinoedd a chyfleoedd newydd neu well i fywyd gwylt;
- Gallu lliniaru neu addasu'n well i effeithiau disgwylidig newid yn yr hinsawdd;
- Mwy o ddŵr wyneb neu ddŵr daear ar gael i'w dynnu, neu i helpu i liniaru sychder/prinder dŵr;
- Gwella iechyd a lles am fod mwy o fannau gwyrdd y mae modd eu cyrraedd a'u defnyddio'n fwy hwylus, neu, yn dibynnu ar y math o SuDS a ddefnyddir, gwella ansawdd yr aer a rheoli'r tymheredd yn well (e.e. defnyddio toeon gwyrdd). Lle y cânt eu hasesu, gall SuDS a seilwaith gwyrdd gynnig budd sylweddol o ran iechyd, i'r graddau y gallant o bosib fod yn drech na'r buddion ariannol;
- Cyfleoedd hamdden gwell (e.e. cerdded, pysgota, chwaraeon dŵr); a
- Llai o garthffosiaeth yn gorlifo a dŵr wyneb yn ymdreiddio'n naturiol cyn iddo gyrraedd cyrsiau dŵr, sy'n gwella ansawdd dŵr wyneb, daear, aberol neu arfordirol, ac yn cyd-fynd ag amcanion y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr.

Crynodeb o'r costau a'r buddion

- 7.43 Opsiwn 2 yw'r opsiwn a ffefrir. Amcangyfrifir mai gwerth presennol net (NPV) Opsiwn 2 yw £164.9m (o £82.6m i £961.4m). Mae'n gadarnhaol awgrymu bod y buddion net i'r gymdeithas yn fwy na'r costau net i'r gymdeithas. Sero yw gwerth presennol net Opsiwn 1, ac amcangyfrifir mai £54.3m yw gwerth presennol net Opsiwn 3, h.y. tua traean buddion yr opsiwn a ffefrir a heb sicrwydd Opsiwn 2 o ran canlyniadau.
- 7.44 Cynhaliwyd dadansoddiad sensitifrwydd ar y canlyniadau hyn drwy addasu dau o'r paramedrau allweddol a ddefnyddiwyd yn y broses arfarnu, y cyfnod arfarnu a'r gyfradd ddisgownt. Fel y dangosir yn nhabl 19, gwelwyd mai arbedion yn y costau adeiladu yw'r prif fudd ariannol / mesuredig, ond hyd yn oed os oedd y costau adeiladu'n niwtral, byddai budd net o hyd o'r cynnig a buddion eraill heb eu mesur.

- 7.45 Drwy estyn yr arfarniad 10 mlynedd (i'w gynnal felly o 2018 i 2035) mae gwerth presennol net Opsiwn 2 yn cynyddu i £286.8m (amcangyfrif canol), cynnydd o 74%. Mae gwerth presennol net Opsiwn 3 yn cynyddu i £94.2m, sef cynnydd tebyg o ran y ganran. Mae hyn yn cynnig mwy o gyfiawnhad fyth i'r opsiwn a ffefrir.
- 7.46 Drwy ostwng y gyfradd ddisgownt o 3.5% i 2% mae gwerth presennol net Opsiwn 2 yn cynyddu i £174.4m, ac i £57.4m ar gyfer Opsiwn 3. Drwy godi'r gyfradd ddisgownt i 5% mae gwerth presennol net Opsiwn 2 yn gostwng i £156.3m, ac i £51.5m ar gyfer Opsiwn 3, h.y. ychydig o effaith sydd ac nid yw'r sefyllfa gymharol yn newid. Opsiwn 2 sy'n cael ei ffafrio'n gryf o hyd.
- 7.47 Fel y nodir yn Nhabl 5, cynhaliwyd dadansoddiad sensitifrwydd hefyd ar effaith bosib SuDS ar gymryd tir. Mae hyn yn seiliedig ar gost ychwanegol i ddatblygwyr o £900 (isel), £1,200 (canol) neu £1,500 (uchel) fesul annedd. Mae hyn yn golygu bod gwerth presennol net Opsiwn 2 yn gostwng yn sylweddol i £70.0m, ac i £10.5m (amcangyfrif canol) ar gyfer Opsiwn 3. Er hynny, mae'r gwerth presennol net yn dal i fod yn gadarnhaol ym mhob achos ac Opsiwn 2 sy'n cael ei ffafrio'n gryf o hyd.
- 7.48 Dangosir dosbarthiad disgwyliedig yr effeithiau ar draws y grwpiau allweddol a ystyriwyd yn Ffigur 1. Mae hyn yn awgrymu bod disgwyl i ddatblygwyr gael budd sylweddol (yn enwedig o dan Opsiwn 2), yn bennaf oherwydd costau adeiladu is. Gallai fod cost net fach i awdurdodau lleol (ychydig yn fwy o dan Opsiwn 3), i raddau helaeth oherwydd effaith gwaith monitro a gorfodi ychwanegol. Disgwylir i'r effeithiau ac iddynt werth ariannol i berchnogion/meddianwyr eiddo a'r boblogaeth gyffredinol fod yn gymharol gymedrol, er yn gadarnhaol ac yn sylweddol. Disgwylir i'r buddion i'r grwpiau hyn fod yn fwy o dan Opsiwn 2. I grynhoi, disgwylir y bydd yr holl grwpiau yr effeithir arnynt yn well eu byd o dan Opsiwn 2 nag y byddent o dan Opsiwn 3.

7. Crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriadau ac ymateb y Llywodraeth

Ymgynghoriad cyntaf

- 8.1 Ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar yr dull gweithredu arfaethedig ar gyfer cyflwyno SuDS yn effeithiol mewn datblygiadau newydd, am 12 wythnos o 19 Mai 2017 ymlaen. Cafwyd 43 o ymatebion i'r ymgynghoriad, a'r gyfran fwyaf ohonynt gan awdurdodau lleol. Roedd ymatebion eraill yn cynnwys sefydliadau anllywodraethol, cyrff cynrychioliadol proffesiynol a'r diwydiant, ymgynghorwyr, cyfleustodau, cyrff masnach ac unigolion.
- 8.2 Mae'r crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ac ymateb y Llywodraeth i'w cael yn https://beta.llyw.cymru/gweithredu-systemau-draenio-cynaliadwy-ar-gyfer-datblygiadau-newydd?_ga=2.145625780.1258593116.1528976351-524626229.1528702035. Darperir amlinelliad o'r prif gynigion isod:

Dechrau Atodlen 3 Deddf 2010 ar gyfer draenio cynaliadwy:

- 8.3 At ei gilydd, roedd cefnogaeth gref i weithredu Atodlen 3 o Ddeddf 2010. Roedd y mwyafrif (64%) o'r rhai a ymatebodd yn cefnogi ein cynnig i gychwyn Atodlen 3. Roedd nifer o ymatebion gan awdurdodau lleol yn cyfleu ymdeimlad o frys a'r angen i roi eglurder a sicrwydd o ran rheoli dŵr wyneb mewn datblygiadau newydd i ddatblygwyr ac awdurdodau lleol. Yn yr un ymateb a gafwyd o'r diwydiant, mynegwyd pryder ynghylch y posibilrwydd o gymryd tir ar gyfer SuDS, ac anghytunwyd â rhagdybiaethau yn yr asesiad effaith. Yn ymateb y Llywodraeth fe wnaethom nodi nad oedd ymateb y diwydiant yn darparu unrhyw dystiolaeth ategol yng Nghymru, a'i fod yn canolbwyntio'n bennaf ar yr ymagwedd yn Lloegr, sy'n cyferbynnu'n sylweddol â'r cynigion ar gyfer Cymru. Mynegodd cyfleustodau carthffosiaeth gefnogaeth ond roeddent yn pryderu y gallent golli rheolaeth dros gysylltiadau â'u rhwydweithiau.
- 8.4 Yn dilyn yr ymgynghoriad, fe wnaethom ymgysylltu â'r diwydiant ymhellach a newid yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i ystyried y dystiolaeth ychwanegol a ddarparwyd gan ddatblygwyr ynghylch cymryd tir.
- 8.5 Rydym hefyd wedi cwrdd ag ymgymrwyr carthffosiaeth ynghylch mater rheolaeth dros gysylltiadau â'u rhwydweithiau. Ar ôl ei chychwyn, bydd Atodlen 3 o Ddeddf 2010 yn gwneud yr hawl i gysylltu dŵr wyneb â'r rhwydwaith carthffosydd cyhoeddus yn amodol ar dderbyn cymeradwyaeth gan y Corff Cymeradwyo. Bydd yr ymgymwrwr carthffosiaeth yn ymgynghorai statudol yn y broses gymeradwyo SuDS, a fydd yn galluogi'r ymgymwrwr carthffosiaeth i sicrhau bod mesurau addas i ddiogelu'r rhwydwaith carthffosiaeth yn cael eu cyfleu i'r Corff Cymeradwyo. Byddwn yn monitro'r mater hwn yn agos wrth i Atodlen 3 gael ei gweithredu, a byddwn yn ceisio tystiolaeth gan yr ymgymrwyr i lywio'r adolygiad ar ôl gweithredu (gweler paragraff 11). Yn y pen draw, bydd ymgymrwyr carthffosiaeth yn elwa ar y gostyngiad sylweddol mewn llifoedd a ddaw yn sgil systemau dŵr wyneb ar gyfer safleoedd newydd a safleoedd a ailddatblygir a gymeradwywyd ac a adeiladwyd i Safonau SuDS.

- 8.6 Gan ystyried y gefnogaeth gref gyffredinol i weithredu Atodlen 3 Deddf 2010, mae ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad yn amlinellu ein bwriad i fwrw ymlaen gydag ymgynghoriad ail gam i ymgysylltu â rhanddeiliaid ymhellach ar yr offerynnau statudol drafft sydd eu hangen ar gyfer eu gweithredu.

Y corff a benodwyd i gymeradwyo a mabwysiadu SuDS (y Corff Cymeradwyo):

- 8.7 O dan Atodlen 3 Deddf 2010, mae'r awdurdod lleol yn dod yn gyfrifol am ddyletswyddau'r Corff Cymeradwyo. Nododd dros hanner yr holl ymatebion gan awdurdod lleol mai'r awdurdod lleol sydd yn y sefyllfa orau i ymgymryd â swyddogaeth y Corff. Gwelodd y rhan fwyaf fantais cymryd cyfrifoldeb am ei rôl, gan nodi cysylltiadau agos â'u Rôl fel Arweinydd yr Awdurdodau Llifogydd Lleol (LLFA), eu cyfrifoldebau cynllunio a'u swyddogaeth priffyrdd. Fodd bynnag, mynegodd cyfran sylweddol bryderon ynghylch cyllid, sgiliau staff a chostau gweithredu. Teimlai nifer nad oedd ein hasesiad effaith wedi cynrychioli hyn yn ddigonol.
- 8.8 Rydym wedi parhau i ddatblygu'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol mewn ymgynghoriad agos â Grŵp Cynghori SuDS, sy'n cynrychioli rhanddeiliaid allweddol gan gynnwys Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, awdurdodau lleol, datblygwyr, cyfleustodau dŵr a rheoleiddwyr eraill. Yn ymateb y Llywodraeth, fe wnaethom amlinellu ein hymagwedd at ymgysylltu ymhellach gyda'r Grŵp Cynghori ac yn ehangach gydag awdurdodau lleol yn ystod ail gam yr ymgynghoriad i wella'r sylfaen dystiolaeth ar eu hanghenion a'u costau o ran adnoddau a chymorth. Mae'r amcangyfrifon yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol terfynol wedi eu haddasu ers hynny i adlewyrchu'r mewnbwn ychwanegol, er nad yw canfyddiadau na chasgliadau cyffredinol yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn newid o ganlyniad.
- 8.9 Mae ein hymagwedd yn galluogi'r Corff Cymeradwyo i adennill costau'n llawn wrth ymgymryd â'i swyddogaethau cymeradwyo ac arolygu. Datblygwyd y gyfradd ffioedd a bennir yn y rheoliadau drwy'r ymgynghoriad cyntaf a'r ail ymgynghoriad ac wrth weithio'n agos gyda Grŵp Cynghori SuDS. Cafwyd croeso cyffredinol i bennu cyfradd ffi genedlaethol mewn ymatebion i'r ymgynghoriad, gan y teimlid y byddai hyn yn darparu cysondeb i ddatblygwyr ac yn sicrhau tegwch a thryloywder. Roedd cefnogaeth hefyd i'n cynnig y dylai'r modd y mae'r Corff Cymeradwyo'n defnyddio ffioedd fod yn destun adroddiadau ac adolygu. Wrth fwrw ymlaen â gweithredu, byddwn yn gweithio'n agos gyda chyrrff cymeradwyo i gasglu'r wybodaeth sydd ei hangen i adrodd, a hynny'n flynyddol yn y lle cyntaf.
- 8.10 Rydym hefyd wedi datblygu pecyn arweiniad a hyfforddiant i gefnogi awdurdodau lleol wrth iddynt weithredu Atodlen 3 Deddf 2010. Llywiwyd y gwaith hwn gan Grŵp Cynghori SuDS, yr ymatebion a gafwyd yn ystod yr ymgynghoriad a thrwy gyfres o weithdai a gynhaliwyd yn ystod yr ail ymgynghoriad. Rydym wedi parhau i gydweithio'n agos â rhanddeiliaid i sicrhau bod y pecyn yn diwallu anghenion awdurdodau lleol a'i fod ar gael cyn i'r rheoliadau ddod i rym.

Y gofyniad am gymeradwyaeth y corff cymeradwyo:

- 8.11 Bydd Atodlen 3, ar ôl iddi ddechrau, yn ei gwneud yn ofynnol i systemau draenio ar gyfer rheoli dŵr wyneb mewn datblygiadau newydd o fwy nag 1 annedd neu sy'n fwy na 100 metr sgwâr, gael eu cymeradwyo gan y corff cymeradwyo cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.
- 8.12 Cytunodd dros hanner y rhai a ymatebodd gyda'n cynnig i eithrio tri math penodol o ddatblygiad o'r gofyniad am gymeradwyaeth y corff cymeradwyo:
- Cefnffyrdd a thraffyrdd a reolir gan Lywodraeth Cymru yng Nghymru,
 - Gwaith adeiladu gan Cyfoeth Naturiol Cymru fel y bwrdd draenio mewnol wrth arfer ei swyddogaethau o dan Ddeddf Draenio Tir 1991, ac
 - Adeiladu rheilffordd.
- 8.13 Amlygodd nifer o ymatebion effaith gronnol datblygiadau bach, ac roeddent eisiau eglurder ar y rhyngwyneb â hawliau datblygu a ganiateir a statws anheddau sengl domestig. Roedd ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad yn amlinellu ein hymagwedd at ymgysylltu ymhellach ar y cwestiwn ddylai eithriadau gynnwys anheddau domestig unigol a gwaith a gyflawnir gan LLFA. Fe wnaethom hefyd egluro ein bwriad na fyddai eithriadau i'r gofyniad am gymeradwyaeth yn cynnwys datblygiadau a ganiateir sy'n fwy na 100 metr sgwâr, sy'n mynd i'r afael â phryderon na ellir gwireddu manteision lluosog SuDS fel arall ar gyfer datblygiad mwy a ganiateir.
- 8.14 Cytunodd y rhan fwyaf o ymatebwyr y dylid gosod terfynau amser ynghylch pryd mae'n rhaid i'r corff cymeradwyo benderfynu ar geisiadau am gymeradwyaeth. Amlygodd nifer o ymatebion y broblem o sicrhau adnoddau digonol i'r SAB allu cadw at yr amserlenni hyn a'r cysylltiadau a'r effaith bosibl ar brosesau cynllunio. Roedd ymateb y Llywodraeth yn amlinellu ein hymagwedd at gynnwys terfynau amser yn yr offerynnau statudol, a oedd yn destun ein hail ymgynghoriad. Yn ogystal, roedd ein hymateb yn egluro y gellir ceisio cymeradwyaeth corff cymeradwyo yn gyfan gwbl ar wahân i ganiatâd cynllunio, a bod y terfynau amser wedi eu hanelu at sicrhau nad yw proses gymeradwyo SuDS yn effeithio ar raddfeydd amser cyffredinol datblygiadau. Darperir gwybodaeth am hyn hefyd yn yr arweiniad a ddatblygwyd gennym gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac awdurdodau lleol.

Safonau Gorfodol Cenedlaethol SuDS:

- 8.15 Mae Atodlen 3 Deddf 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi Safonau Cenedlaethol gorfodol ar gyfer dylunio, adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw SuDS. Yn yr ymateb i'r ymgynghoriad, dywedodd y rhai sydd â phrofiad o'r system gynllunio a'r Safonau SuDS interim cyffredol (a gyhoeddwyd fel Safonau SuDS Cenedlaethol gwirfoddol ym mis Ionawr 2016) nad oeddent yn cael eu defnyddio oherwydd eu statws gwirfoddol, a bod angen statws statudol er mwyn iddynt fod yn effeithiol. Roedd consensws y gallai safonau SuDS interim, pe baent yn cael eu gwneud yn orfodol, yn ffordd gynaliadwy a fforddiadwy o reoli dŵr wyneb. Cytunodd mwyafrif llethol (81%) o'r rhai a ymatebodd gyda'r egwyddorion yn y Safonau SuDS interim, a mynegwyd cefnogaeth i weithredu safon SuDS orfodol fel bod yr egwyddorion yn ofyniad statudol ar gyfer datblygiadau newydd.

Ail ymgynghoriad

- 8.16 Cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad pellach am 12 wythnos yn cychwyn ar 16 Tachwedd 2017 ar yr offerynnau statudol drafft a'r Safonau SuDS Cenedlaethol sydd eu hangen i weithredu Atodlen 3. Cafwyd 42 ymateb i'r ymgynghoriad hwn. Daeth y rhan fwyaf o'r ymatebion unwaith eto gan awdurdodau lleol, a chafwyd ymatebion da hefyd gan sefydliadau anllywodraethol, cyrff cynrychioliadol proffesiynol a'r diwydiant, ymgynghorwyr, cyfleustodau, cyrff masnach ac unigolion.
- 8.17 Mae'r crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ac ymateb y Llywodraeth i'w cael yn <https://beta.llyw.cymru/gweithredu-systemau-draenio-cynaliadwy-ar-ddatblygiadau-newydd-rheolau-drafft-safonau-cenedlaethol?> Darperir amlinelliad o'r prif gynigion isod:

Cychwyn Atodlen 3 o Ddeddf 2010 ym mis Mai 2018 a chyflwyno'r offerynnau statudol sydd eu hangen ar gyfer ei gweithredu:

- 8.18 Roedd y mwyafrif a ymatebodd yn cytuno bod ein hamserlen arfaethedig ar gyfer cychwyn Atodlen 3 yn rhesymol. Awgrymodd llawer o'r awdurdodau lleol y byddai gweithredu hyn chwe mis ar ôl cyflwyno'r offerynnau statudol yn caniatáu digon o amser i sefydlu'r corff cymeradwyo a'r prosesau cymeradwyo newydd. Awgrymodd nifer gyfnod hirach, gan dynnu sylw at broblemau'n ymwneud â hyfforddiant a chefnogaeth i'w gweithredu. Mynegodd rhai ymgynghoreion statudol bryder ynghylch llwythi gwaith. Roedd datblygwyr eisiau i'r holl wybodaeth a chanllawiau perthnasol gael eu cyhoeddi cyn cychwyn.
- 8.19 Yn ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad, rydym yn cadarnhau ein nod i gychwyn Atodlen 3 ym mis Mai 2018 a phennu offerynnau statudol cysylltiedig er mwyn iddynt ddod i rym ym mis Ionawr 2019. Mae hyn yn ystyried yr amser y mae awdurdodau lleol wedi ei nodi fel cyfnod angenrheidiol er mwyn paratoi i'w gweithredu.
- 8.20 Gofynnwyd am farn hefyd am drefniadau trosiannol ar gyfer gweithredu'r gofyniad newydd ar gyfer cymeradwyaeth y corff cymeradwyo. Mae'r trefniadau arfaethedig wedi cael eu hestyn mewn ymateb i'r ymgynghoriad i gefnogi ein hamcan nad ydym yn cael effaith niweidiol ar ddatblygiad arfaethedig. Erbyn hyn, mae'r rheoliadau'n nodi na fydd angen cymeradwyaeth corff cymeradwyo ar gyfer unrhyw ddatblygiad sydd â chaniatâd cynllunio eisoes neu os oes cais dilys wedi ei gyflwyno cyn bod y gofynion SuDS yn dod i rym. Ac eithrio anheddau sengl, bydd angen cymeradwyaeth ar bob cais cynllunio newydd a wneir yn dilyn y dyddiad dod i rym.

Eithriadau i'r gofyniad am gymeradwyaeth y corff cymeradwyo:

- 8.21 Gofynnwyd am farn a ddylid eithrio LLFA o'r gofyniad am gymeradwyaeth corff cymeradwyo. Fodd bynnag, ni ddarparwyd tystiolaeth glir i gefnogi'r angen am esemptiad o'r fath, ac roedd y rhai a oedd yn gwrthwynebu eithrio yn nodi tryloywder a chywirdeb fel ffactorau pwysig. Gan hynny, rydym wedi penderfynu

peidio ag eithrio LLFA ar hyn o bryd. Byddwn yn gwahodd unrhyw dystiolaeth newydd i lywio'r adolygiad ar ôl gweithredu.

8.22 Gofynnwyd am farn bellach ar y bwriad i eithrio anheddau domestig sengl o'r gofyniad am gymeradwyaeth corff cymeradwyo. Gan ystyried mewnbyn gan Grŵp Cynghori SuDS a rhanddeiliaid eraill yn y gyfres o weithdai a gynhaliwyd yn ystod yr ail gyfnod ymgynghori, rydym wedi cynnwys eithriad yn y rheoliadau ar gyfer anheddau domestig sengl. Mae hyn yn rhoi sylw i bryderon rhai awdurdodau lleol a godwyd mewn perthynas â datblygu gallu i ddelio â chymeradwyaeth SuDS ar gyfer anheddau domestig sengl.

Y drefn orfodi ac apelio:

8.23 Roedd mwyafrif yr ymatebion yn cytuno y dylid rhoi pwerau gorfodi i'r corff cymeradwyo a'r awdurdod cynllunio lleol. Bydd hyn yn galluogi'r ddau i gymryd camau gorfodi effeithlon mewn cysylltiad â SuDS a cheisiadau cynllunio. Gan hynny, mae'r cynnig hwn wedi ei gynnwys yn y rheoliadau.

8.24 Roedd cefnogaeth glir i'r pwerau gorfodi i'r corff cymeradwyo, sy'n cynnwys:

- pwerau mynediad,
- terfyn amser o bedair blynedd o'r corff cymeradwyo allu rhoi hysbysiad gorfodi,
- darpariaeth ar gyfer ceisiadau am iawndal gan ddatblygwr pan wneir colled o ganlyniad i gorff cymeradwyo sy'n arfer ei bwerau mynediad a rhybuddion atal, a hefyd
- y ddyletswydd ar y corff cymeradwyo i gynnal cofrestr o hysbysiadau gorfodi SuDS.

Roedd mwyafrif yr ymatebion yn cytuno bod ein rheoliadau arfaethedig yn gymesur ac yn cyd-fynd â gofynion o dan drefniadau tebyg. Gan hynny, rydym wedi cynnwys y darpariaethau hyn mewn rheoliadau.

8.25 Mae risg gynyddol o lifogydd a llygredd dŵr pe bai datblygiad yn peidio â chydymffurfio â'r gyfraith. Ni atebodd y rhan fwyaf o ymatebwyr i'n cwestiwn am y sancsiynau arfaethedig – boed droseddol neu anhroseddol - y credwn fod yn rhaid wrthynt er mwyn annog cydymffurfiaeth. Roedd y rhai a atebodd yn cytuno ar y cyfan fod y cynigion yn briodol ac yn gymesur ac yn unol â'r rhai a ddefnyddir ar gyfer gorfodi cynllunio. Gan hynny, mae'r pwerau ymyrraeth arfaethedig wedi eu cynnwys yn y rheoliadau.

8.26 Roedd cefnogaeth glir i'r hawl arfaethedig i apelio yn erbyn penderfyniadau'r corff cymeradwyo, gyda'r rhan fwyaf o ymatebwyr yn croesawu'r prosesau apelio arfaethedig sy'n debyg iawn i'r rhai sydd ar waith ar gyfer cynllunio. Gan hynny, rydym wedi cynnwys y darpariaethau arfaethedig mewn rheoliadau.

Prosesau gweinyddol a dyletswydd mabwysiadu cyrff cymeradwyo:

8.27 Yn Atodlen 3 Deddf 2010, mae SuDS sy'n gwasanaethu eiddo o fewn cwrttil unigol yn cael eu heithrio o ddyletswydd y corff cymeradwyo i'w mabwysiadu. Cytunodd mwyafrif yr ymatebwyr â'n diffiniad arfaethedig o system draenio eiddo sengl a

fydd yn helpu i benderfynu ar y mathau o ddatblygiad a fydd yn cael eu heithrio o'r ddyletswydd i'w mabwysiadu. Fodd bynnag, roedd llawer o ymatebion yn drysu rhwng yr eithriad i'r angen i fabwysiadu â phroses gymeradwyo'r corff cymeradwyo, felly mae'n amlwg bod angen eglurder pellach, a byddwn yn darparu hynny mewn canllawiau.

- 8.28 Roedd tuedd i gamddeall hefyd y terfyn amser pedair wythnos arfaethedig i'r corff cymeradwyo gwblhau prosesau gweinyddol, gan gynnwys dychwelyd unrhyw fond am ddiffyg perfformiad i'r datblygwr. Byddwn yn nodi'n glir mewn cyfarwyddyd y bydd y terfyn amser pedair wythnos yn dod i rym dim ond o'r dyddiad pan fodlonir amodau cymeradwyo'r corff cymeradwyo; gall hyn gynnwys cyfnod amser priodol ar gyfer profi effeithiolrwydd y system ddraenio (a elwir yn gyfnod y diffyg).

Gwaith statudol:

- 8.29 Rhoddodd y rhai a wnaeth sylwadau ar ein cynigion am waith ymgwymerwyr statudol wybodaeth ddefnyddiol i ni. Gwnaethom eu hystyried fel a ganlyn;
- Mae telathrebu wedi ei ychwanegu at y rhestr mewn rheoliadau i ddiogelu SuDS ar dir cyhoeddus sy'n eiddo i awdurdodau lleol rhag gwaith a wneir gan ymgwymerwyr statudol.
 - Ar y cam hwn, rydym wedi penderfynu cynnwys yn y rheoliadau yr amserlen arfaethedig o bedair wythnos y mae'n rhaid i ymgwymerwyr statudol roi gwybod i'r corff cymeradwyo am waith a allai effeithio ar weithredu'r SuDS. Yn y dyfodol, byddwn yn monitro'r sefyllfa a fydd yn cynnwys gwahodd tystiolaeth all llywio'r adolygiad ar ôl gweithredu.
 - Rydym wedi diwygio'r amserlen yn y rheoliadau i ganiatáu cyfnod o dair blynedd i'r corff cymeradwyo benderfynu a yw'n fodlon bod y SuDS wedi cael ei ailsefydlu yn dilyn gwaith gan ymgwymerwr statudol, a'i fod yn gweithredu yn unol â Safonau SuDS. Mae hyn yn cyd-fynd â darpariaethau tebyg o dan ddeddfwriaeth priffyrdd.

Gweithdai ymgynghori

- 8.30 Cynhaliwyd cyfres o weithdai ymgynghori ledled Cymru ym mis Chwefror 2018, a daeth tua 120 o bobl i'r sesiynau yn cynrychioli llywodraeth leol (60%), peirianwyr sifil ac ymgynghorwyr, y diwydiant dŵr, y sector adeiladu, ymgynghorwyr dylunio/cynllunio, cyrff anllywodraethol amgylcheddol a rheoleiddwyr. Nid oedd unrhyw un o'r diwydiant amaethyddol yn bresennol, er eu bod wedi cael gwahoddiad.
- 8.31 Mae adroddiad llawn am y gweithdai ar gael gan Lywodraeth Cymru ar gais. I grynhoi, trafodwyd y themâu a ganlyn, sydd wedi llywio ein hymagwedd at weithredu:
- Effeithiau costau i awdurdodau lleol ac i ddatblygwyr,
 - Pwysigrwydd rhannu gwybodaeth am y broses newydd
 - Hyfforddiant a'r angen i gael staff medrus

- Cysondeb ar draws y cyrff cymeradwyo SuDS
- Delio ag adeiladau sengl ar gyfer cymeradwyo a mabwysiadu
- Cysylltiadau gyda'r broses gynllunio a'r hyn sy'n ei wneud yn wahanol i rôl y cyrff cymeradwyo - proses gymeradwyo dechnegol sy'n annibynnol ar gynllunio
- Gofynion cyfarwyddyd a gwybodaeth ar gyfer SAB

9. Asesiad o'r Gystadleuaeth

9.1 Nodir yr effeithiau disgwylidiedig ar gystadleuaeth yn Nhabl 27 isod.

Tabl 27: Prawf hidlo'r gystadleuaeth

Cwestiwn	Ateb
C1: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y mae'r rheoleiddio newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran fwy na 10% o'r farchnad?	Nac oes
C2: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y mae'r rheoleiddio newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran fwy nag 20% o'r farchnad?	Nac oes
C3: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y mae'r rheoleiddio newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan y tri chwmni mwyaf gyda'i gilydd gyfran o 50% o leiaf o'r farchnad?	Nac oes
C4: A fyddai'r costau rheoleiddio'n effeithio gryn dipyn yn fwy ar rai cwmnïau na'i gilydd?	Na fyddent
C5: A yw'r rheoleiddio'n debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, a newid nifer neu faint busnesau/sefydliadau?	Nac ydy
C6: A fyddai'r rheoleiddio'n creu costau sefydlu uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes yn rhaid i gyflenwyr eu talu ar hyn o bryd?	Na fyddai
C7: A fyddai'r rheoleiddio'n creu costau parhaus uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes yn rhaid i gyflenwyr eu talu ar hyn o bryd?	Na fyddai
C8: A yw newid technolegol cyflym yn nodweddiadol o'r sector?	Nac ydy
C9: A fyddai'r rheoleiddio'n cyfyngu gallu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, amrediad neu leoliad eu cynnyrch?	Byddai

9.2 Mae'r rheoleiddio'n debygol o arwain at symud oddi wrth ddefnyddio cynnyrch SuDS perchnogol o dan y ddaear, ac atebion draenio peirianyddol mwy traddodiadol, tuag at atebion a chynnyrch newydd, mwy gwyrdd uwchben y ddaear. Er hynny, mae'r dadansoddiad a gyflwynir yma'n awgrymu bod y newid hwn yn debygol o arwain at gostau is i ddatblygwyr, eu cadwyni cyflenwi ac eraill. Yn ogystal, ni ragwelir ac ni ddisgwylir cyfyngiadau ar fath na phris y cynnyrch presennol neu gynnyrch newydd sy'n gysylltiedig â'r rheoleiddio.

9.3 I grynhoi, mae'r rheoleiddio'n annhebygol o gael effaith niweidiol sylweddol ar gystadleuaeth.

10. Asesiadau Effaith Penodol

Prawf o'r Effaith ar Gwmnïau Bach

- 10.1 Mae'r costau sefydlu i ddatblygwyr yn seiliedig ar amcangyfrif o 5 (isel), 10 (canol) neu 15 (uchel) diwrnod unigolyn o amser pontio untro (ar gyfer hyfforddiant, sgiliau, ayyb.). Mae'r costau sefydlu i awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo'n seiliedig ar gost 1 CALI am tua 3 mis, ynghyd â chostau sefydlu ychwanegol (e.e. TG, hyfforddiant). Mae'r costau hyn yn debygol o gael mwy o effaith ar gwmnïau bach neu awdurdodau lleol sydd â llai o staff na sefydliad mwy.
- 10.2 Er hynny, mae'r dadansoddiad a gyflwynir yma'n awgrymu y byddai costau adeiladu is ac effeithiau eraill yn gwneud iawn am unrhyw gostau ychwanegol.

Asesiad Nwyon Tŷ Gwydr

- 10.3 Mae'r opsiwn a ffeirir yn debygol o gynnig buddion o ran addasu i newid yn yr hinsawdd a lliniaru ei effaith. Mae'r dadansoddiad a gyflwynir yn y fan hon yn awgrymu y gellid dal a storio rhwng 1.9 a 12.8 mil o dunelli o garbon o dan yr opsiwn a ffeirir dros y cyfnod wyth mlynedd a ddadansoddwyd, er y byddai'r budd hwn yn parhau y tu hwnt i'r cyfnod hwn.

Prawf o'r Effaith ar Faterion Amgylcheddol Ehangach

- 10.4 Fel y nodwyd yn y dadansoddiad a'r adran ar effeithiau heb werth ariannol uchod, mae'n debygol y bydd defnyddio mwy ar SuDS o ansawdd da sy'n cydymffurfio o dan yr opsiwn a ffeirir yn cael nifer o effeithiau cadarnhaol ar yr amgylchedd, gan gynnwys cynnal bioamrywiaeth mewn mannau penodol, lleihau llygredd aer a gwella ansawdd dŵr.
- 10.5 Ceir rhagor o dystiolaeth ynghylch buddion posib niferus ac eang SuDS yn yr adroddiad EPC. At ei gilydd, mae'r canfyddiadau'n dangos bod y SuDS a ddefnyddir mewn datblygiadau newydd yng Nghymru'n amrywio o ran ansawdd a pherfformiad. SuDS 'caled' yw'r rhan fwyaf ohonynt ar hyn o bryd (llawer ohonynt yn cynnwys mesurau o dan y ddaear a phyllau arafu), ac mae llai o SuDS wedi'u 'tirlunio' (â llystyfiant) a allai o bosib gynnig buddion niferus, gan gynnwys gwella bioamrywiaeth.
- 10.6 Yn yr un modd, mae'r canllawiau SuDS "Maximising the potential for people and wildlife" (RSPB a WWT, 2012)³² yn pwysleisio buddion posib SuDS o ansawdd da. Mae'n dod i'r casgliad y gallai SuDS sydd wedi'u cynllunio i gyfuno rheoli dŵr wyneb a gwella ansawdd y dŵr â buddion i bobl a bywyd gwylt, gynnig y canlynol:
- rheoli swm a nerth llif dŵr ffo er mwyn lleihau'r llif i lawr yr afon a grym dinistriol dŵr wyneb, a lleihau perygl llifogydd,

³² https://www.rspb.org.uk/Images/SuDS_report_final_tcm9-338064.pdf

- gwella ansawdd dŵr drwy leihau llygredd yn lleol ac ymhellach i lawr y nant, yr afon a'r aber,
- annog ail-lenwi afonydd a nentydd yn naturiol â dŵr daear i helpu i gynnal y llif mewn tywydd sych, a chynnal gwlyptiroedd yn y dirwedd ehangach,
- gwarchod a gwella ansawdd dŵr a chynnig cyfleoedd sylweddol i greu cynefinoedd gwlyptir,
- cefnogi llesiant pobl a chymunedau a chynyddu gwerth amwynder tir wedi'i ddatblygu, a
- mwy o sychdarthu, anweddu a thrydarthu a rheoli'r hinsawdd mewn ardaloedd trefol.

10.7 Mae nifer o astudiaethau'n tynnu sylw at bryderon allweddol am yr effeithiau sylweddol ar fywyd gwylt wrth i greaduriaid fynd yn sownd mewn systemau draenio confensiynol. Canfu arolwg diweddar³³ mewn un ardal awdurdod lleol fod cannoedd o'r achosion hyn yn digwydd mewn blwyddyn, sy'n peryglu amffibiaid a mamaliaid bach, rhai ohonynt yn rhywogaethau gwarchodedig. Awgrym yr astudiaeth oedd y dylid gosod SuDS o ansawdd da sydd wedi'u cynllunio ar gyfer bywyd gwylt, yn ogystal ag ar gyfer perygl llifogydd. Gallai'r rheidrwydd i ddefnyddio SuDS mewn datblygiadau newydd fod yn adnodd newydd gwerthfawr i atal y dirywiad diweddar yn nifer yr amffibiaid ledled y byd wrth iddynt golli eu cynefinoedd.

Prawf o'r Effaith ar Iechyd a Llesiant

10.8 Fel y nodwyd yn yr adran ar effeithiau heb werth ariannol uchod, mae'n debygol y bydd defnyddio mwy o SuDS o dan yr opsiwn a ffeirir yn cael nifer o effeithiau cadarnhaol ar iechyd a llesiant. Gan fod perygl o'u cyfrif ddwywaith (yn enwedig gyda buddion amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo), ni roddwyd gwerth ariannol i'r effeithiau hyn, er y gallent fod yn sylweddol iawn.

Yn ogystal, mae Polisi Adnoddau Naturiol (2017) Cymru'n nodi mai "gwella mynediad i fannau gwyrdd a darparu cyfleusterau i ddwyn pobl ynghyd yw'r ffordd orau o atal anhwylderau meddwl a gwella llesiant meddyliol. Mae Sefydliad Iechyd y Byd yn awgrymu bod dulliau iechyd cyhoeddus sy'n cynnig buddion iechyd, cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol, megis mannau gwyrdd diogel a thrafnidiaeth egniol, yn gost effeithiol ac yn darparu enillion ar fuddsoddiadau. Awgrymir hefyd gan astudiaethau fod y bobl sy'n byw'n agos at fan gwyrdd yn fwy tebygol o fod â lefel uchel o weithgarwch corfforol, ac o ddefnyddio'r man gwyrdd yn amlach."

Drwy helpu i addasu i lifogydd, tywydd eithafol a newid yn yr hinsawdd, gall SuDS leihau'r peryglon i iechyd y cyhoedd a'r beichiau sydd ynghlwm wrth hynny i'r gwasanaethau iechyd³⁴. Yn ogystal, lle y bo hynny'n addas, dylai cynlluniau SuDS

³³ PKC SuDS Biodiversity Review and Report, A Study of Mitigation, Tayside Biodiversity Partnership, Awst 2015

³⁴ UK Climate Change Risk Assessment 2017: Evidence Report Summary for Wales 51
<https://www.theccc.org.uk/wp-content/uploads/2016/07/UK-CCRA-2017-Wales-National-Summary.pdf>.
 PB5: Risks to people, communities and buildings from flooding

gynnwys neu fod yn gysylltiedig â mentrau sy'n cynnig buddion iechyd eraill i'r boblogaeth e.e. cynnwys creu mannau gwyrddach, glanach a thawelach, i leihau effaith sŵn amgylcheddol³⁵ a llygredd aer ar y boblogaeth a chynnig mannau y gall pobl fynd iddynt yn ystod cyfnodau o dywydd poeth.

Prawf o'r Effaith ar Hawliau Dynol

10.9 Rhagwelir na fydd yr opsiwn a ffeirir yn cael effaith ar hawliau dynol.

Prawf o'r Effaith ar Gyfiawnder

10.10 Rhagwelir na fydd yr opsiwn a ffeirir yn cael effaith ar y system gyfiawnder.

Prawf o'r Effaith ar Brawfesur Gwledig

10.11 Y polisi a ffeirir yw gwneud SuDS yn orfodol ar bob datblygiad newydd. Nid oes effeithiau penodol ar gymunedau gwledig, a bydd angen cymeradwyaeth y corff cymeradwyo mewn ardaloedd trefol a gwledig ar gyfer pob datblygiad bach a mawr sy'n fwy nag annedd sengl neu adeiladu sy'n 100 metr sgwâr neu fwy o arwynebedd.

Mewn ymateb i'n hail ymgynghoriad, rydym wedi ystyried yn fanwl a ddylid eithrio datblygiadau amaethyddol o'r gofyniad am gymeradwyaeth corff cymeradwyo. Mae ymchwil yn dangos bod potensial i ddatblygiadau diwydiannol elwa ar SuDS effeithiol. Dangosir y cyfleoedd ar gyfer datblygiadau diwydiannol ochr yn ochr â chategoriâu eraill o ddatblygiadau mewn tystiolaeth ac astudiaethau achos yn adroddiad EPC. Yn benodol, mae'r dadansoddiad yn dangos bod SuDS sy'n cydymffurfio â safon dda yn gallu:

- Lleihau'r llygredd sy'n llifo i ddŵr daear a ddefnyddir i ddarparu dŵr yfed,
- Gwella ansawdd dŵr trwy leihau llygredd yn lleol ac i lawr yr afon mewn nentydd, afonydd ac aberoedd,
- Rheoli nerth llif i leihau pŵer dinistriol dŵr wyneb,
- Lleihau llwyth gwaddodion mewn dŵr ffo,
- Lleihau'r perygl o lifogydd,
- Arbed ynni i wresogi ac oeri drwy gysgodi adeiladau, lleihau tymheredd yn yr haf, darparu inswleiddio yn y gaeaf a lleihau cyflymder y gwynt,
- Cyfrannu at lai o allyriadau nwyon tŷ gwydr, neu dal a storio'r allyriadau hynny.

Ein nod yw sicrhau cyn lleied â phosibl o eithriadau o'r gofyniad am gymeradwyaeth corff cymeradwyo er mwyn gwneud y gorau o'r cyfleoedd posibl y gall SuDS eu darparu ar gyfer pob datblygiad newydd.

<http://gov.wales/docs/desh/publications/131217noise-action-plan-for-wales-cy.pdf>

³⁵ Cynllun gweithredu ynghylch sŵn i Gymru 2013–2018 Rhagfyr 2013

<https://gov.wales/topics/environmentcountryside/epg/noiseandnuisance/environmentalnoise/noisemonitoringmapping/noise-action-plan/?skip=1&lang=cy>

Prawf o'r Effaith ar Ddatblygu Cynaliadwy

10.12 Mae'r opsiwn a ffeirir yn cefnogi'r egwyddorion datblygu cynaliadwy ac yn gwbl gyson â hwy, a bydd yn cyfrannu at greu Cymru fwy cynaliadwy.

10.13 Disgwylir i genedlaethau'r dyfodol gael budd sylweddol o'r opsiwn a ffeirir.

10.14 Mae'n adlewyrchu'n llawn yr egwyddorion isod sydd wrth wraidd yr egwyddor datblygu cynaliadwy yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015:

- **Meddwl am y tymor hir:** er mwyn sicrhau bod mwy o bwyslais yn cael ei roi ar ganlyniadau hirdymor, bydd y polisi a gynnigir yn ei gwneud yn orfodol i systemau draenio cynaliadwy mewn datblygiadau newydd adlewyrchu'n llawn yr angen i warchod a gwella'r amgylchedd i genedlaethau heddiw ac yfory. Un o egwyddorion y safonau cenedlaethol yw sicrhau bod dyluniad y SuDS yn rhoi ystyriaeth i effeithiau tebygol newid yn yr hinsawdd. Mae addasu i'r hinsawdd wrth iddi newid yn ffordd bwysig o ddiogelu bywydau ac eiddo yn y tymor hir.
- **Integreiddio:** mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod nifer o fanteision i gael SuDS o ansawdd da sy'n cydymffurfio â'r safonau cenedlaethol, a fydd yn cynnwys:
 - Materion cymdeithasol – gallai SuDS arwain at wella amwynder drwy wneud datblygiadau'n fwy deniadol ac yn brafach byw ynddynt, cynnig cyfleoedd hamdden gwell, mwy o gyfleoedd addysgol i ddysgu a datblygu.
 - Materion amgylcheddol – mae'r dystiolaeth yn awgrymu y gallai SuDS gyfrannu at leihau allyriadau nwyon tŷ gwyr, neu eu dal a'u storio, ac effeithiau cadarnhaol ar ansawdd dŵr, a chyfleoedd newydd neu well o ran cynefinoedd a bywyd gwyllt.
 - Materion economaidd – drwy gadw'r ddysgl yn wastad rhwng effeithiau cadarnhaol SuDS yn y gymuned, i ddatblygwyr a deiliaid tai, a'r costau ychydig yn uwch i Awdurdodau Lleol sy'n gwneud gwaith gorfodi a monitro.
- **Gweithio ar draws ffiniau sefydliadol:** mae'r opsiwn a ffeirir wedi'i ddatblygu gyda chymorth y llywodraeth, sefydliadau preifat a gwirfoddol ac unigolion sy'n cynrychioli rhanddeiliaid yn y sector.
- **Canolbwyntio ar atal:** mae'r opsiwn a ffeirir yn canolbwyntio ar weithredu systemau draenio cynaliadwy o ansawdd da. Rhagwelir y bydd hynny'n cael effeithiau cadarnhaol, yn amrywio o liniaru newid yn yr hinsawdd i wella iechyd a llesiant a gwarchod cynefinoedd a bywyd gwyllt.
- **Meithrin cyswllt a chynnwys pobl:** mae grŵp cynghori sy'n cynrychioli ystod eang o rhanddeiliaid yn y sector yn parhau i lywio gwaith gweithredu Atodlen 3 Deddf 2010.

Y Gymraeg

10.15 Ni ragwelir y bydd yr opsiwn a ffeirir yn cael effaith ar y Gymraeg.

Prawf o'r Effaith ar Dyletswyddau Statudol

10.16 Rhagwelir na fydd yr opsiwn a ffeirir yn cael effaith ar ddyletswyddau cydraddoldeb statudol.

11. Adolygiad ar ôl gweithredu

Bydd Llywodraeth Cymru'n adolygu'r defnydd a wneir o'r rheoliadau hyn. Byddwn yn gofyn yn benodol i'r cyrff cymeradwyo a rhanddeiliaid eraill asesu effeithiolrwydd y rheoliadau hyn, gan gynnwys gofyn am dystiolaeth ar agweddau allweddol y rheoliadau. Byddwn hefyd yn gofyn i'r cyrff cymeradwyo ddarparu gwybodaeth i Lywodraeth Cymru ynghylch defnyddio ffioedd a fydd yn llywio adolygiad gan Lywodraeth Cymru ar lefel y ffioedd.

Ein bwriad yw cynnal yr adolygiad o leiaf ddwy flynedd ar ôl i'r rheoliadau ddod i rym. Bydd hyn yn sicrhau bod digon o dystiolaeth ar gael ar gyfer yr adolygiad.

Atodiad 1: Datblygiadau tai

Preswyl							
	Awdurdod lleol	Dyddiad mabwysiadu'r CDLI	Cyfnod y CDLI	Dyraniadau tai	Cyflawnwyd ers dechrau'r cynllun hyd at fis Ebrill 2016	Amcangyfrif o nifer y cartrefi newydd hyd at ddiwedd cyfnod y CDLI	Amcangyfrif o nifer y cartrefi newydd y flwyddyn
De Cymru							
1	Caerffili	Tach-10	2006-2021	8,625	4,239	4,386	877
2	Rhondda Cynon Taf	Maw-11	2006-2021	14,385	4,645	9,740	1,948
3	Merthyr Tudful	Mai-11	2006-2021	3964	1580	2,384	477
4	Blaenau Gwent	Tach-12	2006-2021	3,500	1,084	2,416	483
5	Pen-y-bont ar Ogwr	Med-13	2006-2021	9,690	4,589	5,101	1,020
6	Torfaen	Rhag-13	2006-2021	3,897	1888	2,009	402
7	Sir Fynwy	Chwe-14	2011-2021	4,500	1,265	3,235	647
8	Casnewydd	lon-15	2011-2026	10,350	2,697	7,653	765
9	Caerdydd	lon-16	2006-2026	41,415	13,585	27,830	2,783
10	Bro Morgannwg	Disgwylir 2017	2011-2026	9,460	1,358	8,102	810
Gorllewin Cymru							
11	Abertawe	Disgwylir 2018	2010-2025			0	-
12	Sir Gaerfyrddin	Rhag-14	2006-2021	13,352	5,606	7746	1,549
13	Ceredigion	Ebr-13	2007-2022	6,000	1,745	4255	709
14	Castell-nedd Port Talbot	lon-16	2011-2026	7,800	1,501	7798	780
15	Powys	Disgwylir 2017/18	2011-2016			0	-
16	Sir Benfro	Chwe-13	2011-2021	5,724	2,052	3672	734
Gogledd Cymru							
17	Sir y Fflint	Disgwylir 2019	2015-2030			0	-
18	Sir Ddinbych	Meh-13	2006-2021	7,000	2,227	4773	955
19	Wrecsam	Disgwylir 2018	2013-2028			0	-
20	Conwy	Hyd-13	2007-2022	6,520	2,274	4246	708
21	Gwynedd/Ynys Môn	Disgwylir 2017				0	-
Parciau Cenedlaethol							

Bannau Brycheiniog	Rhag-13	2007-2022	2,045	526	1,519	253
Arfordir Sir Benfro	Med-10	2006-2021	1,600	485	1,115	223
Eryri	Gor-11	2007-2022	800	448	352	59
CYFANSYMAU			160,627	52,295	108,332	16,182

Prif Amcanestyniadau'r Cartrefi Ychwanegol sydd eu hangen fesul cyfnod

		2011-2031	Y flwyddyn
Cyfanswm yr anheddau newydd sydd eu hangen	%	174000	8,700
Sector y farchnad	63	109000	5,500
Sector cymdeithasol	37	65000	3,300
Ffynhonnell			

Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015) Future Need and Demand for Housing in Wales

Prif Amcanestyniadau'r Cartrefi Ychwanegol sydd eu hangen fesul cyfnod

	Y flwyddyn
Cyfanswm yr anheddau newydd sydd eu hangen	14,300
Sector y farchnad	9,200
Sector cymdeithasol	5,100

Papur Gwyn ar Dai (2012) – y strategaeth ddiweddaraf i'w chyhoeddi

Yn seiliedig ar Holmans, A. a Monk, S. (2010) Housing need and demand in Wales 2006–2026. Rhif Ymchwil Cymdeithasol 03/2010. Caerdydd: Llywodraeth Cymru

Atodiad 2: Datblygiadau masnachol a diwydiannol

		Diwydiannol	Masnachol
Gwirioneddol	2010	74	528
	2011	73	359
	2012	82	462
	2013	73	562
	2014	116	360
	2015	180	337
	2016	105	555
Amcanestyniadau	2017	111	455
	2018	117	454
	2019	126	432
	2020	128	447
	2021	117	469
	2022	120	451
	2023	122	451
	2024	122	450
	2025	122	453
	2026	121	455
	Ffynhonne ll	SYG, NEWOGOR New Orders for Construction: by Government Office Region (Wales), cyrchwyd Ebrill 2017	
	Nodiadau	Mae amcangyfrifon o nifer yr archebion newydd yn y diwydiant adeiladu'n ddangosydd byrdymor o gontractau adeiladu am waith adeiladu newydd a ddyfarnwyd i brif gontractwyr gan gleientiaid yn y sectorau cyhoeddus a phreifat yn y DU. Mae'r amcangyfrifon yn cael eu cynhyrchu a'u cyhoeddi wedi'u haddasu'n dymhorol a heb eu haddasu'n dymhorol ar brisiau cyfredol (gan gynnwys effeithiau chwyddiant) ac ar brisiau cyson (heb gynnwys effeithiau chwyddiant). Ers chwarter 2 (Ebrill - Mehefin) 2013 mae'r data hwn wedi'i ddarparu gan Barbour ABI.	
		Amcanestyniadau'n seiliedig ar y cyfartaledd dros y 5 mlynedd blaenorol	

Ffigurau ar gyfer yr AERh

Masnachol	Diwydiannol	
Amcangyfrif o nifer y datblygiadau newydd bob blwyddyn		
117	432	Isel
122	451	Canol
128	469	Uchel

Atodiad 3: Datblygwyr yng Nghymru

Disgrifiad	SIC Cymru	Band maint gweithwyr	Mentrau	Cyfanswm
Datblygu prosiectau adeiladu	41100	0	585	910
	41100	1-4	245	
	41100	5-9	45	
	41100	10-19	25	
	41100	20 - 49	10	
	41100	50 - 99	0	
	41100	100 - 199	0	
	41101	200 - 249	0	
	41102	250 - 499	0	
	41103	500 - 999	0	
	41104	1,000 +	0	
Adeiladu adeiladau masnachol	41201	0	205	590
	41201	1-4	290	
	41201	5-9	65	
	41201	10-19	15	
	41201	20 - 49	10	
	41201	50 - 99	5	
	41201	100 - 199	0	
	41201	200 - 249	0	
	41201	250 - 499	0	
	41201	500 - 999	0	
	41201	1,000 +	0	
Adeiladu adeiladau domestig	41202	0	550	1570
	41202	1-4	710	
	41202	5-9	160	
	41202	10-19	70	
	41202	20 - 49	40	
	41202	50 - 99	20	
	41202	100 - 199	10	
	41202	200 - 249	0	
	41202	250 - 499	0	
	41202	500 - 999	0	
	41202	1,000 +	10	

Ffynhonnell: Dadansoddiad Llywodraeth Cymru o IDBR (y Gofrestr Ryngadrannol o Fusnesau), Swyddfa Ystadegau Gwladol

Nodiadau: Mae'r ffigurau'n cynnwys nifer fach o fentrau y mae eu pencadlys y tu allan i Gymru ond sy'n weithgar yn economaidd yng Nghymru. Mae'r ffigurau wedi'u talgrynnu i'r pump agosaf (felly mae'n bosib nad yw pob sero yn sero go iawn), maent ar gyfer 2016 ac wedi'u tynnu o'r IDBR (SYG). Mae'r cod SIC a ddefnyddir yn seiliedig ar ran Gymreig y busnes.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	17 Rhagfyr 2018
Pwnc:	<p>Moderneiddio Ysgolion ar Ynys Môn – Adroddiad yn dilyn cyhoeddi'r rhybudd statudol ar gyfer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ysgol gynradd newydd yn Llangefni yn lle Ysgol Bodffordd ac Ysgol Corn Hir a chymeradwyaeth o'r cynnig gwreiddiol
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd R. Meirion Jones
Pennaeth Gwasanaeth:	Arwyn Williams
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Emrys Bebb
Aelodau Lleol:	<p>Y Cynghorydd Bob Parry Y Cynghorydd Dylan Rees Y Cynghorydd Nicola Roberts</p>

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p>Rhesymau:</p> <p>Er mwyn cydymffurfio â'r Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion, cyhoeddodd yr Awdurdod y Rhybudd Statudol o'u bwriad i:</p> <p>a. Gyfuno dwy ysgol - Ysgol Bodffordd ac Ysgol Corn Hir - mewn un ysgol newydd ar safle yn Llangefni ac y bydd yr ysgol gynradd newydd yn ysgol gymunedol cyfrwng Cymraeg.</p> <p>Cyhoeddwyd y Rhybudd Statudol ar 2 Hydref 2018 ac roedd cyfnod o 28 diwrnod i wrthwynebu'r cynnig yn dilyn. Felly, daeth y cyfnod gwrthwynebu i ben ar 29 Hydref 2018. Derbyniwyd 111 o wrthwynebiadau i'r cynnig uchod.</p> <p>Yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013 a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, mae angen i'r cynigydd neu'r cynigwyr, sef Cyngor Sir Ynys Môn yn yr achos hwn, gyhoeddi adroddiad yn disgrifio unrhyw wrthwynebiad a gafwyd h.y. adroddiad gwrthwynebu. Gweler yr adroddiad gwrthwynebu yn Atodiad 1.</p> <p>Roedd 109 o'r gwrthwynebiadau ar ffurf ffurflen safonol fel sydd yn Atodiad 2.</p> <p>Mae'r ffordd y mae'r Cyngor yn delio gyda gwrthwynebiad i rybudd statudol yn dilyn drefn sydd ynghlwm i'r Còd Trefniadaeth Ysgolion oedd wrth rym ers mis Hydref 2013.</p> <p>Felly, yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013, rhan 5.3, mae angen i'r Pwyllgor Gwaith</p>

drwy'r adroddiad yma -

“benderfynu a ddylid cymeradwyo'r cynigion, eu gwrthod neu eu cymeradwyo ag addasiadau.”

Argymhellir fod y Pwyllgor Gwaith:

i. Yn penderfynu cymeradwyo'r cynnig gwreiddiol sef:

- Cynnig peidio â chefnogi Ysgol Bodffordd, Bodffordd, Ynys Môn LL77 7LZ ac Ysgol Corn Hir, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7JB, sydd ar hyn o bryd yn cael eu cynnal gan Gyngor Sir Ynys Môn a sefydlu ysgol gynradd gymunedol gyfrwng Cymraeg newydd i'w chynnal gan Gyngor Sir Ynys Môn ar safle ysgol newydd ar dir ger stad Bryn Meurig, Llangefni, LL77 7JB ar gyfer bechgyn a merched 3-11 oed.

ii. Yn awdurdodi swyddogion i barhau gyda'r broses i

(a) adeiladu ysgol gynradd newydd yn Llangefni ar dir ger stad Bryn Meurig (yn amodol ar fod y safle'n addas);

Cefndir:

Yn ei gyfarfod ar 20 Mehefin, 2016, penderfynodd Pwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn:

- Awdurdodi swyddogion o'r Adran Dysgu Gydol Oes i'w galluogi i gynnal proses ymgynghori anffurfiol neu anstatudol ar y ddarpariaeth addysg gynradd yn ardal Llangefni
- Paratoi'n ddilynol nifer o opsiynau posibl ar y ffordd ymlaen erbyn diwedd 2016.

O'r herwydd ymgynghorodd y Cyngor gyda rhieni, llywodraethwyr a staff yn y chwe ysgol yn yr ardal a hefyd gyda'r cynghorwyr lleol a chyda llywodraeth Cymru a rhanddeiliaid eraill. Parhaodd y cyfnod ymgynghori o Hydref 3^{ydd} 2016 hyd at Dachwedd 13^{eg} 2016.

Trefnwyd cyfarfodydd ymgynghori gyda staff, llywodraethwyr a rhieni'r 6 ysgol gysylltiedig yn ardal Llangefni dros y cyfnod hwn. Ystyriwyd 21 o opsiynau posibl ar y ffordd ymlaen ar gyfer y ddarpariaeth addysg gynradd yn ardal Llangefni yn y broses ymgynghori anstatudol neu anffurfiol.

Ar ôl yr ymgynghoriad anstatudol, cafodd yr opsiynau hyn eu lleihau i 9 opsiwn a gwerthuswyd yr opsiynau hyn a'u sgorio allan o 10 yn erbyn y gyrrwyr newid a amlinellir isod.

1. Codi safonau addysgol
2. Lleihau nifer llefydd gweigion
3. Lleihau'r amrywiad mewn cost y disgybl
4. Sicrhau bod adeiladau ysgol yn creu amgylchedd dysgu gorau posib
5. Sicrhau bod adeiladau ysgolion mewn cyflwr da a bod dim materion iechyd a diogelwch
6. Cynyddu capasiti arweinyddol
7. Defnydd cymunedol o adeilad yr ysgol
8. Darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog

9. Ffactorau daearyddol a theithio

Cafodd yr opsiynau eu sgorio yn yr adroddiad ar yr ymgynghori anstatudol, ac yna trafodwyd yr adroddiad gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 19 Rhagfyr, 2016. Penderfyniad y Pwyllgor Gwaith oedd:

Awdurdodi swyddogion i fynd rhagddynt i'r broses ymgynghori ffurfiol neu statudol lle byddant yn ymgynghori ar Opsiynau A a B isod.

Felly, aeth swyddogion allan i ymgynghori'n statudol ar yr opsiynau canlynol:

Opsiwn A

Byddai hwn yn seiliedig ar:

- Opsiwn 3, sef *adeiladu un ysgol yn lle Ysgol Corn Hir ac Ysgol Bodffordd.*
- Opsiwn 8, sef *addasu Ysgol Esceifiog*
- Opsiwn 7, sef *ymestyn Ysgol y Graig i gymryd disgyblion Ysgol Talwrn a chau Ysgol Talwrn*
- Opsiwn 9, sef *addasu Ysgol Henblas*

Byddai angen i unrhyw ailfodelu mynd i'r afael â'r materion traffig a nodwyd ar ddechrau a diwedd y diwrnod ysgol. Byddai'r opsiynau'n amodol ar fforddiadwyedd.

Gallai'r opsiwn hwn hefyd gynnwys y ffederasiwn o Ysgol Henblas gydag ysgol arall h.y. cynnal yr ysgol ar safle'r presennol ond o dan drefniant rheoli gwahanol.

Opsiwn B

Byddai hwn yn seiliedig ar:

- Opsiwn 3, sef *adeiladu un ysgol yn lle Ysgol Corn Hir ac Ysgol Bodffordd.*
- Opsiwn 6b, sef *adeiladu ysgol gynradd newydd yn Gaerwen i 150 o blant yn lle Ysgol Esceifiog ar safle amgen*
- Opsiwn 7, sef *ymestyn Ysgol y Graig i gymryd disgyblion Ysgol Talwrn a chau Ysgol Talwrn*
- Opsiwn 9, sef *addasu Ysgol Henblas*

Byddai angen i unrhyw ailfodelu mynd i'r afael â'r materion traffig a nodwyd ar ddechrau a diwedd y diwrnod ysgol. Byddai'r opsiynau'n amodol ar fforddiadwyedd.

Gallai'r opsiwn hwn hefyd gynnwys y ffederasiwn o Ysgol Henblas gydag ysgol arall h.y. cynnal yr ysgol ar safle'r presennol ond o dan drefniant rheoli gwahanol.

Roedd y cyfnod ymgynghori statudol yn digwydd rhwng 30 Ionawr at 12 Mawrth 2017.

Ar ôl 2 etholiad (etholiadau llywodraeth leol ar 4 Mai 2017 ac Etholiad Cyffredinol ar 8 Mehefin 2017), trafodwyd adroddiad ar yr ymgynghori statudol gan y Pwyllgor Gwaith. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 17 Gorffennaf 2017:

Mai Opsiwn B yw'r opsiwn a ffafir a bydd hynny'n ymgorffori:

- **Opsiwn 3 – sef adeiladu ysgol newydd yn lle Ysgol Corn Hir ac Ysgol Bodffordd;**
- **Opsiwn 8 – addasiadau i Ysgol Esceifiog, Gaerwen;**
- **Opsiwn 7 – bydd angen ymgynghori ymhellach ar yr opsiwn o addasu Ysgol**

Y Graig i wneud lle i ddisgyblion o Ysgol Talwrn, a chau Ysgol Talwrn;
• **Opsiwn 9 – addasiadau i Ysgol Henblas.**

Mae'r niferoedd yn Ysgol Henblas wedi lleihau dros y blynyddoedd diwethaf, o 101 ym Medi 2015 i 84 erbyn Medi 2017. Yn dilyn Arolygiad Estyn yn 2017 mae'r ysgol mewn categori dilyniant 'Monitro Estyn', a bu rhaid i'r Awdurdod roi trefniadau interim mewn lle i sicrhau arweinyddiaeth briodol.

O ystyried y pwyntiau uchod, ar Ddydd Llun, 18 Rhagfyr 2017, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith 'oedi ac adolygu' o ran dyfodol y ddarpariaeth addysg yn ardal Llangefni. O ganlyniad i hyn, cafodd opsiynau ar gyfer dyfodol y ddarpariaeth addysg yn ardal Llangefni eu hail asesu yn dilyn cadarnhad o gyllid newydd sylweddol. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith i ofyn i Swyddogion Addysg edrych ar ardal Llangefni unwaith eto.

Ar ôl adolygu'r sefyllfa, penderfynwyd i ail gychwyn y broses ymgynghori yn **ardal orllewinol Llangefni sef Ysgol Bodffordd, Ysgol Corn Hir ac Ysgol Henblas**. Roedd hyn yn golygu y byddai'r Awdurdod yn trefnu cyfarfodydd ymgynghori pellach gyda staff, llywodraethwyr a rhieni, fel rhan o broses ymgynghori statudol.

Yn dilyn yr ymgynghoriad statudol hynny, yn ei gyfarfod ar 30ain o Ebrill 2018, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith i:

- Gymeradwyo Opsiwn 2, sef adeiladu ysgol newydd ar gyfer ysgolion Bodffordd a Corn Hir a pharhau i gynnal darpariaeth addysgol yn Llangristiolus naill ai drwy gynnal Ysgol Henblas ar ei ffurf gyfredol neu fel ysgol aml-safle [h.y. uno Henblas gyda'r ysgol newydd a chreu un ysgol ar ddau safle]. Byddai rhaid i'r penderfyniad hwn fod yn gysylltiedig â chael sicrwydd mewn blwyddyn [h.y. erbyn diwedd blwyddyn ysgol 2018/19] bod safonau yn Ysgol Henblas yn codi, bod cyflymder cyfredol y gwelliant yn cynyddu a bod y rhagolygon o ran niferoedd disgyblion yn parhau'n gyson neu yn codi.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Yn wreiddiol ystyriwyd 21 opsiwn gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 19 Rhagfyr 2016 ar gyfer cyfluniad posib o'r ddarpariaeth addysg gynradd yn ardal Llangefni ac amlinellwyd y rhesymau am ddiystyru rhai opsiynau yn yr adroddiadau ar yr ymgynghori.

Gellir gweld yr opsiynau yn yr adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith ar gyfer y cyfarfod ,ar y dyddiad uchod ac yn y ddogfen ymgynghori anstatudol.

Yn dilyn hynny, ystyriwyd 10 safle ar gyfer yr ysgol gynradd newydd arfaethedig. Gweler y dadansoddiad o'r safleoedd posib yn y ddogfen Gwerthuso Opsiynau Safleoedd.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r Pwyllgor Gwaith yn gyfrifol am faterion trefniadaeth ysgolion.

D – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn?

Ydyw

DD – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydyw - Mae'r cynlluniau yn y Rhaglen Amlinellol Strategol a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar Ionawr 13, 2014. Bydd Achos Busnes Llawn am y cynllun uchod yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn fuan yn 2019.

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Wedi ei gynnwys fel rhan o'r adroddiad hyn
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
5	Adnoddau Dynol (AD)	
6	Eiddo	
7	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	
10	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

F – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	Ddim yn berthnasol
2	Gwrthdodi	Ddim yn berthnasol
3	Trosedd ac Anhrefn	Ddim yn berthnasol
4	Amgylcheddol	Bydd camau lliniaru yn rhan o'r cais cynllunio
5	Cydraddoldebau	Ddim yn berthnasol
6	Cytundebau Canlyniad	Ddim yn berthnasol
7	Arall	Ddim yn berthnasol

FF - Atodiadau:

Atodiad 1 – Adroddiad Gwrthwynebiad

Atodiad 2 – Proforma safonol

G - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am

unrhyw wybodaeth bellach):

1. Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar gyfer 19 Rhagfyr, 2016.
2. Dogfen Ymgynghori Anstatudol a'r Ddogfen Ymgynghori Statudol a'r Adroddiad Ymgynghori
3. Rhaglen Amlinellol Strategol (SOP/RhAS) a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru yn Rhagfyr 2013.
4. Llythyr gan Lywodraeth Cymru dyddiedig Ionawr 31 2014.
5. Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 30 Ebrill, 2018.
6. Adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith dyddiedig Tachwedd 4 2013.
7. Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013, rhannau 1.2 i 1.14 a rhan 5.
8. Cofnodion y cyfarfodydd ymgynghori gyda staff, llywodraethwyr a rhieni a gynhaliwyd yn Hydref a Tachwedd 2016 a Chwefror / Mawrth 2018.
9. Dogfen Gwerthuso Opsiynau Safleoedd
10. Rhybudd statudol dyddiedig 2 Hydref 2018

Adroddiad Gwrthwynebu

1. Cefndir

Er mwyn cydymffurfio â'r Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013, cyhoeddodd yr Awdurdod **Rybudd Statudol** o'i fwriad i:

- a. Gyfuno dwy ysgol - Ysgol Bodffordd ac Ysgol Corn Hir - mewn un ysgol newydd ar safle yn Llangefni. Bydd yr ysgol yn ysgol gynradd gymunedol gyfrwng Cymraeg newydd i'w chynnal gan Gyngor Sir Ynys Môn ar safle'r ar dir ger stad Bryn Meurig, Llangefni, LL77 7JB ar gyfer bechgyn a merched 3-11 oed.

Cyhoeddwyd y **Rhybudd Statudol** ar 2 Hydref 2018 ac roedd cyfnod o 28 diwrnod i wrthwynebu'r cynnig yn dilyn. Felly, daeth y cyfnod gwrthwynebu i ben ar 29 Hydref 2018. **Derbyniwyd 111 o wrthwynebiadau i'r cynnig uchod.**

O dan adran 49 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, rhaid i gynigwyr gyhoeddi crynodeb o'r gwrthwynebiadau statudol ac ymateb i'r gwrthwynebiadau hynny ("yr adroddiad gwrthwynebu") – dyma yw'r ddogfen hon.

2. Gwrthwynebiadau

Derbyniwyd ymatebion fel a ganlyn:

- a. Ymateb gan Grŵp Ymgyrch Addysg ganolog Cymdeithas yr Iaith:
- b. 109 o ffurflenni ymateb safonol gan randdeiliaid o ~~du~~ Ysgol Bodffordd. Gweler y ffurflen safonol ddefnyddiwyd yn Atodiad 2:
- c. Ymateb gan randdeiliaid

O'r ymatebion ar ffurflen safonol, roedd canrannau'r ymatebwyr i'r pwyntiau yn y ffurflen fel a ganlyn:

Amharod i fy mhlentyn fynychu ysgol drefol	Teithio ar fws yn annerbyniol	Polisi CSYM yn atal rhieni ddewis amgylchedd addysg leol i'w plant	Safle dewisol yn beryglus	Penderfyniad ddim yn caniatáu teithio'n wyrdd	Sylwadau blaenorol wedi eu hanwybyddu
68%	89%	85%	82%	72%	91%

Adroddiad Gwrthwynebu

Yn ogystal, roedd 11 o'r ymatebwyr yn dweud byddai cau Ysgol Bodffordd yn cael effaith negyddol ar y gymuned.

Yn y bôn, mae'r rhanddeiliaid yn dweud:

1. Bod eu plentyn / plant yn cael eu gorfodi i fynychu ysgol drefol fawr
2. Bod "disgwyl i ddisgyblion ifanc o ardal Bodffordd deithio ar fws yn annerbyniol"
3. Bod "polisi cau ysgolion bach CSYM yn atal rhieni ddewis amgylchedd lleol i'w plant"
4. Bod "safle dewisol ar gyfer yr ysgol gynradd newydd yn hynod o beryglus"
5. Nad yw'r "penderfyniad yn caniatáu i ddisgyblion yr ardal gael dewis teithio'n wyrdd"
6. Eu bod yn teimlo bod eu "sylwadau blaenorol yn erbyn cau'r ysgol wedi'u hanwybyddu"
7. "Nad oedd holl ddogfennau'r ymgynghoriad ar gael yn y Gymraeg"
8. Prisiau tai yn y pentref
9. Dyfodol y Ganolfan ac adeilad yr ysgol
10. Cludiant i'r ysgol gynradd newydd o Fodffordd ac efallai gorfod talu am hyn
11. Angen i'r Awdurdod "benderfynu ar ddull o gydweithio" rhwng ysgolion y dalgylch
12. Bod y cynnig yn golygu cau ysgol "sydd ag 89% yn siarad Cymraeg"
13. Nad oedd y Cyngor yn cadw at y Cod Trefniadaeth Ysgolion

Amlinellir isod ymateb yr Awdurdod i'r pwyntiau hyn:

1. Plant / plentyn yn cael eu gorfodi i fynychu ysgol drefol fawr

Mae'r Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 yn caniatáu i rieni dewis pa ysgol fydd eu plentyn yn ei mynychu. Fel rhan o'r ymgynghori statudol, bydd angen adolygu'r dalgylchoedd presennol a ffurfio dalgylchoedd newydd. Yn unol â'r Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, ni fyddai'r Awdurdod yn gallu gorfodi rhieni i symud eu plant i'r ysgol gynradd newydd. Byddai hyn yn cynyddu'r risg o lefel uchel o lefydd gweigion yn yr ysgol gynradd newydd.

2. Bod "disgwyl i ddisgyblion ifanc o ardal Bodffordd deithio ar fws yn annerbyniol"

Ar hyn o bryd, mae disgyblion Ysgol Gynradd Llanfairpwll ac Ysgol David Hughes yn teithio ar fws o bentrefi Penmynydd a Star i'w hysgolion. Yn ogystal, mae disgyblion Ysgol Rhyd y Llan yn teithio i'r ysgol newydd ar fws

Adroddiad Gwrthwynebu

o'r pentrefi cyfagos. Mae'r trefniadau hyn yn cyd-fynd â pholisi cludiant plant ysgol y Cyngor sydd wedi ei lywio o fewn canllawiau / Arweiniad Llywodraeth Cymru. Byddai trefniadau'r ysgol newydd hefyd yn cael eu trefnu o fewn disgwyliadau'r polisi hwn.

3. Bod "polisi cau ysgolion bach CSYM yn atal rhieni ddewis amgylchedd lleol i'w plant"

Nid oes gan Gyngor Sir Ynys Môn 'bolisi cau ysgolion bach' ac nid yw erioed wedi cael un. Er hynny, mae strategaeth newydd yr Awdurdod sef **Strategaeth Addysg Ynys Môn : Moderneiddio Ysgolion (Diweddariad 2018)** sydd yn cyfeirio at yr angen i gyfarch y cod diwygiedig a fabwysiadwyd ar 15 Hydref 2018 yn datgan bydd yr Awdurdod yn moderneiddio ei stad ysgolion "drwy uno ysgol ar un safle, uno ysgolion trwy ffurfio ysgol ffederal, ysgol aml-safle, ysgol gynradd ardal newydd, cydleoli ysgolion cynradd ac uwchradd ar un campws neu sefydlu ysgol pob oedran newydd [ar yr un safle neu wahanol safleoedd." Yn yr achos hwn, yn ddarostyngedig ar benderfyniad terfynol y Pwyllgor Gwaith ar 17 Rhagfyr 2018, bydd ysgol gynradd newydd yn cael ei darparu i blant pentref Bodffordd.

4. "Ystyriwn bod safle dewisol ar gyfer yr ysgol gynradd newydd yn hynod o beryglus o ran rhwydwaith ffyrdd / natur a phrysurdeb trafniadaeth o gwmpas y lleoliad. Ystyriwn fod y safle yn beryglus i holl ddefnyddwyr posibl y safle"

Mae arbenigwyr allanol wedi asesu'r drafniadaeth posibl i'r ysgol gynradd newydd ac wedi dod i'r casgliad bod angen cylchfan ar y B5109 (y ffordd rhwng Llangefni a Bodffordd) i roi mynediad at yr ysgol newydd arfaethedig. Yn sgil hyn a'r ffaith y bydd mynedfa'r ysgol o fewn gwaharddiad 30mya, daethpwyd i'r casgliad "nad oes unrhyw sail sy'n ymwneud â diogelwch ac effeithlonrwydd gweithredu'r rhwydwaith priffyrdd lleol i wrthod y cais cynllunio hwn."

5. "Ystyriwn nad yw'r penderfyniad yn caniatáu i ddisgyblion yr ardal gael dewis teithio'n wyrdd"

Nid yw'n bosibl i bob plentyn allu cerdded i'r ysgol neu ddefnyddio ffordd o deithio'n 'wyrdd' i'r ysgol. Mae'n anodd cyfrifo'r allyriadau carbon sy'n deillio o rieni'n mynd a'u plentyn / plant i'r ysgol ond mae'n debygol byddai un bws o bentref Bodffordd i'r ysgol gynradd arfaethedig newydd yn creu llai o allyriadau carbon na petai nifer o rieni yn mynd a'u plant i'r ysgol gynradd newydd.

Adroddiad Gwrthwynebu

6. “Ystyriwn fod ein sylwadau blaenorol yn erbyn cau’r ysgol wedi’u hanwybyddu”

Ym mhob un o’r ymgynghoriadau cynhaliwyd, crynhowyd sylwadau’r rhanddeiliad o Ysgol Bodffordd mewn adroddiad ar bob ymgynghoriad. Ystyriwyd y sylwadau hyn yn fanwl gan aelodau’r Pwyllgor Gwaith cyn iddynt wneud penderfyniad.

7. “Nad oedd holl ddogfennau’r ymgynghoriad ar gael yn y Gymraeg”

Ymddengys fod y rhanddeiliad yn cyfeirio at yr ymgynghoriad cyn ymgeisio am ganiatâd cynllunio ar gyfer ‘Ysgol Newydd Llangefni’ fel gelwir yr ysgol gynradd newydd arfaethedig yn y ddogfennaeth cynllunio. Fel rhan o’r broses yma cyhoeddwyd y ddogfennaeth (gan gynnwys adroddiadau technegol/arbenigol) gan arbenigwyr allanol yn uniaith Saesneg am amser byr. Yn dilyn cydnabyddiaeth o’r diffyg hwn, cymerwyd camau adferol rhagweithiol ar fyrder gan y Cyngor Sir i unioni’r sefyllfa ac fe gyhoeddwyd fersiynau Cymraeg o’r dogfennaeth a ganlyn:

- Ffurflen Gais Cynllunio Drafft
- Cynllun Llwr
- Cynllun Lleoliad Safle
- Cynllun Trefniadaeth Gyffredinol Tirlunio
- Asesiad Effaith yr Iaith Gymraeg
- Datganiad Cymuned ac Ieithyddol

8. Prisiau tai yn y pentref

Cafodd effaith posib cau Ysgol Bodffordd ar brisiau tai ei asesu yn yr Asesiad Effaith. Gallai cau’r ysgol gael effaith ar natur ddeniadol yr ardal leol ar gyfer prynwyr tai arfaethedig, yn arbennig rai sydd gan, neu sy’n bwriadu cael plant. Mae hyn yn wir ar gyfer unrhyw wasanaeth, megis meddygfa, llyfrgell neu ganolfan hamdden. I’r gwrthwyneb, gallai trigolion lleol ystyried y byddai cau neu adleoli ysgol ymaith o ardal yn beth defnyddiol gan wneud yr ardal yn fwy

deniadol i brynwyr tai sy’n chwilio am gymdogaeth dawelach. Nid awgrymir effaith gadarnhaol neu negyddol gyffredinol yma ond cydnabyddir y posibilrwydd ar gyfer newid mewn cyfansoddiad preswylwyr dros amser.

9. Dyfodol y Ganolfan ac adeilad yr ysgol

Yng nghyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 30 Ebrill 2018, penderfynwyd:

Adroddiad Gwrthwynebu

- Cymeradwyo Opsiwn 2, sef adeiladu ysgol newydd ar gyfer ysgolion Bodffordd a Corn Hir a pharhau i gynnal darpariaeth addysgol yn Llangristiolus naill ai drwy gynnal Ysgol Henblas ar ei ffurf gyfredol neu fel ysgol aml-safle [h.y. uno Henblas gyda'r ysgol newydd a chreu un ysgol ar ddau safle]. Byddai rhaid i'r penderfyniad hwn fod yn gysylltiedig â chael sicrwydd mewn blwyddyn [h.y. erbyn diwedd blwyddyn ysgol 2018/19] bod safonau yn Ysgol Henblas yn codi, bod cyflymder cyfredol y gwelliant yn cynyddu a bod y rhagolygon o ran niferoedd disgyblion yn parhau'n gyson neu yn codi.
- Bod trafodaethau yn cael eu cynnal gyda Chyngor Cymuned Bodffordd a chyda cymuned Bodffordd er mwyn diogelu a chadw'r neuadd gymuned. Y trafodaethau hynny i gychwyn yn ystod y 6 wythnos nesaf.

Mae'r trafodaethau am ddyfodol y Ganolfan Gymunedol ym Modffordd wedi cychwyn ers mis Mehefin 2018 ac yn parhau. Y gobaith yw dod i gytundeb gyda'r gymuned ynghlych dyfodol y Ganolfan cyn dod i benderfyniad ynglŷn a'r safle.

10. Cludiant i'r ysgol gynradd newydd o Fodffordd ac efallai gorfod talu am hyn

Dywed y rhybudd statudol: "Bwriedir trefnu cludiant i'r ysgol newydd o ddalgylch presennol Ysgol Bodffordd." Petai'r ysgol gynradd newydd yn cael ei hadeiladu, byddai newid yn nhrefniadau teithio i ddysgwyr o gyfeiriad Bodffordd. Byddai swyddogion yr Awdurdod yna'n penderfynu'n ffurfiol pa un ai i ddarparu cludiant i'r ysgol gynradd newydd, ar ôl asesiad diogelwch o'r llwybrau teithio.

11. Angen i'r Awdurdod "benderfynu ar ddull o gydweithio" rhwng ysgolion y dalgylch

Yn ystod yr ymgynghori anstatudol, ystyriwyd o leiaf 3 o opsiynau o ran ffedereiddio e.e. ffedereiddio'r ysgol newydd efo Ysgol Henblas neu Ysgol Esceifiog, ysgol 3-18 ar safle Ysgol Gyfun Llangefni. Gall ffedereiddio arwain at arbedion ond nid yw'n newid y sefyllfa o ran ôl-groniad cynnal a chadw a chyflwr ysgolion. Er nad yw'r opsiynau o ran ffedereiddio wedi eu hystyried ymhellach yn yr ymgynghoriadau, nid yw hynny'n golygu na ellir symud tuag cyflawni hynny yn y dyfodol neu gydweithio'n agosach yn y dyfodol.

Adroddiad Gwrthwynebu

12. Bod y cynnig yn golygu cau ysgol “sydd ag 89% yn siarad Cymraeg”

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi mabwysiadu'r egwyddor na ddylai'r Gymraeg gael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y dylai trigolion yr ynys allu byw eu bywydau drwy gyfrwng y Gymraeg os ydynt yn dymuno gwneud hynny. Yr un yw'r disgwyliad mewn perthynas â'r Gymraeg ar gyfer pob ysgol, sy'n rhoi cyfle i bob disgybl yn y Sir feddu ar y sgiliau priodol i fod yn hyderus yn eu dwyieithrwydd. Yng ngoleuni hyn, bydd y cynllun a gyflwynir - yn ddarostyngedig i ofynion ein polisi iaith. Bydd yn flaenoriaeth gennym i gryfhau a diogelu'r Gymraeg ac addysg ddwyieithog.

Os gwireddir y cynnig (o ganlyniad i asesiad effaith yr iaith Gymraeg), bydd y datblygiad yn cynnal y gymuned bresennol ac y bydd yr effaith o'i wireddu yn gadarnhaol gan y bydd yn caniatáu i addysg ddwyieithog barhau.

13. Nad oedd y Cyngor yn cadw at y Cod Trefniadaeth Ysgolion

Mae'r Cyngor wedi cadw at y Cod Trefniadaeth Ysgolion oedd yn bodoli ar y pryd yn ystod yr holl broses ymgynghori. Nid yw'r Còd Trefniadaeth ddiwygiedig (Tachwedd 2018) yn dweud na ddylai ysgolion gwledig gau. Yn wir, mae'r Còd Trefniadaeth yn datgan bod blaenoriaeth i ddarparu addysg o safon uchel mewn ysgolion bach a gwledig, ac yn wir mae'n cydnabod mai addysg yw'r ystyriaeth bennaf. Mae'r Còd Trefniadaeth Ysgolion diwygiedig wedi dod ers 1 Tachwedd 2018 ond roedd yr Awdurdod yn ceisio cyfarch ei gynnwys cyn hynny.

Gwrthwynebiad Rhybudd Statudol

I sylw Rheolwr Rhaglen, Adran Dysgu Gydol Oes, Pencadlys y Cyngor, Llangefni. LL77 7TW

Cyflwynwn yr ymateb hwn i wrthwynebu cyhoeddiad Rhybudd Statudol i gau Ysgol Gymuned Bodffordd ac Ysgol Corn Hir.

Dymunwn leisio fy ngwrthwynebiad cryf i'r penderfyniad i gau Ysgol Gymuned Bodffordd. Cyflwynaf yr ymateb hwn o fewn y 28 diwrnod cyfnod ymateb.

Dymunwn i chi nodi fy ngwrthwynebiad oherwydd y rhesymau canlynol:

	Tic yn ôl Perthnasedd
Rwyf yn amharod i dderbyn bod fy mhlentyn / plant yn cael eu gorfodi i fynychu ysgol drefol fawr.	
Ystyriwn bod disgwyl i ddisgyblion ifanc o ardal Bodffordd deithio ar fws yn annerbyniol.	
Ystyriwn bod polisi cau ysgolion bach CSYM yn atal rhieni ddewis amgylchedd addysg leol i'w plant.	
Ystyriwn bod safle dewisol ar gyfer yr ysgol newydd yn hynod o beryglus o ran rhwydwaith ffyrdd / natur a prysurdeb trafndiaeth o gwmpas y lleoliad. Ystyriwn bod y safle yn beryglus i holl ddefnyddwyr posibl y safle.	
Ystyriwn nad yw'r penderfyniad yn caniatáu i ddisgyblion yr ardal gael dewis teithio'n wyrdd.	
Ystyriwn bod ein sylwadau blaenorol yn erbyn cau'r ysgol wedi'u hanwybyddu	
Sylwadau eraill	

This page is intentionally left blank

DDIM I'W GYHOEDDI

NOT FOR PUBLICATION

Moderneiddio Ysgolion Môn – Ehangu Ysgol y Graig drwy adeiladu bloc Cyfnod Sylfaen newydd a chau Ysgol Talwrn

Modernising Anglesey Schools – Expand Ysgol y Graig by building a new Foundation Phase block and close Ysgol Talwrn

**PRAWF BUDD Y CYHOEDD
PUBLIC INTEREST TEST**

Paragraff 14 Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972 Paragraph 14 Schedule 12A Local Government Act 1972	
Y PRAWF – THE TEST	
<p>Mae yna fudd i'r cyhoedd wrth ddatgan oherwydd / There is a public interest in disclosure as:-</p> <p>Mae'r ASA/ABA sy'n atodol yn cynnwys gwybodaeth masnachol sensitif am y prosiect.</p> <p>The attached SOC/OBC contains commercially sensitive information.</p>	<p>Y budd y cyhoedd with beidio datgelu yw / The public interest in not disclosing is:-</p> <p>Gwybodaeth yn ymwneud â materion ariannol neu fasnachol unigolyn penodol (gan gynnwys yr Awdurdod sy'n dal yr wybodaeth).</p> <p>Information relating to the financial or business affairs of any particular of any particular person (including the authority holding that information).</p>
<p>Argymhelliad: *Mae budd y cyhoedd wrth gadw'r eithriad yn llai o bwys na budd y cyhoedd wrth ddatgelu'r wybodaeth [* dilewch y geiriau nad ydynt yn berthnasol]</p> <p>Recommendation: *The public interest in maintaining the exemption does not outweigh the public interest in disclosing the information. [*delete as appropriate]</p>	

This page is intentionally left blank

Document is Restricted

This page is intentionally left blank

PRAWF BUDD Y CYHOEDD

PUBLIC INTEREST TEST

Costau cyllid Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr / Funding Costs for Gypsy and Traveller sites

<p>Nid yw Paragraff(au) i gael eu cyhoeddi'n unol â pharagraffau 14 rhan 1 Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972 / Paragraph(s) Not for publication by reason of paragraph 14 of part 1 of Schedule 12A of the Local Government Act 1972:</p>	
<p>14. Gwybodaeth sy'n ymwneud â materion ariannol neu fusnes unrhyw berson penodol (gan gynnwys yr awdurdod sy'n dal y wybodaeth) / Information relating to the financial or business affairs of any particular person (including the authority holding that information)</p>	
<p>Y PRAWF – THE TEST</p>	
<p>Mae yna fudd y cyhoedd wrth ddatgelu oherwydd / There is a public interest in disclosure as:-</p> <p>Mae gan y Cyhoedd ddisgwyliadau rhesymol y bydd y Cyngor yn dryloyw mewn materion gwariant a bod hefyd diddordeb cyhoeddus mewn datgelu gwybodaeth am drefniadau'r Cyngor ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr.</p> <p>The Public have reasonable expectations that the Council is transparent in matters relating to expenditure and that there is a public interest in disclosing information with regards to arrangements by the Council for Gypsy and Travellers.</p>	<p>Y budd i'r cyhoedd o beidio datgelu yw/ The public interest in not disclosing is:-</p> <p>Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys manylion costau cyllid ar ddatblygu safleoedd Sipsiwn a Theithwyr. Wedi pwyso a mesur, penderfynwyd gweithredu Prawf Budd y Cyhoedd mewn perthynas â'r adroddiad hwn oherwydd sensitifrwydd masnachol y wybodaeth ac er mwyn gwarchod yr angen i gael gwerth gorau i'r Cyngor pan yn tendro am y gwaith hwn.</p> <p>This report contains details of budget costs for developing the Gypsy and Traveller sites. On consideration of balance it is considered that a Public Interest Test is implemented on this report due to the commercial sensitivity of the information in relation to obtaining best value for the Council when tendering for this work.</p>
<p>Argymhelliad – Mae'r budd i'r cyhoedd o gadw'r eithriad yn gwrthbwysu'r budd i'r cyhoedd o ddatgelu'r wybodaeth / Recommendation - The public interest in maintaining the exemption outweighs/ the public interest in disclosing the information.</p>	

This page is intentionally left blank

Document is Restricted

This page is intentionally left blank